THAILAND BOARD OF INVESTMENT

Fiscal Policy Research Institute Foundation

the Republic of KAZAKHSTAN

Final Report รายงานฉบับสมบูรณ์

the Republic of KAZAKHSTAN

ชื่อภาพ: Three girlfriends
ศิลปิน: Galimbayeva Aisha

โครงการจ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษา ระเบียบการลงทุน การทำธุรกิจ ในกลุ่มประเทศตลาดใหม่ ประจำปีงบประมาณ 2562

เสนอต่อ

THAILAND BOARD OF INVESTMENT

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

จัดทำโดย

มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

สารบัญ

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ภาพรวมประเทศ	**1-1**
1.1 การเมืองและสังคม	1-1
1.1.1 การเมือง	1-1
1.1.2 สังคม	1-6
1.2 เศรษฐกิจ	1-13
1.2.1 ทิศทางและแนวโน้มเศรษฐกิจ	1-13
1.2.2 ขนาดตลาด	1-14
1.2.3 กิจกรรมทางเศรษฐกิจสำคัญ	1-15
1.2.4 การสะสมทุนถาวร อัตราการเปิดเสรี และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	1-16
1.2.5 เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ	1-16
1.3 โครงสร้างพื้นฐาน	1-17
1.3.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม	1-18
1.3.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม	1-26
1.4 โลจิสติกส์ภายในภูมิภาค	1-31
1.4.1 จุดผ่านแดนและการอำนวยความสะดวก	1-31
1.4.2 สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน	1-37
1.5 เทคโนโลยี	1-39
1.5.1 นโยบายด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี	1-39
1.5.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี	1-43
1.5.3 การสนับสนุนทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี	1-48
1.6 สรุปภาพรวมประเทศ	1-50

	หน้า
บทที่ 2 ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน	**2-1**
2.1 ตลาดและราคาของสินค้าสำคัญ	2-1
2.1.1 ตลาดหลัก	2-1
2.1.2 ภาพรวมการค้า	2-2
2.1.3 สินค้าสำคัญ มูลค่า ปริมาณที่ซื้อขาย แนวโน้ม และขนาดตลาดของตลาด	2-2
2.2 กำลังการผลิตสินค้าสำคัญ	2-4
2.3 การวิเคราะห์ตลาดเบื้องต้น	2-6
2.4 ต้นทุนการทำธุรกิจ	2-6
2.4.1 ต้นทุนการจัดตั้งธุรกิจ	2-6
2.4.2 ต้นทุนค่าที่ดิน	2-7
2.4.3 ต้นทุนค่าสาธารณูปโภค	2-8
2.4.4 ต้นทุนแรงงาน	2-10
2.5 โลจิสติกส์ระหว่างประเทศ	2-10
2.6 สรุปข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน	2-11
บทที่ 3 นโยบายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	**3-1**
3.1 นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน	3-1
3.1.1 นโยบายส่งเสริมการลงทุน	3-1
3.1.2 หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน	3-2
3.1.3 มาตรการส่งเสริมการลงทุน	3-4
3.2 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการทำธุรกิจ	3-11
3.2.1 กิจการต้องห้าม	3-11
3.2.2 สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ	3-11
3.2.3 สิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติ	3-11
3.2.4 พิธีการศุลกากร	3-12
3.2.5 กฎหมายแรงงาน	3-13
3.2.6 กฎหมายภาษีและการโอนเงินระหว่างประเทศ	3-15

	หน้า
3.3 ขั้นตอนการลงทุน	3-16
3.3.1 การจัดตั้งธุรกิจ	3-16
3.3.2 มาตรฐานสิ่งแวดล้อม	3-17
3.3.3 การขออนุญาตก่อสร้าง	3-17
3.4 ความตกลงระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อการลงทุน	3-18
3.4.1 ความตกลงคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaties: BIT)	3-18
3.4.2 ความตกลงการค้าเสรี	3-18
3.4.3 ความตกลงอื่นๆ	3-18
3.5 สรุปนโยบายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน	3-19
3.5.1 นโยบายและอนาคตของคาซัคสถาน	3-19
3.5.2 ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ	3-19
3.5.3 ข้อได้เปรียบ	3-19
บทที่ 4 สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด	**4-1**
4.1 สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด	4-1
4.1.1 การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในคาซัคสถาน	4-1
4.1.2 การลงทุนโดยตรงของไทยในคาซัคสถาน	4-4
4.2 สถิติการลงทุนยังต่างประเทศของคาซัคสถาน	4-5
4.3 หุ้นส่วนทางธุรกิจที่ได้รับการแนะนำ	4-7
4.4 สรุปสถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด	4-7
บทที่ 5 การวิเคราะห์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ	**5-1**
5.1 การคัดเลือกอุตสาหกรรม	5-1
5.1.1 อุตสาหกรรมที่ไทยมีความพร้อมลงทุนยังต่างประเทศ	5-2
5.1.2 อุตสาหกรรมที่ประเทศเป้าหมายมีศักยภาพ	5-3
5.1.3 สรุปผลการคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพระหว่างกัน	5-4
5.2 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม	5-5

	หน้า
5.2.1 อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป	5-5
5.2.2 อุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ : พลาสติกและเคมีภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรม	5-42
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	**6-1**
6.1 ข้อเสนอต่อรัฐและเอกชนทั่วไป	6-2
6.1.1 ภาพรวมความคุ้มค่าในการลงทุน	6-2
6.1.2 ตำแหน่งการลงทุนของไทยในคาซัคสถาน	6-4
6.1.3 แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ และข้อเสนอแนะต่อภาคส่วนต่างๆ ที่สำคัญ	6-8
6.2 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรม	6-16
6.2.1 สรุปข้อเสนอต่อของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป	6-16
6.2.2 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรม	6-17
บรรณานุกรม	**บ-1**
ภาคผนวก ก บทสรุปการสัมภาษณ์ในประเทศ	**ก-1**
ภาคผนวก ข สรุปกิจกรรม Fact Finding	**ข-1**
ภาคผนวก ค อัตราภาษีของคาซัคสถาน	**ค-1**

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1-1	การสะสมทุนถาวร อัตราการเปิดเสรี และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	1-16
ตารางที่ 1-2	ตัวชี้วัดด้านการขนส่งของคาซัคสถานที่สำคัญ	1-18
ตารางที่ 1-3	ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของคาซัคสถาน	1-19
ตารางที่ 1-4	Distance Matrix ของเมืองสำคัญในคาซัคสถาน (กิโลเมตร)	1-20
ตารางที่ 1-5	มูลค่าการให้บริการโทรคมนาคมของคาซัคสถาน (หน่วย: พันล้านเทงเจคาซัคสถาน)	1-29
ตารางที่ 1-6	ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ในคาซัคสถาน	1-29
ตารางที่ 1-7	ระยะทางชายแดนของคาซัคสถาน จำแนกรายประเทศ	1-31
ตารางที่ 1-8	จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-รัสเซีย	1-33
ตารางที่ 1-9	จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-อุซเบกิสถาน	1-33
ตารางที่ 1-10	จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-จีน	1-35
ตารางที่ 1-11	จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-คีร์กีซสถาน	1-35
ตารางที่ 1-12	จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-เติร์กเมนิสถาน	1-36
ตารางที่ 1-13	สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของคาซัคสถาน ในปี 2018 (หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	1-37
ตารางที่ 1-14	สถิติการค้าของคาซัคสถานกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2018 (หน่วย: พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	1-38
ตารางที่ 1-15	สรุปภาพรวมประเทศคาซัคสถาน	1-50
ตารางที่ 2-1	ประเทศคู่ค้าหลักของคาซัคสถานในปี 2018 (พันเหรียญสหรัฐฯ)	2-1
ตารางที่ 2-2	10 อันดับประเทศคู่ค้าที่มีมูลค่าการค้ากับคาซัคสถานสูงสุด (พันเหรียญสหรัฐฯ)	2-2
ตารางที่ 2-3	รายการสินค้าสำคัญของคาซัคสถาน (พันเหรียญสหรัฐฯ)	2-3

		หน้า
ตารางที่ 2-4	แร่: ปริมาณการผลิต ปริมาณการส่งออก ผู้ผลิตหลัก และประเทศปลายทาง	2-4
ตารางที่ 2-5	สินค้าปศุสัตว์: ปริมาณการผลิตและส่งออก	2-5
ตารางที่ 2-6	ปริมาณการผลิตและบริโภคเนื้อสัตว์ปี 2018 (พันตัน)	2-6
ตารางที่ 2-7	ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งธุรกิจ	2-7
ตารางที่ 2-8	ค่าเช่าอพาร์ทเม้นต์/บ้าน	2-7
ตารางที่ 2-9	ราคาซื้ออพาร์ทเม้นต์	2-7
ตารางที่ 2-10	ระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละเขตอุตสาหกรรมพิเศษ	2-8
ตารางที่ 2-11	อัตราค่าไฟฟ้าในคาซัคสถาน	2-9
ตารางที่ 2-12	ราคาน้ำมันในคาซัคสถาน	2-9
ตารางที่ 2-13	ต้นทุนแรงงานในคาซัคสถาน ปี 2018	2-10
ตารางที่ 2-14	จำนวนบริษัทโลจิสติกส์ในแต่ละเมืองของคาซัคสถาน	2-11
ตารางที่ 2-15	ตารางสรุปตลาดหลัก กำลังการผลิตสินค้า และต้นทุนทางธุรกิจที่สำคัญในคาซัคสถาน	2-12
ตารางที่ 3-1	เป้าหมายการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในคาซัคสถาน	3-1
ตารางที่ 3-2	หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของคาซัคสถาน	3-2
ตารางที่ 3-3	กิจการที่คาซัคสถานให้การส่งเสริมการลงทุน	3-4
ตารางที่ 3-4	เขตเศรษฐกิจพิเศษจำแนกตามประเภท	3-6
ตารางที่ 3-5	สิทธิประโยชน์ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	3-6
ตารางที่ 3-6	ข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษในคาซัคสถาน	3-7
ตารางที่ 3-7	อัตราภาษี	3-15
ตารางที่ 3-8	ประเภทธุรกิจในคาซัคสถาน	3-17
ตารางที่ 3-9	สรุปขั้นตอนและกฎระเบียบที่สำคัญสำหรับการลงทุน	3-20
ตารางที่ 4-1	อันดับประเทศที่มีการลงทุนในคาซัคสถานสูงสุด ปี 2018	4-2
ตารางที่ 4-2	อันดับประเทศที่คาซัคสถานมีการออกไปลงทุนสูงสุด ปี 2017	4-6
ตารางที่ 4-3	สรุปประเทศและประเภทกิจการที่ลงทุนในคาซัคสถาน	4-7
ตารางที่ 5-1	การกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรม	5-1

		หน้า
ตารางที่ 5-2	อุตสากรรรมที่ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันสูงและพร้อมที่จะลงทุนยังต่างประเทศ	5-3
ตารางที่ 5-3	สรุปการคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในคาซัคสถาน	5-5
ตารางที่ 5-4	ยอดการจำหน่ายอาหาร (Food Sales) ในคาซัคสถาน ปี 2015-2022 (หน่วย : KZTmn)	5-13
ตารางที่ 6-1	สรุปภาพรวมและผลตอบแทนโครงการลงทุนฟาร์มปลาเทราท์ในอัลมาตี	6-3
ตารางที่ 6-2	ตารางสรุปจุดเด่น จุดด้อยในแต่ละด้านของคาซัคสถาน	6-4
ตารางที่ 6-3	สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของคาซัคสถาน	6-5
ตารางที่ 6-4	TOWS Matrix	6-6

สารบัญรูปภาพ

		หน้า
รูปภาพที่ 1-1	นางดาริกา นาซาร์บาเยฟ	1-2
รูปภาพที่ 1-2	นายนูร์ซุลตัน นาซาร์บาเยฟ (ซ้าย) และ นายคาสซิม โจมาร์ท โตกาเยฟ (ขวา)	1-3
รูปภาพที่ 1-3	แผนที่แสดงความหนาแน่นของประชากรคาซัคสถาน	1-7
รูปภาพที่ 1-4	แนวโน้มการเติบโตของประชากรคาซัคสถาน	1-8
รูปภาพที่ 1-5	พีระมิดประชากรของคาซัคสถาน ปี 2019	1-9
รูปภาพที่ 1-6	ชาวคาซัคสถาน	1-10
รูปภาพที่ 1-7	GDP ของคาซัคสถาน (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	1-13
รูปภาพที่ 1-8	การขยายตัวของเศรษฐกิจคาซัคสถานที่คาดการณ์ (ร้อยละ)	1-14
รูปภาพที่ 1-9	ขนาดตลาดของคาซัคสถานและประเทศใกล้เคียง	1-15
รูปภาพที่ 1-10	อัตราการขยายตัวของ GDP รายสาขา	1-15
รูปภาพที่ 1-11	แนวโน้มอัตราแลกเปลี่ยนเทงเจคาซัคสถาน	1-17
รูปภาพที่ 1-12	โครงข่ายถนนในประเทศคาซัคสถาน	1-20
รูปภาพที่ 1-13	เส้นทางทางรถไฟในคาซัคสถาน	1-22
รูปภาพที่ 1-14	ท่าเรือ AKtau	1-24
รูปภาพที่ 1-15	โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญของคาซัคสถาน	1-25
รูปภาพที่ 1-16	ท่าเรือ Aktau และท่าเรือ Bandar Abbas	1-25
รูปภาพที่ 1-17	แหล่งทรัพยากรน้ำที่สำคัญของคาซัคสถาน	1-28
รูปภาพที่ 1-18	เปรียบเทียบค่าโทรศัพท์ของคาซัคสถาน (หน่วย: เซ็นต์ต่อนาที)	1-30
รูปภาพที่ 1-19	คาซัคสถานและประเทศเพื่อนบ้าน	1-32
รูปภาพที่ 1-20	จุดผ่านแดน Khorgos หรือ Nur Joly	1-34
รูปภาพที่ 1-21	เส้นทาง Belt&Road ทั้ง 6 เส้นทางที่เชื่อมเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา	1-36
รูปภาพที่ 1-22	National science and technology parks of Kazakhstan	1-44

		หน้า
รูปภาพที่ 1-23	National Industrial Petrochemical Technology Park	1-44
รูปภาพที่ 1-24	Tokamak	1-45
รูปภาพที่ 1-25	Techno Park of space monitoring	1-46
รูปภาพที่ 1-26	Science Park of Nazarbayev University Astana Business Campus	1-46
รูปภาพที่ 3-1	บทบาทหน้าที่ของ “One Stop Shop”	3-3
รูปภาพที่ 3-2	กลยุทธ์เพิ่มการลงทุนในประเทศด้วยการรักษาความสัมพันธ์ระยะยาว	3-5
รูปภาพที่ 3-3	เขตเศรษฐกิจพิเศษในคาซัคสถาน	3-7
รูปภาพที่ 4-1	มูลค่าการลงทุนโดยตรง (FDI flow) ในคาซัคสถาน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	4-1
รูปภาพที่ 4-2	การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในคาซัคสถาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี 2018	4-3
รูปภาพที่ 4-3	การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในคาซัคสถาน จำแนกตามพื้นที่ ปี 2018	4-4
รูปภาพที่ 4-4	มูลค่าการลงทุนโดยตรง (OFDI flow) ในต่างประเทศของคาซัคสถาน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	4-5
รูปภาพที่ 4-5	การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของคาซัคสถาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี 2018	4-6
รูปภาพที่ 5-1	ดัชนีชี้วัดอุตสาหกรรมศักยภาพในประเทศเป้าหมาย (Potential Industry Composite Index: PICI) ในด้านตลาด	5-4
รูปภาพที่ 5-2	การใช้จ่ายสำหรับอาหารและเครื่องดื่มของคาซัคสถาน ปี 2015-2022	5-9
รูปภาพที่ 5-3	มูลค่าตลาดอาหารของคาซัคสถาน ปี 2015-2022	5-10
รูปภาพที่ 5-4	ยอดการจำหน่ายอาหาร (Food Sales) ในคาซัคสถาน (KZTmn) ปี 2015-2022 (หน่วย: % growth y-o-y)	5-14
รูปภาพที่ 5-5	ห่วงโซ่มูลค่าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป	5-15

		หน้า
รูปภาพที่ 5-6	การพัฒนาพื้นที่การเพาะปลูก ตั้งแต่ปี 2011 - 2016	5-19
รูปภาพที่ 5-7	พื้นที่การเพาะปลูกธัญพืช (ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวโอ๊ต ข้าวไรย์) ตามภูมิภาคต่างๆ ปี 2016 (หน่วย: กิโลเฮกตาร์)	5-19
รูปภาพที่ 5-8	การวิเคราะห์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปด้วย Five Forces Model	5-36
รูปภาพที่ 5-9	ปริมาณสำรองน้ำมันดิบของคาซัคสถานปี 2015 เทียบกับประเทศอื่นๆ ที่สำคัญของโลก	5-43
รูปภาพที่ 5-10	มูลค่าการผลิตและการค้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีพื้นฐาน ของคาซัคสถาน ปี 2008-2013	5-45
รูปภาพที่ 5-11	แนวโน้มการเติบโตของภาคส่วนอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ ในคาซัคสถาน ปี 2008-2013	5-46
รูปภาพที่ 5-12	แสดงให้เห็นว่าคาซัคสถานมีศักยภาพในเรื่องวัตถุดิบ ต้นทางสำหรับการป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีภัณฑ์	5-53
รูปภาพที่ 5-13	การกลั่นลำดับส่วนของน้ำมันดิบเพื่อแยกสารประกอบ ไฮโดรคาร์บอนออกเป็นส่วนต่างๆ	5-55
รูปภาพที่ 6-1	ขั้นตอนการลงทุนแนะนำของคาซัคสถาน (เริ่มต้นถึงการตัดสินใจทำธุรกิจ)	6-9
รูปภาพที่ 6-2	ขั้นตอนการลงทุนแนะนำของคาซัคสถาน (ตัดสินใจทำธุรกิจถึงการนำเงินกลับ)	6-12

บทที่ 1

ภาพรวมประเทศ

บทที่ 1
ภาพรวมประเทศ

1.1 การเมืองและสังคม

1.1.1 การเมือง

ประวัติศาสตร์

ในอดีต ด้วยสภาพภูมิประเทศที่แห้งแล้งของคาซัคสถาน อาชีพหลักของคนในยุคโบราณที่อาศัยอยู่บริเวณนี้จึงเป็นการเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อน โดยเริ่มจากการเลี้ยงม้า ซึ่งม้าเป็นสัตว์ที่เลือกกินแต่อาหารและน้ำที่ดี ตามลักษณะเฉพาะของม้า และเมื่อม้าเคลื่อนย้ายไปตามแหล่งอาหารดี ผู้คนที่เลี้ยงม้าก็ย้ายถิ่นฐานตาม จนกระทั่งกลายเป็นประเทศคาซัคสถานในปัจจุบัน ดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาตินานาชนิด

ต่อมาในยุคศตวรรษที่ 13 ชาวมองโกล เริ่มเข้ามาในบริเวณนี้ และวางระบบการปกครองที่ชัดเจนขึ้น มีการเรียกเขตการปกครองเหล่านี้ว่า *รัฐข่านคาซัค* อย่างไรก็ดี ความเป็นตัวตนของชาวคาซัคดั้งเดิม เริ่มปรากฏชัดในศตวรรษที่ 16 เมื่อภาษาวัฒนธรรม แบบคาซัคเริ่มมีความแตกต่างจากคนกลุ่มอื่น กระทั่งในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 รัสเซียที่ปกครองดินแดนแถบนี้อยู่ ก็เริ่มขยายอิทธิพลเข้ามา และสามารถควบคุมปกครองดินแดนแถบนี้ได้สำเร็จ เนื่องจากวิตกเรื่องการขยายอิทธิพลเข้ามาของฝ่ายอังกฤษ คาซัคสถานจึงตกเป็น 1 ใน 15 รัฐของสหภาพโซเวียต เรียกว่า สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตคาซัค (KSSR) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จวบจน ภายหลังวันที่ 16 ธันวาคม ปี 1991 ก็ประกาศเอกราชจากสหภาพโซเวียตเป็นรัฐสุดท้ายและก่อตั้งประเทศคาซัคสถาน โดยมีประธานาธิบดีคนแรก คือ นายนูร์ซุลตัน นาซาร์บาเยฟ (Nursultan Nazarbayev) และปกครองมายาวนาน กระทั่งประกาศลาออกจากตำแหน่งเมื่อเดือนมีนาคม ปี 2019 ที่ผ่านมา

ระบบการปกครอง

คาซัคสถานมีระบบการเมืองแบบรัฐสภาโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ทั้งนี้ นายกรัฐมนตรีทำหน้าที่เป็นหัวหน้ารัฐบาล โดยมีรองนายกรัฐมนตรี 2 คน และรัฐมนตรี 13 คน นายนูร์ซุลตัน ซึ่งเป็นอดีตเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์แห่งคาซัคสถานตั้งแต่ยุคสหภาพโซเวียต ได้รับเลือกดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรกของคาซัคสถานตั้งแต่ปี 1991

ระหว่างเดือนกันยายน 2015 ถึงเดือนกันยายน 2016 นายนูร์ซุลตัน ได้แต่งตั้งบุตรสาว คือ นางดาริกา นาซาร์บาเยฟ ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี หลังจากนั้นก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการด้านต่างประเทศ การป้องกันประเทศ และความมั่นคงของวุฒิสภาคาซัคสถานจนถึงปัจจุบัน

รูปภาพที่ 1-1: นางดาริกา นาซาร์บาเยฟ

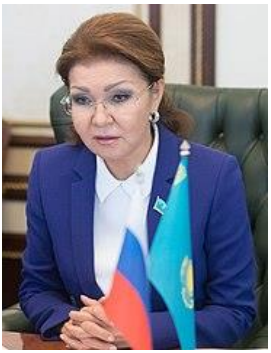

ที่มา: wikipedia.org

เดือนมีนาคม 2016 นายนูร์ซุลตัน ได้แต่งตั้งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ 4 ตำแหน่ง ได้แก่ นาย Mukhtar Tleuberdi ดำรงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศคนที่ 1 และแต่งตั้งนาย Yerzhan Ashikbayev นาย Roman Vassilenko นาย Galymzhan Koishybayev ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเช่นกัน นอกจากนี้ คาซัคสถานยังได้จัดการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร (Mazhilis) ตามที่นายนูร์ซุลตัน ได้ลงนามในกฤษฎีกายุบสภาฯ เมื่อเดือนมกราคม 2016

ซึ่งผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรค Nur Otan ของนายนูร์ซุลตัน ได้รับคะแนนเสียงอย่างท่วมท้นถึงร้อยละ 82 และพรรคร่วมรัฐบาลเดิมได้รับเลือกกลับสู่สภาฯ อีกสมัย

กระทั่ง เดือนมีนาคม 2019 ที่ผ่านมา นายนูร์ซุลตัน นาซาร์บาเยฟ ประธานาธิบดีคนแรกที่ปกครองประเทศมานานเกือบ 30 ปี นับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ตัดสินใจก้าวลงจากตำแหน่งผู้นำอย่างกะทันหัน นายคาสซิม โจมาร์ท โตกาเยฟ ประธานรัฐสภาวัย 65 ปี จึงก้าวขึ้นรับตำแหน่งประธานาธิบดีคนใหม่ของคาซัคสถาน

รูปภาพที่ 1-2: นายนูร์ซุลตัน นาซาร์บาเยฟ (ซ้าย) และนายคาสซิม โจมาร์ท โตกาเยฟ (ขวา)

ที่มา: Sameaf. (2012) และ Azernews. (2019)

โดยนายนูร์ซุลตัน ถือเป็นผู้นำทางการเมืองที่ครองอำนาจยาวนานที่สุดในโลกเป็นอันดับที่ 4 รวมระยะเวลาในการนั่งบริหารประเทศทั้งในช่วงที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและประธานาธิบดีหลังได้รับเอกราชนานเกือบ 35 ปี ต่อจากผู้นำของแคเมอรูน อิเควทอเรียลกินี และอิหร่าน การก้าวลงจากอำนาจของเขาไม่ได้หมายถึงจุดสิ้นสุดระบอบเผด็จการอำนาจนิยมในคาซัคสถาน นายนูร์ซุลตัน ในวัย 78 ปี ยังคงนั่งเก้าอี้ในตำแหน่งสำคัญๆ ของประเทศ และมีบทบาทอย่างมากทางการเมืองของประเทศต่อไป นอกจากนี้ เขายังได้แต่งตั้งให้ นางดาริกา นาซาร์บาเยฟ ลูกสาวของตัวเองรับตำแหน่งประธานรัฐสภาต่อจากนายโตกาเยฟอีกด้วย

อนึ่ง คาซัคสถานมีกำหนดการเลือกตั้งผู้นำครั้งใหม่ในปี 2020 นี้ และภายใต้ระบบการปกครองของคาซัคสถานนั้น รัฐสภา หรือ สภาผู้แทนราษฎร (Mazhilis) มีที่มา 3 ส่วน คือ (1) สรรหาจากการเลือกตั้ง จำนวน 107 ที่นั่ง (2) สรรหาจากบัญชีรายชื่อพรรค จำนวน 98 ที่นั่ง และ (3) สรรหาจากสภาประชาชน จำนวน 9 ที่นั่ง โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกท่านดำรงตำแหน่งวาระละ 5 ปี

ระบบยุติธรรม

ระบบยุติธรรมของคาซัคสถานจำแนกศาลออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ศาลระดับท้องถิ่น ศาลระดับแคว้น (ภูมิภาค) และศาลระดับชาติหรือศาลฎีกา กล่าวคือ (1) ศาลระดับท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นศาลเบื้องต้น พิจารณาคดีเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมที่รุนแรงน้อย เช่น การโจรกรรม เป็นต้น (2) ศาลระดับแคว้น พิจารณาคดีเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมที่รุนแรงมากขึ้น หรือ คดีการก่ออาชญากรรมที่รุนแรงน้อยในกรณีที่พื้นที่นั้นไม่มีศาลระดับท้องถิ่น รวมถึงคดีที่ถูกอุทธรณ์มาจากศาลระดับท้องถิ่น และ (3) ศาลฎีกา พิจารณาคดีที่ถูกอุทธรณ์มาจากศาลระดับแคว้น ศาลฎีกามีผู้พิพากษา 44 คน

อนึ่ง รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีสมาชิกสภารัฐธรรมนูญ 7 คน เพื่อตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่นำมาใช้โดยสภานิติบัญญัติ นอกจากนี้ ยังมีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งการลงประชามติและตีความรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ดี 3 ใน 7 ที่นั่งดังกล่าวแต่งตั้งโดยประธานาธิบดี[1]

พรรคการเมือง และนโยบายประเทศ

ภายหลังการลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีของนายนูร์ซุลตัน นาซาร์บาเยฟ เป็นผลให้นายคาสซิม โจมาร์ท โตกาเยฟ (Kassym-Jomart Tokayev) ก้าวขึ้นเป็นประธานาธิบดีคนต่อไปในวันที่ 20 มีนาคม 2019 ซึ่งมาจากพรรคเดียวกับนาย Askar Mamin ผู้ซึ่งเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2019 ก่อนหน้านายคาสซิม 1 เดือน อย่างไรก็ดี ทั้งสามท่านสังกัดพรรค Nur Otan เช่นเดียวกัน ทั้งนายนูร์ซุลตัน นายคาสซิม และนาย Askar จึงกล่าวได้ว่า ทิศทางหรือแนวทางในการ

[1] Wikipedia. (2019)

ดำเนินนโยบายของประเทศอาจไม่ต่างไปจากเดิมนัก ยิ่งนายคาสซิมเคารพนับถือนายนูร์ซุลตันค่อนข้างมาก หลายๆ นโยบายที่นายนูร์ซุลตันกำหนดไว้จึงน่าจะได้ดำเนินการต่ออย่างไม่สะดุดในยุคของนายคาสซิม

อนึ่ง ในคำกล่าวปราศรัยของประธานาธิบดีคนใหม่ นายคาสซิม โจมาร์ท โตกาเยฟ เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2019 ที่ผ่านมา ได้กล่าวถึงทิศทางการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศในประเด็นหลักๆ ดังนี้

(1) เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการ โดยในปี 2020 เป็นต้นไปจะดึงดูดผู้มีศักยภาพมาเป็นข้าราชการ และลดจำนวนข้าราชการในปัจจุบันลงร้อยละ 25 ภายในปี 2024 และให้ภาครัฐรับฟังประชาชนยิ่งขึ้น

(2) สร้างความกลมกลืนระหว่างสังคมและกลุ่มชาติพันธุ์

(3) ส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิและความปลอดภัยของประชาชน ด้วยการปฏิรูประบบศาลและการบังคับใช้กฎหมาย โดยกำหนดให้การพิจารณาบทลงโทษผู้ใช้ความรุนแรงทางเพศ การอนาจาร การค้ามนุษย์ การใช้ความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้หญิง และอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ ต่อบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็ก รวมถึงการค้ายาเสพติด เป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล

(4) ส่งเสริมการแข่งขันในตลาดและการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยตั้งเป้าหมายว่า ต้นปี 2020 เศรษฐกิจคาซัคสถานจะขยายตัวสูงกว่าค่าเฉลี่ยโลก และคาดการณ์ว่า หากภาครัฐสามารถปรับโครงสร้างหรือปัจจัยที่จำเป็นต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้ภายในปี 2025 คาซัคสถานจะมีเศรษฐกิจที่ขยายตัวโดยเฉลี่ยได้ถึงร้อยละ 5 ต่อปีหรือสูงกว่า และดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ the Long-term Development Strategy 2050

และที่สำคัญ คือ วิสัยทัศน์ในการบริหารของผู้นำคนใหม่นี้ ได้ละทิ้งซึ่งความได้เปรียบในแหล่งวัตถุดิบทางธรรมชาติต่างๆ ของประเทศ มามุ่งเน้นในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจองค์ความรู้ (Knowledge economy) การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน การพัฒนานวัตกรรม และการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของคาซัคสถาน

(5) พัฒนาผู้ประกอบการ และธุรกิจ SMEs ในประเทศ ผ่านกองทุนแห่งชาติ มูลค่ากว่า 100 พันล้านเทงเจ

(6) สนับสนุนธุรกิจขนาดใหญ่ในตลาดโลก ผ่านมาตรการทางภาษี และสิ่งจูงใจต่างๆ รวมถึงการปรับกฎหมายให้เข้ากับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทั้ง 5G, Smart Cities, Big Data, blockchain, สินทรัพย์ดิจิตอล และเครื่องมือทางการเงินแบบดิจิทัลใหม่ เป็นต้น

(7) พัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร โดยส่งเสริมการใช้ประโยชน์อย่างเต็มศักยภาพ เช่น นโยบายเพิ่มปริมาณพื้นที่ชลประทานเป็น 3 ล้านเฮกเตอร์ภายในปี 2030 ส่งเสริมการผลิตผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และนโยบายอื่นๆ ซึ่งคาดกว่าจะทำให้การเติบโตของการผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น 4.5 เท่า และโครงสร้างสินค้าเกษตรที่ส่งออกจะเปลี่ยนไปในสัดส่วนของสินค้าแปรรูปมากขึ้น จากปัจจุบันเพียงร้อยละ 40 นอกนั้น เป็นการส่งออกวัตถุดิบในขั้นต้นน้ำเป็นส่วนใหญ่[2]

[2] Official site of the president of the replblic of Kazakhstan. (2019)

ความโปร่งใสในการบริหารราชการ

ในปี 2018 Transparency International ได้จัดอันดับดัชนีการตระหนักรู้ถึงการคอร์รัปชัน(Corruption Perception Index) ของคาซัคสถานในอันดับที่ 124 จากทั้งหมด 180 ประเทศ ด้วยคะแนน 31 เต็ม 100 คะแนน สะท้อนให้เห็นถึงระดับความโปร่งใสในการบริหารราชการของคาซัคสถานที่อยู่ในระดับดี และมีแนวโน้มที่ดียิ่งขึ้น อนึ่ง มีข้อสังเกตว่าคาซัคสถานมีความคืบหน้าในการต่อต้านการทุจริตอย่างเป็นทางการ โดยคาซัคสถานได้ลดการคอร์รัปชันในรูปแบบของการให้สินบนลง และจำนวนประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการหยุดยั้งการคอร์รัปชันเพิ่มขึ้นถึงสองเท่าในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา[3]

1.1.2 สังคม

(1) ประชากร[4]

ความหนาแน่น ปัจจุบัน (ปี 2019) คาซัคสถานมีจำนวนประชากรรวม 18.59 ล้านคน จัดเป็นอันดับที่ 64 ของโลกที่มีประชากรจำนวนมาก อย่างไรก็ดี ด้วยพื้นที่ประเทศบริเวณกว้าง ทำให้จำนวนประชากรต่อพื้นที่ค่อนข้างเบาบางเพียง 6.82 คนต่อตารางกิโลเมตร จัดเป็นอันดับที่ 215 ของประเทศที่มีประชากรหนาแน่น อนึ่ง ประชากรชาวคาซัคสถานส่วนใหญ่กว่า 2 ล้านคน อาศัยอยู่ในเมืองอัลมาตี เมืองหลวงเก่าที่เป็นศูนย์กลางทางวัฒนธรรมและการค้าของคาซัคสถาน และเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ ทำให้เมืองอัลมาตีมีประชากรหนาแน่นถึง 2,300 คนต่อตารางกิโลเมตร ขณะที่เมืองนูร์ซุลตันมีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับสองมีประชากรเพียง 838,000 คน

[3] Transparency International. (2018) และ The Astana Time. (2018)

[4] World Population Review. (2019) และ Wikipedia. (2019)

รูปภาพที่ 1-3: แผนที่แสดงความหนาแน่นของประชากรคาซัคสถาน

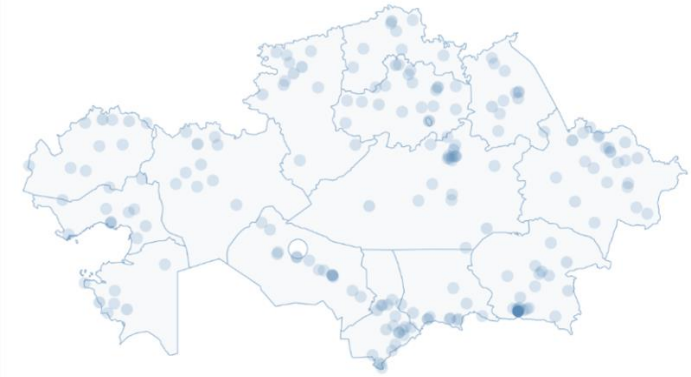

ที่มา: World Population Review. (2019)

การเติบโต โดยเฉลี่ยแล้วผู้หญิงในคาซัคสถานให้กำเนิดเด็ก 2.41 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ทำให้อัตราการเติบโตของประชากรชาวคาซัคสถานสูงมากราวร้อยละ 1.27 และมีแนวโน้มจะเติบโตต่อเนื่องจนกว่าอัตราการเกิดจะลดลง ทั้งนี้ อายุขัยโดยรวมของชาวคาซัคสถานในปี 2018 อยู่ที่ 71.1 ปี แม้ว่าจะมีความแตกต่างอย่างชัดเจนในอายุขัยของชายและหญิง กล่าวคือ ผู้ชายอายุขัยประมาณ 65.9 ปี ในขณะที่ผู้หญิงมีอายุขัย 76 ปี แสดงให้เห็นว่าเมื่ออายุมากขึ้นอัตราส่วนเพศในคาซัคสถานเป็นแรงสนับสนุนต่อสตรีในประเทศมากกว่า นอกจากนี้ ในปี 2018 รายงานความสุขโลกจัดอันดับให้ประชากรคาซัคสถานมีความสุขมากเป็นอันดับที่ 60 ด้วยคะแนน 5.79 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

รูปภาพที่ 1-4: แนวโน้มการเติบโตของประชากรคาซัคสถาน

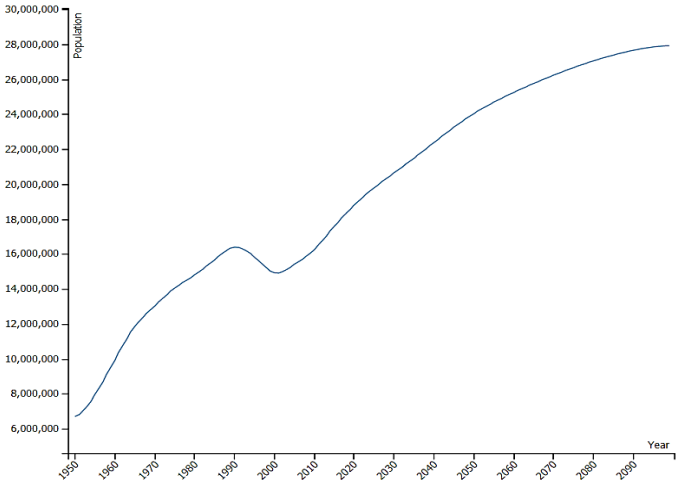

ที่มา: World Population Review. (2019)

ทั้งนี้ คาดการณ์ว่า ประชากรในคาซัคสถานจะเพิ่มเป็น 18,777,139 คนในปี 2020 เพิ่มเป็น 20,301,322 คนในปี 2030 และเพิ่มเป็น 21,621,166 คนในปี 2040

โครงสร้างประชากร ของคาซัคสถานจัดอยู่ในกลุ่มพีระมิดแบบขยายตัว กล่าวคือ พีระมิดประชากรมีฐานกว้าง เนื่องจากอัตราเพิ่มตามธรรมชาติสูง ประชากรวัยเด็กมีจำนวนมาก ปัจจุบันคาซัคสถานมีประชากรในวัยทำงาน 12.54 ล้านคน

รูปภาพที่ 1-5: พีระมิดประชากรของคาซัคสถาน ปี 2019

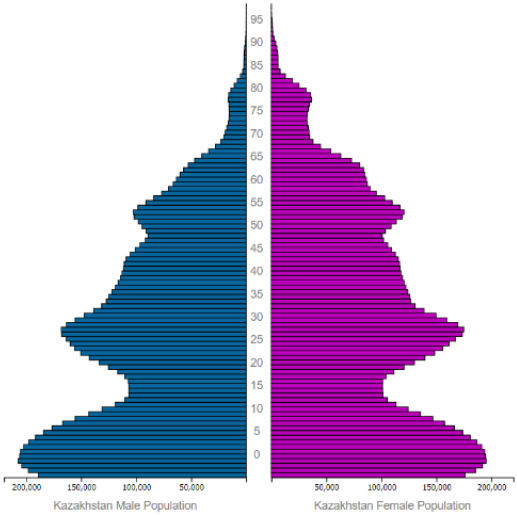

ที่มา: World Population Review. (2019)

เชื้อชาติ ในช่วงปลายปี 1800 ผู้คนหลายพันคน ทั้งจากยูเครนและรัสเซีย ได้ย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานในดินแดนคาซัคสถานปัจจุบัน กระทั่งในปี 1916 ประชาชนต้องการแยกตัวออกจากการปกครองของสหภาพโซเวียตและเริ่มก่อกบฏแต่ล้มเหลว ทำให้กลุ่มกบฏถูกฆ่า 150,000 คน และพลัดถิ่นอีก 300,000 คน คาซัคสถานจึงอยู่ภายใต้สหภาพโซเวียตมาเป็นเวลาหลายปี โดยในปี 1920-1930 เริ่มพัฒนาให้เป็นยุคอุตสาหกรรมมากขึ้นและลดบทบาทการเกษตรลง แต่แผนและรูปแบบการปฏิวัติไม่ดี ทำให้ผู้คนกว่า 500,000 คนเสียชีวิตจากความอดยาก

ในปี 1954-1962 ภายใต้การปกครองของรัสเซีย ผู้คนชาวเกาหลี เยอรมนี และอุซเบกิสถานรวมกว่าแสนคนถูกบังคับให้ย้ายถิ่นมาอยู่บริเวณคาซัคสถาน และยังมีชาวรัสเซียอีกกว่า 2 ล้านคนย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่คาซัคสถาน เพื่อพัฒนาที่ดิน ณ จุดนี้ ดังนั้น จึงมีเพียงร้อยละ 30 ของประชากรที่เป็นชนเผ่าคาซัค หลังจากเหตุการณ์ความไม่สงบหลายปีคาซัคสถานได้รับเอกราชอย่างแท้จริงจากรัสเซียในปี 1991

ปัจจุบัน กลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่ของคาซัคสถานเป็นชนเผ่าคาซัค (ร้อยละ 63.1) แม้ว่าจะมีชนกลุ่มน้อยอื่นๆ อยู่เช่นกัน ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์รัสเซีย (ร้อยละ 23.7) อุซเบก (ร้อยละ 2.9) ยูเครน (ร้อยละ 2.1) อุยกูร์ (ร้อยละ 1.4) ตาตาร์ (ร้อยละ 1.3) และเยอรมัน (ร้อยละ 1.1) อนึ่ง ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มในคาซัคสถาน รวมถึงเยอรมัน ยูเครน เชชเนีย (Chechens) เกาหลี และเติร์กเมกกะเชีย (Meskhetian Turks) คือกลุ่มที่ถูกเนรเทศไปยังคาซัคสถานในช่วงปี 1930 และปี 1940 โดย Stalin ซึ่งเป็นฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองของรัสเซีย

รูปภาพที่ 1-6: ชาวคาซัคสถาน

ที่มา: Greenprophet.com

ศาสนา อิสลามเป็นศาสนาที่หลักในคาซัคสถาน โดยมีประชากรกว่าร้อยละ 70 นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่เป็นมุสลิมนิกายสุหนี่และฮานาฟี แม้ว่าจะมีชุมชนเล็กๆ ของชิอะห์และอะมาดี ขณะที่ประชากรร้อยละ 26 นับถือศาสนาคริสต์ ส่วนใหญ่เป็นนิกายอีสเติร์นออร์โธด็อกซ์หรือโรมันคาธอลิก ส่วนที่เหลือร้อยละ 4 นับถือศาสนาอื่นๆ

ภาษา ภาษาประจำชาติของคาซัคสถาน คือ ภาษาคาซัค ซึ่งมีคนในประเทศพูดราว 5.29 ล้านคน ขณะที่ภาษาราชการของคาซัคสถาน คือ ภาษารัสเซียซึ่งมีคนในประเทศพูดราวราว 6.23 ล้านคน นอกจากนี้ คนคาซัคสถานยังใช้ภาษาอื่นๆ ได้แก่ ตาตาร์ เยอรมัน ทาจิกิ เตอร์กิช ยูเครเนียน อุยกูร์ และอุซเบก

Business Language

1. แนะนำให้แปลเอกสารสำคัญทางธุรกิจ ทั้งในรูปภาษาคาซัคและรัสเซีย เนื่องจากภาษาอังกฤษถือเป็น the 2nd business language
2. การนัดหมาย ควรถามเรื่องภาษาที่จะใช้คุยกันทุกครั้ง รวมถึงล่าม ว่าฝ่ายใดจะเตรียม ในกรณีที่ไม่ได้พูดภาษาอังกฤษ
3. ค่าใช้จ่ายในการจ้างคนท้องถิ่นเป็นล่ามภาษารัสเซีย-อังกฤษประมาณ 7,000 เทงเจต่อชั่วโมง (กรณีคุยธุรกิจ)

(2) วัฒนธรรมทางธุรกิจ[5]

พิธีการ

- สามารถใช้คำนำหน้าชื่อ Mr./ Mrs./ Miss. ตามด้วยนามสกุลได้ ถือเป็นแนวปฏิบัติปกติ เว้นแต่ได้รับคำแนะนำให้ทำอย่างอื่น
- เมื่อถูกกล่าวถึงอย่างเป็นทางการ มักจะใช้ชื่อและนามสกุล การใช้ชื่อแรกจะยอมรับได้มากกว่าสำหรับการกล่าวถึงแบบไม่เป็นทางการเมื่อทั้งสองฝ่ายรู้สึกสบายใจที่จะทำเช่นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าและพนักงาน

การนัดหมาย

1. ชาวคาซัคสถานมักไม่ค่อยรับนัดหรือ Confirm นัดล่วงหน้านานหลายเดือน นิยม Confirm นัดเมื่อใกล้ถึงวัน-เวลานัดหมาย เช่น ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ หรือ 1 วัน
2. การนัดหมายอาจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน เมื่อใกล้ถึงเวลานัด เช่น เข้าวันที่นัด โดยการเปลี่ยนแปลงที่พบ ได้แก่ Confirm นัด เลื่อนเวลา เปลี่ยนตัวคนประชุม เปลี่ยนสถานที่ และยกเลิกนัด เป็นต้น

- วัฒนธรรมทั่วไปมีพื้นฐานมาจากศาสนา อิสลาม เช่น การเคารพผู้อาวุโส อย่างไรก็ตาม การค้าขายหมูและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ถูกห้าม แต่กลับมีขายอย่างแพร่หลาย

การรับประทานอาหาร

- อาหาร ถือเป็นสิ่งสำคัญในการทำธุรกิจ บ่อยครั้งที่การนัดรับประทานอาหารพร้อมคุยธุรกิจจะได้รับการตอบรับนัดและสำเร็จมากกว่าการประชุมอย่างเป็นทางการ
- การรับประทานอาหาร ถือเป็นประเพณี ที่ต้องมีหลายจาน และถือเป็นการให้เกียรติอย่างยิ่ง หากคุณได้รับการเสิร์ฟ “หัวแกะ” บนโต๊ะอาหาร

[5] Global Affairs Canada. (2019) และ IMA Ltd. (n.d.)

- อาหารส่วนใหญ่มักประกอบด้วยวอดก้าและ/หรือบรั่นดีในปริมาณมาก ดังนั้น จึงควรเตรียมรับประทานร่วมกับขนมปัง (Toast) หลายๆ ชิ้น หรืออาจต้องเต้นด้วย

การทักทาย/พบกันครั้งแรก

- การสัมผัสยังไม่เป็นที่ยอมรับเท่าใดนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างเพศตรงข้าม และอาจถูกมองว่าเป็นความคุ้นเคยที่ไม่สมควร กล่าวคือ โดยทั่วไปแล้วการจับมือเป็นเรื่องปกติสำหรับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง
- การสบตาครั้งแรกกับบุคคล เป็นสิ่งสำคัญมากที่ต้องพึงระวัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการโต้ตอบของคนอายุน้อยกว่ากับคนที่มีอายุมากกว่า เนื่องจากการจ้องมองที่บุคคลนั้นอาจถูกมองว่าเป็นศัตรู หรือก้าวร้าว หรืออย่างน้อยก็เป็นสัญญาณของการดูหมิ่น

มารยาทอื่นๆ

- หนึ่งในท่าทางที่ไม่ดีที่สามารถเปรียบได้กับนิ้วกลางในอเมริกาเหนือกำลังแสดงให้คนเห็นว่า "การรวมกันของสามนิ้ว" ซึ่งวางนิ้วโป้งระหว่างดัชนีกับนิ้วกลาง

(3) ทัศนคติต่อไทย

ด้วยคนไทยมีลักษณะรูปร่างหน้าตาคล้ายคนคาซัคสถาน กระทั่งบางครั้งคนท้องถิ่นเองก็แยกไม่ออก และยังมีอัธยาศัยดีเหมือนกัน ทำให้ชาวคาซัคสถานมองคนไทยเสมือนมิตร

1.2 เศรษฐกิจ

1.2.1 ทิศทางและแนวโน้มเศรษฐกิจ[6]

ในปี 2018 เศรษฐกิจคาซัคสถานขยายตัวมาอยู่ที่ 170.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 4.1 จะเห็นว่า เศรษฐกิจคาซัคสถานขยายตัวติดต่อกันใน 2 ปีที่ผ่านมา (ปี 2017-2018) ภายหลังผ่านพ้นวิกฤตราคาน้ำมันดิบโลกตกต่ำในปี 2016 ที่น้ำมันดิบต่ำลงไปถึง 31.41 เหรียญสหรัฐฯ ต่อบาเรลในเดือนมกราคม 2016 โดยปัจจุบันราคาน้ำมันดิบกลับมาอยู่ที่ 55.10 เหรียญสหรัฐฯ ต่อบาเรลในเดือนสิงหาคม 2019

รูปภาพที่ 1-7: GDP ของคาซัคสถาน (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

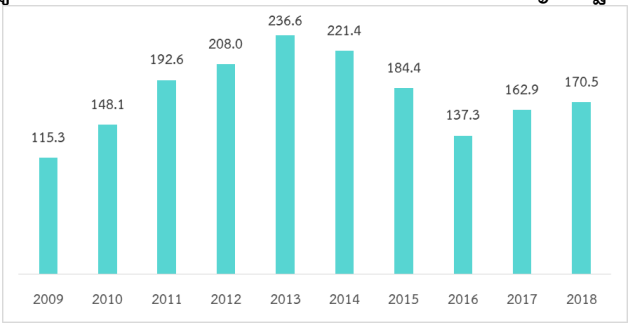

ที่มา: Tradingeconomics.com (2019) และ World Bank (2019)

แนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจของคาซัคสถานนั้น The Economist คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจคาซัคสถาน (Real GDP) จะสามารถขยายตัวได้ร้อยละ 3.4 ต่อปีในช่วงปี 2019-2023 ด้วยปัจจัยสนับสนุนด้านการผลิต รวมถึงการใช้จ่ายเงินลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาลคาซัคสถานและจีน อีกทั้ง คาซัคสถานมีทิศทางดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบหลายทิศทาง เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับนานาชาติ ทั้งรัสเซีย จีน และชาติตะวันตก ซึ่งล้วนเป็นชาติมหาอำนาจ และมีทำเลที่ตั้งใกล้คาซัคสถานทั้งสิ้น

[6] Tradingeconomics.com (2019) World Bank (2019) และ Macrotrends. (2019)

สอดคล้องกับ IMF ที่คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจคาซัคสถานจะขยายตัวถึงร้อยละ 3.2 ในปี 2020 และขยายตัวสูงสุดถึงร้อยละ 4.6 ในปี 2023 ซึ่งขยายตัวสูงกว่าเศรษฐกิจโลกที่คาดว่าจะขยายตัวเพียงร้อยละ 2.4 และ 2.5 ในปี 2019 และ 2020 ตามลำดับ

รูปภาพที่ 1-8: การขยายตัวของเศรษฐกิจคาซัคสถานที่คาดการณ์ (ร้อยละ)

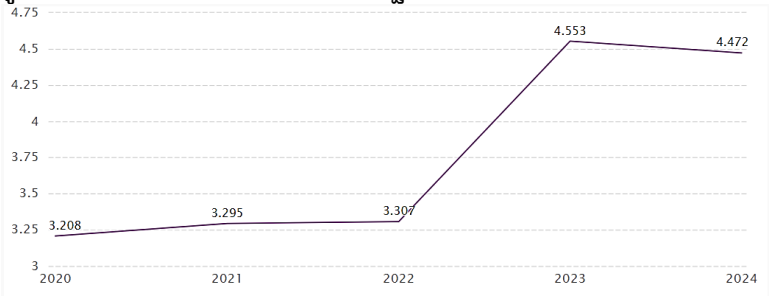

ที่มา: CEICDATA. (2019)

1.2.2 ขนาดตลาด

คาซัคสถานมีประชากรจำนวน 18.55 ล้านคน ในปี 2019 ด้วยรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงถึง 11,165.50 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งสูงกว่าไทยเกือบสองเท่า สะท้อนถึงกำลังซื้อที่ค่อนข้างสูงในตลาดคาซัคสถาน ขณะที่ในด้านจำนวนประชากรนั้น แม้คาซัคสถานจะมีประชากรเพียง 18.55 ล้านคน อย่างไรก็ดี คาซัคสถานสามารถเชื่อมต่อกับตลาดอื่นๆ ได้มากมาย เช่น กลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (CIS) รวมกว่า 300 ล้านคน กลุ่มประเทศในแถบเอเชียกลางและอัฟกานิสถาน รวมกว่า 95 ล้านคน และกลุ่มรัฐในแถบจีนตะวันตกอีกกว่า 300 ล้านคน ฉะนั้น หากมองถึงความเชื่อมโยงในประเทศอื่นๆ ด้วยแล้ว คาซัคสถาน ถือว่าเป็นตลาดที่ไม่เล็กทีเดียว

รูปภาพที่ 1-9: ขนาดตลาดของคาซัคสถานและประเทศใกล้เคียง

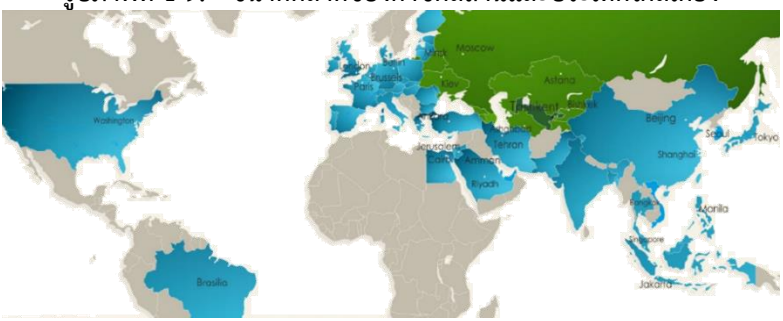

ที่มา: UZINFOINVEST

1.2.3 กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

โครงสร้างเศรษฐกิจของคาซัคสถานนั้น มีลักษณะคล้ายกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้ว กล่าวคือ รายได้ส่วนใหญ่มาจากการภาคบริการ โดยคาซัคสถานมีรายได้จากภาคบริการมากถึงร้อยละ 61.2 ของ GDP รองลงมาเป็นภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 34.1 และภาคเกษตรกรรมร้อยละ 4.7 อย่างไรก็ดี ภาคเกษตรกรรมและภาคบริการขยายตัวในอัตราใกล้เคียงกันราวร้อยละ 2.8-3.0 ขณะที่ภาคการผลิตขยายตัวเร็วถึงร้อยละ 6.2 สะท้อนถึงทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของคาซัคสถานที่อาจพึ่งพาภาคการผลิตในสัดส่วนมากขึ้น

รูปภาพที่ 1-10: อัตราการขยายตัวของ GDP รายสาขา

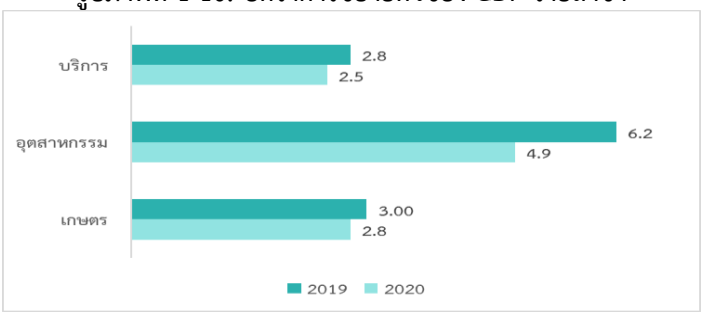

ที่มา: The Economist Intelligence Unit (2019)

1.2.4 การสะสมทุนถาวร อัตราการเปิดเสรี และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

คาซัคสถานมีการสะสมทุนถาวรสูงถึง 36.39 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2018 คิดเป็นร้อยละ 21.34ของ GDP เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.09 อัตราการเปิดเสรีทางการค้าของคาซัคสถานเท่ากับร้อยละ 54.82 ของ GDP ถือว่าอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ขณะที่ในด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้น คาซัคสถานได้รับเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศราว 3,817 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2018 ลดลงจากปี 2017 ที่มีมูลค่ากิ่สะสมทุนถาวรถึง 4,669 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

ตารางที่ 1-1: การสะสมทุนถาวร อัตราการเปิดเสรี และการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

รายการ	2014	2015	2016	2017	2018	หน่วย
มูลค่าการสะสมทุนถาวร	43.09	38.29	30.34	35.30	36.39	พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
อัตราการสะสมทุนถาวร	19.46	20.76	22.10	21.67	21.34	ร้อยละต่อ GDP
มูลค่าการค้า	120.75	76.52	61.95	78.10	93.49	พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
อัตราการเปิดเสรีทางการค้า	54.54	41.50	45.13	47.95	54.82	ร้อยละต่อ GDP
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	8.41	4.06	8.51	4.67	3.82	พันล้านเหรียญสหรัฐฯ
อัตราการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	3.80	2.20	6.20	2.87	2.24	ร้อยละต่อ GDP
GDP	221.42	184.40	137.28	162.89	170.54	พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

ที่มา: UNCTAD (2018) และ CEIC (2018)

1.2.5 เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ[7]

ช่วงครึ่งปีแรกในปี 2019 คาซัคสถานขาดดุลบัญชีเดินสะพัดราว 1,986.1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เนื่องจากนักลงทุนต่างชาติโอนเงินรายได้จากการลงทุนโดยตรงในคาซัคสถานกลับประเทศต้นทางถึง 10,124.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯ อย่างไรก็ดี คาซัคสถานยังเกินดุลการค้าอยู่ถึง 11,275.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ทำให้สุทธิแล้วบัญชีเดินสะพัดขาดทุนเพียงร้อยละ 1.16 ของ GDP ทั้งนี้ นักลงทุนคาซัคสถานก็ออกไปลงทุนในต่างประเทศค่อนข้างมากเช่นกัน โดยในครึ่งปีแรกของปี 2019 ลงทุนไปแล้วกว่า 3,243.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

[7] National Bank of Kazakhstan

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาอัตราและเปลี่ยนเงินสกุลเทงเจคาซัคสถาน (KZT) ปัจจุบัน เท่ากับ 386.47 เทงเจต่อเหรียญสหรัฐฯ (22 กันยายน 2019) อ่อนค่าลงจากต้นปีที่อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ 365 เทงเจต่อเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งอ่อนค่าลงถึงร้อยละ 5.9 และมีแนวโน้มอ่อนค่าลงตามกระแสการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดของประเทศ

รูปภาพที่ 1-11: แนวโน้มอัตราแลกเปลี่ยนเทงเจคาซัคสถาน

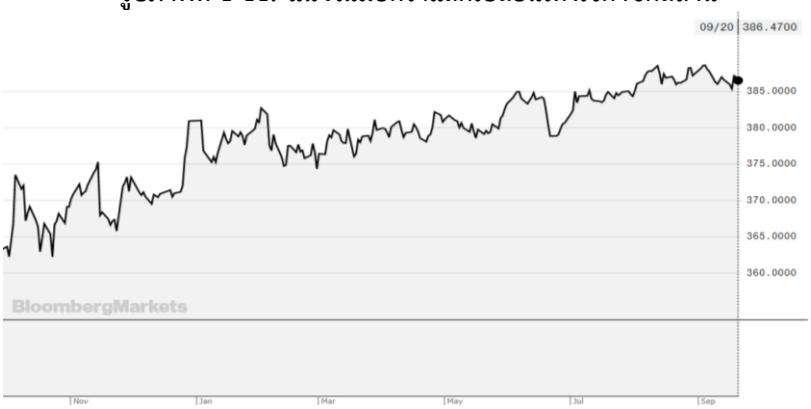

ที่มา: Bloomberg (2019)

1.3 โครงสร้างพื้นฐาน

คาซัคสถานมีแนวโน้มการพัฒนาโครสร้างพื้นฐานในทุกด้านมาโดยตลอดช่วงที่ผ่านมา ทั้งปริมาณและอัตราการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม ทั้งระบบถนน ระบบราง และท่าอากาศยานของคาซัคสถาน จัดว่าอยู่ในระดับค่อนข้างดีและครอบคลุมทุกพื้นที่ ยกเว้นท่าเรือที่อาจมีประสิทธิภาพต่ำกว่าการขนส่งอื่นและต่ำกว่าประเทศข้างเคียงรวมถึงไทย เนื่องจากคาซัคสถานเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล อย่างไรก็ดี โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคนั้น คาซัคสถานมีระบบการจ่ายไฟฟ้าและน้ำประปาที่ครอบคลุมพื้นที่และมีปริมาณการผลิตอย่างเพียงพอ ทำให้ต้นทุนในการใช้บริการสาธารณูปโภคเหล่านี้ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ อนึ่ง รายละเอียด

โครงสร้างพื้นฐานของคาซัคสถานจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม และโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม ดังนี้

1.3.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม

ด้วยทำเลที่ตั้งของคาซัคสถานที่อยู่บนเส้นทางระหว่างทวีปยุโรปและจีน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเป็น “Heart of Eurasia” จึงมีเส้นทางถนนหลักสำหรับการเดินทางขนส่งภายในประเทศทั้งเส้นทางตะวันออกถึงตะวันตก และเส้นทางเหนือถึงใต้ ทั้งนี้ ตัวชี้วัดด้านการขนส่งของคาซัคสถาน ทั้งจำนวนสินค้า มูลค่าสินค้า จำนวนผู้โดยสาร และอัตราการหมุนเวียนผู้โดยสารที่ใช้บริการการขนส่งของคาซัคสถานมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทั้งสิ้นในช่วงปี 2012-2016 ดังแสดงในตารางที่ 1-2 สะท้อนถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งของคาซัคสถานที่มีมาอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาดังกล่าว

ตารางที่ 1-2: ตัวชี้วัดด้านการขนส่งของคาซัคสถานที่สำคัญ

	Unit	2012	2013	2014	2015	2016
Transportation of goods	bln tons	3.23	3.51	3.75	3.73	3.73
Freight turnover	bln ton-km	478.0	495.4	554.9	546.3	518.6
Passengers transportation	bln persons	18.5	20.0	21.3	21.8	22.3
Passenger turnover	bln pass-km	213.0	235.7	246.9	251.3	266.8

ที่มา: Kazakhstan Invest guide 2018

1) การขนส่งทางบก

ถนน คาซัคสถานมีระบบถนนเชื่อมโยงทั่วประเทศถึง 96,000 กิโลเมตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยางหรือคอนกรีตถึง 87,000 กิโลเมตร ระบบถนนของคาซัคสถานมีแนวโน้มการพัฒนาที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยปัจจุบัน (ปี 2018) ระบบถนนของคาซัคสถานมีครอบคลุมและประสิทธิภาพการเดินทางในระดับปานกลาง (2.9 คะแนนเต็ม 7 คะแนน) ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าไทย (4.3 คะแนน) ปากีสถาน (3.9 คะแนน) และตุรกี (5 คะแนน) (ตารางที่ 1-3) ทั้งนี้ คาซัคสถานยังมีทางยกระดับที่เชื่อมระหว่างยุโรปตะวันตกและจีนตะวันตก ซึ่งเส้นทางนี้ช่วยลดระยะเวลาการขนส่งสินค้าจากจีน (Lianyungang) ไปยังรัสเซีย (St. Peterburg) เหลือเพียง 10 วัน (รูปภาพที่ 1-12)

ตารางที่ 1-3: ผลการประเมินความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานของคาซัคสถาน

index	Kazakhstan			Pakistan	Turkey	Thailand	Unit
	2008	2013	2018	2018	2018	2018	
Infrastructure	3.3	4.0	4.2	3.0	4.5	4.7	Score 1-7
Quality of overall infrastructure	n.a.	4.1	3.9	3.8	5.0	4.1	Score 1-7
Quality of roads	n.a.	2.7	2.9	3.9	5.0	4.3	Score 1-7
Quality of railroad infrastructure	n.a.	4.3	4.1	3.3	3.0	2.6	Score 1-7
Quality of port infrastructure	n.a.	3.4	3.2	4.0	4.5	4.3	Score 1-7
Quality of air transport infrastructure	n.a.	4.1	4.0	4.0	5.4	5.2	Score 1-7
Available airline seat	n.a.	212.9	306.1	551.3	2,834.6	3,298.1	kilometers millions/week
Quality of electricity supply	n.a.	4.4	4.6	2.9	4.4	5.2	Score 1-7
Mobile-cellular telephone	n.a.	142.5	150.0	71.4	96.9	172.6	Subscriptions /100 pop.
Fixed-telephone	n.a.	26.1	23.2	1.6	14.3	7.0	Lines /100 pop.

ที่มา: World economic forum (2018)

อนึ่ง ถนนที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจสายหนึ่งที่พาดผ่านคาซัคสถาน คือ ถนนสาย E40 ซึ่งทอดยาวตั้งแต่คาซัคสถานผ่านทวีปยุโรปไปจรดมหาสมุทรแอตแลนติก ด้วยทำเลที่ตั้งของคาซัคสถานทำให้ดินแดนนี้กลายเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางบกระหว่างสองทวีปคือเอเชียและยุโรป สินค้าจำนวนมากถูกขนส่งออกจากประเทศจีนผ่านประเทศดังกล่าวเพื่อนำไปขายในยุโรปในทุกๆ ปี นอกจากนี้ ยังมีถนนสายสำคัญหลายสายที่มีความสำคัญในระดับโลกตลอดจนระดับภูมิภาค เช่น ทางหลวงสาย M-36 ที่ทอดยาวตามแนวเหนือใต้ผ่านเมืองสำคัญทั้งอัลมาตี นูร์ซุลตัน และเชื่อมโยงไปจนถึงชายแดนรัสเซีย

ทั้งนี้ ด้วยจำนวนประชากรที่ไม่หนาแน่น ทำให้การจราจรในคาซัคสถานไม่แออัด ดังนั้น ทางพิเศษมอเตอร์เวย์ ซึ่งมีหลายช่องจราจรและมีการเก็บค่าผ่านทาง จึงไม่ถูกพัฒนามากนัก มอเตอร์เวย์ที่เปิดให้บริการ เช่น มอเตอร์เวย์สาย A1 จากเมืองนูร์ซุลตันสู่เมือง Shchuchinsk และมอเตอร์เวย์สาย A3 จากเมืองอัลมาตีสู่เมือง Kapshagay

รูปภาพที่ 1-12: โครงข่ายถนนในประเทศคาซัคสถาน

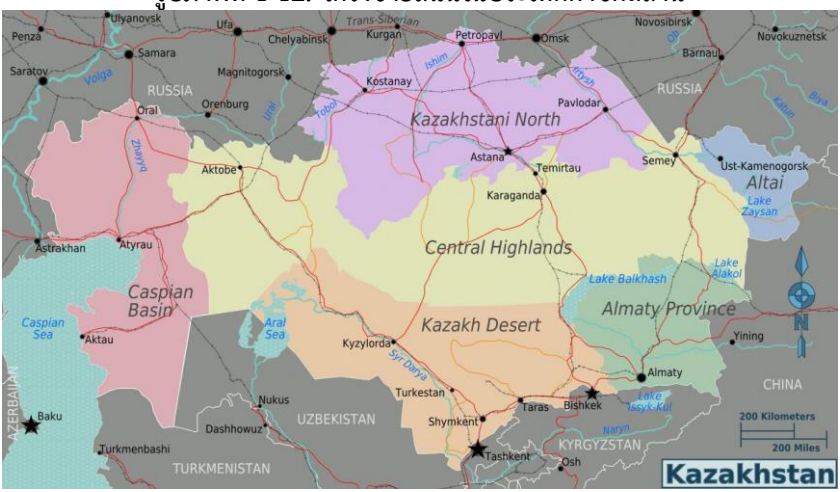

ที่มา: MAPS. (n.d.)

โดยระยะทางการเดินทางด้วยรถยนต์ระหว่างเมืองสำคัญในคาซัคสถาน สามารถแสดงด้วย Distance Matrix ดังนี้

ตารางที่ 1-4: Distance Matrix ของเมืองสำคัญในคาซัคสถาน (กิโลเมตร)

	นูร์ซุลตัน	Karaganda	Shymkent	อัลมาตี
นูร์ซุลตัน		1,173.21	997.79	975.26
Karaganda	1,173.21		1,421.05	1,839.48
Shymkent	997.79	1,421.05		608.33
อัลมาตี	975.26	1,839.48	608.33	

ที่มา: Logistics Capacity Assessments (2013)

ระบบราง การเดินรถไฟภายในคาซัคสถานถูกบริหารโดยบริษัท Kazakhstan Temir Zholy ระบบรางของคาซัคสถานเชื่อมต่อกับรัสเซีย ปัจจุบัน (ปี 2018) ระบบรางของคาซัคสถานครอบคลุมกว่า 16,000 กิโลเมตรทั่วประเทศ โดยเป็นระบบรางคู่กว่า 5,000 กิโลเมตร และเป็นระบบรางที่มีระบบการติดตาม (Electrified tracks) ถึง 4,000 กิโลเมตร อนึ่ง คาซัคสถานมีระบบรางที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการเดินทางและ

ขนส่งอยู่ในระดับค่อนข้างดี (4.1 คะแนนเต็ม 7 คะแนน) ซึ่งมีคุณภาพดีกว่าไทย (2.6 คะแนน) ตุรกี (3 คะแนน) และปากีสถาน (3.3 คะแนน) (ตารางที่ 1-3) นอกจากนี้ คาซัคสถานยังมีเส้นทางรางเชื่อมต่อระหว่างคาซัคสถาน เติร์กมินิสถาน และอิหร่าน ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมเอเชียกลางไปยังเปอร์เซีย เนื่องด้วยทางรถไฟในคาซัคสถานเป็นมรดกแต่ครั้งอยู่ภายใต้การปกครองของสหภาพโซเวียต ดังนั้นจึงมีความกว้างรางเท่ากับ 1.52 เมตร ซึ่งเท่ากับ รัสเซีย คีร์กีซสถาน อุซเบกิสถาน และเติร์กเมนิสถาน ทำให้การสัญจรทางรางข้ามประเทศระหว่างคาซัคสถานและประเทศเหล่านี้เป็นไปได้อย่างสะดวก อย่างไรก็ดี รางรถไฟของจีนมีความกว้างเพียง 1.435 เมตร ดังนั้น การขนส่งทางรางระหว่างจีนและคาซัคสถานจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนตู้รถไฟ ณ สถานี Druzhba และ Khorgos

ทั้งนี้ เงื่อนไขทางภูมิศาสตร์ ทำให้ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ว่าการขนส่งสินค้าในแถบภูมิภาคเอเชียกลางจำต้องพึ่งพารถไฟ ซึ่งคาซัคสถานเป็นชัยภูมิสำคัญในการขนถ่ายสินค้าจากจีนไปยังประเทศในทวีปยุโรป จึงมีความตั้งใจร่วมกันของจีนและคาซัคสถานตามโครงการ Belt and Road Initiative เพื่อพัฒนาระบบการขนส่งทางรางจากประเทศจีนผ่านคาซัคสถานและแยกออกเป็น2 เส้นทาง กล่าวคือ เส้นทางแรกแยกออกจากคาซัคสถานผ่านรัสเซียและเบลารุสเข้าสู่ยุโรปแผ่นดินใหญ่ และเส้นทางที่สองแยกลงใต้ผ่านอุซเบกิสถานแล้วทอดยาวไปเรื่อยตามแนวตะวันออกสู่ตะวันตกข้ามทะเลแคสเปียนไปสู่ทวีปยุโรปทางกรุงอิสตันบูลประเทศตุรกี ปัจจุบันโครงการดังกล่าวคืบหน้าไปมากแล้ว โดยท่าเรือบก (Dry Port) Khorgos ถูกพัฒนาให้เป็นจุดถ่ายสินค้าระหว่างขบวนรถไฟที่สำคัญเพื่อบรรเทาปัญหาจากข้อจำกัดความไม่เท่ากันของขนาดราง สินค้าที่ถูกขนส่งจากจีนสู่คาซัคสถานทางช่องทางนี้มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากอุปสรรคบางประการเช่นกฎระเบียบในการเคลื่อนย้ายสินค้าผ่านแดนของประเทศต่างๆ ตามเส้นทางข้างต้นถูกแก้ไขจะทำให้คาซัคสถานกลายเป็นศูนย์การขนส่งทางรางของภูมิภาคอย่างสมบูรณ์

รูปภาพที่ 1-13: เส้นทางทางรถไฟในคาซัคสถาน

ที่มา: Wikipedia. (2019)

อนึ่ง นอกจากหัวรถจักรดีเซลปกติแล้ว คาซัคสถานยังมีการใช้หัวรถจักรไฟฟ้าในบางเส้นทาง ดังที่แสดงในรูปภาพข้างต้น ซึ่งนับว่าเป็นระบบขนส่งทางรางที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ไม่เพียงเท่านั้น ในเมืองสำคัญอย่างเมืองอัลมาตี ยังมีรถไฟใต้ดินให้บริการขนส่งผู้โดยสารในเมืองซึ่งเมื่อต่อขยายแล้วเสร็จจะมีระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร จึงอาจกล่าวได้ว่าคาซัคสถานเป็นประเทศที่มีระบบขนส่งทางรางที่ยอดเยี่ยมประเทศหนึ่งในเอเชีย

2) การขนส่งทางอากาศ

คาซัคสถานมีท่าอากาศยานที่เปิดดำเนินการทั้งสิ้นจำนวน 20 แห่ง โดยท่าอากาศยานที่มีความสำคัญได้แก่

(1) ท่าอากาศยานนานาชาติอัลมาตี (International Airport of Almaty) ซึ่งห่างออกไปทางตอนเหนือของกรุงอัลมาตีเมืองหลวงเก่าของคาซัคสถานเป็นระยะทางเพียง 15 กิโลเมตร ทั้งนี้ท่าอากาศยานดังกล่าวเป็นท่าอากาศยานนานาชาติที่ใหญ่ที่สุดของ

คาซัคสถาน และเป็นท่าอากาศยานที่รองรับการขนส่งผู้โดยสารตลอดสินค้าส่วนใหญ่ที่ถูกขนส่งทางเครื่องบินมายังประเทศดังกล่าว โดยท่าอากาศยานนานาชาติอัลมาตีมีเที่ยวบินเชื่อมต่อนานาชาติถึง 20 ประเทศ (รวมประเทศไทย) รวม 29 ท่าอากาศยาน

โดยการเดินทางระหว่างไทยและคาซัคสถานมีหลายสายการบินให้บริการ ได้แก่ Air Astana Air China Aeroflot Etihad Airways และ Emirates เป็นต้น

(2) ท่าอากาศยาน นูร์ซุลตัน นาซาร์บาเยฟ (Nursultan Nazarbayev International Airport) อยู่ห่างจากเมืองนูร์ซุลตัน เมืองหลวงของคาซัคสถานไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นระยะทาง 16.7 กิโลเมตร โดยมีเที่ยวบินเชื่อมต่อนานาชาติถึง 16 ประเทศ รวม 25 ท่าอากาศยาน ซึ่งรวมถึงเมืองที่เป็นศูนย์กลางทางการเงินต่างๆ ได้แก่ แฟรงก์เฟิร์ต ลอนดอน ดูไบ ฮ่องกง และโซล โดยเฉลี่ยแต่ละสัปดาห์ท่าอากาศยานนานาชาตินูร์ซุลตัน นาซาร์บาเยฟ มีเที่ยวบินระหว่างประเทศ 126 เที่ยวบิน ในประเทศ 289 เที่ยวบิน[8]

นอกจากนี้ ในคาซัคสถานยังมีท่าอากาศยานที่สำคัญแห่งอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น Aktau International Airport, Pavlodar International Airport หรือ Oral Ak Zhol Airport

3) การขนส่งทางน้ำ

หลายคนอาจรู้จักคาซัคสถานในนามประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล (Landlocked Country) ที่ใหญ่ที่สุด กระนั้นไม่ได้หมายความว่าประเทศดังกล่าวจะไม่มีกิจกรรมการขนส่งทางน้ำ แม้คาซัคสถานจะไม่มีทางออกสู่ทะเลเปิดหรือมหาสมุทร แต่มีดินแดนเชื่อมต่อกับทะเลแคสเปียนและมีแม่น้ำตัดผ่าน จึงทำให้ประเทศดังกล่าวมีท่าเรือเล็กจำนวนมาก อาทิ

(1) ท่าเรือ Aktau ซึ่งตั้งอยู่บริเวณทะเลแคสเปียน มีอาณาบริเวณประมาณ 50,000 ตารางเมตร สามารถจอดเรือที่กินน้ำลึกมากที่สุด 6-7 เมตร ทั้งนี้ท่าเรือดังกล่าวถูกปรับปรุงในทันสมัยและมาตรฐานพร้อมสำหรับการใช้งาน

[8]Kazakhstan Invest guide 2018

รูปภาพที่ 1-14: ท่าเรือ AKtau

ที่มา: Eurasian Business Briefing (2015)

(3) ท่าเรือ Atyrau ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ Ural สามารถขนถ่ายสินค้าได้สูงสุดครั้งละ 1,500 ตัน ท่าเรือดังกล่าวมีความสำคัญในการรองรับการขนส่งน้ำมันระหว่างทะเลแคสเปียนและโรงกลั่นน้ำมันในเมือง Atyrau

นอกจากนี้ คาซัคสถานยังมีท่าเรือที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่ (3) ท่าเรือบก Khorgos ซึ่งตั้งอยู่บริเวณชายแดนประเทศจีน และ (4) ท่าเรือ Bandar Abbas ซึ่งตั้งอยู่บริเวณตอนใต้ของอิหร่าน ดังแสดงในรูปภาพ1-15 และ 1-16 ทั้งนี้ ด้วยคาซัคสถานเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Landlocked country) ภาพรวมประสิทธิภาพการขนส่งของท่าเรือในคาซัคสถานจึงอยู่ในระดับปานกลาง (3.2 คะแนนเต็ม 7 คะแนน) ต่ำกว่าไทย (4.3 คะแนน) ปากีสถาน (4.0 คะแนน) และตุรกี (4.5 คะแนน) (ตารางที่ 1-3)

รูปภาพที่ 1-15: โครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมที่สำคัญของคาซัคสถาน

ที่มา: Kazakhstan Invest guide 2018

รูปภาพที่ 1-16: ท่าเรือ Aktau และท่าเรือ Bandar Abbas

ที่มา: projectcargo-weekly

4) การขนส่งทางท่อ

คาซัคสถานมีระบบขนส่งทางท่อภายในประเทศถึง 23,000 กิโลเมตร โดยเป็นท่อส่งแก๊ส 15,000 กิโลเมตร และท่อส่งน้ำมัน 8,000 กิโลเมตร

1.3.2 โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและโทรคมนาคม

1) ไฟฟ้า

คาซัคสถานมีอุตสาหกรรมการผลิตไฟฟ้าที่แข็งแกร่ง อันเนื่องมาจากทรัพยากรเชื้อเพลิงที่อุดมสมบูรณ์ภายในประเทศ ทั้งถ่านหิน แก๊สธรรมชาติ และน้ำมัน ทั้งนี้การผลิตไฟฟ้าในประเทศดังกล่าวหาได้จำกัดอยู่กับการผูกขาดของรัฐบาลแต่เพียงผู้เดียวไม่ เพราะบรรษัทเอกชนก็สามารถเป็นเจ้าของโรงไฟฟ้าได้เช่นกัน

ในปี 2018 คาซัคสถานผลิตกระแสไฟฟ้ารวมทั้งประเทศมากถึง 106,797.1 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ซึ่งนับว่าขยายตัวขึ้นกว่าปีก่อนหน้า ในขณะที่การใช้ไฟฟ้ารวมทั้งประเทศมีปริมาณเพียง 103,228.3 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง แสดงให้เห็นว่าคาซัคสถานสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้เกินกว่าความต้องการใช้ไฟฟ้าภายในประเทศมากพอสมควร ทั้งนี้ไฟฟ้าที่ผลิตได้นั้นโดยมากมาจากโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อน นอกจากนั้นมีปริมาณไม่มากที่ผลิตจากโรงไฟฟ้าพลังน้ำ แก๊ส แสงอาทิตย์ ลม และชีวมวล โดยแหล่งผิตไฟฟ้าที่สำคัญของคาซัคสถานส่วนใหญ่อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ ในขณะที่แหล่งที่ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดอยู่บริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ

สำหรับการการแจกจ่ายกระแสไฟฟ้าสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ กล่าวคือ ในระดับประเทศ National Grid จะทำหน้าที่ดำเนินการส่งกระแสไฟฟ้าผ่านสายไฟฟ้าแรงสูงในเส้นทางสำคัญ ในระดับภูมิภาคจะมีบริษัทดำเนินกิจการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (Regional electricity companies, RECs) ให้บริการเชื่อมโครงข่ายการส่งกระแสไฟฟ้าภายในภูมิภาค และในระดับท้องที่มีบริษัทส่งไฟฟ้าต่างๆ ให้บริการการจ่ายไฟฟ้าทั้งในแบบขายส่งและขายปลีก ทั้งนี้บริษัทที่ให้บริการในอุตสาหกรรมไฟฟ้าจะต้องดำเนินการตามกฎเกณฑ์ของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด โดยปัจจุบัน (ปี 2018) ระบบการจ่ายไฟฟ้าของคาซัคสถานค่อนข้างเสถียรและเพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ (4.6 คะแนน

เต็ม 7 คะแนน) ใกล้เคียงกับไทย (5.2 คะแนน) และสูงกว่าตุรกี (4.4 คะแนน) และปากีสถาน (2.9 คะแนน) ซึ่งในปี 2019 คาซัคสถานจะมีกำลังการผลิตไฟฟ้าสูงถึง 21,901.9 เมกะวัตต์ จากโรงไฟฟ้าทั้งหมด 138 แห่งทั่วประเทศ[9]

2) น้ำ

แหล่งทรัพยากรน้ำที่สำคัญของคาซัคสถาน มี 8 แหล่ง ได้แก่ Chu-Talas, Aral-Syr Darya, Balkhash-Alacol, Ural-Caspian, Nura-Sarysu, Tobol-Turgai, Irtysh และ Ishim ดังแสดงในรูปภาพที่ 1-17 แสดงให้เห็นถึงขนาดของแหล่งน้ำปริมาณมากของคาซัคสถาน โดยรวมแล้วแหล่งลุ่มน้ำทั้งหมดมีน้ำเข้าประมาณ 190 ลูกบาศก์กิโลเมตรต่อปี ซึ่งถูกกับเก็บไว้ถึง 95.5 ลูกบาศก์กิโลเมตรต่อปี ด้วยอ่างเก็บน้ำภายในประเทศที่มีมากถึง 200 แห่ง โดยการใช้น้ำส่วนส่วนใหญ่ของคาซัคสถานถูกใช้ไปกับกิจกรรมการเกษตร ทั้งการเพาะปลูก ปศุสัตว์ และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมากถึงร้อยละ 66 รองลงมา คือ ใช้ในภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 30 และภาคครัวเรือนร้อยละ 4

อนึ่ง ด้วยสภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่ที่เป็นที่ราบกลางพื้นทวีปที่ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ และแต่ละพื้นที่ยังมีทรัพยากรน้ำสำหรับใช้ประโยชน์ที่ไม่เท่ากัน โดยภูมิภาคที่ขาดแคลนน้ำอย่างหนัก คือดินแดนทางทิศตะวันตกและตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ เพราะแหล่งน้ำจืดที่สำคัญเพียงแห่งเดียวของคาซัคสถาน คือ ภูเขาทางทิศตะวันออกเท่านั้น ทำให้ภาคการเกษตรซึ่งครอบคลุมบริเวณประมาณร้อยละ 81 ของประเทศ และเป็นภาคที่จำต้องใช้น้ำมากที่สุดเกิดความยากลำบาก

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันรัฐบาลคาซัคสถานได้พยายามสร้างอ่างเก็บน้ำ หรือเขื่อนตลอดจนคลองส่งน้ำให้สามารถรองรับความต้องการการใช้น้ำในแต่ละพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น กล่าวคือ รัฐบาลจะขยายเขตชลประทานให้เป็นร้อยละ 16 ของพื้นที่ทั้งประเทศภายในปี 2028 จากเดิมที่เขตชลประทานมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 7

[9] KEGOC

รูปภาพที่ 1-17: แหล่งทรัพยากรน้ำที่สำคัญของคาซัคสถาน

ที่มา: tandfonline.com

อนึ่ง แหล่งน้ำหลายแห่งที่มีความจำเป็นต่อประเทศคาซัคสถานทั้งที่เป็นแม่น้ำ ทะเลสาบ และอ่างเก็บน้ำ เป็นแหล่งน้ำที่คาบเกี่ยวดินแดนประเทศเพื่อนบ้านด้วย เช่น ทะเลสาบบัลคัชบนชายแดนคาซัคสถาน-จีน และอ่างเก็บน้ำบนแม่น้ำ Syr Darya ซึ่งส่งผลกระทบทั้งคาซัคสถาน คีร์กีซสถาน และทาจิกิสถาน ดังนั้นการใช้ประโยชน์หรือดัดแปลงเส้นทางการไหลของแหล่งน้ำเหล่านี้ย่อมต้องผ่านการทำความตกลงร่วมกันเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ทุกประเทศ

3) โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต

การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของชาวคาซัคสถานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2013-2018 ที่ผ่านมา โดยในปี 2018 เฉลี่ยแล้วประชากรทุกคนในคาซัคสถานมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ใช้คนละ 1.5 เบอร์ (150 เบอร์ต่อประชากร 100 คน หรือร้อยละ 150) ซึ่งถือเป็นอัตราการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สูงกว่าตุรกี (ร้อยละ 96.9) และปากีสถาน (ร้อยละ 71.4) แต่ยังต่ำกว่าไทย (ร้อยละ 172.6) ขณะที่การใช้โทรศัพท์ไม่เคลื่อนที่มีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกันในทุก

ประเทศ กล่าวคือ ประชากรคาซัคสถานมีอัตราการใช้ลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี 2018 แต่ยังเป็นอัตราการใช้ที่สูงกว่าตุรกี (ร้อยละ 14.3) ไทย (ร้อยละ 7) และปากีสถาน (ร้อยละ 1.6) (ตารางที่ 1-3)

แนวโน้มจำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เพิ่มขึ้นข้างต้น เป็นผลให้มูลค่าการให้บริการโทรคมนาคมของคาซัคสถานเพิ่มขึ้นจาก 599.7 พันล้านเทงเจคาซัคสถาน ในปี 2012 เป็น 722.2 พันล้านเทงเจคาซัคสถานในปี 2016 โดยส่วนใหญ่เป็นสัดส่วนมูลค่าจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ รองลงมาเป็นอินเทอร์เน็ต และบริการโทรคมนาคมอื่นๆ ดังแสดงในตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1-5: มูลค่าการให้บริการโทรคมนาคมของคาซัคสถาน (หน่วย: พันล้านเทงเจคาซัคสถาน)

	2012	2013	2014	2015	2016
Total, of wich:	**599.7**	**647.3**	**680.8**	**702.2**	**722.2**
Internet communication	116.0	137.9	168.5	190.4	206.4
Mobile communication	297.7	296.6	281.3	257.5	245.7
Other telecommunication services	71.3	80.2	94.9	120.6	127.8

ที่มา: Kazakhstan Invest guide 2018

โดยคาซัคสถานมีการให้บริการสัญญาณ 4G LTE อย่างครอบคลุม ทั้งยังเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนาระบบ 5G ต่อไปในอนาคตอีกด้วย ผู้ให้บริการสัญญาณโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตรายสำคัญในคาซัคสถาน เช่น K-Cell และ K-Mobile ซึ่งให้บริการหลายช่วงความถี่ทั้ง GSM, UMTS/WCDMA, LTE (4G) และ LTE Advanced

ตารางที่ 1-6: ผู้ให้บริการเครือข่ายโทรศัพท์ในคาซัคสถาน

MobileOperators	Company	Website
Kcell	Kcell JSC	www.kcell.kz
Activ	Kcell JSC	www.activ.kz
Tele2	Mobile Telecom-Service LLP	www.tele2.kz
Beeline	Kar-Tel LLP	www.beeline.kz
Altel 4G:GSM	Altel Company	www.altel.kz

ที่มา: Kazakhstan Invest guide 2018

ด้วยจำนวนผู้ให้บริการด้านโทรคมนาคมของคาซัคสถานมีจำนวนหลายราย จึงทำให้เกิดการแข่งขันในตลาดอย่างเสรี เป็นผลให้ค่าโทรศัพท์ในคาซัคสถานต่ำกว่าประเทศอื่นๆ กล่าวคือ ค่าโทรศัพท์ในคาซัคสถานเฉลี่ยปี 2018 เท่ากับ 0.4 เซ็นต์ต่อนาที ต่ำกว่ารัสเซีย จีน และตุรกี ซึ่งเป็นผลดีต่อต้นทุนการทำธุรกิจในคาซัคสถาน นอกจากนี้ คาซัคสถานยังมีนโยบายส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการโครงสร้างพื้นฐานทางโครคมนาคมต่างๆ ของประชาชนทุกคน หรือ นโยบาย “Information Kazakhstan-2020” โดยมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นร้อยละ 75 และผู้มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นร้อยละ 80 ของประชากรทั้งหมด

รูปภาพที่ 1-18: เปรียบเทียบค่าโทรศัพท์ของคาซัคสถาน (หน่วย: เซ็นต์ต่อนาที)

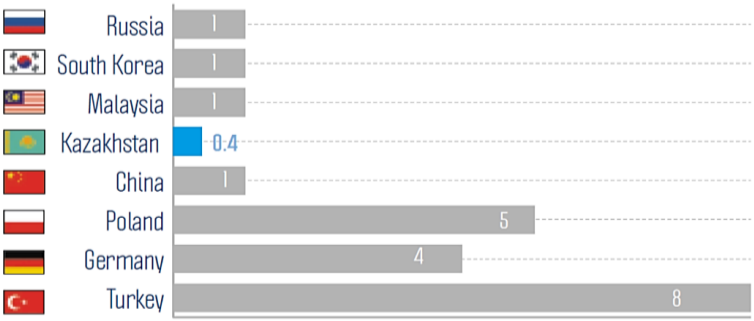

ที่มา: Kazakhstan Invest guide 2018

สรุปด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ในภาพรวม คาซัคสถานมีแนวโน้มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในทุกด้านมาโดยตลอดช่วงที่ผ่านมา ทั้งปริมาณและอัตราการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ โดยโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม ทั้งระบบถนน ระบบราง และท่าอากาศยานของคาซัคสถาน จัดว่าอยู่ในระดับค่อนข้างดีและครอบคลุมทุกพื้นที่ ยกเว้นท่าเรือที่อาจมีประสิทธิต่ำกว่าการขนส่งอื่นและต่ำกว่าประเทศข้างเคียงรวมถึงไทย เนื่องจากคาซัคสถานเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล อย่างไรก็ดี โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคนั้น คาซัคสถานมีระบบการจ่ายไฟฟ้าและน้ำที่ครอบคลุมพื้นที่และมีปริมาณการผลิตอย่างเพียงพอ ทำให้ต้นทุนในการใช้บริการสาธารณูปโภคเหล่านี้ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ

1.4 โลจิสติกส์ภายในภูมิภาค

การดำเนินงานโครงการ “The Belt&Road Initiative” บริเวณชายแดนระหว่างคาซัคสถาน (Khorgos) และจีน เป็นแรงผลักดันให้เกิดการค้าระหว่างประเทศและขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของคาซัคสถาน โดยรัฐบาลจีนมีแผนลงทุนในการพัฒนาโครสร้างพื้นฐานของประเทศที่อยู่ใบนเส้นทาง Belt&Road มูลค่าสูงถึง 1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ในช่วง 10 ปี ซึ่งในปี 2016 ที่ผ่านมา รัฐบาลจีนลงทุนไปแล้วกว่า 14.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ใน 49 ประเทศที่ร่วมเส้นทาง Belt&Road อนึ่ง คาซัคสถานเป็นประเทศที่รับการลงทุนโดยตรง (FDI) จากจีนมากที่สุดในช่วง 2005-2017 กล่าวคือได้รับการลงทุนโดยตรงสูงถึง 28.6 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และคาดว่าจีนจะลงทุนเพิ่มอีก 7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในอีก 5 ปีข้างหน้า สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของคาซัคสถาน โดยเฉพาะเส้นทางโลจิสติกส์ระหว่างประเทศ

1.4.1 จุดผ่านแดนและการอำนวยความสะดวก

คาซัคสถานตั้งอยู่ในเอเชียกลาง มีอาณาบริเวณติดกับประเทศรัสเซียและจีน ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ทั้งสองประเทศ รวมถึงประเทศอุซเบกิสถาน คีร์กิสถาน และเติร์กมินิสถาน รวมระยะทางที่เป็นชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 13,363.99 กิโลเมตร โดยจำแนกระยะทางรายประเทศได้ ดังนี้

ตารางที่ 1-7: ระยะทางชายแดนของคาซัคสถาน จำแนกรายประเทศ

Country Bordering Kazakhstan	Border Length (Km)
Russia	7,644
Uzbekistan	2,333
China	1,765
Kyrgyzstan	1,179
Turkmenistan	379

ที่มา: Worldatlas

รูปภาพที่ 1-19: คาซัคสถานและประเทศเพื่อนบ้าน

ที่มา: www.rferl.org

จะเห็นว่าคาซัคสถานทางทิศตะวันตกและทิศเหนือมีชายแดนติดกับรัสเซีย ทางทิศตะวันออกติดกับจีน และทางทิศใต้ติดกับทะเลแคสเปียน ทะเลอารัล รวมถึง อุซเบกิสถาน คีร์กิสถาน และเติร์กมินิสถาน โดยแต่ละประเทศมีรายละเอียดจุดผ่านแดนที่สำคัญ ทั้งชื่อจุดผ่านแดน ตำแหน่งที่ตั้ง และเวลาเปิดทำการ ดังนี้

(1) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-รัสเซีย

เนื่องด้วยชายแดนร่วมกันของคาซัคสถานกับรัสเซียมีระยะทางยาว ทำให้มีจุดผ่านแดนถึง 15 แห่ง ได้แก่ จุดผ่านแดน Kyrmangazy, Taskala, Aksay, Alimbet, Jaysan, Kayrak, Akbalshyk, Zhanazhol, Karakoga, Urlitobe, Sulu- Agash, Sharbakti, Auyl, Ube และ Zhezkent อนึ่ง บางจุดผ่านแดนไม่ได้มีแต่เพียงถนนทางหลวงสายสำคัญตัดผ่านเท่านั้น แต่มีทั้งการเชื่อมต่อทางรถไฟข้ามพรมแดน อาทิ จุดผ่านแดน Zhanaul, Zhaisan และ Zhezkent ซึ่งการขนส่งทางรางระหว่างสองประเทศนี้สามารถทำได้อย่างสะดวกสบาย เนื่องจากความกว้างรางรถไฟเท่ากันที่เป็นมรดกการการเป็นหนึ่งเดียวกันในสมัยสหภาพโซเวียตนั่นเอง ทั้งนี้สิ่งพึงระวังสำหรับนักเดินทาง คือ การนำสิ่งผิดกฎหมายข้ามพรมแดน โดยเฉพาะยาเสพติดซึ่งเป็นสิ่งต้องห้ามร้ายแรงสำหรับรัสเซีย

ตารางที่ 1-8: จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-รัสเซีย

# of c/p	Name of Crossing Points in Kazakhstan	Location in Kazakhstan	Name of Crossing Points in Russia	Location in Russia	Operating regime
1	Kyrmangazy - highway	Atyrau region	Karaozek - highway	Astrakhan region	Daylight
2	Taskala - highway	West Kazakhstan region	Ozinki- highway	Saratov region	Daylight
3	Aksay - highway	West Kazakhstan region	Ilek - highway	Orenburg region	Daylight
4	Alimbet - highway	Aktobe region	Orsk - highway	Orenburg region	Daylight
5	Jaysan - highway	Aktobe region	Sagarchin - highway	Orenburg region	Daylight
6	Kayrak - highway	Kostanay region	Bugristoe - highway	Chelyabinsk region	Daylight
7	Akbalshyk - highway	Kostanay region	Voskresenskoe- highway	Kurgan region	Daylight
8	Zhanazhol	North Kazakhstan region	Petuhovo- highway	Kurgan region	Daylight
9	Karakoga	North Kazakhstan region	Isilkul- highway	Omsk region	Daylight
10	Urlitobe	Pavlodar region	Cherlak - highway	Omsk region	Daylight
11	Sulu-Agash	Pavlodar region	Karasuk- highway	Novosibirsk region	Daylight
12	Sharbakti	Pavlodar region	Kulunda - highway	Altai Krai (region)	Daylight
13	Auyl	East Kazakhstan region	Veseloyarsk - highway	Altai Krai (region)	Daylight
14	Ube	East Kazakhstan region	Mikhaylovka - highway	Altai Krai (region)	Around the clock
15	Zhezkent	East Kazakhstan region	Gornyak- highway	Altai Krai (region)	Daylight

ที่มา: www.advantour.com

(2) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-อุซเบกิสถาน

จุดผ่านแดนระหว่างคาซัคสถานกับอุซเบกิสถานมีเพียง 3 เท่านั้น ได้แก่ จุดผ่านแดน Tajen, Jipek-Joli และ B. Konsybaeva ทั้งนี้จุดผ่านแดนสำคัญที่เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง และมีการเชื่อมต่อทางรถไฟข้ามพรมแดนคือจุดผ่านแดน Tajen ซึ่งการเดินทางด้วยเส้นทางนี้จะทำให้ผู้เดินทางได้เห็นภูมิภาคตะวันตกของคาซัคสถานที่กันดารและห่างไกล

ตารางที่ 1-9: จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-อุซเบกิสถาน

# of c/p	Name of Crossing Points in Kazakhstan	Location in Kazakhstan	Name of Crossing Points in Uzbekistan	Location in Uzbekistan	Operating regime
1	Tajen - highway	Mangystau Region	Karakalpakiya - highway	Republic of Karakalpakstan	Around the clock
2	Jipek-Joli - highway	South Kazakhstan Region Sary Agach	Gisht-Kuprik - footpath	Tashkent region	Daylight
3	B. Konsybaeva - highway	South Kazakhstan Region	Yallama - highway	Tashkent region Chinaz district	Daylight

ที่มา: www.advantour.com

(3) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-จีน

การค้าระหว่างคาซัคสถานสถานและจีนมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จุดผ่านแดนระหว่างสองประเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้แก่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ จุดผ่านแดนเหล่านั้น มี 4 แห่ง ได้แก่ จุดผ่านแดน Khorgos, Dostyk, Koljat และ Bakhty โดยจุดผ่านแดนสำคัญที่รองรับการขนส่งข้ามพรมแดนปริมาณมาก คือ จุดผ่านแดน Khorgos ที่มีทางถนนสายหลักพาดผ่านและโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีจุดเปลี่ยนรถไฟและท่าเรือบก ทั้งนี้ เนื่องมาจากขนาดรางรถไฟของสองประเทศไม่เท่ากัน

รูปภาพที่ 1-20: จุดผ่านแดน Khorgos หรือ Nur Joly

ที่มา: Caravanistan (2019)

ตารางที่ 1-10: จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-จีน

# of c/p	Name of Crossing Points in Kazakhstan	Location in Kazakhstan	Name of Crossing Points in China	Location in China	Operating regime
1	Khorgos - highway	Almaty region	Khorgos - highway	Huocheng, Yili Kazakh Autonomous Prefecture	Daylight
2	Dostyk - highway	Almaty region	Alashankou - highway	Bortala Mongol Autonomous Prefecture, Xinjiang Uyghur Autonomous Region	Daylight
3	Koljat - highway	Almaty region	Dulata - highway	Chabuchar-sibotyansky Autonomous County, Yili region, Yili Kazakh Autonomous Prefecture	Daylight
4	Bakhty - highway	East Kazakhstan Region	Bakhty - highway	Chuguchak Tacheng region	Daylight

ที่มา: www.advantour.com

(4) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-คีร์กีซสถาน

จุดผ่านแดนระหว่างคาซัคสถานกับคีร์กีซสถานที่เป็นทางการและเปิดให้บริการแก่ชาวต่างชาติด้วยมีด้วยกัน 4 แห่ง ซึ่งล้วนแล้วแต่มีทางหลวงสายหลักเชื่อมต่อทำให้การเดินทางขนส่งทางถนนเกิดความสะดวกสบาย จุดผ่านแดนเหล่านี้ประกอบด้วย จุดผ่านแดน Aisha-Bibi, Sypatay-Batyr, Korday, และ Kegen

ตารางที่ 1-11: จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-คีร์กีซสถาน

# of c/p	Name of Crossing Points in Kazakhstan	Location in Kazakhstan	Name of Crossing Points in Kyrgyzstan	Location in Kyrgyzstan	Operating regime
1	Aisha-Bibi - highway	Jambyl region	Chaldybar - highway	Chui region	Around the clock
2	Sypatay-Batyr-highway	Jambyl region	Merke- highway	Chui region	Daylight
3	Korday - highway	Jambyl region	Ak Jol- highway	Chui region	Daylight
4	Kegen - highway	Almaty region	Karkira - highway	Issyk-Kul region	Daylight

ที่มา: www.advantour.com

(5) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-เติร์กเมนิสถาน

จุดผ่านแดนเพียงแห่งเดียวสำหรับการเดินทางและขนส่งระหว่างคาซัคสถานและเติร์กเมนิสถาน คือ จุดผ่านแดน Temir-Baba ซึ่งให้บริการตลอดเวลา ทั้งนี้การเดินทางข้ามพรมแดนด้วยเส้นทางนี้อาจต้องพบเจอแต่ถิ่นทุรกันดารยากที่จะหาจุดแวะพักที่สะดวกสบาย

ตารางที่ 1-12: จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนคาซัคสถาน-เติร์กเมนิสถาน

# of c/p	Name of Crossing Points in Kazakhstan	Location in Kazakhstan	Name of Crossing Points in Turkmenistan	Location in Turkmenistan	Operating regime
1	Temir-Baba - highway	Mangystau region	Temir-Baba - highway	Karakiyan region	Around the clock

ที่มา: www.advantour.com

ทั้งนี้ เส้นทาง Belt&Road ที่สำคัญกับคาซัคสถาน คือ “Silk road economic belt” (เส้นสีดำในรูปภาพที่ 1-21) เป็นเส้นทาง Belt&Road ทางบกที่เชื่อมระหว่างเมืองซีอาน (Xian) ในจีน ผ่านเมืองคอร์กอส (Khorgos) ในคาซัคสถาน กรุงมอสโคว์ (Moscow) ในรัสเซีย และปลายทางที่เมืองร็อตเตอร์ดัม (Rotterdam) ในเนเธอร์แลนด์

รูปภาพที่ 1-21: เส้นทาง Belt&Road ทั้ง 6 เส้นทางที่เชื่อมเอเชีย ยุโรป และแอฟริกา

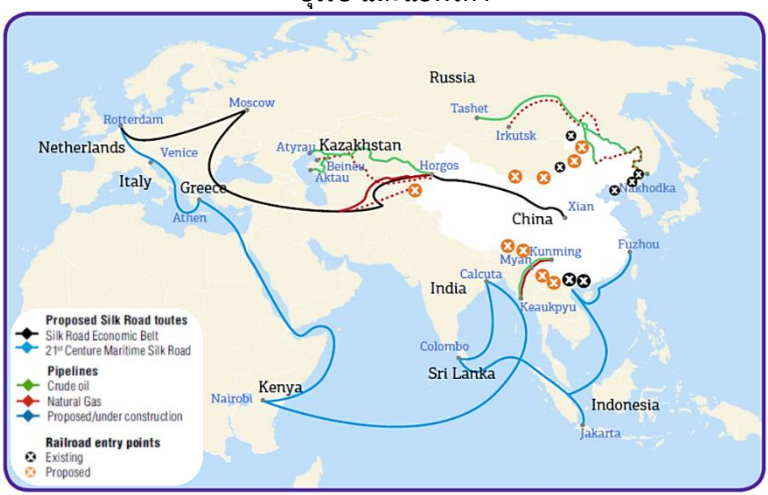

ที่มา: Kazakhstan Invest guide 2018

จะเห็นว่า คาซัคสถานมีจุดผ่านแดนจำนวนมาก ด้วยขนาดประเทศที่ค่อนข้างกว้าง ประกอบกับเป็นประเทศที่ไม่มีอาณาเขตติดทะเล (landlocked country) เส้นทางโลจิสติกส์ระหว่างประเทศส่วนใหญ่จึงเป็นเส้นทางทางบก

1.4.2 สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

คาซัคสถานทำกิจกรรมการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมูลค่าสูงพอสมควร กล่าวคือ ในปี 2018 คาซัคสถานค้าสินค้ากับประเทศเพื่อนบ้านมูลค่าถึง 31,937 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือคิดเป็นร้อยละ 34.4 ของมูลค่าการค้าทั้งหมด

ตารางที่ 1-13: สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านของคาซัคสถาน ในปี 2018
(หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

Partner	Export Value	Import Value	Trade Value	Trade Balance
World	**60,653.91**	**32,270.60**	**92,924.51**	**28,383.31**
China	6,239.96	5,380.67	11,620.63	859.30
Russian Federation	4,979.05	11,969.15	16,948.20	-6,990.11
Kyrgyz Republic	569.81	216.69	786.50	353.12
Turkmenistan	86.65	12.90	99.55	73.75
Uzbekistan	1,637.54	844.54	2,482.08	793.00

ที่มา: IMF DATA

จะเห็นได้ว่า คาซัคสถานค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ มูลค่าส่งออกของคาซัคสถานไปยังจีนและรัสเซียคิดเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ 30.7 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด ทั้งนี้คาซัคสถานยังได้ดุลการค้าในภาพรวมและได้ดุลการค้าต่อประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศ กระนั้นกับรัสเซียคาซัคสถานยังคงขาดดุลการค้ามหาศาล

อนึ่ง สินค้าส่งออกสำคัญที่คาซัคสถานส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยมากเป็น (1) เหล็กและเหล็กกล้า (2) ธัญพืช (3) เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ น้ำมันแร่ และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นสิ่งดังกล่าวสารบิทูมินัส ไขที่ได้จากแร่ (4) ทองแดงและของทำด้วยทองแดง และ (5) สินแร่ ตะกรัมและเถ้า ทั้งนี้เป็นผลมาจากความอุดมสมบูรณ์ทางแร่ธาตุของประเทศ ส่วนสินค้าที่ประเทศดังกล่าวนำเข้ามาปริมาณมาก ได้แก่ (1) ผลไม้และลูกนัตที่บริโภคได้ เปลือกผลไม้จำพวกส้มหรือเปลือกแตง (2) พืชผักรวมทั้งรากและหัวบางชนิดที่บริโภคได้ (3) เครื่องจักรและเครื่องกล เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว (4) เครื่องจักรไฟฟ้า เครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า และส่วนประกอบของเครื่องดังกล่าว และ (5) แก้ว และเครื่องแก้ว ดังแสดงในตารางที่ 1-14

ตารางที่ 1-14: สถิติการค้าของคาซัคสถานกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2018
(หน่วย: พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)

คู่ค้า	อันดับที่	คาซัคสถานนำเข้า			คาซัคสถานส่งออก		
		สินค้า	มูลค่า	ร้อยละ	สินค้า	มูลค่า	ร้อยละ
อุซเบกิสถาน	1	Edible fruit and nuts	292,976	0.9	Iron and steel	383,898	0.6
	2	Mineral fuels, mineral oils	159,597	0.5	Cereals	309,914	0.5
	3	Edible vegetables and certain roots and tubers	90,208	0.3	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation	244,878	0.4
		All products	**844,773**	**2.6**	**All products**	**1,643,314**	**2.7**
จีน	1	Machinery, mechanical appliances, nuclear reactors, boilers	1,278,576	3.9	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation	1,950,747	3.2
	2	Electrical machinery and equipment	1,177,801	3.6	Copper and articles thereof	1,364,845	2.2
	3	Articles of iron or steel	372,671	1.1	Ores, slag and ash	938,890	1.5
		All products	**5,384,154**	**16.5**	**All products**	**6,272,925**	**10.3**
รัสเซีย	1	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation	1,412,474	4.3	Iron and steel	1,233,757	2.0
	2	Machinery, mechanical appliances, nuclear reactors, boilers	1,149,057	3.5	Ores, slag and ash	1,114,372	1.8
	3	Iron and steel	945,914	2.9	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation; bituminous substances	654,179	1.1
		All products	**12,392,138**	**38.1**	**All products**	**5,162,087**	**8.5**
คีร์กีซสถาน	1	Ores, slag and ash	102,273	0.3	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation; bituminous substances	181,130	0.3
	2	Glass and glassware	14,904	0.0	Tobacco and manufactured tobacco substitutes	51,976	0.1
	3	Dairy produce; birds' eggs; natural honey	12,242	0.0	Iron and steel	45,925	0.1
		All products	**230,391**	**0.7**	**All products**	634,867	**1.0**
เติร์กเมนิสถาน	1	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation	3,041	0.0	Cereals	42,334	0.1
	2	Edible vegetables and certain roots and tubers	2,598	0.0	Products of the milling industry; malt; starches; inulin; wheat gluten	17,860	0.0
	3	Other made-up textile articles	1,989	0.0	Salt; sulphur; earths and stone; plastering materials, lime and cement	9,927	0.0
		All products	12,892	**0.0**	**All products**	86,650	**0.1**
โลก		**All products**	**32,533,536**	**100.0**	**All products**	**60,956,233**	**100.0**

ที่มา: คำนวณ โดย มูลนิธิ สวค. ข้อมูลจาก www.trademap.org

1.5 เทคโนโลยี

คาซัคสถานมีความตระหนักถึงความสำคัญของนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสร้างความหลากหลายให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ ตั้งแต่ปี 2000 คาซัคสถานได้ให้ความสำคัญและเริ่มดำเนินการเกี่ยวกับระบบการค้นคว้าวิจัยแบบใหม่และนวัตกรรม ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

นอกจากนี้ ความมุ่งมั่นและพยายามของคาซัคสถานในการพัฒนาขีดความสามารถด้านนวัตกรรม เพื่อให้เป็นจุดเด่นหรือข้อได้เปรียบของประเทศนั้น จำเป็นต้องมีการปฏิรูปที่เป็นลำดับขั้นตอน และที่สำคัญคือการพัฒนารูปแบบหรือวิธีการให้ทุนสนับสนุนแก่มหาวิทยาลัย ส่งเสริมและสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ (Knowledge transfer) พัฒนาระบบการจัดการงานวิจัยและนวัตกรรม และเพิ่มขีดความสามารถของนโยบายและผลตอบแทนเกี่ยวกับนวัตกรรม ด้วยการดำเนินงานและการประเมินควบคู่กันไป

1.5.1 นโยบายด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

แผนยุทธศาสตร์ 2050 (Kazakhstan 2050 Strategy)

เมื่อเดือนธันวาคม 2012 ประธานาธิบดีนูร์ซุลตัน ได้ประกาศแผนยุทธศาสตร์ 2050 (Kazakhstan 2050 Strategy) ขึ้นพร้อมกับสโลแกน ‘Strong Business, Strong State’ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูปเศรษฐกิจสังคม และการเมืองของประเทศให้คาซัคสถานมีขนาดเศรษฐกิจ ติดอันดับ "หนึ่งในสามสิบ" ของโลกภายในปี 2050

แผนยุทธศาสตร์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้การปฏิรูปทางการเมือง และเศรษฐกิจสังคมของคาซัคสถานไปสู่ประเทศที่มีเศรษฐกิจดีอันดับ 1 ใน 30 ของโลกภายในปี 2050 โดยในเดือนมกราคม 2014 แถลงการณ์ประธานาธิบดีระบุไว้ว่า “เหล่าสมาชิกขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development; OECD) ได้มีการตีพิมพ์ Journey of deep modernization และชี้ให้เห็นถึงระดับการลงทุนที่สูง การวิจัยและพัฒนา ประสิทธิภาพแรงงาน โอกาสทางธุรกิจ และมาตรฐานการดำรงชีวิต ซึ่งเหล่านี้เป็นมาตรฐานที่จะช่วยให้คาซัคสถานก้าวเข้าสู่ประเทศที่มีเศรษฐกิจดีหรือประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นลำดับ 1 ใน 30 ของโลก”

ในขั้นแรกของแผนยุทธศาสตร์ 2050 มีความมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดภายในปี 2030 โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมดั้งเดิมและสร้างให้เกิดอุตสาหกรรมใหม่ๆ ขึ้น ตามแบบอย่างของสิงคโปร์และสาธารณรัฐเกาหลี ในขั้นที่สองไปจนถึงปี 2050 จะมุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดเป็น “เศรษฐกิจแห่งความรู้” (Knowledge Economy) และจะมีการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าสูง ซึ่งการที่จะพัฒนาให้เกิดเป็น “เศรษฐกิจแห่งความรู้” ได้อย่างราบรื่นนั้นจะต้องมีการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเงินลงทุน การปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา การสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงการนำผลลัพธ์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้ไปต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์ กระบวนการถ่ายทอดความรู้และการถ่ายทอดเทคโนโลยีจึงถือเป็นกุญแจสำคัญสำหรับการพัฒนานี้ ร่วมกันกับการจัดตั้งศูนย์วิจัยและศูนย์วิศวกรรมภายใต้ความร่วมมือกับบริษัทจากต่างชาติ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมในเรื่องของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในมีการพัฒนาให้มากขึ้น เช่น Innovative Intellectual Cluster ที่ Nazarbayev University ในเมืองนูร์ซุลตัน และ Alatau Information Technology Park ในเมืองอัลมาตี

แผนยุทธศาสตร์ 2050 ที่ต้องการก้าวไปสู่การเป็น “เศรษฐกิจแห่งความรู้” นี้มีเป้าหมายในการสร้างให้เกิดภาคส่วนของเศรษฐกิจใหม่ๆ ขึ้นทุกๆ 5 ปี โดยในช่วงแรกคือช่วงปี 2010-2014 จะมุ่งเน้นการพัฒนาในส่วนของอุตสาหกรรมการผลิตรถยนต์ วิศวกรรมการบินและการผลิตหัวรถจักร รถไฟสำหรับขนส่งผู้โดยสารและตู้สินค้า แผนในช่วงที่สองจนถึงปี 2019 มีเป้าหมาย คือ การพัฒนาตลาดสินค้าส่งออกของสินค้าเหล่านี้ และเพื่อให้คาซัคสถานสามารถก้าวเข้าสู่ตลาดของโลกได้จึงมีความมุ่งหมายในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาภาคส่วนอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานดั้งเดิมที่มีความโดดเด่นของประเทศ รวมทั้ง การพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็กและเหมืองแร่ และให้ความสำคัญกับอิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีเลเซอร์ การคมนาคมสื่อสาร และอุปกรณ์ทางการแพทย์ ซึ่งแผนในช่วงที่สองนี้เกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนา Business 2020 roadmap สำหรับกิจการขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) โดยจะมีการจัดหาเงินลงทุนสนับสนุนแก่กิจการเหล่านี้ และนอกจากนี้ รัฐบาลคาซัคสถานและ National Chamber of Entrepreneurs ยังมีโครงการในการพัฒนากลไกของระบบธุรกิจ Startup และพัฒนาธุรกิจกลุ่มนี้ให้เติบโตอีกด้วย

ในช่วงของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ 2050 นี้มีเป้าหมายในการก่อตั้งอุตสาหกรรมในสาขาใหม่ๆ ขึ้น อาทิเช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ สื่อประสมหรือมัลติมีเดีย นาโนเทคโนโลยี เทคโนโลยีด้านอวกาศ หุ่นยนต์ พันธุวิศวกรรม และพลังงานทางเลือก ธุรกิจอาหารแปรรูปจะได้รับการพัฒนาให้เติบโตขึ้นเพื่อให้คาซัคสถานเป็นประเทศผู้ส่งออกเนื้อวัว ผลิตภัณฑ์จากนม และสินค้าเกษตรที่สำคัญของภูมิภาค

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบถนนหนทาง โดยตั้งแต่ปี 2014 ได้มีการก่อสร้างถนนสายหลักเชื่อมต่อเมืองต่างๆ ของคาซัคสถาน และเพื่อที่จะให้คาซัคสถานกลายเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมขนส่งที่เชื่อมต่อยุโรปและเอเชีย

ภาคส่วนพลังงานได้มีการพัฒนาเช่นกัน โดยสถานีพลังงานความร้อนหลายแห่งในปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีการประหยัดพลังงานเข้ามาใช้ และมีการพัฒนาในส่วนของเทคโนโลยีพลังงานสะอาด มีการใช้เชื้อเพลิงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการที่จะนำรถยนต์พลังงานไฟฟ้าเข้ามาใช้ในระบบขนส่งสาธารณะ

โรงกลั่นน้ำมันแห่งใหม่จะถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อการผลิตก๊าซธรรมชาติ น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันดีเซลและเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบิน และสืบเนื่องจากการที่คาซัคสถานเป็นแหล่งสำรองยูเรเนียมที่ใหญ่ที่สุดแหล่งหนึ่งของโลก จึงมีโครงการที่จะจัดตั้งโรงพลังงานนิวเคลียร์เพื่อเป็นแหล่งพลังงานอีกทางหนึ่งที่จะใช้ในประเทศ

ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2014 หน่วยงาน National Agency for Technological Development ได้ลงนามในสัญญาตกลงกับทาง Islamic Corporation for the Development of the Private Sector และนักลงทุนภาคเอกชนเพื่อก่อตั้งองค์กร Central Asia Renewable Energy Fund ด้วยเงินลงทุนเบื้องต้นในการจัดตั้งที่ 50-100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่ง 2 ใน 3 ของเงินจำนวนนี้มาจากภาคเอกชนและการลงทุนจากต่างชาติ โดยในอีก 8-10 ปีข้างหน้านี้ กองทุนนี้จะลงทุนในโครงการต่างๆ ของคาซัคสถานในเรื่องของแหล่งพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก

เป้าหมายทั้งหมดของแผนยุทธศาสตร์ 2050[10]

- การเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลประชาชาติต่อหัว (Gross Domestic Product per capita) จาก 13,000 เหรียญสหรัฐฯ ในปี 2012 เป็น 60,000 เหรียญสหรัฐฯ ภายในปี 2050
- การเพิ่มจำนวนประชากรในเขตเมืองจากร้อยละ 55 เป็นร้อยละ 70 ของทั้งหมด
- เมืองต่างๆ ทั้งเล็กและใหญ่ถูกเชื่อมต่อถึงกันด้วยถนนและทางรถไฟความเร็วสูงที่มีคุณภาพภายในปี 2050
- ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางจะมีส่วนในการผลิตมากกว่าร้อยละ 50 ของ GDP ภายในปี 2050 (ซึ่งในปัจจุบันอยู่ที่ประมาณร้อยละ 20)
- คาซัคสถานจะต้องกลายเป็นผู้นำในกลุ่มของยูเรเซียในด้านของการท่องเที่ยวทางการแพทย์ (medical tourism) ซึ่งอาจมีการนำระบบการประกันทางด้านการแพทย์ในระดับนานาชาติที่ใช้ร่วมกันมาดำเนินการให้เกิดมีขึ้น
- การเติบโตของ GDP ในแต่ละปีจะต้องมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 4 โดยมีปริมาณการลงทุนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18 เป็นร้อยละ 30
- สินค้าที่ไม่ได้เกิดจากทรัพยากรธรรมชาติ (น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุ) จะต้องมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 70 ของสินค้าส่งออก และสัดส่วนของธุรกิจพลังงานใน GDP จะต้องลดลงครึ่งหนึ่ง
- GERD จะเพิ่มเป็นสัดส่วนร้อยละ 3 ของ GDP เพื่อให้เกิดการพัฒนาภาคส่วนของเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทันสมัย
- จากการที่จะก้าวเข้าสู่ “เศรษฐกิจสีเขียว” หรือ “green economy” ภายในปี 2030 นั้น พื้นที่เพาะปลูกร้อยละ 15 จะต้องทำการเพาะปลูกด้วยเทคโนโลยีการประหยัดน้ำ
- ต้องมีการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์การเกษตร
- ต้องจัดตั้งให้มีคลัสเตอร์นวัตกรรมและการค้นคว้าวิจัยด้านการเกษตร
- ต้องมีการพัฒนาการรับมือกับปัญหาภัยแล้งสำหรับพืชผล
- การก่อตั้งศูนย์วิจัยพัฒนาพลังงานเพื่ออนาคตและเศรษฐกิจสีเขียวจะต้องเกิดขึ้นในปี 2017

[10] Wikipedia. (2019).

- ต้องมีการจัดตั้ง Geological Cluster of Schools ขึ้นที่มหาวิทยาลัย Nazarbayev University ภายในปี 2015

1.5.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

คาซัคสถานมีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนสำคัญในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมอยู่หลายแห่ง อาทิเช่น

1. กระทรวงศึกษาธิการและวิทยาศาสตร์แห่งสาธารณรัฐคาซัคสถาน (Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan) เป็นหน่วยงานศูนย์กลางในด้านของระบบการศึกษา งานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงนโยบายการปกป้องสิทธิของเด็กและเยาวชน

2. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology parks)

อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษกิจแบบสมัยใหม่ให้มีนวัตกรรม กิจกรรมด้านนวัตกรรมของประเทศจะไม่สามารถพัฒนาได้หากขาดองค์ประกอบพื้นฐาน อันได้แก่ วิทยาศาสตร์ ศูนย์การวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์บ่มเพาะ ศูนย์เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นต้น อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สำคัญของคาซัคสถาน มีดังนี้

- **Park of Information Technologies** หรืออีกชื่อหนึ่งคือ Silicon Alatau ก่อตั้งเมื่อปี 2005 ใน Alatau village ให้บริการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม พัฒนาและดำเนินการด้านเครือข่ายระบบดาวเทียมเพื่อการสื่อสาร มีส่วนร่วมด้านการผลิตคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล เซิร์ฟเวอร์ ภาพถ่ายทางอากาศ ผลิตภัณฑ์ไบโอเมตริกซ์เทคโนโลยีสูง (high-tech biometric products) เทคโนโลยีพลาสมาและนาโนเทคโนโลยี

รูปภาพที่ 1-22: National science and technology parks of Kazakhstan

ที่มา: KAZAKH TV (2014)

- **National Industrial Petrochemical Technology Park** ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2007 ในเมือง Atyrau ตามคำสั่งประธานาธิบดี (Presidential Decree No.498 of 19.12.07.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมนี้

รูปภาพที่ 1-23: National Industrial Petrochemical Technology Park

ที่มา: KAZAKH TV (2014)

- **Tokamak** เป็นอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านนิวเคลียร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2005 ในเมือง Kurchatov ตามคำสั่งของรัฐบาลคาซัคสถาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าและคัดเลือกการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง การลงทุนด้านเทคโนโลยีขั้นสูงในอุตสาหกรรมนิวเคลียร์ เพื่อการนำนวัตกรรมไปใช้ในด้านที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคโนโลยีนิวเคลียร์ เทคโนโลยีรังสี นาโนเทคโนโลยีและวัสดุใหม่ พลังงานทางเลือกและพลังงานทดแทน การอนุรักษ์พลังงาน เป็นต้น

รูปภาพที่ 1-24: Tokamak

ที่มา: KAZAKH TV (2014)

- **Techno Park of space monitoring** ซึ่งมีโครงสร้าง ประกอบด้วย National Center of Space Monitoring ในกรุง Astana, Center of space data reception ในเมืองอัลมาตี และ National Center for electronics and communication ในเมือง Priozersk

รูปภาพที่ 1-25: Techno Park of space monitoring

ที่มา: KAZAKH TV (2014)

- **Science Park of Nazarbayev University Astana Business Campus** ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2014 ภายในเขตของ Nazarbayev University โดยอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งนี้มีผลงานอย่างต่อเนื่องด้านการนำไปใช้ในเรื่องของแผนการพัฒนานวัตกรรมทางปัญญาและการจัดหาโอกาสใหม่ๆ สำหรับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกิจกรรมการทดสอบเกี่ยวกับพลังงานทดแทนโดยได้มีการทดสอบการใช้งานบางส่วนในอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งนี้ ซึ่งเป็นแหล่งพลังงานทดแทนที่ให้กำเนิดพลังงานไฟฟ้าและพลังงานความร้อนอย่างต่อเนื่อง

รูปภาพที่ 1-26: Science Park of Nazarbayev University Astana Business Campus

ที่มา: KAZAKH TV (2014)

อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มุ่งเน้นในด้านการสร้างสรรค์อุตสาหกรรมใหม่ๆ ในคาซัคสถาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันให้เศรษฐกิจของประเทศด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมทั้งด้านการเงินและทรัพยากรบุคคล ในขณะเดียวกันยังสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจได้อีกด้วย จากการที่สามารถสร้างความเติบโตอย่างยั่งยืนให้แก่เศรษฐกิจประเทศในภาพรวม

3. หน่วยงานศูนย์บ่มเพาะ (Technology Incubation Center: TIC) ที่สำคัญ อาทิเช่น

- **ABC INCUBATION** ซึ่งเป็นของ **Technopark Nazarbayev University** ก่อตั้งโครงการขึ้นในปี 2018 โดยทีมงาน Astana Business Campus ซึ่งเป็นโครงการบ่มเพาะด้านธุรกิจโครงการแรกของ Nazarbayev University สำหรับเจ้าของกิจการรุ่นใหม่ นักเรียน นักศึกษา และนักประดิษฐ์ต่างๆ ด้วยการเรียน การฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ การพัฒนารูปแบบธุรกิจ (business model) ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างดี โดยมีเป้าหมายของโครงการเพื่อสนับสนุนความคิดใหม่ๆ โครงการธุรกิจนวัตกรรมต่างๆ ในช่วงระยะเริ่มแรก (early stage) ซึ่งช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในอุตสาหกรรม ผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการนี้จะช่วยให้ธุรกิจ Startup สามารถทดสอบสมมุติฐานทางธุรกิจของตนได้อย่างรวดเร็ว สามารถพัฒนาแผนธุรกิจ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ (prototype) สำหรับการผลิตในอนาคตได้ รวมถึงการจัดเตรียมข้อเสนอให้แก่ลูกค้าเป้าหมายหรือนักลงทุนเป้าหมายได้ โครงการนี้มุ่งเน้นใน 4 ด้านหลักๆ ได้แก่
  1) อุตสาหกรรม 4.0 (Industry 4.0)
  2) ยาและเวชภัณฑ์ (Medicine)
  3) การเกษตร (Agriculture)
  4) วิทยาลัยสีเขียว (Green campus)

- **The Astana Hub** ตั้งอยู่ในเมืองนูร์ซุลตัน เป็นศูนย์บ่มเพาะระดับนานาชาติสำหรับธุรกิจกลุ่ม Startup มีวัตุประสงค์ในการพัฒนาคาซัคสถานในเรื่องของวัฒนธรรมการเป็นเจ้าของกิจการและสิ่งแวดล้อมสำหรับการทำธุรกิจ ข้อมูลข่าวสารทางด้านเทคโนโลยีต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องของทุกๆ ภาคส่วน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนในเรื่องของโครงการต่างๆ ที่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ

ทางภาครัฐของคาซัคสถานคาดหวังให้ศูนย์บ่มเพาะนี้กลายเป็นศูนย์ระดับนานาชาติที่เป็นศูนย์กลางในเรื่องของการพัฒนาเทคโนโลยีเชิงธุรกิจและส่งเสริมให้เป็น "Kazakhstan's Silicon Valley" โดยคาดหวังให้เกิดการลงทุนจากนักลงทุนให้แก่ธุรกิจ Startup ที่ได้สำเร็จจากโครงการบ่มเพาะของศูนย์นี้ ประมาณ 180 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ภายในปี 2022

- **National Agency for Technological Development (NATD)** ตั้งอยู่ในเมืองนูร์ซุลตัน โดยรัฐบาลมีเป้าหมายให้พัฒนาระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นนวัตกรรมในคาซัคสถาน ซึ่งในปัจจุบันได้พัฒนาไปเป็น QazTech Ventures ในช่วงระหว่างปี 2010 และ 2014 หน่วยงาน NATD ได้รับการลงทุนประมาณ 47 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เพื่อใช้สำหรับการให้เงินทุนและการกู้ยืมสำหรับธุรกิจ Startup และโครงการนวัตกรรมต่างๆ ของคาซัคสถาน โดยในปัจจุบันนี้หน่วยงาน QazTech Ventures ได้ให้การสนับสนุนกิจการและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมภายในประเทศทั้งในส่วนของเงินลงทุน การบ่มเพาะธุรกิจ และการให้คำปรึกษาด้านเทคโนโลยี

1.5.3 การสนับสนุนทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี

หน่วยงาน Kazakhstan National Fund เป็นหน่วยงานหลักขนาดใหญ่ที่สนับสนุนด้านเงินทุนของประเทศ โดยได้กำเนิดจากรายได้จำนวนมากในส่วนที่เกินจากภาษีที่เกิดจากการพัฒนาด้านธุรกิจน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และเหมืองแร่ จากข้อมูลของ Sovereign Wealth Fund Institute ระบุว่าเมื่อปี 2018 Kazakhstan National Fund มีมูลค่าทรัพย์สินกองทุนอยู่ที่ประมาณ 57 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

Kazakhstan National Fund ก่อตั้งขึ้นในปี 2000 โดยเบื้องต้นมีหน้าที่เป็นกองทุนที่รักษาเสถียรภาพจากผลกระทบของความไม่แน่นอนของธุรกิจน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และเหมืองแร่ที่เกิดความผันผวนของราคาให้แก่ประเทศ หน่วยงาน Kazakhstan National Fund นี้เป็นองค์กรที่ค่อนข้างเป็นความลับและมีข้อมูลเปิดเผยสู่สาธารณะไม่มากนัก เนื่องจากเกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการภายในและกลยุทธ์ในเรื่องการลงทุน ซึ่งเมื่อเดือนมีนาคม ปี 2018 Kazakhstan National Bank ระบุว่าหน่วยงาน Kazakhstan National Fund มีสินทรัพย์ทั้งหมดอยู่ที่ 59.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งในจำนวนนั้นมีอยู่ 13.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ที่เป็นสินทรัพย์ที่อยู่ในทองคำ[11]

นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่สนับสนุนด้านเงินทุนการวิจัยพัฒนาผ่านทางสถานบันการศึกษา Nazarbayev University เช่น

- Nazarbayev University grants
- QazTech Ventures
- Ministry of Education and Science grants
- Funding Institutional
- Foundation of the first president
- EU Horizon 2020 grants
- International Science and Technology Center

[11] Investopedia. (2018). Kazakhstan National Fund.

1.6 สรุปภาพรวมประเทศ

จากการศึกษาสามารถสรุปภาพรวมคาซัคสถานได้ ดังนี้

ตารางที่ 1-15: สรุปภาพรวมประเทศคาซัคสถาน

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	รายละเอียดโดยสรุป
การเมือง (Politics)	ประวัติศาสตร์	อาชีพหลักของคนในยุคโบราณที่อาศัยอยู่บริเวณนี้จึงเป็นการเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อน และย้ายถิ่นฐานตามม้า จนกระทั่งกลายเป็นประเทศคาซัคสถานในปัจจุบัน ดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาตินานาชนิด
	ระบบการปกครอง	ระบบการเมืองแบบรัฐสภาโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ปัจจุบัน ประธานาธิบดี คือ นายคาสซิม โจมาร์ท โตกาเยฟ และนายกรัฐมนตรี คือ นาย Askar Mamin
	ระบบยุติธรรม	ระบบยุติธรรมของคาซัคสถานจำแนกศาลออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ศาลระดับท้องถิ่น ศาลระดับแคว้น (ภูมิภาค) และศาลระดับชาติหรือศาลฎีกา
	พรรคการเมืองและนโยบายประเทศ	ทั้งสามท่านสังกัดพรรค Nur Otan เช่นเดียวกัน ทั้งนายนูร์ซุลตัน นายคาสซิม และนาย Askar จึงกล่าวได้ว่า ทิศทางหรือแนวทางในการดำเนินนโยบายของประเทศอาจไม่ต่างไปจากเดิมนัก ยิ่งนายคาสซิมเคารพนับถือนายนูร์ซุลตันค่อนข้างมาก หลายๆ นโยบายที่นายนูร์ซุลตันกำหนดไว้จึงน่าจะได้ดำเนินการต่ออย่างไม่สะดุดในยุคของนายคาสซิม
	ความโปร่งใสในการบริหารราชการ	ในปี 2018 Transparency International ได้จัดอันดับดัชนีการตระหนักรู้ถึงการคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index) ของคาซัคสถานในอันดับที่ 124 จากทั้งหมด 180 ประเทศ ด้วยคะแนน 31 เต็ม 100 คะแนน สะท้อนให้เห็นถึงระดับความโปร่งใสในการบริหารราชการของคาซัคสถานที่อยู่ในระดับดี และมีแนวโน้มที่ดียิ่งขึ้น
สังคม (Social)	โครงสร้างประชากร	โครงสร้างประชากร ของคาซัคสถานจัดอยู่ในกลุ่มพีระมิดแบบขยายตัว กล่าวคือ พีระมิดประชากรมีฐานกว้าง เนื่องจากอัตราเพิ่มตามธรรมชาติสูง ประชากรวัยเด็กมีจำนวนมาก ปัจจุบันคาซัคสถานมีประชากรในวัยทำงาน 12.54 ล้านคน
	วัฒนธรรมทางธุรกิจ	วัฒนธรรมทั่วไปมีพื้นฐานมาจากศาสนา อิสลาม เช่น การเคารพผู้อาวุโส อย่างไรก็ตาม การค้าขายหมูและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ถูกห้าม แต่กลับมีขายอย่างแพร่หลาย
	ทัศนคติต่อไทย	ด้วยคนไทยมีลักษณะรูปร่างหน้าตาคล้ายคนคาซัคสถาน กระทั่งบางครั้งคนท้องถิ่นเองก็แยกไม่ออก และยังมีอัธยาศัยดีเหมือนกัน ทำให้ชาวคาซัคสถานมองคนไทยเสมือนมิตร
เศรษฐกิจ (Economics)	ทิศทางและแนวโน้ม	ในปี 2018 เศรษฐกิจคาซัคสถานขยายตัวมาอยู่ที่ 170.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 4.1 จะเห็นว่า เศรษฐกิจคาซัคสถานขยายตัวติดต่อกันใน 2 ปีที่ผ่านมา (ปี 2017-2018) ภายหลังผ่าน

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	รายละเอียดโดยสรุป
		พ้นวิกฤตราคาน้ำมันดิบโลกตกต่ำในปี 2016 ที่น้ำมันดิบต่ำลงไปถึง 31.41 เหรียญสหรัฐฯ ต่อบาเรลในเดือนมกราคม 2016
	ขนาดตลาด	คาซัคสถานมีประชากรจำนวน 18.55 ล้านคน ในปี 2019 ด้วยรายได้เฉลี่ยต่อหัวสูงถึง 11,165.50 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งสูงกว่าไทยเกือบสองเท่า สะท้อนถึงกำลังซื้อที่ค่อนข้างสูงในตลาดคาซัคสถาน ขณะที่ในด้านจำนวนประชากรนั้น แม้คาซัคสถานจะมีประชากรเพียง 18.55 ล้านคน อย่างไรก็ดี คาซัคสถานสามารถเชื่อมต่อกับตลาดอื่นๆ ได้มากมาย
	กิจกรรมสำคัญ	โครงสร้างเศรษฐกิจของคาซัคสถานนั้น ส่วนใหญ่มาจากการภาคบริการมากถึงร้อยละ 61.2 ของ GDP รองลงมาเป็นภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 34.1 และภาคเกษตรกรรมร้อยละ 4.7
	การสะสมทุน	คาซัคสถานมีการสะสมทุนถาวรสูงถึง 36.39 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2018 คิดเป็นร้อย21.34 ของ GDP เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.09
	เสถียรภาพ	ช่วงครึ่งปีแรกในปี 2019 คาซัคสถานขาดดุลบัญชีเดินสะพัดราว 1,986.1 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เนื่องจากนักลงทุนต่างชาติโอนเงินรายได้จากการลงทุนโดยตรงในคาซัคสถานกลับประเทศต้นทางถึง 10,124.8 ล้านเหรียญสหรัฐฯ อย่างไรก็ดี คาซัคสถานยังเกินดุลการค้าอยู่ถึง 11,275.5 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ทำให้สุทธิแล้วบัญชีเดินสะพัดขาดทุนเพียงร้อยละ 1.16 ของ GDP
โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	การขนส่งทางถนน	คาซัคสถานมีระบบถนนเชื่อมโยงทั่วประเทศถึง 96,000 กิโลเมตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยางหรือคอนกรีตถึง 87,000 กิโลเมตร ระบบถนนของคาซัคสถานมีแนวโน้มการพัฒนาที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
	การขนส่งทางราง	การเดินรถไฟภายในประเทศคาซัคสถานถูกบริหารโดยบริษัท Kazakhstan Temir Zholy ระบบรางของคาซัคสถานเชื่อมต่อกับรัสเซีย โดยปัจจุบัน (ปี 2018) ระบบรางของคาซัคสถานครอบคลุมกว่า 16,000 กิโลเมตรทั่วประเทศ
	การขนส่งทางน้ำ	แม้คาซัคสถานจะไม่มีทางออกสู่ทะเลเปิดหรือมหาสมุทร แต่มีดินแดนเชื่อมต่อกับทะเลแคสเปียนและมีแม่น้ำตัดผ่าน จึงทำให้ประเทศดังกล่าวมีท่าเรือเล็กจำนวนมาก
	การขนส่งทางอากาศ	คาซัคสถานมีท่าอากาศยานที่เปิดดำเนินการทั้งสิ้นจำนวน 20 แห่ง โดยท่าอากาศยานที่มีความสำคัญได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติอัลมาตี และท่าอากาศยาน นูร์ซุลตัน นาซาร์บาเยฟ
	ไฟฟ้า	คาซัคสถานมีอุตสาหกรรมการผลิตไฟฟ้าที่แข็งแกร่ง อันเนื่องมาจากทรัพยากรเชื้อเพลิงที่อุดมสมบูรณ์ภายในประเทศ ทั้งถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมัน
	ประปา	โดยรวมแล้วแหล่งลุ่มน้ำทั้งหมดมีน้ำเข้าประมาณ 190 ลูกบาศก์กิโลเมตรต่อปี ซึ่งถูกกับเก็บไว้ถึง 95.5 ลูกบาศก์กิโลเมตรต่อปี ด้วยอ่างเก็บน้ำภายในประเทศที่มีมากถึง 200 แห่ง
	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	คาซัคสถานมีการให้บริการสัญญาณ 4G LTE อย่างครอบคลุม ทั้งยังเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนาระบบ 5G ต่อไปในอนาคตอีกด้วย

หัวข้อ	หัวข้อย่อย	รายละเอียดโดยสรุป
โลจิสติกสีภายในภูมิภาค	จุดผ่านแดนและการอำนวยความสะดวก	คาซัคสถานตั้งอยู่ในเอเชียกลาง มีอาณาบริเวณติดกับรัสเซียและจีน ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ทั้งสองประเทศ รวมถึงอุซเบกิสถาน คีร์กิสถาน และเติร์กมินิสถาน รวมระยะทางที่เป็นชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 13,363.99 กิโลเมตร
เทคโนโลยี (Technology)	-	คาซัคสถานมีความตระหนักถึงความสำคัญของนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการสร้างความหลากหลายให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ ตั้งแต่ปี 2000

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

บทที่ 2

ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน

บทที่ 2
ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน

2.1 ตลาดและราคาของสินค้าสำคัญ

2.1.1 ตลาดหลัก

ในปี 2018 ที่ผ่านมา ตลาดนำเข้าหลักของคาซัคสถาน คือ รัสเซียด้วยมูลค่าการนำเข้ากว่า 12,392.14 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือกว่าร้อยละ 38 ของการนำเข้าทั้งหมด รองลงมาเป็น จีน เยอรมนี อิตาลี และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ โดยมีไทยเป็นตลาดนำเข้าของคาซัคสถานในอันดับที่ 33 ด้วยมูลค่านำเข้ากว่า 104.08 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ขณะที่ด้านการส่งออกนั้น ตลาดหลักของคาซัคสถาน คือ อิตาลีด้วยมูลค่าการส่งออกกว่า 11,735.38 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือกว่าร้อยละ 19 ของการส่งออกาทั้งหมด รองลงมาเป็น จีน เนเธอร์แสนด์ รัสเซีย และฝรั่งเศส ตามลำดับ โดยมีไทยเป็นตลาดส่งออกของคาซัคสถานในอันดับที่ 87 ด้วยมูลค่าส่งออกกว่า 247 พันเหรียญสหรัฐฯ

ตารางที่ 2-1: ประเทศคู่ค้าหลักของคาซัคสถานในปี 2018 (พันเหรียญสหรัฐฯ)

การนำเข้า			การส่งออก		
ประเทศคู่ค้า	มูลค่า	สัดส่วน	ประเทศคู่ค้า	มูลค่า	สัดส่วน
1. รัสเซีย	12,392,138	38%	1. อิตาลี	11,735,376	19%
2. จีน	5,384,154	17%	2. จีน	6,272,925	10%
3. เยอรมนี	1,642,329	5%	3. เนเธอร์แสนด์	6,189,723	10%
4. อิตาลี	1,498,162	5%	4. รัสเซีย	5,162,087	8%
5. สหรัฐอเมริกา	1,302,996	4%	5. ฝรั่งเศส	3,839,346	6%
6. เกาหลี	922,516	3%	6. เกาหลี	2,975,985	5%
7. อุซเบกิสถาน	844,773	3%	7. สวิสเซอร์แสนด์	2,880,962	5%
8. ฝรั่งเศส	661,301	2%	8. สเปน	1,862,491	3%
9. ตุรกี	654,985	2%	9. อุซเบกิสถาน	1,643,314	3%
10. เบลารุส	593,213	2%	10. ญี่ปุ่น	1,502,976	2%
33. ไทย	104,081	0%	87. ไทย	247	0%
ทั่วโลก	**32,533,536**	**100%**	**ทั่วโลก**	**60,956,233**	**100%**

ที่มา: International Trade Center (2018)

2.1.2 ภาพรวมการค้า

อนึ่ง หากพิจารณามูลค่าการค้าทั้งส่งออกและนำเข้าแล้ว พบว่า ประเทศที่มีธุรกรรมการค้ากับคาซัคสถานสูงสุด คือ อิตาลี จีน เนเธอร์แสนด์ รัสเซีย ฝรั่งเศส เกาหลี สวิสเซอร์แสนด์ สเปน อุซเบกิสถาน และญี่ปุ่น จะเห็นว่าในบรรดา 10 ประเทศนี้ จำนวนกว่าครึ่งหนึ่งเป็นประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป สะท้อนถึงบทบาททางการค้าของสหภาพยุโรปในคาซัคสถานพอสมควร

ตารางที่ 2-2: 10 อันดับประเทศคู่ค้าที่มีมูลค่าการค้ากับคาซัคสถานสูงสุด (พันเหรียญสหรัฐฯ)

ประเทศคู่ค้า	ดุลการค้า	มูลค่าส่งออก	มูลค่านำเข้า
1. อิตาลี	10,237,214	11,735,376	1,498,162
2. จีน	888,771	6,272,925	5,384,154
3. เนเธอร์แสนด์	5,881,555	6,189,723	308,168
4. รัสเซีย	(7,230,051)	5,162,087	12,392,138
5. ฝรั่งเศส	3,178,045	3,839,346	661,301
6. เกาหลี	2,053,469	2,975,985	922,516
7. สวิสเซอร์แสนด์	2,705,092	2,880,962	175,870
8. สเปน	1,683,041	1,862,491	179,450
9. อุซเบกิสถาน	798,541	1,643,314	844,773
10. ญี่ปุ่น	1,005,443	1,502,976	497,533

ที่มา: International Trade Center (2018)

2.1.3 สินค้าสำคัญ มูลค่า ปริมาณที่ซื้อขาย แนวโน้ม และขนาดตลาด

เมื่อพิจารณาสินค้าที่มีมูลค่าการค้ามากที่สุด พบว่า สินค้าสำคัญในตลาดคาซัคสถาน คือ (1) เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ น้ำมันแร่ (2) เหล็กและเหล็กกล้า (3) ทองแดงและของทำด้วยทองแดง (4) เคมีภัณฑ์อนินทรีย์ และสารประกอบ และ (5) สินแร่ ตะกรัมและเถ้า และรายการอื่นๆ ดังนี้

ตารางที่ 2-3: รายการสินค้าสำคัญของคาซัคสถาน (พันเหรียญสหรัฐฯ)

สินค้าสำคัญ	ดุลการค้า	มูลค่าส่งออก	มูลค่านำเข้า
1. เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ น้ำมันแร่ และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่น สิ่งดังกล่าวสารบิทูมินัส ไขที่ได้จากแร่	40,994,143	42,737,941	1,743,798
2. เหล็กและเหล็กกล้า	3,035,152	4,160,440	1,125,288
3. ทองแดงและของทำด้วยทองแดง	2,472,813	2,548,987	76,174
4. เคมีภัณฑ์อนินทรีย์ สารประกอบอินทรีย์ หรือสารประกอบอนินทรีย์ ของโลหะมีค่า ของโลหะจำพวกแรร์เอิร์ทของธาตุกัมมันตรังสี หรือของไอโซโทป	1,732,654	2,135,200	402,546
5. สินแร่ ตะกรัมและเถ้า	1,331,748	2,087,239	755,491
6. ธัญพืช	1,268,164	1,296,184	28,020
7. เกลือ กำมะถัน ดิน และหิน วัตถุจำพวกปลาสเตอร์ ปูนขาว และซีเมนต์	534,501	649,598	115,097
8. ไข่มุกธรรมชาติหรือไข่มุกเลี้ยง รัตนชาติ หรือกึ่งรัตนชาติ โลหะมีค่า โลหะที่หุ้มติดด้วยโลหะมีค่า และของที่ทำด้วย ของดังกล่าว เครื่องเพชรพลอยและรูปพรรณที่เป็นของเทียม เหรียญกษาปน์	463,833	523,247	59,414
9. ผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมโม่สี เมล็ดธัญพืช มอลต์ สตาร์ช อินูลิน และกลูเทนจากข้าวสาลี	441,547	466,236	24,689
10. อะลูมิเนียม และของทำด้วยอะลูมิเนียม	362,536	634,828	272,292

ที่มา: International Trade Center (2018)

จะเห็นว่า สินค้าหลักของคาซัคสถาน คือ แร่เชื้อเพลิง โลหะ แร่ และเหล็ก รวมถึงธัญพืช เป็นส่วนใหญ่ โดยแต่ละกลุ่มสินค้านั้น มีทั้งการนำเข้าและส่งออกในเวลาเดียวกัน

2.2 กำลังการผลิตสินค้าสำคัญ

(1) แร่

แร่ที่คาซัคสถานผลิตได้ในปริมาณมาก คือ เหล็ก จำนวน 37,396 พันตัน และกว่าครึ่งส่งไปขายยังรัสเซีย และจีน รองลงมา แร่ที่คาซัคสถานผลิตได้ในปริมาณมาก คือ สังกะสี ยูเรเนียม ตะกั่ว เงิน ดังแสดงในตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-4: แร่: ปริมาณการผลิต ปริมาณการส่งออก ผู้ผลิตหลัก และประเทศปลายทาง

Mineral	Production ('000 tons)	Exports ('000 tons)	Main producers	Main export destinations
Iron ore	37,396	15,224	ENRC, Arcelor Mittal	Russia, China
Zinc	324	282	KAZ Minerals, Kazzinc	China, Turkey
Uranium	24	23	Kazatomprom, Uranium One	China, EU, US, South Korea
Lead	120	108	Kazzinc	Spain, Russia
Silver	1.3	1.3	KAZ Minerals	Switzerland, US

ที่มา: CAMPYK. (2016)

(2) ปศุสัตว์

คาซัคสถานผลิตสินค้าปศุสัตว์ได้มูลค่า 2.76 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในครึ่งปีแรกของปี 2019 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 10.5 โดยการผลิตดังกล่าว จำแนกเป็นเนื้อวัว 477,000 ตัน เนื้อแกะ 150,000 ตัน และเนื้อหมู 86,000 ตัน อนึ่ง ปริมาณการผลิตเนื้อวัวข้างต้นครอบคลุมกว่าร้อยละ 98 ของปริมาณความต้องการบริโภคภายในประเทศ จะเห็นว่า สินค้าที่คาซัคสถานผลิตได้มาก คือ เนื้อวัวและเนื้อแกะ สอดคล้องกับปริมาณการส่งออกในปี 2018 ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมปริมาณการส่งออกเนื้อวัวและเนื้อแกะผ่านมาตรการสร้างครอบครัวเลี้ยงสัตว์กว่า 80,000 ครัวเรือน ภายใน 10 ปีข้างหน้า

อนึ่ง ในระยะสั้น รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริมปริมาณการผลิตเนื้อหมูเป็น 2 เท่าในปี 2019 นี้ เพื่อส่งออกไปยังตลาดจีน พร้อมทั้ง ทดแทนสินค้านำเข้าในคาซัคสถาน

ตารางที่ 2-5: สินค้าปศุสัตว์: ปริมาณการผลิตและส่งออก

สินค้าเกษตร	ปริมาณการผลิตช่วงครึ่งปีแรกของปี 2019	ปริมาณการส่งออก ปี 2018
เนื้อวัว	477,000 ตัน	19,900 ตัน
เนื้อแกะ	150,000 ตัน	3,000 ตัน
เนื้อหมู	86,000 ตัน	400 ตัน
หัววัว	7.2 ล้านชิ้น	-
หัวแกะ	18.7 ล้านชิ้น	-
หัวม้า	2.6 ล้านชิ้น	-
นก	44.3 ล้านชิ้น	-

ที่มา: Aagroberichtenbuitenland. (2019)

ทั้งนี้ ด้วยมาตรการส่งเสริมของรัฐบาลในการผลิตสินค้าเกษตร จึงคาดการณ์ได้ว่าปริมาณการส่งออกเนื้อวัวจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 37 เนื้อแกะเพิ่มขึ้นร้อยละ 32 เนื้อวัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 43

(3) นมวัว

ปี 2018 คาซัคสถานมีปริมาณการผลิตนมวัว 5,462 พันตัน โดยปริมาณการผลิตดังกล่าวมาจากการผลิตในภาคครัวเรือนร้อยละ 75 ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 20 และบริษัทด้านการเกษตรร้อยละ 5 อนึ่งปริมาณการผลิตนมวัวภายในประเทศข้างต้นไม่เพียงพอต่อปริมาณความต้องการบริโภคภายในประเทศ คาซัคสถานจึงจำเป็นต้องนำเข้านมวัวอีกร้อยละ 20 ของปริมาณการบริโภคทั้งประเทศ อย่างไรก็ดี รัฐบาลมีนโยบายเพิ่มปริมาณการผลิตนมให้ถึง 1 ล้านตันในปี 2019 นี้ ซึ่งจะทำให้คาซัคสถานสามารถส่งออกไปยังประเทศข้างเคียง ได้แก่ เติร์กเมนิสถาน อุซเบกิสถาน คีร์กีซสถาน จีน รัสเซีย และมองโกเลีย

2.3 การวิเคราะห์ตลาดเบื้องต้น

เมื่อวิเคราะห์ปริมาณการผลิตร่วมกับปริมาณการบริโภคภายในประเทศในกลุ่มสินค้าเนื้อสัตว์ชนิดต่างๆ พบว่า ทั้งเนื้อวัว แกะ และหมูนั้น คาซัคสถานสามารถผลิตได้อย่างเพียงพอต่อการบริโภคของคนในประเทศ ยกเว้นเพียง เนื้อไก่ที่ต้องนำเข้าเกือบครึ่งของบริมาณการบริโภคในประเทศ สะท้อนถึงการผลิตเนื้อไก่ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการในประเทศอย่างชัดเจน

ตารางที่ 2-6: ปริมาณการผลิตและบริโภคเนื้อสัตว์ปี 2018 (พันตัน)

เนื้อสัตว์	ผลิตในประเทศ	ส่งออก	บริโภคในประเทศ	นำเข้า
เนื้อวัว	477.5	16.0	476.7	15.2
เนื้อแกะ	170.6	3.8	166.8	-
เนื้อหมู	86.2	1.1	87.1	2.0
เนื้อไก่	190.8	8.5	374.0	180.0

ที่มา: Ministry of Agricculture of the Republic of Kazakhstan (2019)

จากสัดส่วนการบริโภคเนื้อสัตว์ภายในประเทศ พบว่า รสนิยมการบริโภคของชาวคาซัคสถานส่วนใหญ่นิยมรับประทานเนื้อวัว รองลงมาเป็นเนื้อไก่ เนื้อแกะ และเนื้อหมู ตามลำดับ

2.4 ต้นทุนการทำธุรกิจ

2.4.1 ต้นทุนการจัดตั้งธุรกิจ

การจัดตั้งบริษัทในคาซัคสถานมีค่าใช้จ่ายราว 5,000-10,000 เทงเจคาซัคสถาน โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 2-7: ค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งธุรกิจ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		ค่าใช้จ่าย (เทงเจฯ)	ระยะเวลา (วัน)
Public Registration Center or e-government website	จดทะเบียนนิติบุคคล	-	1
Sealmaker	จัดทำตรายาง	5,000-10,000	1
Commercial Bank	เปิดบัญชีธนาคาร	-	1
Public Registration Center or electronic portal	จดทะเบียน VAT	-	2
Insurance Company	ลงทะเบียนประกันสุขภาพพนักงาน	-	1
รวม		5,000-10,000	6

ที่มา: Doing Business (2019)

2.4.2 ต้นทุนค่าที่ดิน

เพื่อการอยู่อาศัย

อพาร์ทเม้นต์ในคาซัคสถานมีทั้งประเภทให้เช่าและขาย ทั้งในเมืองและนอกเมือง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 2-8: ค่าเช่าอพาร์ทเม้นต์/บ้าน

อพาร์ทเม้นต์ให้เช่า	ค่าเช่า (เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน)
1 ห้องนอน, ในเมือง	283.42
1 ห้องนอน, นอกเมือง	185.09
3 ห้องนอน, ในเมือง	587.56
3 ห้องนอน, นอกเมือง	360.82
ที่พักให้เช่า	**ค่าเช่า (เทงเจฯ ต่อเดือน)**
อพาร์ทเม้นต์ 2 ห้องนอน	200,000
บ้าน 2 ห้องนอน	250,000

ที่มา: NUMBO (2019)

ตารางที่ 2-9: ราคาซื้ออพาร์ทเม้นต์

อพาร์ทเม้นต์สำหรับขาย	ราคาขาย (เหรียญสหรัฐฯ)
ราคาต่อตารางเมตร, ในเมือง	1,006.67
ราคาต่อตารางเมตร, นอกเมือง	673.91

ที่มา: NUMBO (2019)

เพื่อการลงทุน นักลงทุนต่างชาติสามารถซื้ออสังหาริมทรัพย์ในคาซัคสถานได้ทั้งในนามบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยสามารถซื้อได้ทั้งบ้าน อาคารพาณิชย์ และที่ดิน ยกเว้นเพียงที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเท่านั้นที่ชาวต่างชาติไม่สามารถซื้อได้[1] อย่างไรก็ดี หากนักลงทุนเปิดดำเนินการในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมพิเศษ จะสามารถใช้ที่ดินได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายตลอดช่วงระยะเวลาของเขตอุตสาหกรรมพิเศษนั้นๆ

ตารางที่ 2-10: ระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละเขตอุตสาหกรรมพิเศษ

เขตอุตสาหกรรมพิเศษ	ระยะเวลาดำเนินการ
Astana - new city	2001 - 2027
Saryarka	2011 - 2036
National Industrial Petrochemical Technopark	2007 - 2032
Seaport Aktau	2002 - 2028
Ontustik	2005 - 2030
Chemical Park Taraz	2012 - 2037
Khorgos - East Gate	2011 - 2035
Park of Innovative Technologies	2003 - 2028
Pavlodar	2011 - 2036
Astana - Technopolis	2017 - 2042
Turkistan	2018 - 2043
ICBC Khorgos	2017 - 2041

ที่มา: KAZAKH INVEST. (2019)

2.4.3 ต้นทุนค่าสาธารณูปโภค

ค่าไฟฟ้า

ค่าไฟฟ้าในคาซัคสถานโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.04 เหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลวัตต์ (มีนาคม 2019)[2] อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติ คาซัคสถานได้จำแนกค่าฟ้าตามระดับปริมาณการใช้งานอยู่ 3 ระดับ โดยระดับแรกถูกคิดค่าไฟฟ้าในอัตรา 1,216 เทงเจฯ ต่อ 100 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง ระดับที่ 2 คือ 1,566 เทงเจฯ และระดับที่ 3 คือ 1,903 เทงเจฯ โดยในปี 2018 ที่ผ่านมา อัตราค่าไฟในระดับที่ 1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.4 ขณะที่ระดับที่ 2 และ 3 เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.8 และ 1.9 ตามลำดับ

[1] https://aboutkazakhstan.com/kazakhstan-real-estate

[2] https://www.globalpetrolprices.com/Kazakhstan/electricity_prices/

ตารางที่ 2-11: อัตราค่าไฟฟ้าในคาซัคสถาน

ระดับการใช้ไฟฟ้า	อัตราค่าไฟฟ้า (เทงเจฯ ต่อ 100 กิโลวัตต์ต่อชั่วโมง)
ระดับที่ 1	1,216 เทงเจฯ
ระดับที่ 2	1,566 เทงเจฯ
ระดับที่ 3	1,903 เทงเจฯ

หมายเหตุ: มีส่วนลดสำหรับผู้รับบำนาญ คนพิการ และทหารผ่านศึกสงครามโลกครั้งที่ 2
ที่มา: Astanatimes (2018)

ค่าน้ำมัน

ตารางที่ 2-12: ราคาน้ำมันในคาซัคสถาน

น้ำมัน	ราคา
เบนซิน	0.449 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลิตร
ดีเซล	0.498 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลิตร

หมายเหตุ: ราคา ณ วันที่ 16 กันยายน 2019
ที่มา: globalpetrolprices (2019)

ค่าก๊าซ

ค่าก๊าซปิโตรเลียมเหลว (Liquefied Petroleum Gas) ราคา 0.204 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลิตร ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่ 0.59 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลิตร[3]

ค่าน้ำ[4]

ค่าน้ำประปาในคาซัคสถานราคา 0.13 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลูกบาศก์เมตร โดยอัตราค่าน้ำในบริเวณเมืองนูร์ซุลตัน จะต่ำกว่าเมืองอื่นๆ

[3] globalpetrolprices (2019)

[4] https://www.adb.org/sites/default/files/project-documents/51353/51353-001-tar-en.pdf

ค่าโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต[5]

ค่าโทรศัพท์ในคาซัคสถานแบบเติมเงิน (Prepaid) นาทีละ 0.03 เหรียญสหรัฐฯ ค่าอินเทอร์เน็ต 60 Mbps ราคา 10.84 เหรียญสหรัฐฯ หรืออินเทอร์เน็ต 8 Mbps ราคา 4,170 เทงเจฯ

2.4.4 ต้นทุนแรงงาน

แรงงานในคาซัคสถานได้รับอัตราค่าจ้างที่ต่างกันตามประเภททักษะแรงงาน ดังนี้

ตารางที่ 2-13: ต้นทุนแรงงานในคาซัคสถาน ปี 2018

ประเภทแรงงาน	ค่าจ้าง
อัตราค่าจ้างโดยเฉลี่ย	188,032 เทงเจฯ ต่อเดือน
อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ	42,500 เทงเจฯ ต่อเดือน
อัตราค่าจ้างแรงงานทักษะสูง (High Skilled)	137,400 เทงเจฯ ต่อเดือน
อัตราค่าจ้างแรงงานในภาคการผลิต (Manufacturing)	201,741 เทงเจฯ ต่อเดือน
อัตราค่าจ้างแรงงานทักษะต่ำ (Low Skilled)	73,200 เทงเจฯ ต่อเดือน

หมายเหตุ: 1 เหรียญสหรัฐฯ เท่ากับ 386.09 เทงเจฯ (อัตราแลกเปลี่ยน ณ วันที่ 24 กันยายน 2019)
ที่มา: https://tradingeconomics.com/kazakhstan/minimum-wages

2.5 โลจิสติกส์ระหว่างประเทศ

ด้วยจุดเด่นด้านทำเลที่ตั้งของคาซัคสถานที่อยู่ตรงกลางระหว่างยุโรปและเอเชีย ทำให้อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ขยายตัวดี และมีบริษัทโลจิสติกส์ตำนวนมาก โดยมีรายละเอียดจำนวนบริษัทโลจิสติกส์ในแต่ละเมืองของคาซัคสถานดังนี้

[5] hnumbeo.com

ตารางที่ 2-14: จำนวนบริษัทโลจิสติกส์ในแต่ละเมืองของคาซัคสถาน

เมือง	จำนวนบริษัทโลจิสติกส์ (แห่ง)
Nur-Sultan	81
Kokchetav	39
Aqtobe	47
Taldyqorghan	31
Almaty	158
Atyrau	32
Taraz	39
Karagandy	48
Qyzylorda	0
Pavlodar	49
Shymkent	53
Oskemen	35
Oral	37
Qostanay	52
Zhanaozen	23
Petropavl	48

ที่มา: https://cargoagent.net/transport%20and%20logistics%20companies%20by%20region/Asia/Kazakhstan

2.6 สรุปข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุน

จากข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการลงทุนข้างต้น สามารถสรุปข้อมูลตลาด ผลผลิต และต้นทุนธุรกิจที่สำคัญต่างๆ ในคาซัคสถานได้ดังนี้

ตารางที่ 2-15: ตารางสรุปตลาดหลัก กำลังการผลิตสินค้า และต้นทุนทางธุรกิจที่สำคัญในคาซัคสถาน

รายการ	คำอธิบาย
ตลาดหลักและสินค้าส่งออกสำคัญ	ตลาดหลัก 1. อิตาลี 2. จีน 3. เนเธอร์แลนด์ 4. รัสเซีย 5. ฝรั่งเศส สินค้าส่งออกสำคัญ 1. แร่เชื้อเพลิง 2. เหล็ก 3. ทองแดง 4. ธัญพืช 5. เคมีภัณฑ์
กำลังการผลิต	1. แร่ที่คาซัคสถานผลิตได้ในปริมาณมาก คือ เหล็ก จำนวน 37,396 พันตัน และกว่าครึ่งไปยังรัสเซียและจีน รองลงมา คือ สังกะสี ยูเรเนียม ตะกั่ว เงิน 2. ผลิตสินค้าปศุสัตว์ได้มูลค่า 2.76 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในครึ่งปีแรกของปี 2019 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 10.5 3. ปริมาณการผลิตนมวัว 5,462 พันตัน โดยปริมาณการผลิตดังกล่าวมาจากการผลิตในภาคครัวเรือนร้อยละ 75 ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 20 และบริษัทด้านการเกษตรร้อยละ 5
ค่าจัดตั้งธุรกิจ	ค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดประมาณ 5,000-10,000 เทงเจคาซัคสถาน
การครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของชาวต่างชาติ	นักลงทุนต่างชาติสามารถซื้ออสังหาริมทรัพย์ในคาซัคสถานได้ทั้งในนามบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล โดยสามารถซื้อได้ทั้งบ้าน อาคารพาณิชย์ และที่ดิน ยกเว้นเพียงที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมเท่านั้นที่ชาวต่างชาติไม่สามารถซื้อได้ อย่างไรก็ดี หากนักลงทุนเปิดดำเนินการในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมพิเศษ จะสามารถใช้ที่ดินได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายตลอดช่วงระยะเวลาของเขตอุตสาหกรรมพิเศษนั้นๆ
ค่าไฟฟ้า	0.04 เหรียญสหรัฐฯ ต่อกิโลวัตต์
ค่าก๊าซ	0.204 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลิตร
ค่าน้ำ	0.13 เหรียญสหรัฐฯ ต่อลูกบาศก์เมตร

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

บทที่ 3

นโยบายและกฎระเบียบสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

บทที่ 3

นโยบายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

3.1 นโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน

3.1.1 นโยบายส่งเสริมการลงทุน

ภายใต้ยุทธศาสตร์ The National Investment Strategy คาซัคสถานมีเป้าหมายจะดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมูลค่า 118 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในช่วงปี 2018-2022 โดยสามารถดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากชาติได้ 26 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2022 จำแนกเป็น 3 ส่วนย่อย ดังนี้

(1) การลงทุนเพื่อการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ 13.8 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติของคาซัคสถาน ได้แก่ เหมืองแร่ น้ำมัน และแก๊สธรรมชาติ

(2) การลงทุนเพื่อการแสวงหาตลาด 6.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งรวมถึงตลาดภายในประเทศและภูมิภาค สำหรับบริการที่ไม่สามารถค้าขายระหว่างประเทศได้ (Non-tradable services) รวมถึงธุรกิจ ค้าส่ง-ค้าปลีก

(3) การลงทุนเพื่อการแสวงหาประสิทธิภาพการผลิต 5.7 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ เช่น ในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และอุตสาหกรรมการผลิต

ตารางที่ 3-1: เป้าหมายการดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างชาติในคาซัคสถาน

ประเภทของการลงทุนโดยตรง	เฉลี่ยปี 2016 (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	เป้าหมายปี 2022 (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	อัตราการเติบโต (ร้อยละ)
FDI รวม	20.6	26.0	26
FDI เพื่อการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ	12.0	13.8	15
FDI เพื่อการแสวงหาตลาด	4.8	6.5	34
FDI เพื่อการแสวงหาประสิทธิภาพการผลิต	3.8	5.7	50

ที่มา: Kazakh Invest (2018)

3.1.2 หน่วยงานส่งเสริมการลงทุน

เพื่อให้คาซัคสถานบรรลุเป้ายการลงทุนตามแผนยุทธศาสตร์ The National Investment Strategy ปี 2018-2022 ข้างต้น การดำเนินงานหลักจะถูกขับเคลื่อนด้วยหน่วยงานหลักๆ 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กระทรวงการลงทุนและการพัฒนา (2) Kazakh Invest และ (3) กระทรวงการคลัง กองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ และ Samruk-Kazyna ซึ่งเป็นกองทุนที่นำเงินจากกองทุนน้ำมันมาร่วมลงทุนกับโครงการลงทุนภาคเอกชนที่มีผลตอบแทนดี

ตารางที่ 3-2: หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของคาซัคสถาน

บทบาทหน้าที่	รายละเอียด	หน่วยงาน
ปรับปรุงสภาพแวดล้อมการลงทุนภายในประเทศ	ดำเนินการสร้างและปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการลงทุนในประเทศ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันในฐานะแหล่งลงทุน	Ministry for Investment and Development
ส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติในคาซัคสถาน และส่งเสริมการลงทุนของคาซัคสถานในต่างประเทศ	กำหนดและดำเนินนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุน แรวมถึงกำหนดกลยุทธ์ของคาซัคสถานในตลาดโลก	Kazakh Invest KAZAKH INVEST NATIONAL COMPANY
การโอนกิจการของรัฐเป็นของเอกชน (Privatization) และการร่วมทุนระหว่างรัฐกับเอกชน (PPP)	ดำเนินการโอนกิจการของรัฐเป็นของเอกชน และการร่วมทุนระหว่างรัฐกับเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเป็นกลยุทธ์ในการดึงดูดการลงทุนในประเทศ	- Ministry of Finance - Sovereign Wealth Fund - Samruk-Kazyna SAMRUK KAZYNA

ที่มา: Kazakh Invest (2018)

สำหรับหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำหนดและดำเนินนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนในคาซัคสถาน คือ “KAZAKH INVEST National Company JSC” โดยมีบริการหลายๆ ด้าน ได้แก่ (1) ให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการลงทุนภายในคาซัคสถาน (2) พาเยี่ยมชมและแนะนำพื้นที่หรือโครงการลงทุน (3) จัดหาทรัพย์สินที่จำเป็น เช่น ที่ดิน และโครงสร้างพื้นฐาน (4) เป็นศูนย์รวมบริการทุกอย่างในสถานที่เดียว (5) ให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ ภายหลังการลงทุน เป็นต้น

นอกจากนี้ KAZAKH INVEST ยังมี “One Stop Shop (OSS)” คอยให้บริการอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในด้านต่างๆ ได้แก่ (1) แนะนำบริการของภาครัฐ รวมถึง (2) ช่วยจัดเตรียมข้อมูลและเอกสารที่จำเป็นในการรับบริการของภารัฐนั้นๆ (3) ช่วยดำเนินการจัดหาหรือจัดทำลายเซ็นต์อิเล็กทรอนิกส์ ใบแจ้งยอดบัญชีอิเล็กทรอนิกส์และเอกสารอื่นๆ (4) สนับสนุนให้นักลงทุนทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคเข้าถึงบริการของภาครัฐ อนึ่งตั้งแต่ปี 2017 เป็นต้นไป คาซัคสถานเริ่มนำระบบอัตโนมัติในการติดตาม (Tracking) การสนับสนุนนักลงทุนมาใช้ในระบบการให้บริการ ทำให้ OSS สามารถติดตามกระบวนการให้บริการของภาครัฐแก่นักลงทุนได้อย่างทันเวลา (Real time) ยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ยังมีบริการ Call Center (Tel. 620-620) ให้บริการนักลงทุนถึง 4 ภาษา ทั้งภาษา อังกฤษ จีน คาซัค และรัสเซีย หรือติดต่อสายด่วนที่เบอร์ +7 (7172) 75 45 40 หรือ e-mail: investment @mid.gov.kz

รูปภาพที่ 3-1: บทบาทหน้าที่ของ “One Stop Shop”

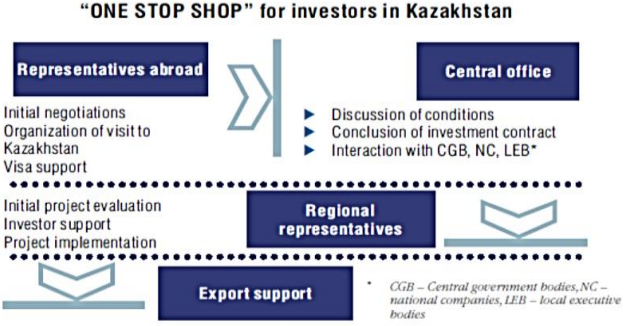

ที่มา: Kazakh Invest (2018)

3.1.3 มาตรการส่งเสริมการลงทุน

(1) ประเภทกิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน

กิจการที่คาซัคสถานให้การส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศ จำแนกเป็น 2 ลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 ประกอบด้วย กิจการอาหาร น้ำมัน แก๊ส แร่ (โลหะ ปิโตรเคมี และเคมีภัณฑ์) และเครื่องจักร โดยกิจการในลำดับที่ 1 นี้ เป็นกิจการสาขาที่จะสนับสนุนให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในระยะสั้นถึงระยะกลาง ตามแผนยุทธศาสตร์ The National Investment Strategy ปี 2018-2022 ของคาซัคสถาน ส่วนกิจการที่ได้รับการส่งเสริมในลำดับที่ 2 ประกอบด้วย กิจการโทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ การเงิน และการท่องเที่ยว อนึ่ง ยังมีกิจการสาขาอื่นๆ ที่คาซัคสถานให้การส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศ ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3-3: กิจการที่คาซัคสถานให้การส่งเสริมการลงทุน

อุตสาหกรรม	กิจการ
อุตสาหกรรมโลหะ*	1. โลหะเหล็ก 2. โลหะที่ไม่ใช่เหล็ก
อุตสาหกรรมเคมี*	3. เคมีเกษตร 4. การผลิตเคมีภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรม
อุตสาหกรรมปิโตรเคมี*	5. การกลั่นน้ำมัน 6. ปิโตรเคมี
อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	7. มอเตอร์ยานพาหนะ 8. อุปกรณ์ไฟฟ้า 9. เครื่องจักรกลการเกษตร 10. เครื่องจักรรถไฟ 11. อุปกรณ์ขุดที่ใช้ในเหมือง 12. การผลิตน้ำมันและก๊าซ อุปกรณ์การกลั่น
อุตสาหกรรมก่อสร้าง	13. วัสดุก่อสร้าง
อุตสาหกรรมอาหาร*	14. การผลิตอาหารและอาหารแปรรูป

หมายเหตุ: * หมายถึง อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมในลำดับที่ 1
ที่มา: KAZNEX และ Kazakh Invest (2018)

สิทธิประโยชน์สำหรับกิจการที่ได้รับการส่งเสริม มีรายละเอียด ดังนี้

1) ได้รับการยกเว้นภาษี ได้แก่
   - ยกเว้นภาษีรายได้นิติบุคคล เป็นระยะเวลา 10 ปี
   - ยกเว้นภาษีที่ดิน เป็นระยะเวลา 10 ปี
   - ยกเว้นภาษีทรัพย์สิน เป็นระยะเวลา 8 ปี
2) ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต (ขึ้นอยู่กับสัญญาการลงทุน)
3) ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากรกรณีนำเข้าวัตถุดิบ
4) ได้รับเงินคืนสูงสุดร้อยละ 30 ของเงินลงทุน
5) ได้รับการปกป้องสิทธิ์ผู้ลงทุนจากผู้ตรวจการการลงทุน (Investment Ombudsman) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลคาซัคสถาน มีบทบาทในการช่วยปกป้องสิทธิ์และผลประโยชน์ที่ชอบด้วยกฎหมายของนักลงทุน

ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มมูลค่าการลงทุนภายในประเทศ หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของคาซัคสถานมีกลยุทธ์ในการรักษาความสัมพันธ์ระยะยาวกับนักลงทุนเดิม สร้างความเชื่อถือ และเชื่อใจระหว่างกัน เมื่อมีโอกาสลงทุนใหม่ๆ นักลงทุนเดิมก็จะตัดสินใจลงทุนเพิ่มในคาซัคสถานต่อไป คล้ายๆ กลยุทธ์การซื้อซ้ำของแผนกดูแลความสัมพันธ์ลูกค้าของบริษัทเอกชนทั่วไป

รูปภาพที่ 3-2: กลยุทธ์เพิ่มการลงทุนในประเทศด้วยการรักษาความสัมพันธ์ระยะยาว

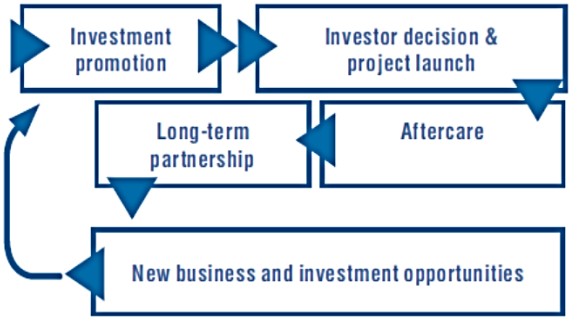

ที่มา: Kazakh Invest (2018)

(2) เขตเศรษฐกิจพิเศษ[1]

ภายใต้กฎหมายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (The Law on special economic zones of the Republic of Kazakhstan) ปี 2011 กำหนดให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่งในคาซัคสถานให้มีระยะเวลาดำเนินการได้ 25 ปี โดยปัจจุบัน มีเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งสิ้น 12 แห่ง จำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้

ตารางที่ 3-4: เขตเศรษฐกิจพิเศษจำแนกตามประเภท

ประเภทเขตเศรษฐกิจพิเศษ	เขตเศรษฐกิจพิเศษ
Industrial SEZ	SEZ Seaport Aktau, SEZ Ontustik, SEZ Nation Industrial Petrochemical technopark, SEZ Pavoldar, SEZ Saryarka, SEZ Chemical Park Taraz
Service SEZ	SEZ Burabay, SEZ Khorgos – Eastern gates
Technical SEZ	SEZ Park of innovative technologies
SEZ with a combined priority activities (industrial and service)	SEZ Astana New City

ที่มา: Pavia-ansaldo. (n.d.)

สิทธิประโยชน์ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

กิจการที่เปิดดำเนินการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษข้างต้น จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ ทั้งด้านภาษีและไม่ใช่ภาษี ดังนี้

ตารางที่ 3-5: สิทธิประโยชน์ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

	ภาษีรายได้นิติบุคคล	ภาษีที่ดิน	ภาษีทรัพย์สิน	ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT)
อัตราทั่วไปสำหรับกิจการในคาซัคสถาน	20%	Basic rate	0.5-1.5%	12%
อัตราสำหรับกิจการใน SEZ	0%	0%	0%	0% สำหรับสินค้าที่ผลิตแล้วบริโภคภายใน SEZ ทั้งหมด
สิทธิประโยชน์อื่นๆ ใน SEZ	▪ ได้รับการอำนวยความสะดวกในกระบวนการจัดจ้างแรงงานต่างชาติ ▪ ได้รับการยกเว้นภาษีศุลกากร กรณีนำเข้าสินค้า ▪ ได้สิทธิในการใช้ที่ดินโดยไม่มีค่าใช้จ่ายตลอดช่วงระยะเวลาดำเนินการของ SEZ ▪ สำหรับโครงการลงทุนขนาดใหญ่กว่า 1 ล้าน MCI (1 MCI = 2,405 เทงเจฯ) แรงงานต่างชาติจะได้รับการยกเว้นการขอใบอนุญาตทำงานโดยไม่จำกัดจำนวน			

ที่มา: Pavia-ansaldo. (n.d.)

[1] Pavia-ansaldo. (n.d.)

รูปภาพที่ 3-3: เขตเศรษฐกิจพิเศษในคาซัคสถาน

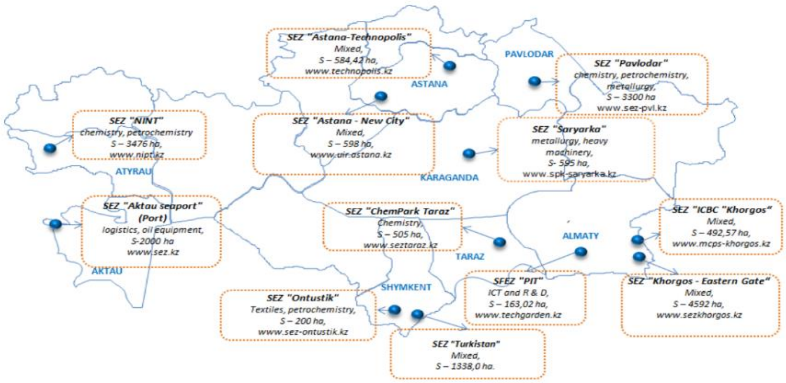

ที่มา: invest.gov.kz

อย่างไรก็ดี ในแต่ละเขตเศรษฐกิจพิเศษมีวัตถุประสงค์การก่อตั้ง ขนาดพื้นที่ทำเลที่ตั้ง รวมถึงอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างกัน ดังรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3-6: ข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษในคาซัคสถาน

SEZ	The purpose of the creation	The term of functioning	The territory	Priority activities	Location	Website
1. SEZ "Astana - new city"	- Accelerated construction of a new administrative and business center of the capital; - The opening of new industries in the Industrial Park.	29/06/2001 - 2027	598 hectares	- Mixed	Astana	http://astana.ir.kz/ru/page/astana_novyy_gorod
2. SEZ "Saryarka"	The development of the metallurgical industry and the metalworking industry, in particular the production of finished products by attracting manufacturers of global brands.	11/24/2011 - 12/01/2036	534.9 hectares	- Metallurgy - Heavy machinery	Karaganda region, Bukhar-Zhyrau district, aul Doskey, accounting quarter 028, section 1383.	http://www.spk-saryarka.kz
3. SEZ "National Industrial	Development and implementation of breakthrough	19/12/2007-31/12/2032	3,475.9 hectares	- Chemistry - Petrochemistry	Atyrau oblast.	http://www.nipt.kz/

SEZ	The purpose of the creation	The term of functioning	The territory	Priority activities	Location	Website
Petrochemical Technopark"	investment projects for the creation and development of world-class petrochemical plants for the deep processing of hydrocarbons and the production of a broad competitive petrochemical industry with high added value.					
4. SEZ "Seaport Aktau"	- Creating a favorable investment climate and attracting domestic and foreign investment to implement investment projects with an export orientation; - Accelerated development of modern production and innovative technologies in the regional economy for import substitution; - Creating new jobs and improving the skills of local staff. - Providing favorable conditions for investors to create high-tech industries.	26/04/2002-01/01/2028	2000 hectares, consists of 6 subzones and the coastal zone.	- Logistics - Oil equipment	Aktau	https://www.sez.kz/ru
5. FEZ "Ontustik"	- Development of enterprises of cotton processing, textile and clothing industry of the Republic of Kazakhstan; - Textile industry development; - Attracting manufacturers of world brands for the	06/07/2005-01/07/2030	200 hectares	- Textiles - Petrochemistry	on the territory of Sairam district of South Kazakhstan region	http://sez-ontustik.kz/

SEZ	The purpose of the creation	The term of functioning	The territory	Priority activities	Location	Website
	production of textile products; - Creating high-tech industries, improving the quality and expanding the range of textile products.					
6. FEZ "Chemical Park Taraz"	the main task of which is the development of the chemical industry (cluster) of the strategic program of the State "Kazakhstan 2050".	1/13/2012 - 01/01/2037	505 hectares	- Chemistry	Zhambyl Region, Shu	-
7. SEZ "Khorgos - East Gate"	is considered as a strategic object for the creation of a logistics hub connecting China, Central Asia and the Middle East.	11/29/2011 - 12/1/2035	4,592 hectares	- Mixed	Almaty region, Panfilovsky district.	www.sezkhorgos.kz,info@sezkhorgos.kz
8. SEZ "Park of Innovative Technologies"	technological development information technology, technology in the field of telecommunications and communications, electronics and instrumentation, renewable energy, resource conservation and efficient use of natural resources	18/08/2003-01/12/2028	163,02 hectares	- ICT and R & D	Almaty Medeu district md. Alatau, Ibragimova, 9 Email: info@sezpit.kz	https://techgarden.kz/ru
9. SEZ "Pavlodar"	technological development, information technology, technology in the development of the chemical, petrochemical industries, in particular the production of export-oriented products with high added value, using modern technologies	29/12/2011-01/12/2036	3,300 hectares	- Chemistry - Petrochemistry - Metallurgy	Pavlodar	http://sezpv.com/ru/

SEZ	The purpose of the creation	The term of functioning	The territory	Priority activities	Location	Website
10. SEZ "Astana Technopolis"	innovative development of the city of Astana by attracting investment and using existing and attracted advanced technologies, know-how, creating a modern infrastructure.	24/11/2017-01/12/2042	584.42 hectares	- Mixed	Astana, st. Kabanbai batyr, 53	http://technopolis.kz/ru/about-us/history/
11. SEZ “Turkistan”	- Accelerated development of the city of Turkestan; - Enhancing the tourist potential of the city of Turkestan and further development as the spiritual capital of the Turkic world and the development of a highly efficient, competitive tourist infrastructure that can meet and meet the needs of incoming Kazakhstani and foreign tourists; - Creating a single information base for serving tourists.	29/10/2018-01/12/2043	1,338 hectares	- Mixed	Turkestan	-
12. SEZ “ICBC“ Khorgos ”	- Development of cross-border trade and economic cooperation; - Development of export-oriented industries; - Enhancing business and investment environment; - Development of transport infrastructure, tourism and cultural interaction	2017-2041	49,257 hectares	- Mixed - Trade	Almaty region, Panfilov district, ICBC "Khorgos", administrative building	http://www.mcps-khorgos.kz/

ที่มา: invest.gov.kz

3.2 กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการทำธุรกิจ

3.2.1 กิจการต้องห้าม

ปัจจุบันไม่มีกิจการต้องห้ามสำหรับนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจากรัฐบาลคาซัคสถานเพิ่งยกเลิกข้อกำหนดเดิมที่จำกัดไม่ให้นักลงทุนต่างชาติดำเนินกิจการในธุรกิจการบินและธุรกิจโทรคมนาคม

3.2.2 สัดส่วนการถือหุ้นของนักลงทุนต่างชาติ

ไม่มีข้อกำหนดสำหรับนักลงทุนต่างชาติ อย่างไรก็ดี มีข้อกำหนดสำหรับตำแหน่ง Gerneral Director ของบริษัทสัญชาติคาซัคสถาน (Kazakhstani LLC) กรณีเป็นคนต่างชาติต้องมีใบอนุญาตทำงาน Gerneral Director's work permit ด้วย ยกเว้นเพียงชาวรัสเซียและเบลารุสเท่านั้น ที่ไม่ต้องขอใบอนุญาตดังกล่าว

3.2.3 สิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติ

อสังหาริมทรัพย์ นักลงทุนต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ในคาซัคสถานได้ ทั้งในนามของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล และเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ทั้งที่ดิน และบ้าน รวมถึงอสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ยกเว้นเพียงที่ดินเพื่อการเกษตรเท่านั้น

อนึ่ง คาซัคสถานจำแนกสิทธิในการใช้ที่ดินออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1) สิทธิในการใช้ที่ดินแบบถาวร
2) สิทธิในการใช้ที่ดินแบบชั่วคราว
3) สิทธิในการใช้ที่ดินให้เปล่าแบบชั่วคราว
4) สิทธิในการใช้ที่ดินแบบชั่วคราวและจ่ายค่าเช่า
5) สิทธิในการใช้ที่ดินต่อ (การเช่าต่อ)

โดยอำนาจการตัดสินใจให้ใช้ที่ดินเป็นของหน่วยงานภาครัฐในที่ประจำภูมิภาคหรือพื้นที่นั้นๆ[2]

สังหาริมทรัพย์ ไม่มีข้อกำหนดสำหรับนักลงทุนต่างชาติ

3.2.4 พิธีการศุลกากร[3]

ภายใต้สหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (Eurasian Economic Union) คาซัคสถาน รัสเซีย เบลารุส อาร์มีเนีย และคีร์กีซสถาน ใช้พิธีการศุลกากรเหมือนกัน ทั้งพิกัดศุลกากรและอัตราศุลกากร ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การชำระเงินและอัตราภาษีศุลกากร ประกอบด้วย (1) อากรขาเข้า (2) อากรขาออก (3) ภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับสินค้านำเข้า (4) ภาษีสรรพสามิตเมื่อนำเข้าสินค้าในสหภาพเศรษฐกิจ และ (5) ค่าธรรมเนียมศุลกากร

อากรขาเข้า ในปี 2018 อัตราภาษี MFN โดยเฉลี่ยของคาซัคสถาน เท่ากับร้อยละ 7.1 และมีสินค้า 1,900 รายการที่ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้า ซึ่งรวมถึงผลิตภัณฑ์จากหมูและปลา ผลิตภัณฑ์เคมีและยา ผ้าฝ้าย สิ่งทอ เครื่องจักรและอุปกรณ์ยานพาหนะทางการแพทย์ และเครื่องบินบางประเภท ทั้งนี้ คาดว่าคาซัคสถานจะปรับลดอากรขาเข้าสำหรับเนื้อหมูลงจากร้อยละ 30 เป็นร้อยละ 25 ในปี 2020

โควต้านำเข้า (tariff-rate quotas: TRQs) กำหนดสำหรับการนำเข้าเนื้อสัตว์ปีกและเนื้อวัว ซึ่งเป็นข้อกำหนดตามสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย

สิทธิพิเศษสำหรับสมาชิก SEZ คือ ได้รับการยกเว้นศุลกากรขาเข้า และศุลกากรขาออก รวมถึงสินค้าที่ส่งออกไปประเทศในกลุ่มสหภาพเศรษฐกิจแล้วไม่ได้ใช้และต้องการส่งออกต่อไปยังประเทศที่สามก็ได้รับการยกเว้นศุลกากรขาออกเช่นกัน

[2] ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ www.adilet.zan.kz/rus/docs/K030000442_

[3] https://www.export.gov/article?id=Kazakhstan-Import-Tariffs

3.2.5 กฎหมายแรงงาน[4]

ค่าจ้างขั้นต่ำ คาซัคสถานกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเท่ากับ 110 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน

สิทธิและสวัสดิการของแรงงาน

1) **ชั่วโมงการทำงาน** ตามกฎหมายแรงงานชั่วโมงการทำงานปกติไม่ควรเกิน 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ อนึ่งกฎหมายกำหนดชั่วโมงการทำงานที่สั้นลงในหลายกรณี ได้แก่
   (1) ชั่วโมงการทำงานไม่ควรเกิน 24 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับพนักงานที่มีอายุระหว่าง 14-16 ปี และไม่เกิน 36 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สำหรับพนักงานที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี
   (2) ชั่วโมงการทำงานไม่เกิน 36 ชั่วโมงการทำงาน สำหรับพนักงานที่ทำงานหนัก และทำงานในสภาพที่เป็นอันตรายต่อแรงงาน
2) **เวลาพักผ่อน** กฎหมายแรงงานกำหนดให้พนักงานต้องหยุดพักอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมงในแต่ละวัน และต้องมีการหยุดพักอย่างน้อย 12 ชั่วโมงทุกวันระหว่างสิ้นสุดงานหนึ่งวันและเริ่มทำงานในวันถัดไป
3) **สิทธิการลาเพื่อคลอดบุตรและครอบครัว** พนักงงานหญิงมีสิทธิลาคลอด 70 วัน นอกจากนี้ ผู้เป็นแม่และพ่อยังสามารถลาแบบไม่รับเงินเดือนเพื่อเลี้ยงบุตรได้จนกระทั่งบุตรอายุครบ 3 ปี
4) **วันลา** พนักงานภายใต้สัญญาการจ้างงานควรได้รับเงินลาหยุดประจำปี โดยวันลาประจำปีที่จ่ายให้กับคนงานควรมีระยะเวลาอย่างน้อย 18 วัน
5) **การขายธุรกิจ** ในรูปการขายหุ้นหรือการโอนสินทรัพย์ พนักงานจะไม่ถูกโอนไปยังผู้ซื้อ โดยอัตโนมัติแต่อย่างใด เนื่องจากการจ้างงานจะถูกแยกออกเพื่อขายและซื้อหุ้นและการโอนสินทรัพย์

[4] http://www.mondaq.com/x/515268/employee+rights+labour+relations/Employment+Labour+Law+2016 และ https://www.ilo.org/ifpdial/information-resources/national-labour-law-profiles/WCMS_158909/lang--en/index.htm

สิทธิ์ตรวจสอบ นายจ้างมีสิทธิ์ตรวจสอบอีเมลโทรศัพท์หรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของนายจ้างก็ต่อเมื่อ มีการกำหนดสิทธิ์ดังกล่าวในนโยบายและข้อบังคับภายในและพนักงานยินยอมให้มีการตรวจสอบดังกล่าว

การเลิกจ้าง นายจ้างต้องแจ้งให้ลูกจ้างทราบล่วงหน้าเป็นระยะเวลา 15-30 วันทำการ ขึ้นอยู่กับเหตุผลของการเลิกจ้าง

สหภาพแรงงาน มีสิทธิในการดำเนินงานต่างๆ ได้แก่

1) เป็นตัวแทนและปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของสมาชิก
2) ดำเนินการในศาลเพื่อปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของสมาชิกดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ที่ดีที่สุดในระหว่างการไกล่เกลี่ยในศาลอนุญาโตตุลาการแรงงาน
3) ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลต่อการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ละเมิดสิทธิและผลประโยชน์ของสมาชิกสหภาพแรงงาน
4) มีส่วนร่วมในการระงับข้อพิพาทแรงงานก่อนการพิจารณาคดี
5) มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทด้านแรงงานรายบุคคลและส่วนรวม
6) ดำเนินการควบคุมสาธารณะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสิทธิและผลประโยชน์ของสมาชิก
7) เจรจาและสรุปข้อตกลงร่วมกัน
8) จัดตั้งกองทุนการเงิน
9) เป็นส่วนหนึ่งของสภาความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานเพื่อจัดกิจกรรมร่วมกับนายจ้างที่กำหนดให้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านความปลอดภัยในการทำงานการป้องกันการบาดเจ็บและโรคจากการทำงานรวมถึงการตรวจสอบความปลอดภัยและสภาพการทำงาน ในที่ทำงาน
10) มีส่วนร่วมในการทำรายละเอียดของการกระทำทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อแรงงานและสิทธิทางสังคมและผลประโยชน์ของประชาชน
11) จัดทำข้อเสนอสำหรับหน่วยงานของรัฐในการนำผู้พิพากษาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับสหภาพการค้าไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีที่ระบุไว้ในข้อตกลงและข้อตกลงร่วม
12) มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเผยแพร่ครอบคลุมงานในสื่อและสื่ออื่น ๆ รวมถึงในองค์กร

3.2.6 กฎหมายภาษีและการโอนเงินระหว่างประเทศ

ระบบภาษี กิจการที่เปิดดำเนินการภายใต้กฎหมายของคาซัคสถานและ/หรือดำเนินการในประเทศคาซัคสถานต้องชำระภาษี รวมถึงบุคคลที่พำนักในคาซัคสถานตั้งแต่ 183 วันขึ้นไป ต้องชำระภาษีให้รัฐบาล โดยมีรายละเอียดอัตราภาษีดังแสดงในตารางที่ 3-7 อย่างไรก็ดี สามารถดูรายละเอียดภาษีของคาซัคสถานได้เพิ่มเติมในภาคผนวก ค

ตารางที่ 3-7: อัตราภาษี

รายการภาษี	อัตรา
ภาษีรายได้นิติบุคคล	20%
ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา	10%
ภาษีรายได้บุคคลธรรมดา กรณีเงินปันผล	5%
ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) *เมื่อกิจการมีอัตราหมุนเวียนของสินค้าและบริการเกิน 30,000 MCI ต่อปี จึงเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม	12%
ภาษีสังคม *นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้างทั้งลูกจ้างท้องถิ่นและต่างชาติ	11%

หมายเหตุ: MCI คือ Monthly Calculation Index โดย 1 MCI มีค่าเท่ากับ 2,269 เทงเจฯ
ที่มา: Pavia-ansaldo. (n.d.) และ Kazakh Invest (2018)

การเปิดบัญชีธนาคาร

บริษัทที่ขึ้นทะเบียนกับภาครัฐเท่านั้น จึงสามารถเปิดบัญชีธนาคารในคาซัคสถานได้ ทั้งบัญชีสกุลเงินตราท้องถิ่นและบัญชีสกุลเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากการเปิดบัญชีธนาคารต้องแสดงหมายเลขประจำตัวผู้เสียภาษีของคาซัคสถานหรือหมายเลข RNN ซึ่งนักลงทุนต่างชาติจะได้ภายหลังขึ้นทะเบียนธุรกิจกับภาครัฐ

การโอนเงินระหว่างประเทศ[5]

นักลงทุนสามารถใช้บริการโอนเงินระหว่างประเทศในคาซัคสถานผ่านธนาคารพาณิชย์ หรือผู้ให้บริการอื่นๆ เช่น Golden Crown Western Union Unistream Leader Contact Faster MoneyGram และ Blizko เป็นต้น โดยบริการโอนเงิน (International money transfer systems: IMTS) ให้บริการ ทั้งการโอนเงินภายในและระหว่างประเทศ

ข้อสังเกต

นอกการลงพื้นที่ภาคสนาม สัมภาษณ์เชิงลึกบริษัทที่ปรึกษาทางกฎหมาย และสมาคมนักลงทุนต่างชาติ (KFIC) ในคาซัคสถานพบข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า หน่วยงานรัฐที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายนั้น บางครั้งตีความกฎหมายแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความไม่ชัดเจนในการดำเนินธุรกิจ ข้อแนะนำหนึ่ง คือ ให้ยึดตัวบทกฎหมายเป็นหลัก

นอกจากนั้น บทลงโทษของความผิดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและประกอบกิจการ ไม่จำกัดเฉพาะโทษปรับเท่านั้น แต่มีบทลงโทษทางอาญา เช่น จำคุก ด้วย

การดำเนินงานภายใต้กฎระเบียบต่างๆ ของคาซัคสถานจึงเป็นสิ่งที่นักลงทุนพึงต้องระมัดระวัง ข้อเสนอแนะหนึ่งจึงควรมีที่ปรึกษาทางกฎหมายด้วย

3.3 ขั้นตอนการลงทุน

3.3.1 การจัดตั้งธุรกิจ

การจัดตั้งธุรกิจในคาซัคสถาน ในกรณีที่เป็นหน่วยงานเอกชน มีรูปแบบองค์กร 2 ประเภท ได้แก่ 1) หุ้นส่วนทางธุรกิจ (Limited Liability Partnership: LLP) และ 2) บริษัทมหาชนจำกัด (Joint Stock Company: JSC) และจำแนกตามขนาดองค์กรได้ 4 กลุ่ม โดยจำแนกขนาดองค์กรตามจำนวนพนักงาน หรือรายได้ต่อปี ดังรายละเอียด ดังนี้[6]

[5]https://nationalbank.kz/cont/%D0%A1%D0%9C%D0%94%D0%9F%20_%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82_%D0%B8%D1%8E%D0%BB%D1%8C_2019%20%D0%B0%D0%BD%D0%B3.pdf

[6]นักลงทุนสามารถลงทะเบียนจัดตั้งบริษัทในช่องทางออนไลน์ได้ที่ https://egov.kz/cms/ru/services/bus_business/pass042_mu

ตารางที่ 3-8: ประเภทธุรกิจในคาซัคสถาน

ประเภทธุรกิจ	จำนวนพนักงาน	รายได้ในแต่ละปี
Micro Business	ไม่เกิน 15 คน	ไม่เกิน 30,000 MCI
Small Business	ไม่เกิน 100 คน	ไม่เกิน 300,000 MCI
Medium-sied Business	100-250 คน	300,000-3,000,000 MCI
Large-sied Business	250 คนขึ้นไป	มากกว่า 3,000,000 MCI

หมายเหตุ: MCI คือ Monthly Calculation Index โดย 1 MCI มีค่าเท่ากับ 2,269 เทงเจฯ
ที่มา: Kazakh Invest (2018)

3.3.2 มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการด้านเทคนิคและมาตรวิทยา (the Committee for Technical regulation and metrology: KAZMEMST) เป็นหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลมาตรฐานสิ่งแวดล้อมในคาซัคสถาน รวมถึงบทบาทในการ 1) กำหนดรายชื่อของผลิตภัณฑ์ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสิ่งแวดล้อม และ 2) กำหนดและพัฒนากฎระเบียบสำหรับการรับรองผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองจากการทดสอบในห้องปฏิบัติการ

3.3.3 การขออนุญาตก่อสร้าง

ขอรับรองแบบอาคารจากกรมสถาปัตยกรรมและผังเมือง (Department of Architecture and town planing) โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 14 วัน

3.4 ความตกลงระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อการลงทุน

3.4.1 ความตกลงคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaties: BIT)

คาซัคสถานยังไม่มีความตกลงคุ้มครองการลงทุนกับไทย

3.4.2 ความตกลงการค้าเสรี[7]

คาซัคสถานได้จัดทำความตกลงการค้าเสรี ได้แก่

(1) สหภาพศุลกากร (Customs Union) กับรัสเซียและเบลารุส ปี 2010

(2) สหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (Eurasian Economic Union) ปี 2015 ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 5 ประเทศ ได้แก่ เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน อาร์มีเนีย และรัสเซีย ซึ่งสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชียนี้ได้สร้างตลาดเศรษฐกิจเดียวที่มีขนาดประชากรกว่า 182 ล้านคน และผลิตภัณฑ์มวลรวม 2.8 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ

(3) คาซัคสถานเป็นสมาชิกใน CIS และได้ลงนามในความตกลง Commonwealth of Independent States Free Trade Area (CISFTA) เมื่อปี 2011

3.4.3 ความตกลงอื่นๆ

- คาซัคสถานได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก WTO ในลำดับที่ 162 เมื่อปี 2015
- ปัจจุบัน ไทยและคาซัคสถานยังไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อน (Double Taxation Agreement) ระหว่างกัน

[7] Kazakh Invest (2018) และ wikipedia.org

3.5 สรุปนโยบายและกฎระเบียบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

3.5.1 นโยบายและอนาคตของคาซัคสถาน

ภายใต้ยุทธศาสตร์ The National Investment Strategy คาซัคสถานมีเป้าหมายจะดึงดูดเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศให้เข้ามาในประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนในทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ ทั้งเหมืองแร่ น้ำมัน และแก๊สธรรมชาติ อันเป็นทรัพยากรเด่นของคาซัคสถาน สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในลำดับแรก

3.5.2 ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ

คาซัคสถานไม่มีการกีดกันนักลงทุนต่างชาติ กฎระเบียบส่วนใหญ่ ทั้งการดำเนินธุรกิจและธุรกรรมทางการเงินใช้ระเบียบเดียวกับที่บังคับใช้กับนักธุรกิจท้องถิ่น ยกเว้นเพียง 1) ตำแหน่งผู้อำนวยการทั่วไปของบริษัทคาซัคสถาน หากเป็นชาวต่างชาติที่ไม่ใช่ชาวรัสเซียและเบลารุส ต้องมีใบอนุญาตทำงาน Gerneral Director’s work permit และ 2) ที่ดินสำหรับทำการเกษตร สงวนไว้สำหรับคนท้องถิ่นเท่านั้น

3.5.3 ข้อได้เปรียบ

ด้านการมอบสิทธิประโยชน์ คาซัคสถานมีการมอบสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามประเภทกิจการ และพื้นที่ โดยนักลงทุนต่างชาติมีสิทธิ์ใช้ที่ดินได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายหากดำเนินกิจการภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ อนึ่ง นักลงทุนสามารถโอนเงินกลับประเทศได้โดยไม่มีข้อจำกัด อีกทั้ง มีธนาคารหลายแห่งให้บริการเปิดบัญชีด้วยสกุลเงินต่างประเทศ ได้แก่ Citi Bank Standard chartered bank และ HSBC bank

ตารางที่ 3-9: สรุปขั้นตอนและกฎระเบียบที่สำคัญสำหรับการลงทุน

การดำเนินการ	**แรงงาน**	ค่าแรงขั้นต่ำเท่ากับ 110 เหรียญสหรัฐฯ ต่อเดือน
	ภาษีนำเข้า	MFN โดยเฉลี่ยร้อยละ 7.1 ละสินค้า 1,900 รายการที่ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้า และมีแนวโน้มลดอากรขาเข้าภายหลังเข้าเป็นสมาชิก WTO
	VAT	ร้อยละ 12
	ภาษีอื่นๆ	ภาษีทรัพย์สินร้อยละ 0.5-1.5 ภาษีสังคมร้อยละ 11
	นิติบุคคล	ร้อยละ 20
	บุคคลธรรมดา	รายได้ทั่วไปร้อยละ 10 เงินปันผลร้อยละ 5
	การโอนเงินกลับประเทศ	โอนเงินได้เสรี แต่อาจยุ่งยากเรื่องเอกสารและขั้นตอนการโอน
มาตรการส่งเสริมการลงทุน	**รูปแบบการส่งเสริม**	การส่งเสริมให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมเหมืองแร่ น้ำมัน และแก๊สธรรมชาติ และกลุ่มเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
	Tax Incentive	ยกเว้นภาษีรายได้นิติบุคคล 10 ปี ยกเว้นภาษีที่ดินเป็นระยะเวลา 10 ปี ยกเว้นภาษีทรัพย์สินเป็นระยะเวลา 8 ปี ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต (ขึ้นอยู่กับสัญญาการลงทุน) ยกเว้นภาษีศุลกากรกรณีนำเข้าวัตถุดิบ
	Non Tax Incentive	ได้รับเงินคืนสูงสุดร้อยละ 30 ของเงินลงทุน ได้รับการปกป้องสิทธิ์ผู้ลงทุนโดย Investment Ombudsman
ความตกลงระหว่างประเทศ	**FTA**	สหภาพศุลกากร (Customs Union) กับรัสเซียและเบลารุส สหภาพเศรษฐกิจยูเรเซีย (Eurasian Economic Union) Commonwealth of Independent States Free Trade Area (CISFTA)
	Others	เป็นสมาชิก WTO ยังไม่มีอนุสัญญาภาษีซ้อนกับไทย

บทที่ 4

สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

บทที่ 4

สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

4.1 สถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

4.1.1 การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในคาซัคสถาน[1]

มีนักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนโดยตรงในคาซัคสถานอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ มีการลงทุนโดยตรงของต่างชาติในคาซัคสถานปีละกว่า 4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในช่วงปี 2015-2018 ที่ผ่านมา ยกเว้นเพียงปี 2016 ที่มีมูลค่าการลงทุนสูงถึง 8,511 ล้านเหรียญสหรัฐฯ อาจด้วยปีดังกล่าวเป็นจังหวะที่ค่าเงินเทงเจคาซัคสถานอ่อนค่าลงตามระดับราคาน้ำมันดิบโลกที่ลดต่ำลงเช่นกัน

รูปภาพที่ 4-1: มูลค่าการลงทุนโดยตรง (FDI flow) ในคาซัคสถาน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

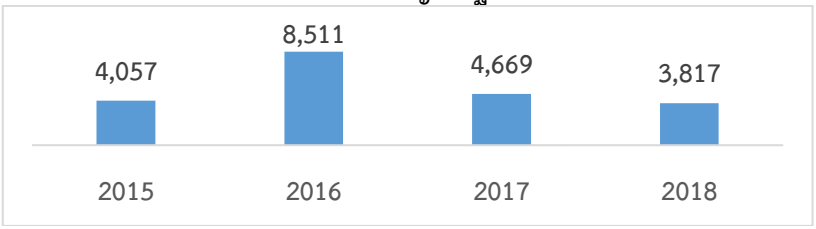

ที่มา: UNCTAD

ในปี 2018 คาซัคสถานมีเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI flow) มูลค่า 3,817 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อรวมกับมูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในปีก่อนหน้า ทำให้คาซัคสถานมีมูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสะสม (FDI Stock) รวมทั้งสิ้น 146,548 ล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นร้อยละ 94 ของ GDP คาซัคสถาน ถือว่าเป็นระดับ

[1] https://www.state.gov/reports/2019-investment-climate-statements/kazakhstan/
https://unctad.org/sections/dite_dir/docs/wir2019/wir19_fs_kz_en.pdf

การลงทุนโดยตรงต่อขนาดเศรษฐกิจที่ค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศตลาดใหม่อื่นๆ สะท้อนถึงแรงดึงดูดเม็ดเงินลงทุนจากต่างประเทศของคาซัคสถานที่ค่อนข้างสูง

อนึ่ง มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสะสมดังกล่าว เมื่อพิจารณาตามประเทศผู้มาลงทุน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากเนเธอร์แลนด์ร้อยละ 42.66 รองลงมาเป็นสหรัฐอเมริการ้อยละ 18.53 ฝรั่งเศสร้อยละ 9.02 จีนร้อยละ 6.41 และญี่ปุ่นร้อยละ 4.05

ตารางที่ 4-1: อันดับประเทศที่มีการลงทุนในคาซัคสถานสูงสุด ปี 2018

อันดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	ร้อยละ
	FDI ในคาซัคสถานทั้งหมด	**146,548**	**100.00**
1	เนเธอร์แลนด์	62,517	42.66
2	สหรัฐอเมริกา	27,161	18.53
3	ฝรั่งเศส	13,219	9.02
4	จีน	9,397	6.41
5	ญี่ปุ่น	5,938	4.05

ที่มา: https://www.state.gov/reports/2019-investment-climate-statements/kazakhstan/

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในคาซัคสถานส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 54 กระจุกตัวอยู่ในอุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่และเหมืองหิน รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมการผลิตร้อยละ 17 อุตสาหกรรมการค้าส่ง-ค้าปลีกร้อยละ 13 และอุตสาหกรรมการเงินและประกันภัยร้อยละ 5 จะเห็นว่า เกินกว่าครึ่งของการลงทุนมุ่งไปที่ทรัพยากรธรรมชาติทางแร่ของคาซัคสถานเป็นส่วนใหญ่

รูปภาพที่ 4-2: การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในคาซัคสถาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี 2018

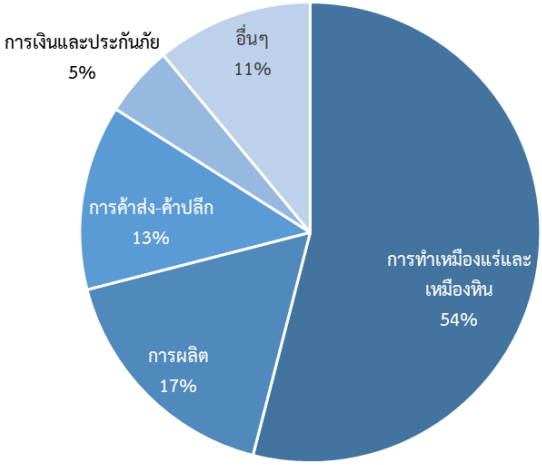

ที่มา: National Bank of Kazakhstan

อนึ่ง เมื่อพิจารณาการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในคาซัคสถาน จำแนกตามพื้นที่ลงทุน พบว่า ส่วนใหญ่ต่างชาติลงทุนอยู่ในบริเวณ Atyrau State มากถึงร้อยละ 41 ซึ่งเป็นเมืองที่ตั้งอยู่บริเวณทะเลแคสเปียน และใกล้สหภาพยุโรป รองลงมาคือเมืองอัลมาตีร้อยละ 22 ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่า และตั้งอยู่ใกล้จีน ที่เหลือตั้งอยู่บริเวณภาคตะวันออกของคาซัคสถานร้อยละ 10 และเมือง Mangystau ร้อยละ 6 ซึ่งเป็นเมืองที่ตั้งอยู่บริเวณทะเลสแคสเปียนเช่นกัน

รูปภาพที่ 4-3: การลงทุนโดยตรงของต่างชาติในคาซัคสถาน จำแนกตามพื้นที่ ปี 2018

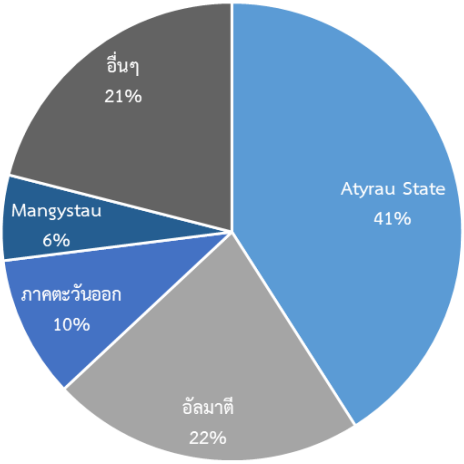

ที่มา: National Bank of Kazakhstan

4.1.2 การลงทุนโดยตรงของไทยในคาซัคสถาน

ปัจจุบัน มีบริษัทของไทยไปลงทุนโดยตรงในคาซัคสถาน บางส่วน ได้แก่

(1) **บริษัท เพอร์เฟค คอมพาเนียน กรุ๊ป จำกัด** (PCG) เป็นบริษัทลูกที่อยู่ในกลุ่มบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP group) ผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์เลี้ยง โดยดำเนินกิจการในรูปแบบขายอาหารสัตว์เลี้ยงในคาซัคสถานได้แก่ สุนัข (Smart Heart) แมว (Me-O) ปลา (Optimum) นก (Smart Heart) ม้า (MaxWin) แฮมสเตอร์ (Smart Heart) และกระต่าย (Smart Heart) อนึ่ง PCG เริ่มเข้าไปจำหน่ายที่คาซัคสถานเมื่อ 3 ปีที่แล้ว และมีหน้าร้านจำหน่ายสินค้าอยู่ที่เมืองอัลมาตี

(2) **บริษัท CC&TS Cargo co., ltd.** ดำเนินธุรกิจโลจิสติกส์และการค้าระหว่างไทยกับคาซัคสถาน รวมถึงประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียกลาง โดยเริ่มไปคาซัคสถานตั้งแต่ปี 2000

4.2 สถิติการลงทุนยังต่างประเทศของคาซัคสถาน

นักลงทุนชาวคาซัคสถานออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ โดยในปี 2018 มูลค่าการลงทุนสุทธิติดลบ 1,103 ล้านเหรียญสหรัฐฯ สะท้อนถึงปริมาณการถอนเงินลงทุนกลับที่สูงกว่าปริมาณการลงทุนเพิ่มในต่างประเทศ

รูปภาพที่ 4-4: มูลค่าการลงทุนโดยตรง (OFDI flow) ในต่างประเทศของคาซัคสถาน (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)

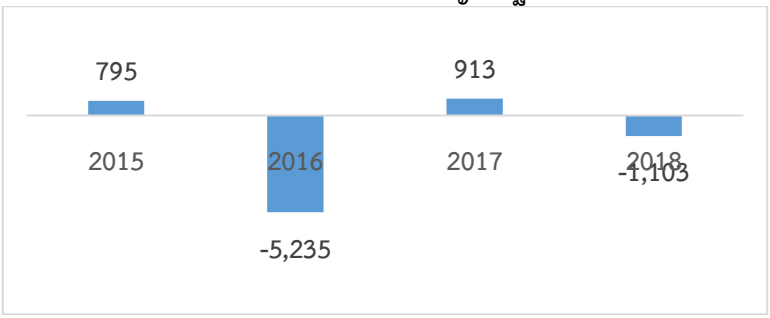

ที่มา: UNCTAD

จากเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (OFDI flow) สุทธิของคาซัคสถานที่มีมูลค่าติดลบกว่า 1,103 ล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อรวมกับมูลค่าเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของปีก่อนหน้า ทำให้คาซัคสถานมีมูลค่าเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสะสม (OFDI Stock) รวมทั้งสิ้น 16,726 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งมีแนวโน้มลดลงในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อาจด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจโลกไม่เอื้อต่อการลงทุนในต่างประเทศ

อนึ่ง มูลค่าเงินลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของคาซัคสถานนั้น ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในเนเธอร์แลนด์ร้อยละ 57.24 รองลงมาเป็นสหราชอาณาจักรร้อยละ 20.74 ลักเซมเบิร์กร้อยละ 8.09 รัสเซียร้อยละ 6.49 และบาฮามาสร้อยละ 3.82

ตารางที่ 4-2: อันดับประเทศที่คาซัคสถานมีการออกไปลงทุนสูงสุด ปี 2017

อันดับที่	ประเทศ	มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)	ร้อยละ
	FDI ขาออกของคาซัคสถานทั้งหมด	20,456	100.00
1	เนเธอร์แลนด์	11,709	57.24
2	สหราชอาณาจักร	4,242	20.74
3	ลักเซมเบิร์ก	1,654	8.09
4	รัสเซีย	1,328	6.49
5	บาฮามาส	782	3.82

ที่มา: https://www.state.gov/reports/2019-investment-climate-statements/kazakhstan/

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของคาซัคสถานส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 44 กระจุกตัวอยู่ในกิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค รองลงมาเป็นการขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และรถจักรยานยนต์ร้อยละ 18 กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัยร้อยละ 16 อุตสาหกรรมการผลิตร้อยละ 8 กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล และกิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเองเพื่อใช้ในครัวเรือนร้อยละ 5

รูปภาพที่ 4-5: การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของคาซัคสถาน จำแนกตามอุตสาหกรรม ปี 2018

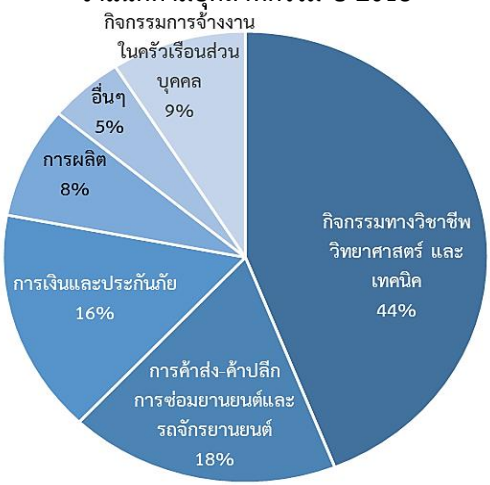

ที่มา: National Bank of Kazakhstan

4.3 หุ้นส่วนทางธุรกิจที่ได้รับการแนะนำ

ในปี 2014 กฎหมายที่กำกับดูแล Almaty Chamber of Commerce and Industry ได้เปลี่ยนแปลง ทำให้หน่วยงานปรับโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานใหม่ เป็น Almaty Chamber of Commerce ในปัจจุบัน ที่มีบทบาทเสมือนบริษัทเอกชน ให้บริการในการจับคู่ทางธุรกิจในคาซัคสถาน (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ www.alcci.kz)

4.4 สรุปสถิติการลงทุนและการวิเคราะห์ตลาด

โดยสรุป ด้านสถิติการลงทุนในคาซัคสถาน คาซัคสถานเป็นประเทศที่รับการลงทุนจากต่างประเทศเป็นหลัก ซึ่งมากถึงร้อยละ 94 ของ GDP โดยมีการออกไปลงทุนยังต่างประเทศในระดับต่ำ กล่าวคือ มีการออกไปลงทุนยังต่างประเทศของคาซัคสถานเพียงร้อยละ 9.8 ของ GDP

สำหรับประเทศที่เขามาลงทุนในคาซัคสถาน สอดคล้องกับสถิติด้านการค้า กล่าวคือ เนเธอร์แลนด์เป็นผู้เข้ามาลงทุนหลัก ด้วยมูลค่าเกือบครึ่งของการลงทุนของต่างชาติในคาซัคสถาน

จะเห็นว่าในคาซัคสถาน ประเทศผู้มีทั้งการค้าและการลงทุนในคาซัคสถานในสัดส่วนที่สูงกลับไม่ใช่จีน หากเป็นประเทศในแถบยุโรปทั้งสิ้น

ตารางที่ 4-3: สรุปประเทศและประเภทกิจการที่ลงทุนในคาซัคสถาน

ประเทศหลักที่เข้ามาลงทุน	ตามมูลค่าการลงทุนเป็นเนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส จีน และญี่ปุ่น
สาขาอุตสาหกรรมที่ต่างชาติเข้ามาลงทุน	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน การผลิต การขายส่งขายปลีก และการเงินและประกันภัย

บทที่ 5

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ

บทที่ 5

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ

5.1 การคัดเลือกอุตสาหกรรม

การคัดเลือกอุตสาหกรรมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การคัดเลือกอุตสาหกรรมที่ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันสูงและพร้อมที่จะลงทุนยังต่างประเทศ และ (2) การจัดทำดัชนีชี้วัดอุตสาหกรรมศักยภาพในประเทศเป้าหมาย (Potential Industry Composite Index: PICI) แล้วจึงนำไปสู่ขั้นตอนที่ (3) คือการคัดเลือกอุตสาหกรรมด้วยการพิจารณาจากคะแนนและความเหมาะสมจากสภาพความเป็นจริง และปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ

ทั้งนี้ ทีมวิจัยได้ทำการจัดกลุ่มอุตสาหกรรมเพื่อให้การพิจารณาคัดเลือกสะดวกยิ่งขึ้นรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5-1: การกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม	Harmonized Code
ปศุสัตว์	01, 23
ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	41, 42, 43
ประมง	03, 16
เกษตร	06, 07, 08, 09, 10, 12, 18, 24, 31
อาหารและเครื่องดื่ม	02, 04, 05, 11, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22
หิน สินแร่ และพลังงาน	25, 26, 27, 68, 69, 70
โลหะ	72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83
เคมีภัณฑ์	28, 29, 32, 35, 36, 38
เภสัชภัณฑ์	30
น้ำหอมและเครื่องประทินโฉม	33, 34
อุปกรณ์ถ่ายรูปภาพและวีดีโอ	37, 90
พลาสติก	39
ยาง	40
ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้	44, 45, 46
กระดาษ	47, 48, 49

อุตสาหกรรม	Harmonized Code
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67
อัญมณีและเครื่องประดับ	71
เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักร	84, 85, 91
ยานยนต์	87
รถไฟ	86
เครื่องบิน	88
เรือ	89
เครื่องดนตรี	92
อาวุธและเครื่องกระสุน	93
เฟอร์นิเจอร์	94
ของเล่น เกม และอุปกรณ์กีฬา	95
ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	96
งานศิลปะ ของสะสม และของโบราณ	97
สินค้าที่ขนส่งร่วมกับสัมภาระระหว่างการเดินทาง	98

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก UNCTAD (2019)

5.1.1 อุตสาหกรรมที่ไทยมีความพร้อมลงทุนยังต่างประเทศ

การคัดเลือกอุตสาหกรรมที่ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันสูงและพร้อมที่จะลงทุนยังต่างประเทศ

ในขั้นตอนที่ 1 ทีมวิจัยได้มีการจัดทำคะแนนดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) ของภาคการส่งออกของไทย ภายใต้สมมติฐานที่ว่า RCA ของภาคการส่งออกของอุตสาหกรรมใดมีค่าสูง อุตสาหกรรมนั้นของไทยมีนัยสำคัญต่อตลาดโลก ซึ่งภายหลังจากที่ได้รับค่า RCA การส่งออกแล้ว แต่ละอุตสาหกรรมจะถูกนำมาจัดเรียงจากค่า RCA การส่งออกมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีค่า RCA ที่มากกว่า 0.80 โดยผลลัพธ์จากกระบวนการดังกล่าว พบว่ามีอุตสาหกรรมที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกในขั้นตอนที่ 1 จำนวน 14 อุตสาหกรรมดังนี้

ตารางที่ 5-2: อุตสากรรรมที่ไทยมีความสามารถทางการแข่งขันสูงและพร้อมที่จะลงทุนยังต่างประเทศ

ลำดับที่	อุตสาหกรรม	คะแนน RCA การส่งออก
1	ยาง	6.95
2	ประมง	3.96
3	พลาสติก	1.69
4	ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้	1.62
5	ยานยนต์	1.55
6	อัญมณีและเครื่องประดับ	1.54
7	อาหารและเครื่องดื่ม	1.47
8	ปศุสัตว์	1.40
9	เกษตร	1.28
10	เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักร	1.27
11	น้ำหอมและเครื่องประทินโฉม	1.04
12	ผลิตภัณฑ์เบ็ดเตล็ด	1.01
13	เรือ	0.91
14	ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	0.81

ที่มา: มูลนิธิ สวค. ประมวลจาก UNCTAD (2019)

5.1.2 อุตสาหกรรมที่ประเทศเป้าหมายมีศักยภาพ

ในการคัดสรรอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในประเทศเป้าหมาย กระทำโดยการจัดทำดัชนีชี้วัดอุตสาหกรรมศักยภาพในประเทศเป้าหมาย (Potential Industry Composite Index: PICI)

ดัชนี PICI เป็นดัชนีที่พิจารณาข้อมูลจาก 3 ส่วน ได้แก่ (1) ตลาด (2) ทรัพยากร และ (3) นโยบายการส่งเสริมของประเทศเป้าหมาย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำมารวมเป็นคะแนน PICI ในลักษณะของดัชนีถ่วงน้ำหนัก (Weight Index)

⇨ ในส่วนที่ (1) ตลาด

รูปภาพที่ 5-1: ดัชนีชี้วัดอุตสาหกรรมศักยภาพในประเทศเป้าหมาย (Potential Industry Composite Index: PICI) ในด้านตลาด

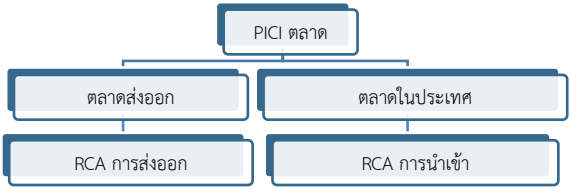

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

คะแนน PICI ในด้านตลาด ทีมวิจัยได้พิจารณาจาก 2 ส่วนคือ ตลาดภายในประเทศซึ่งสะท้อนจาก RCA การนำเข้าของอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศเป้าหมาย และตลาดส่งออกซึ่งสะท้อนจาก RCA การส่งออกของอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศเป้าหมาย ซึ่ง RCA การนำเข้าและส่งออกของอุตสาหกรรมต่างๆ จะถูกนำมาจัดทำค่าเฉลี่ยร่วมเป็นคะแนน PICI ในด้านตลาด มีค่าระหว่าง 0-1 คะแนน

⇨ ในส่วนที่ (2) ทรัพยากร

คะแนน PICI ในด้านทรัพยากรของแต่ละอุตสาหกรรม ทีมวิจัยจะพิจารณาให้คะแนนตามความเหมาะสม โดยกำหนดให้คะแนนระหว่าง 0-1

⇨ ในส่วนที่ (3) นโยบายการส่งเสริมของประเทศเป้าหมาย

คะแนน PICI ในด้านนโยบายการส่งเสริมของประเทศเป้าหมาย ทีมวิจัยกำหนดให้อุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมในประเทศเป้าหมายได้รับคะแนนเท่ากับ 1 และไม่ได้รับการส่งเสริมได้รับคะแนนเท่ากับ 0

5.1.3 สรุปผลการคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพระหว่างกัน

เมื่อพิจารณาให้คะแนน PICI ครบทั้ง 3 ส่วนแล้ว จึงนำมาจัดทำเป็นดัชนีถ่วงน้ำหนัก (Weight Index) เฉลี่ยเท่ากัน และคัดกรองเฉพาะอุตสาหกรรมที่ผ่านเกณฑ์ในขั้นตอนที่ 1 ได้ผลลัพธ์ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 5-3: สรุปการคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในคาซัคสถาน

ลำดับที่	อุตสาหกรรม	ตลาด	ทรัพยากร	นโยบาย	คะแนน PICI
1	เกษตร	0.10	1.00	1.00	0.55
2	สิ่งทอ	0.02	1.00	1.00	0.51
3	ปศุสัตว์	0.02	1.00	1.00	0.51
4	ยานยนต์	0.01	1.00	1.00	0.51
5	อาหารและเครื่องดื่ม	0.06	0.50	1.00	0.41
6	ประมง	0.02	-	1.00	0.26
7	พลาสติก	0.02	1.00		0.26
8	เครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักร	0.02	1.00		0.26
9	เครื่องนุ่งห่ม	0.02	0.50		0.14
10	ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	0.01	0.50		0.13
11	ไม้และเฟอร์นิเจอร์	0.03	-		0.02
12	อัญมณีและเครื่องประดับ	0.03	-		0.02
13	ยาง	0.02	-		0.01

ที่มา: มูลนิธิ สวค.

เมื่อพิจารณาของคณะผู้วิจัย พบว่า อุตสาหกรรมที่มี PICI สูง ได้แก่ เกษตร สิ่งทอ ปศุสัตว์ ยานยนต์ และอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งได้ทำการคัดเลือกอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปมาทำการศึกษา ส่วนอีกอุตสาหกรรม คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ (พลาสติกและเคมีภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรม) ซึ่งแม้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีค่า PICI ต่ำกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่กล่าวมาข้างต้น แต่เป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพของตลาดภายในประเทศและภายในอนุภูมิภาคมีการนำเข้าสูง

5.2 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม

5.2.1 อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

สาธารณรัฐคาซัคสถานหรือเรียกสั้นๆ ว่าคาซัคสถานตั้งอยู่ในเขตเอเชียกลาง ทางตอนกลางของที่ราบยูเรเซีย ระหว่างรัสเซียและอุซเบกิสถาน โดยทิศตะวันออกติดจีน ทิศตะวันตกติดทะเลสาบแคสเปียน ทิศตะวันออกเฉียงเหนือติดสาธารณรัฐคีร์กีซ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ติดกับเติร์กเมนิสถาน มีพื้นที่ 2.7 ล้านตารางกิโลเมตร (ประมาณ 5 เท่าของไทย และมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 9 ของโลก) เป็นประเทศไม่ติดทะเล (landlocked)

ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก คาซัคสถานเป็นประเทศที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของกลุ่มประเทศอดีตสหภาพโซเวียต และมีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก ตลอดจนมีพื้นที่เพาะปลูกและทำปศุสัตว์ที่กว้างขวาง

เศรษฐกิจของคาซัคสถานพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการเพิ่มปริมาณการส่งออกน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ คาซัคสถานได้พัฒนาเพื่อเปลี่ยนจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับต่ำ (lower-middle income) สู่ประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (upper-middle income) ในช่วงเวลาไม่เกิน 20 ปีมานี้ โดยได้ขยับเข้าไปอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูงในปี 2006 ในแง่ของกลยุทธ์นั้นเกิดจากการเชื่อมโยงกับตลาดใหญ่ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วในจีน เอเชียใต้ รัสเซีย และยุโรปตะวันตกโดยเส้นทางถนน เส้นทางรถไฟ และทางเรือผ่านทะเลแคสเปียน ประกอบกับการปฏิรูปในส่วนของโครงสร้างและสถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น การปฏิรูปโครงสร้างของประเทศครั้งใหญ่เพื่อส่งเสริมพื้นฐานของการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน รัฐบาลคาซัคสถานอยู่ระหว่างแปรรูปรัฐวิสาหกิจและโดยการแก้กฎระเบียบต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การค้าการลงทุนจากต่างประเทศ การเข้าร่วมโครงการยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมของจีน (China's Belt and Road trade route) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อความเชื่อมโยงทางด้านคมนาคม ด้านโลจิสติกส์ การค้าขาย การลงทุนจากต่างชาติและความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาประเทศ “Kazakhstan to 2025” ให้มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและลดการพึ่งพาการส่งออกน้ำมันที่ประสบกับปัญหาราคาลดต่ำลง ปัจจุบันคาซัคสถานอยู่ในช่วงของการปฏิรูปประเทศครั้งใหญ่ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตามแผนยุทธศาสตร์ 2050 (Kazakhstan 2050 Strategy) ด้วยเป้าหมายที่จะทำให้มีขนาดเศรษฐกิจ ติดอันดับ "หนึ่งในสามสิบ" ของโลก

จากข้อมูลของธนาคารโลกระบุว่า อัตราการเติบโตของ GDP คาซัคสถานในปี 2018 อยู่ที่ร้อยละ 3.8 ลดลงจากร้อยละ 4.1 ในปี 2017 โดยอัตราการเติบโตของภาคการผลิตลดลงประมาณร้อยละ 2 ต่อปี ระหว่างปี 2014 – 2016[1] ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาล

[1] globthailand.com. (2019). รายงานเศรษฐกิจคาซัคสถาน.

คาซัคสถานได้พยายามปฏิรูปภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาคราชการ นิติบัญญัติ การกระจายอำนาจ และการสร้างบรรยากาศการค้า การลงทุน อย่างไรก็ตาม ธุรกิจขนาดใหญ่ที่รัฐเป็นเจ้าของ ยังคงควบคุมตลาดและรัฐมีมาตรการปกป้องธุรกิจดังล่าว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของเอกชนโดยเฉพาะธุรกิจรายย่อย

ภาคส่วนเกษตรกรรมมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 6 ของเศรษฐกิจการผลิตของคาซัคสถาน โดยพื้นที่ประมาณร้อยละ 75 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศมีความเหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม แต่มีเพียงประมาณร้อยละ 30 เท่านั้นที่ถูกใช้เป็นพื้นที่สำหรับเกษตรกรรมในปัจจุบัน เกษตรกรทำการเพาะปลูกและทำปศุสัตว์ อาทิเช่น แกะ วัว ควาย ม้า สัตว์ปีก โดยมีผลผลิตจากปศุสัตว์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากนม ไข่ เนื้อสัตว์ หนังสัตว์ และขนสัตว์ ส่วนพืชผลจากการเพาะปลูกของประเทศที่สำคัญ อาทิเช่น ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าว และฝ้าย ซึ่งข้าวสาลีเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่สร้างรายได้ให้แก่คาซัคสถาน นักลงทุนต่างชาติได้ให้ความสนใจในการลงทุนในธุรกิจภาคเกษตรกรรมตั้งแต่ปี 2004 เป็นต้นมา ซึ่งจากข้อมูลรายงานของ McKinsey ระบุว่าเป็นธุรกิจที่สร้างผลกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ดี

คาซัคสถานเป็นหนึ่งใน 10 ประเทศผู้ส่งออกธัญพืชที่สำคัญของโลกโดยมีการส่งออกไปมากกว่า 70 ประเทศ โดยประธานาธิบดีคาซัคสถานตั้งเป้าหมายให้คาซัคสถานเป็นประเทศผู้ส่งออกธัญพืชที่ใหญ่ที่สุดของโลกโดยเน้นการปลูกแบบออร์แกนิก ผลผลิตธัญพืชของปี 2018 มีประมาณ 22.8 ล้านตัน (อัตราการผลิต 1.25 ตันต่อเฮกตาร์) เพิ่มขึ้นจากปี 2017 ร้อยละ 3 และผลิตเมล็ดพืชที่ให้น้ำมัน 2.3 ล้านตัน องค์กร The International Grains Council (IGC) คาดการณ์ว่าผลผลิตข้าวสาลีและข้าวบาร์เลย์ซึ่งเป็นธัญพืชส่งออกที่สำคัญของคาซัคสถานในปี 2018 – 2019 จะอยู่ที่ 14 ล้านตัน และ 4 ล้านตัน ตามลำดับ

จากข้อมูลของกระทรวงเกษตรของคาซัคสถานระบุว่าจากวันที่ 10 มิถุนายน 2019 เป็นต้นมา พื้นที่ที่ถูกใช้สำหรับทำการเพาะปลูกมีอยู่ทั้งหมดประมาณ 19 ล้านเฮกตาร์ ประกอบไปด้วยพื้นที่สำหรับการปลูกข้าวและธัญพืช 14.5 ล้านเฮกตาร์ พื้นที่ 2.7 ล้านเฮกตาร์สำหรับการปลูกพืชเมล็ดที่ให้น้ำมัน พื้นที่ 458,300 เฮกตาร์สำหรับการ

ปลูกพืชผัก เมล่อน และมันฝรั่ง พื้นที่ 1.2 ล้านเฮกตาร์สำหรับการปลูกพืชอาหารสัตว์ และพื้นที่ 144,000 เฮกตาร์สำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น ต้นบีท ฝ้าย ยาสูบ[2]

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตรและภาคส่วนอุตสาหกรรมการผลิตอาหารที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย กลุ่มประเทศเศรษฐกิจใหม่ได้มีการสร้างสรรค์และบริหารจัดการความเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนอุตสาหกรรมการเกษตรและภาคส่วนอุตสาหกรรมการแปรรูปเข้าด้วยกันเพื่อสร้างให้เกิดมูลค่าที่เพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมการผลิตอาหาร

ภาคส่วนอุตสาหกรรมอาหารและเกษตรของโลกมีมูลค่าประมาณ 7.8 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเติบโตขึ้นจากการเติบโตของประชากรโลกและมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป อุตสาหกรรมการเกษตรของคาซัคสถานมีความได้เปรียบเนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรมและมีที่ตั้งทางยุทธศาสตร์ที่ดีโดยได้อยู่ในศูนย์กลางของยูเรเซีย

คาซัคสถานมีพื้นที่เพาะปลูกและทำการปศุสัตว์ที่กว้างขวาง มีความสามารถในการผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรประเภทเนื้อสัตว์ ธัญพืชประเภทข้าวสาลี โดยธนาคารโลกได้ประเมินอัตราเติบโตทางเศรษฐกิจของคาซัคสถานว่าจะยังมีแนวโน้มขยายตัวในระดับดี ทำให้ประชากรมีรายได้เพิ่ม มีความสามารถในการจับจ่ายเพิ่มขึ้น รวมทั้งโครงสร้างประชากรที่ยังมีอายุน้อยจำนวนมากทำให้เปิดรับวัฒนธรรมอาหารต่างชาติและสินค้าใหม่ๆ

อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มของคาซัคสถานมีการเติบโตอย่างมากในปี 2018 และลักษณะการเติบโตในทางบวกนี้ยังคงเป็นไปอย่างต่อเนื่องในปี 2019 และปีต่อๆ ไป อีกทั้งความตระหนักของผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าและอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารชนิดใหม่ๆ ได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ตลาดอาหารเพื่อสุขภาพเติบโตมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์

[2] export.gov. (2019).

รูปภาพที่ 5-2: การใช้จ่ายสำหรับอาหารและเครื่องดื่มของคาซัคสถาน ปี 2015-2022

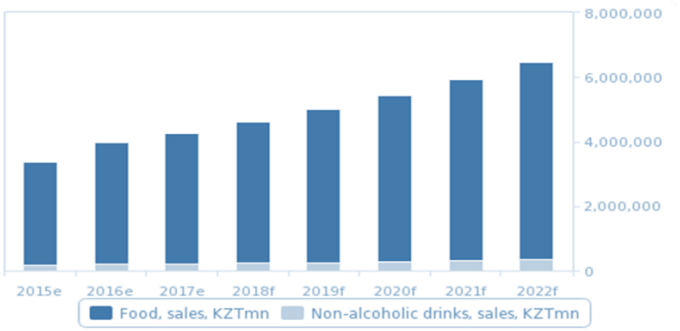

หมายเหตุ : e/f = Fitch Solutions estimate/forecast.
ที่มา : EMIS. (2018). Key View (Food & Drink Report Kazakhstan Food & Drink Key View - Kazakhstan - Q1 2019) อ้างอิงจาก National Statistics, Fitch Solutions.

<u>การพัฒนาของอุตสาหกรรมอาหารในคาซัคสถาน</u>[3]

- ตลาดอาหารในคาซัคสถานได้รับคาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องด้วยอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound annual growth rate : CAGR) ที่ร้อยละ 8.7 ในช่วงปี 2019-2022 อย่างไรก็ดีผลกำไรยังคงอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากภาวะเงินเฟ้อซึ่งคาดการณ์ว่าจะเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณร้อยละ 5.5 ในช่วงเวลาเดียวกัน
- ผลิตภัณฑ์จากนมจะยังคงเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมสูงจากตัวเลขมูลค่าการบริโภคประมาณร้อยละ 42 จากมูลค่าการบริโภคอาหารทั้งหมด ส่งผลให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากนมนี้มีความน่าสนใจสำหรับการลงทุน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างในช่วงต้นปี 2018 โดยกองทุนที่เป็นภาคเอกชนของคาซัคสถาน-ฮังกาเรียน CCL Kazakhstan Silk Road Agriculture Growth Fund ได้ลงทุนใน Aina dairy farm ในคาซัคสถานเป็นจำนวนเงิน 10.4 ล้าน

[3] EMIS. (2018). Key View (Food & Drink Report Kazakhstan Food & Drink Key View - Kazakhstan - Q1 2019)

เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งการลงทุนนี้มุ่งหวังให้ฟาร์มเพิ่มจำนวนวัวที่เลี้ยงจาก 780 ตัวไปเป็น 3,000 ตัว

- สำหรับตลาดเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์คาดการณ์ว่าจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงถึงร้อยละ 9.1 ในช่วงปี 2019-2022 เนื่องมาจากมีความนิยมในการบริโภคชาแบบดั้งเดิมสูงและความนิยมในการบริโภคกาแฟโดยเฉพาะกาแฟร้อนสูง ซึ่งจะต่อเนื่องไปจนถึงปี 2022
- อัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อคนของคาซัคสถานคาดการณ์ว่าจะลดลงจากประมาณ 47.5 ลิตรในปี 2018 ไปเป็น 43.9 ลิตรในปี 2022 โดยการลดลงนี้เป็นผลมาจากแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของความนิยมในเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่ำและเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์
- อาหารประเภทขนมหวานจะยังคงได้รับความนิยมและมีการบริโภคอย่างกว้างขวางในคาซัคสถาน โดยมีการคาดการณ์ว่าจะมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงถึงร้อยละ 8.6 ในช่วงปี 2019-2022 ถึงแม้ว่าแนวโน้มความนิยมในอาหารเพื่อสุขภาพจะเพิ่มมากขึ้นก็ตาม

รูปภาพที่ 5-3: มูลค่าตลาดอาหารของคาซัคสถาน ปี 2015-2022

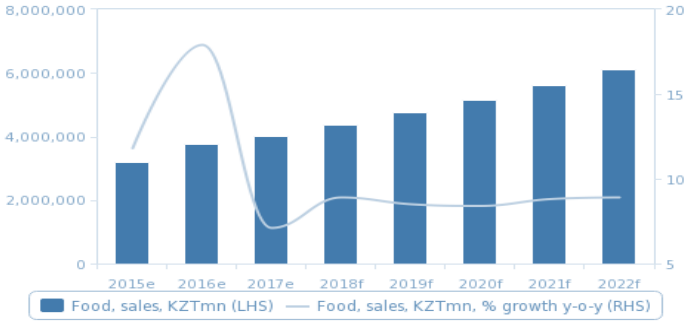

หมายเหตุ : e/f = Fitch Solutions estimate/forecast.

ที่มา : EMIS. (2018). Industry Forecast (Food & Drink Report Kazakhstan Food Forecast - Kazakhstan - Q1 2019) อ้างอิงจาก National Statistics, Fitch Solutions.

แนวโน้มของโครงสร้างตลาดอาหารของคาซัคสถาน[4]

มูลค่าตลาดอาหารในคาซัคสถานคาดการณ์ว่าจะมีแนวโน้มการเติบโตด้วยอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Compound annual growth rate : CAGR) ที่ร้อยละ 8.7 ในช่วงปี 2019-2022 โดยคาดการณ์ในสภาวะที่เศรษฐกิจภาพรวมมีความเสถียร แรงกดดันจากภาวะเงินเฟ้อมีความผ่อนคลาย และนโยบายทางการเงินผ่อนคลาย อีกทั้งเศรษฐกิจของประเทศจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องอันเป็นผลมาจากธุรกิจน้ำมันซึ่งมีราคาขายที่สูงขึ้น และอุตสาหกรรมอื่นที่ไม่ใช่น้ำมันมีการเติบโตในทางบวก ประกอบกับการที่คาซัคสถานได้เข้าร่วมในโครงการ Belt and Road Initiative ซึ่งจะช่วยกระตุ้นการเติบโตของธุรกิจบริการ การขนส่ง และการก่อสร้าง

การบริโภคอาหารของคาซัคสถานมีการเติบโตขึ้น ภาคส่วนตลาดร้านค้าปลีกมีการเติบโตและขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วดังจะเห็นได้จากจำนวนที่เพิ่มขึ้นของตลาดแบบดั้งเดิม (traditional bazaars) และร้านค้าปลีกขนาดเล็กทั่วๆ ไป แต่อย่างไรก็ดีรูปแบบของตลาดได้เปลี่ยนเป็นตลาดค้าปลีกแบบสมัยใหม่ (modern retail) เพิ่มมากขึ้นจากความนิยมบริโภคอาหารแปรรูปและอาหารสำเร็จรูปประเภทบรรจุห่อ (packaged foods) ที่เพิ่มสูงขึ้น

ถึงแม้ว่าการเข้ามาลงทุนของต่างชาติจะเป็นไปอย่างช้าๆ แต่การเข้ามาลงทุนในภาคส่วนธุรกิจการผลิตอาหารและเครื่องดื่มยังคงมีการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่องซึ่งจะช่วยกระตุ้นการบริโภคภายในประเทศให้เติบโตขึ้น อีกทั้งยังช่วยพัฒนาคุณภาพการผลิตภายในประเทศและเพิ่มการจ้างงานในภาคส่วนนี้ให้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีสิ่งที่ยังต้องระมัดระวังในการเข้ามาลงทุนคือความไม่แน่นอนทางการเมืองและปัญหาคอรัปชั่นที่มีต่อเนื่องมาตลอด

ข้อมูลการบริโภคอาหารทั้งหมดของคาซัคสถานนั้นสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มของอาหารต่างๆ ดังนี้ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากนมร้อยละ 42 (มีชีสและไข่เป็นอาหารที่ได้รับความนิยมมาก 2 อันดับแรก) คาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตด้วยอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี

[4] EMIS. (2018). Industry Forecast (Food & Drink Report Kazakhstan Food Forecast - Kazakhstan - Q1 2019).

ร้อยละ 8.9 ในช่วงปี 2019-2022 ซึ่งตลาดผลิตภัณฑ์จากนมนี้ได้มีการเติบโตอย่างมาก ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ทั้งการจับจ่ายใช้สอยเพื่อบริโภคสินค้าภายในประเทศที่สูงขึ้น และการทดลองบริโภคสินค้าใหม่ๆ ที่มีความหลากหลาย เช่น พวกเครื่องดื่มต่างๆ และชีสต่างๆ

อาหารในกลุ่มเนื้อสัตว์จัดเป็นอาหารหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวคาซัคสถาน คาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตขึ้นเช่นเดียวกันกับการเติบโตขึ้นของรายได้ โดยมูลค่าตลาดอาหารกลุ่มเนื้อสัตว์มีประมาณร้อยละ 7.5 ของการใช้จ่ายทั้งหมด และอาจเติบโตด้วยอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงถึงร้อยละ 9.0 ในช่วงปี 2019-2022 เนื้อสัตว์ปีกและเนื้อวัวยังคงเป็นอาหารที่ได้รับความนิยมสูง 2 อันดับแรกในกลุ่ม ส่วนเนื้อม้าและเนื้อแกะก็ได้รับความนิยมมากเช่นกันและจัดเป็นอาหารที่มีมาแต่ดั้งเดิมของชาวคาซัค ในขณะที่การบริโภคเนื้อหมูยังคงอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการผลิตเนื้อสัตว์ภายในประเทศจัดได้ว่าค่อนข้างเพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายใน แต่อย่างไรก็ดียังมีการนำเข้าสินค้าในกลุ่มเนื้อสัตว์อยู่บ้างโดยเฉพาะเนื้อสัตว์ปีก

ในส่วนของการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารกลุ่มเนื้อสัตว์นั้นส่งผลให้เกิดการเติบโตขึ้นเป็นอย่างมาก ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงปลายปี 2016 บริษัท **Inalca Eurasia** ซึ่งเป็นของอิตาลีเจ้าของเดียวกันกับ **Grupo Cremonini** ได้เข้ามาเปิดโรงงานขนาดใหญ่เพื่อผลิตเนื้อสัตว์แปรรูปบรรจุในบรรจุภัณฑ์ ซึ่งอาหารที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์นี้กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองของคาซัคสถาน ซึ่งชาวคาซัคที่อาศัยในเขตเมืองนั้นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้มีรายได้และเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความหลากหลายของอาหาร เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีความต้องการในการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่มีความแปลกใหม่ มีคุณค่าสูงขึ้น มีความหลากหลายทั้งในแง่ของประเภทอาหารและรสชาติ ส่งผลให้เกิดการเติบโตของบริษัทค้าปลีกที่เป็นผู้นำเข้าอาหารต่างชาติ เช่น บริษัท **Interfood** ผู้นำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารจากยุโรปหลากหลายชนิด ซึ่งมีแนวโน้มการเติบโตอย่างดีในคาซัคสถาน

ผลิตภัณฑ์อาหารในกลุ่มขนมหวานเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง น้ำตาลและผลิตภัณฑ์จากน้ำตาลมีอยู่ประมาณร้อยละ 4.4 ของปริมาณการบริโภคอาหารทั้งหมด และคาดว่าจะได้รับความนิยมในปริมาณนี้ไปจนถึงปี 2022 ซึ่ง

ผลิตภัณฑ์อาหารในกลุ่มนี้มีทั้งที่นำเข้าจากต่างประเทศและผลิตเองภายในประเทศ เช่น ช็อคโกแล็ตและขนมหวานอื่นๆ ผู้ผลิตที่สำคัญภายในประเทศ เช่น **Rahkat**, **Konfety Karagandy** และ **Bayan-Sulu** ส่วนผู้เล่นต่างชาติที่สำคัญ เช่น **Mars** การเติบโตของตลาดในอนาคตจะเป็นการแข่งขันกันทั้งจากผู้ผลิตหลักภายในประเทศและจากผู้นำเข้า เช่น การแข่งขันกันในส่วนของการตลาด การจัดแคมเปญและโปรโมชั่นต่างๆ โดยมุ่งที่กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ กลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานที่ยังอายุไม่มาก และกลุ่มผู้มีรายได้ที่นิยมผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่

ในขณะเดียวกันชาวคาซัคมีความตระหนักในเรื่องของสุขภาพเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้อาหารในกลุ่มผักและผลไม้มียอดขายที่สูงขึ้น โดยสินค้าในกลุ่มผักและผลไม้สดมีประมาณร้อยละ 15.9 ในจำนวนสินค้าอาหารทั้งหมด คาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 16.1 ภายในปี 2022 โดยตลาดอาจเติบโตด้วยอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงถึงร้อยละ 8.8 ในช่วงปี 2019-2022

อาหารประเภทขนมปังเป็นอาหารหลักดั้งเดิมที่สำคัญอย่างหนึ่งของคาซัคสถาน โดยมีปริมาณการบริโภคอยู่ที่ประมาณร้อยละ 10 ของอาหารทั้งหมดในคาซัคสถาน แต่อย่างไรก็ดีปริมาณการบริโภคขนมปังในอนาคตอาจมีการลดลงเล็กน้อยเนื่องมาจากมีอาหารอื่นสำหรับการบริโภคที่หลากหลายมากขึ้น

ตารางที่ 5-4: ยอดการจำหน่ายอาหาร (Food Sales) ในคาซัคสถาน ปี 2015-2022 (หน่วย : KZTmn)

Indicator	2015e	2016e	2017e	2018f	2019f	2020f	2021f	2022f
Food	3,191,934	3,764,481	4,030,802	4,387,603	4,761,868	5,162,507	5,619,118	6,120,805
Bread, rice and cereals	439,570	508,266	540,297	582,808	627,784	675,825	730,694	790,907
Pasta products	12,044	13,776	14,585	15,657	16,793	18,006	19,391	20,912
Meat and Poultry	238,717	282,917	303,512	330,867	359,748	390,598	425,817	464,461
Fish and fish products	38,993	46,099	49,410	53,805	58,450	63,410	69,073	75,287
Dairy	1,325,771	1,566,300	1,678,339	1,827,127	1,984,338	2,152,244	2,343,924	2,554,247
Oils and Fats	66,203	79,526	85,728	93,968	102,667	111,957	122,560	134,193

Indicator	2015e	2016e	2017e	2018f	2019f	2020f	2021f	2022f
Fresh and preserved fruit	221,079	261,533	280,375	305,398	331,836	360,072	392,306	427,675
Fresh vegetables	497,546	591,707	635,157	696,007	757,527	824,138	899,397	982,635
Sugar and sugar products	142,374	167,699	179,496	195,163	211,718	229,401	249,588	271,739
Other food products	209,638	246,657	263,903	286,804	311,007	336,857	366,369	398,752

หมายเหตุ : e/f = Fitch Solutions estimate/forecast.

ที่มา : มูลนิธิ สวค. ดัดแปลงจาก EMIS. (2018). Industry Forecast (Food & Drink Report Kazakhstan Food Forecast - Kazakhstan - Q1 2019) อ้างอิงจาก National Statistics, Fitch Solutions.

รูปภาพที่ 5-4: ยอดการจำหน่ายอาหาร (Food Sales) ในคาซัคสถาน (KZTmn) ปี 2015-2022 (หน่วย: % growth y-o-y)

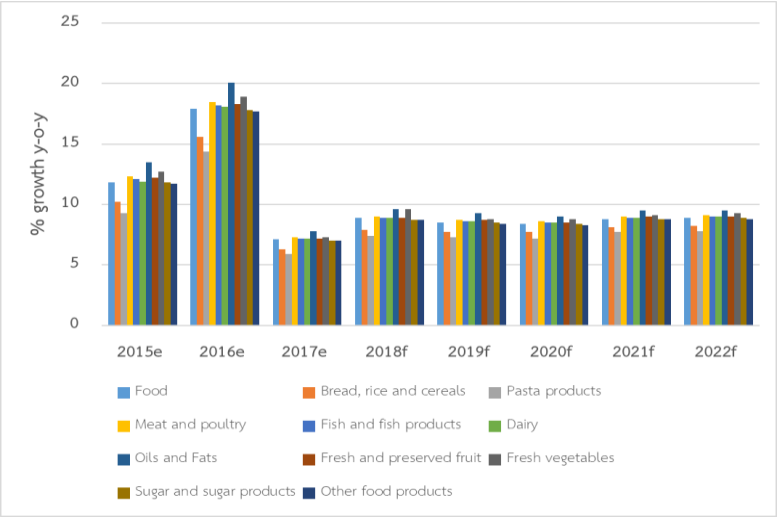

หมายเหตุ : e/f = Fitch Solutions estimate/forecast.

ที่มา : มูลนิธิ สวค. ดัดแปลงจาก EMIS. (2018). Industry Forecast (Food & Drink Report Kazakhstan Food Forecast - Kazakhstan - Q1 2019) อ้างอิงจาก National Statistics, Fitch Solutions.

(1) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

รูปภาพที่ 5-5: ห่วงโซ่มูลค่าอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

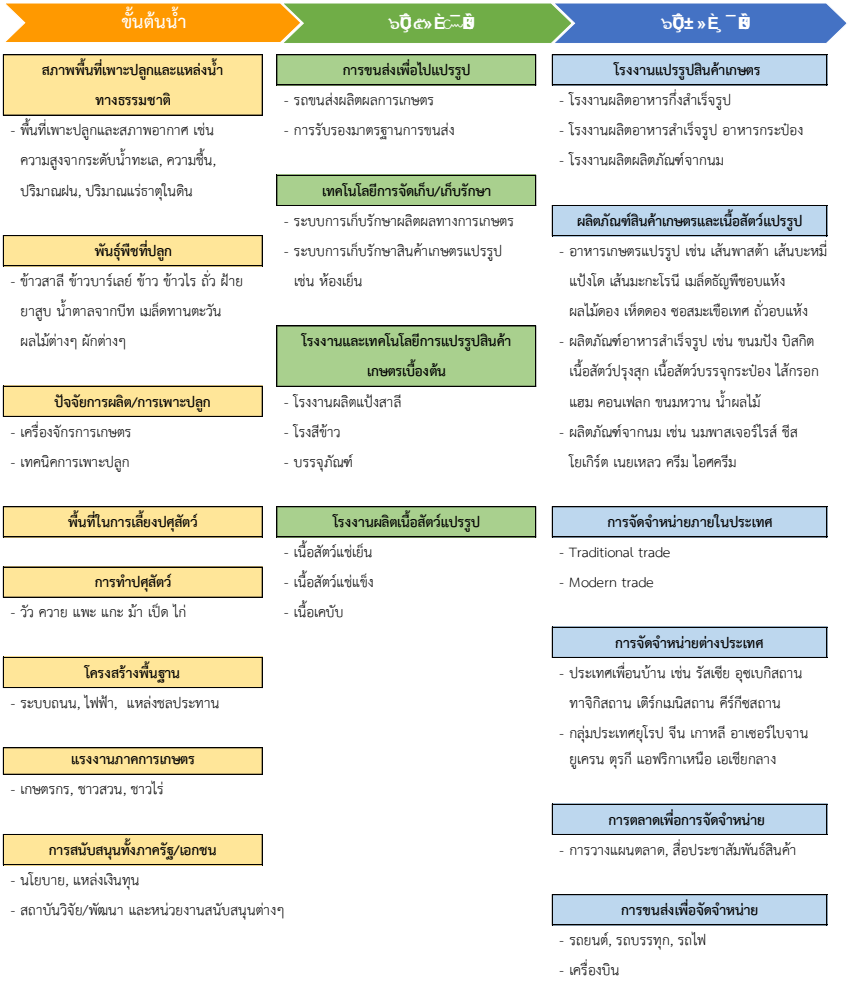

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

1.1) การวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่านั้นมีประเด็นและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

- **สภาพพื้นที่เพาะปลูกและแหล่งน้ำทางธรรมชาติ**

ธุรกิจด้านการเกษตรกรรมเป็นธุรกิจสำคัญหลักอย่างหนึ่งของคาซัคสถาน โดยคาซัคสถานมีสภาพทางภูมิศาสตร์และสภาพภูมิอากาศที่เอื้อต่อการทำเกษตรกรรมเป็นอย่างยิ่ง มีพื้นดินที่อุดมสมบูรณ์เป็นบริเวณกว้างขวาง ซึ่งจากการที่คาซัคสถานเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 9 ของโลกและมีพื้นที่ประมาณร้อยละ 74 ที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกและเกษตรกรรม ส่งผลให้ธุรกิจในภาคการเกษตรเติบโตและสร้างผลกำไรได้เป็นอย่างดี การเกษตรกรรมเพาะปลูกนั้นจัดเป็นภาคส่วนที่ใหญ่ที่สุดในอุตสาหกรรมการเกษตรของคาซัคสถาน มีปริมาณผลผลิตอยู่ที่ประมาณร้อยละ 60 ของผลผลิตจากการเกษตรทั้งหมดของประเทศ[5] สินค้าเกษตรหนึ่งที่สำคัญของคาซัคสถานคือธัญพืช ได้แก่ ข้าวสาลี และข้าวบาร์เลย์

จุดที่สร้างข้อได้เปรียบที่สำคัญให้คาซัคสถานได้แก่ การมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกและการทำเกษตรกรรม โดยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความเหมาะสมมากต่อการปลูกข้าวสาลีและธัญพืชต่างๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาระบบชลประทาน นอกจากนี้คาซัคสถานยังมีพื้นที่กว้างขวางที่สามารถทำการเพาะปลูกได้ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าพื้นที่ของสหราชอาณาจักรทั้งหมด

สภาพภูมิอากาศและสภาพดินของคาซัคสถานส่วนใหญ่แล้วมีความเหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งชาวคาซัคแต่ดั้งเดิมได้ทำเลี้ยงชีพมาตั้งแต่ในอดีต การเลี้ยงสัตว์ของชาวคาซัคนั้นประกอบไปด้วยการเลี้ยงวัว ควาย ม้า แกะ แพะ และอูฐ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงแบบปล่อยให้สัตว์เดินกินหญ้าไปเรื่อยๆ ในฟาร์มหรือตามทุ่งหญ้าในที่ราบ พื้นที่ที่มีการทำเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตภาคกลางทางตอนเหนือและเขตภาคใต้ของประเทศ ซึ่งการผลิตธัญพืชนั้นจะมีอยู่มากในเขตภาคกลางทางตอนเหนือ ส่วนในเขตภาคใต้จะมีการปลูกข้าวและฝ้ายเป็นหลัก รวมทั้งมีผลผลิตจากปศุสัตว์ได้แก่ เนื้อสัตว์และน้ำนมดิบเป็นปริมาณมากอีกด้วย

[5] Kleffmann Group. (2018). Agriculture in Kazakhstan.

การทำเกษตรกรรมนั้นมีการทำมาแต่ดั้งเดิมโดยนิยมทำในพื้นที่ที่มีปัจจัยที่เหมาะสมในเรื่องของระบบแหล่งน้ำและชลประทาน เช่น บริเวณริมแม่น้ำและทะเลสาบ บริเวณเชิงเขาที่มีลำธารไหลผ่าน โดยระบบชลประทานมีทั้งแบบกักเก็บน้ำ (Spate irrigation) ซึ่งใช้ในช่วงฤดูน้ำหลาก น้ำท่วมบริเวณแม่น้ำ ลำธาร บ่อน้ำ และทะเลสาบ เพื่อให้น้ำไหลเข้าไปกักเก็บในแหล่งน้ำดังกล่าว และระบบชลประทานแบบคลองส่งน้ำ (Canals) ที่ขุดขึ้นเพื่อใช้ส่งน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูกต่างๆ

ตลาดการส่งออกข้าวสาลีเป็นตลาดหลักหนึ่งที่สร้างรายได้ให้แก่เศรษฐกิจของคาซัคสถาน ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคในเรื่องของทำเลที่ตั้งที่อาจส่งผลให้เกิดการผันผวนของผลผลิตธัญพืชได้สูงถึงประมาณร้อยละ 50 ในแต่ละปี แต่ถึงกระนั้นคาซัคสถานยังสามารถผลิตขนมปังเพื่อบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออกได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการ เป็นผลมาจากความอุดมสมบูรณ์ของดินและสภาพอากาศที่หลากหลายของคาซัคสถานส่งผลให้สามารถทำการเพาะปลูกพืชพันธุ์ได้ดีหลากหลายชนิด

ในปี 2016 มีพื้นที่การเพาะปลูกประมาณ 21,660 กิโลเฮกตาร์ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนประมาณร้อยละ 2 ซึ่งประมาณร้อยละ 71 ของพื้นที่นี้ใช้สำหรับการปลูกธัญพืช

<u>สภาพดินและการทำเกษตรกรรม</u>

สภาพพื้นดินของคาซัคสถานเป็นพื้นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในบริเวณภาคเหนือนั้นมีดิน chernozem ซึ่งเป็นดินที่มีสีดำ มีความอุดมสมบูรณ์ที่สุด มีการสะสมของอินทรียวัตถุหรือฮิวมัสในดินอยู่มาก ส่วนในบริเวณภาคใต้จะมีดิน chestnut-colored อยู่มากซึ่งมีความสมบูรณ์น้อยกว่าดิน chernozem ในพื้นที่ที่เป็นทะเลทรายจะมีดินที่เป็นลักษณะดินผสมระหว่างดินสีน้ำตาลแดง ดินสีน้ำตาลเทา และดินทราย

ดิน chernozem หรือดินดำพบมากในบริเวณทางตอนเหนือของปะเทศ รวมทั้งในเขตจังหวัด Kostanai และทางตอนเหนือของจังหวัด Akmolinsk, Pavlodar, Aktubinsk และ West-Kazakhstan ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 25.5 ล้านเฮกตาร์ หรือประมาณร้อยละ 9.5 ของพื้นที่ประเทศ ดินดำนี้แบ่งออกเป็นชนิดย่อยๆ ได้ 3 ชนิด ได้แก่ 1) lixiviate black earth มักพบในเขตป่าแบบทุ่งหญ้า (forest-steppe) 2) normal

black earth ที่พบได้ทั่วๆ ไป และ 3) southern black earth มักพบในบริเวณทุ่งหญ้า โดยดินชนิดแรกนั้นมีปริมาณฮิวมัสสูงที่สุด (ร้อยละ 6-8) จึงมีสีดำมากกว่าดินชนิดอื่นซึ่งมีปริมาณฮิวมัสน้อยกว่า (ร้อยละ 4-6) ซึ่งพื้นที่ที่เป็นดินดำนั้นเป็นพื้นที่หลักสำหรับหารปลูกข้าวสาลีของคาซัคสถาน

ดิน chestnut-colored เป็นดินที่พบมากในบริเวณตอนกลางและตอนใต้ ที่ราบลุ่ม North Caspian และที่ราบบริเวณจังหวัดทางตะวันออกของคาซัคสถาน ดินชนิดนี้มักพบในบริเวณที่ราบที่เป็นทุ่งหญ้าแห้ง (dry-steppe) และพื้นที่กึ่งทะเลทราย (semi-desert regions) ซึ่งมีอยู่ประมาณร้อยละ 34 ของประเทศ แบ่งออกเป็นบริเวณย่อยๆ ได้ 3 บริเวณ ได้แก่ 1) ดิน black-chestnut-colored ในบริเวณที่ราบที่เป็นทุ่งหญ้าแห้ง 2) ดิน chestnut-colored ในบริเวณที่ราบที่เป็นทุ่งหญ้าแห้ง และ 3) ดิน light-chestnut-coloured ในพื้นที่กึ่งทะเลทราย

ความอุดมสมบูรณ์ของดินจะลดลงเรื่อยๆ จากพื้นที่ทางตอนเหนือไล่ลงไปทางตอนใต้ของประเทศซึ่งมีลักษณะเป็นทะเลทราย ดินสีเหลืองอมน้ำตาลและสีเหลืองอมน้ำตาลเทาจะพบได้มากเนื่องจากพื้นที่ทะเลทรายมีบริเวณประมาณร้อยละ 44 ของประเทศ ซึ่งในบริเวณนี้มีความจำเป็นต้องนำระบบชลประทานเข้ามาใช้สำหรับการทำเกษตรกรรม โดยมีการปลูกข้าวในบริเวณใกล้กับแม่น้ำ Karatal, Syrdarya และ Ili

<u>เขตพื้นที่เศรษฐกิจทางตอนเหนือของคาซัคสถาน</u>

พื้นที่เกษตรกรรมบริเวณตอนเหนือของคาซัคสถานจัดได้ว่าเป็นตะกร้าขนมปัง (bread-basket) ของประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประกอบไปด้วย Akmola, Kostanay และ North-Kazakhstan โดยมีการบุกเบิกตั้งแต่ปี 1950 โดยประชากรมีการอพยพมาจากบริเวณตอนกลางของสหภาพโซเวียต

รูปภาพที่ 5-6: การพัฒนาพื้นที่การเพาะปลูก ตั้งแต่ปี 2011 - 2016

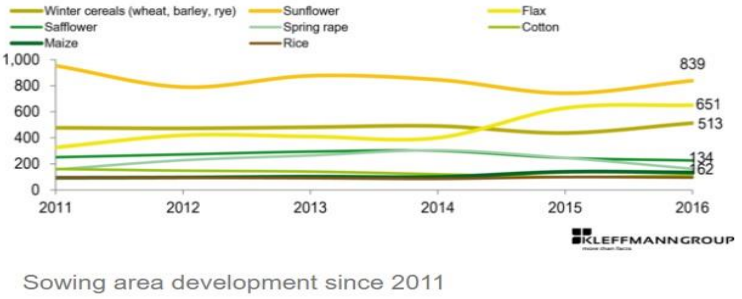

ที่มา : Kleffmann Group. (2018). Agriculture in Kazakhstan.

จากข้อมูลของ Ministry of Agriculture พบว่าสภาพภูมิอากาศของปี 2016 นั้นมีความเหมาะสมต่อการเพาะปลูกซึ่งส่งผลให้มีปริมาณผลผลิตธัญพืชที่สูงมากกว่า 22 ล้านตัน

รูปภาพที่ 5-7: พื้นที่การเพาะปลูกธัญพืช (ข้าวสาลี ข้าวบาร์เลย์ ข้าวโอ๊ต ข้าวไรย์) ตามภูมิภาคต่างๆ ปี 2016 (หน่วย: กิโลเฮกตาร์)

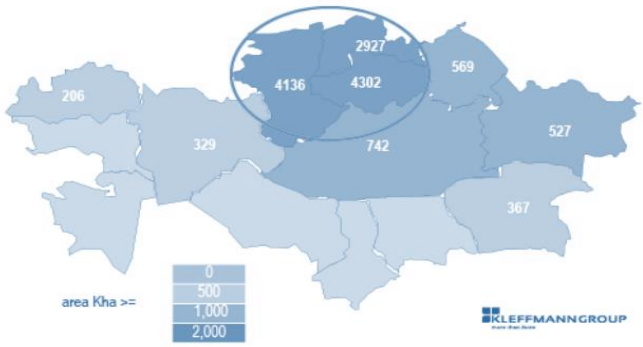

ที่มา : Kleffmann Group. (2018). Agriculture in Kazakhstan.

- **พันธุ์พืชที่ปลูก**

คาซัคสถานเป็น 1 ใน 10 ประเทศผู้ส่งออกธัญพืชที่ใหญ่ที่สุดของโลกโดยเฉพาะข้าวสาลี ในปี 2017 คาซัคสถานผลิตธัญพืชได้ 23.7 ล้านตัน ตลาดส่งออกธัญพืช ได้แก่ อุซเบกิซสถาน ทาจิกิสถาน อัฟกานิสถาน ตุรกี และอิหร่าน ในปี 2018 รัฐบาลคาซัคสถานจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเกษตรกรผู้ปลูกถั่วเหลืองและเมล็ดพืชที่ให้น้ำมัน ประธานาธิบดีคาซัคสถานตั้งเป้าหมายให้คาซัคสถานเป็นประเทศผู้ส่งออกธัญพืชที่ใหญ่ที่สุดของโลกโดยเน้นการปลูกแบบออร์แกนิก

ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวสาลี ธัญพืชต่างๆ ข้าว ถั่ว ฝ้าย ยาสูบ น้ำตาลจากบีท เมล็ดทานตะวัน ผลไม้ต่างๆ ผักต่างๆ เนื้อวัว และขนสัตว์ โดยชาวคาซัคปลูกธัญพืชหลากหลายชนิด อาทิเช่น ข้าวสาลี ข้าวฟ่าง ข้าวไรย์ ข้าวบาร์เลย์ และอื่นๆ ข้าวสาลีที่ปลูกส่วนใหญ่แล้วเป็นข้าวสาลีดูรัม (durum wheat) เป็นพันธุ์ข้าวสาลี (wheat) ที่มีปริมาณโปรตีนและกลูเตน (gluten) สูง หรือ spring wheat ซึ่งมีคุณภาพสูง และเป็นสินค้าธัญพืชส่งออกหลักที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ ส่วนผลผลิตอื่นที่มีความสำคัญต่อการส่งออกได้แก่ฝ้าย

- **ปัจจัยการผลิต/การเพาะปลูก**

<u>เครื่องมือและเครื่องจักรทางการเกษตร</u>

การผลิตเครื่องจักรการเกษตรและอุปกรณ์ทางการเกษตรภายในประเทศยังมีอยู่ไม่มาก ในปี 2017 พบว่าภาคส่วนเครื่องจักรการเกษตรและอุปกรณ์การเกษตรของคาซัคสถานมีมูลค่าประมาณ 500 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งเป็นมูลค่าการนำเข้าอยู่ที่ 300 ล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยรัสเซียเป็นประเทศผู้นำของตลาดนี้ มีส่วนแบ่งการตลาดอยู่ประมาณร้อยละ 40 และมีเยอรมนี แคนาดา เนเธอร์แลนด์ เบลารุส ตุรกี และจีนเป็นผู้ขายรายใหญ่อื่นๆ

จากการที่คาซัคสถานได้เข้าร่วมใน Eurasian Economic Union ส่งผลให้มีการคาดการณ์การเพิ่มขึ้นของการผลิต/การประกอบภายในประเทศของเครื่องมืออุปกรณ์และเครื่องจักรการเกษตร โดยเมื่อไม่กี่ปีมานี้คาซัคสถานได้จัดตั้งโครงการร่วมกับบริษัทต่างชาติขึ้นหลายโครงการเพื่อประกอบเครื่องมืออุปกรณ์และเครื่องจักรการเกษตร เช่น

บริษัทของรัสเซีย ยูเครน และเบลารุส ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงการพัฒนาการดำเนินงาน อีกทั้งภาครัฐของคาซัคสถานได้ตั้งเป้าหมายสำหรับการผลิตเครื่องมืออุปกรณ์และเครื่องจักรการเกษตรภายในประเทศให้เติบโตเป็น 2 เท่า และเพิ่มยอดการส่งออกเป็นร้อยละ 20 ภายในปี 2019[6]

- **พื้นที่ในการเลี้ยงปศุสัตว์**

คาซัคสถานเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 9 ของโลก และมีพื้นที่ขนาดใหญ่สำหรับการทำเกษตรกรรม รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสร้างผลผลิตเนื้อสัตว์โดยเฉพาะเนื้อวัวและผลิตภัณฑ์จากนมที่มีคุณภาพดีเป็นปริมาณมาก อีกทั้งประชากรประมาณ 1 ใน 5 ของประเทศประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม

เนื่องจากพื้นที่ที่กว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้การเลี้ยงวัวส่วนใหญ่ในคาซัคสถานเป็นการเลี้ยงด้วยหญ้า หรือการเลี้ยงวัวแบบปล่อยในทุ่งหญ้า ปล่อยให้วัวเดินกินหญ้าไปเรื่อยๆ ในบริเวณฟาร์มซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง ซึ่งเนื้อวัวที่ผ่านการเลี้ยงด้วยหญ้าหรือ Grassfed Beef จะมีไขมันน้อย เป็นที่ชื่นชอบของผู้บริโภคส่วนใหญ่เพราะมองว่าดีต่อสุขภาพและไขมันต่ำ

- **การทำปศุสัตว์**

การทำฟาร์มปศุสัตว์นั้นเป็นภาคส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อธุรกิจการเกษตรของคาซัคสถานเช่นกัน โดยคาซัคสถานมีการทำปศุสัตว์มาแต่ดั้งเดิม ผลผลิตจากปศุสัตว์หลักๆ คือการนำไปเป็นอาหารสำหรับคนในประเทศและใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมหนัง อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น ซึ่งผลผลิตเนื้อสัตว์แต่ละปีเฉลี่ยของคาซัคสถานมีปริมาณเฉลี่ยมากกว่า 750,000 ตัน ปริมาณน้ำนมดิบ 4.5 ล้านตัน ปริมาณไข่จากสัตว์ปีก 2.5 พันล้านฟอง และปริมาณขนสัตว์ 30,000 ตัน[7]

[6] export.gov. (2019). Kazakhstan - Agricultural Sector.

[7] Kleffmann Group. (2018). Agriculture in Kazakhstan.

คาซัคสถานได้มีการจัดทำแผนในการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากนมวัวขึ้นในปี 2018 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ประเทศในแง่ของการส่งออก โดยแผนนี้ได้ตั้งเป้าหมายในการเพิ่มจำนวนการผลิตเนื้อวัวและเนื้อแกะเป็น 2 เท่าภายในระยะเวลา 10 ปี เพื่อการส่งออกไปยังจีน อิหร่าน ซาอุดิอาระเบีย และเวียดนาม ซึ่งแผนการส่งเสริมด้านการพัฒนาการทำปศุสัตว์นี้จะมุ่งเน้นการสนับสนุนฟาร์มขนาดเล็กที่มีจำนวนสัตว์เลี้ยงประมาณ 100-200 ตัว หรือฟาร์มแกะประมาณ 600 ตัว การขยายจำนวนฟาร์มที่มีอยู่ในปัจจุบันจากประมาณ 20,000 ฟาร์มบนพื้นที่ 58 ล้านเฮกตาร์ เป็น 100,000 ฟาร์ม บนพื้นที่ 100 ล้านเฮกตาร์ในปี 2027 ในส่วนของแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากนมนั้นมีเป้าหมายที่จะเพิ่มจำนวนฟาร์มแบบครอบครัว (family farm) ให้เป็น 930 ฟาร์ม ฟาร์มขนาดใหญ่ให้เป็น 170 ฟาร์ม และโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากนมเป็น 174 แห่ง ซึ่งแผนการพัฒนานี้ไม่ได้มุ่งพัฒนาการผลิตเนื้อสัตว์และนมเพียงเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีและอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรต่างๆ สำหรับกระบวนการเลี้ยงสัตว์และการผลิตอีกด้วย[8]

ในส่วนของเนื้อสัตว์ปีกนั้นส่วนใหญ่แล้วคาซัคสถานจะทำการนำเข้าจากสหรัฐอเมริกา โดยมีปริมาณการนำเข้าในปี 2018 อยู่ที่ 106,000 ตัน ซึ่งในปี 2017 ทางสมาคมเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกได้ร่วมมือกับกระทรวงเกษตรของคาซัคสถานในการจัดตั้งโครงการพัฒนาฟาร์มการเลี้ยงสัตว์ปีกซึ่งจะดำเนินการในปี 2018-2027 โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังนี้

- การเพิ่มปริมาณการผลิตเนื้อสัตว์ปีกจาก 180,000 ตัน ให้เป็น 740,000 ตัน และปริมาณการผลิตไข่จาก 5 ล้านฟอง ให้เป็น 7.5 ล้านฟอง
- การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเพาะเลี้ยงและการผสมพันธุ์สัตว์ปีกเพื่อให้ได้สัตว์ปีกที่ให้ผลผลิตสูงและได้สายพันธุ์ที่ดี
- การสร้างฟาร์มเพาะเลี้ยงสมัยใหม่ให้ได้ตามมาตรฐานระดับโลก
- การเพิ่มปริมาณการผลิตเนื้อสัตว์ปีกแช่เย็นและผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ปีกแปรรูป
- การพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์จากสัตว์ปีกรวมไปถึงเนื้อสัตว์ปีกแช่เย็น

[8] export.gov. (2019). Kazakhstan - Agricultural Sector.

- **โครงสร้างพื้นฐาน**

โครงสร้างพื้นฐานของคาซัคสถาน เช่น ถนนหนทาง ระบบการขนส่ง ระบบไฟฟ้า ระบบชลประทาน จัดได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ดีและมีความเพียงพอต่อการทำเกษตรกรรม รวมทั้งเพียงพอต่อการดำรงชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองจัดได้ว่ามีความเจริญค่อนข้างมาก

- **แรงงานภาคการเกษตร**

คาซัคสถานเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการผลิตธัญพืชที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งภาคการเกษตรกรรมเป็นภาคหนึ่งที่มีการจ้างงานสูงของประชากรในประเทศ ประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 43 อาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทและประกอบอาชพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการเกษตร ซึ่งการพัฒนาการเกษตรให้เติบโตนั้นไม่เพียงแต่จะช่วยสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับเกษตรกร แต่ยังส่งผลดีต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนี้อีกด้วย

- **หน่วยงานสนับสนุนทั้งภาครัฐ/เอกชน**

คาซัคสถานประกาศแผนพัฒนา Agro-Industrial Complex 2017-2021 โดยบูรณาการภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในด้านการเกษตรและการวิจัยและพัฒนาที่เน้นเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าด้วยกัน ได้แก่ บรรษัทแห่งชาติ KazAgro หอการค้า สถาบันวิจัย และมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังร่วมมือกับภาคธุรกิจ IT และ เชิญชวนนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมการเกษตร โดยจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ 10 ปี และยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องมือและวัตถุดิบการเกษตร

ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนของคาซัคสถานต่างกำลังมองหาการเข้ามาลงทุนในธุรกิจการเกษตรจากต่างชาติเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตภายในประเทศ รวมทั้งการผลิตเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ทางการเกษตร การจัดตั้งโรงงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการเกษตร เป็นต้น

คาซัคสถานมีเป้าหมายจะสร้าง digital farms ให้ได้ 20 แห่ง และ advanced farms 4,000 แห่งทั่วประเทศภายในปี ค.ศ. 2022 ทั้งนี้ คาซัคสถานจำแนกการทำเกษตรออกเป็น 3 ประเภท ตามระดับของ การใช้เทคโนโลยี คือ (1) basic farm (2) advanced

farm และ (3) digital farm ซึ่งรัฐบาลจะสนับสนุน เกษตรกรให้พัฒนาไปสู่การทำเกษตรแบบดิจิทัลเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและลดต้นทุนการผลิตตั้งแต่ระยะเริ่มต้นไปจนถึงกระบวนการผลิตและการตลาด โดยใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับจากแคนาดา ตุรกี ออสเตรเลีย และเยอรมนี นอกจากนี้ ภาคเอกชนคาซัคสถานยังร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Waganingen ของเนเธอร์แลนด์ ซึ่งมีชื่อเสียงด้านการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมการเกษตรด้วย

ในส่วนของปศุสัตว์ ปี 2018 คาซัคสถานส่งออกเนื้อวัว 18,800 ตัน ซึ่งสูงกว่าที่กระทรวงเกษตรประมาณการไว้ร้อยละ 25 โดยจังหวัด Turkestan ส่งออกราวครึ่งหนึ่งของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ในปี 2018 รัฐบาลได้ให้เงินกู้แก่เกษตรกรรายย่อยกว่า 700 ราย สำหรับฟาร์มขนาดเล็กและกลาง เพื่อจัดซื้อวัวกว่า 55,000 ตัว และแกะกว่า 170,000 ตัวภายใต้โครงการ Altyn Asyk (โครงการเงินกู้เพาะพันธุ์แกะ) ทั้งนี้ รัฐบาลมีแผนเพาะพันธุ์ปศุสัตว์ให้ได้ 1 ล้านตัว ปัจจุบันประสบผลสำเร็จแล้วกว่าร้อยละ 98

รัฐบาลคาซัคสถานบูรณาการเรื่อง Agro-Industrial Complex ให้เป็นวาระแห่งชาติโดยการนำภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาร่วมมือกันและจัดสรรงบประมาณตามแผนงานอย่างเป็นระบบ นำเทคโนโลยีจาก ต่างประเทศมาใช้ในการวิจัยและพัฒนาร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่ นอกจากนี้ ยังปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ และจัดตั้งหน่วยงานดูแลให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูล แหล่งความรู้ แหล่งทุน และการตลาดได้ง่ายขึ้น อีกทั้งคาซัคสถานยกระดับการทำเกษตรแบบดั้งเดิมโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและให้ความสำคัญกับการสร้างเกษตรกรรายใหม่ เน้นการเกษตรออร์แกนิกส์ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลก เพิ่มศักยภาพให้แก่เกษตรกรด้วยการให้องค์ความรู้ด้านวิชาการ การเข้าถึงแหล่งทุน เทคโนโลยี และการตลาด

จากการบูรณาการเรื่อง Agro-Industrial Complex รัฐบาลคาซัคสถานได้จัดทำแผนอุตสาหกรรมเกษตรแห่งชาติเรียกว่า Agro-Industrial Complex of the Republic of Kazakhstan for 2017–2021 โดยมีเป้าหมายพัฒนาให้ประเทศเป็นศูนย์อุตสาหกรรมเกษตร โดยมีการตั้งเป้าหมายเพิ่มยอดการส่งออกสินค้าเกษตรแปรรูปและเพิ่มประสิทธิภาพแรงงาน อย่างน้อย 2.5 เท่า ภายใน 5 ปี โดยแบ่งเป็น 10 สาขา 14 แผนงาน

ระดับภูมิภาค เมื่อเดือนธันวาคม 2018 รัฐบาลคาซัคสถานได้มีการประชุมประเมินผลการจัดทำแผนงานดังกล่าว สรุปได้ ดังนี้

1. แผนการสำหรับฟาร์มผลิตเนื้อวัว: ในช่วง 11 เดือนที่ผ่านมารัฐบาลปล่อยกู้ยืมให้เกษตรกรบางส่วนแล้วสำหรับเลี้ยงวัว 55,000 ตัว และมีผู้สมัครขอเงินกู้เพื่อเลี้ยงวัวเพิ่มเติมมากกว่า 67,000 ตัว ยอดการส่งออกในช่วง 11 เดือนที่ผ่านมา ปริมาณเนื้อวัวส่งออกเพิ่มขึ้น คิดเป็น 14,5000 ตัน และคาดว่ายอดการส่งออกจะสูงขึ้นมากกว่า 15,000 ตัน ภายในสิ้นปี 2018 นี้ ถือว่าเกินกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้
2. แผนการสำหรับฟาร์มนม: กำหนดเพิ่มยอดการผลิตนมวัวให้มากขึ้นถึง 1 ล้านตัน ทั้งนี้ก่อนปี 2027 ตั้งเป้าให้มีฟาร์มผลิตภัณฑ์นมได้อย่างน้อย 527 แห่ง ในขณะที่ปัจจุบันมีเพียง 15 แห่ง
3. แผนการสำหรับอุตสาหกรรมสัตว์ปีก: รัฐบาลมีเป้าหมายเพิ่มปริมาณการผลิตสัตว์ปีก 3 เท่า ภายในปี 2021 โดยใช้พื้นที่ประมาณ 610,000 เฮกตาร์
4. แผนการสำหรับการเพาะปลูกพืชผักและผลไม้: เพื่อทดแทนการนำเข้าผักและผลไม้อย่างน้อย 10 ปี กำหนดให้ใช้พื้นที่ชลประทานประมาณ 47,000 เฮกตาร์ โดยต้องพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติม เช่น การก่อสร้างคลังเก็บผักและผลไม้ สร้างแหล่งอนุบาลและทดลองปลูกผักและผลไม้ต่างๆ ทั้งนี้ พื้นที่ที่เหมาะแก่การเพาะปลูกในคาซัคสถาน คือ เมืองอัลมาตี, Zhambyl และ Turkestan

<u>แนวทางการสนับสนุนของรัฐบาลคาซัคสถานเพื่อให้บรรลุยุทธศาสตร์</u>

1. การอุดหนุนดอกเบี้ยเงินกู้แก่เกษตรกรที่กู้ยืมเพื่อซื้อเครื่องมือทางการเกษตรและซื้อแม่พันธุ์/พ่อพันธุ์สัตว์ ซึ่งคาดว่าภายในปี 2018 จะให้กู้ยืมประมาณ 60 พันล้าน Tenge (หรือประมาณ 180 ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
2. การยกเลิกมาตรการให้การช่วยเหลือที่ไม่มีประสิทธิภาพ และคงไว้เฉพาะมาตรการที่มีประสิทธิภาพ จากเดิมมี 54 มาตรการ คงเหลือ 34 มาตรการ ซึ่งทำให้ประหยัดเวลาการพิจารณาของผู้สมัคร 2.5 เท่า

Mr. A. Yevniyev ตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร คนที่ 1 ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ตลาดจีนถือเป็นตลาดหลักในการส่งออกสินค้าเกษตรของคาซัคสถาน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ปลา เนื้อม้า เนื้อแกะ น้ำผึ้ง ข้าวสาลี ถั่วเหลือง เนื้อวัว แป้งสาลี น้ำมันพืช จากสถิติการส่งออกในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2018 คาซัคสถานมีการส่งออกสินค้าเกษตรไปยังประเทศจีนเพิ่มขึ้น ถึงร้อยละ 42 และในช่วง 10 เดือนที่ผ่านมา ผลจากแผนการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูป ทำให้เกิดการลงทุนในสาขาเกษตรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมอาหารมีการลงทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 34 ของการลงทุนในช่วงเดียวกันในปี 2017[9]

1.2) การวิเคราะห์ขั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้องได้แก่

- **การขนส่งเพื่อไปแปรรูป**

ระบบโลจิสติกส์และการขนส่งพืชผลทางการเกษตรมีความยุ่งยากกว่าสินค้าอื่นๆ เนื่องจากผลผลิตบางชนิดเน่าเสียง่ายจึงต้องการระบบขนส่งที่มีประสิทธิภาพที่สามารถรักษาคุณภาพของผลผลิตไว้ได้โดยไม่เน่าเสียหรือเสียหายระหว่างทาง รวมทั้งการรักษาความสะอาดของผลผลิต การขนส่งด้วยรถขนส่งที่มีระบบรักษาความเย็นหรือห้องเย็นเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการรักษาคุณภาพของสินค้าเกษตรบางชนิด เช่น ผัก ผลไม้ เนื้อสด น้ำนมดิบ เป็นต้น

ระบบการขนส่งของคาซัคสถานจัดได้ว่ามีความเจริญ เมื่อเทียบกับไทยแล้วมีความใกล้เคียงกัน ประกอบกับระบบถนนหนทางค่อนข้างสะดวก และมีรถขนส่งที่มีระบบห้องเย็น อีกทั้งคาซัคสถานเป็นประเทศที่อยู่ในเขตหนาวและมีฤดูหนาวที่ยาวนาน ดังนั้นจึงไม่ค่อยพบปัญหาผลผลิตการเกษตรที่ขนส่งไปเสียหาย

[9] สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงมอสโก. (2018).

- **เทคโนโลยีการจัดเก็บ/เก็บรักษา**

เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรบางชนิดเน่าเสียง่ายจึงต้องการระบบการจัดเก็บที่ดีที่สามารถรักษาคุณภาพและอายุของสินค้าเกษตรไว้ได้ ซึ่งปัจจุบันคาซัคสถานมีการนำเทคโนโลยีทางด้านนี้เข้ามาใช้แล้ว ทำให้สามารถรักษาคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรไว้ได้ดี รวมทั้งมีการบริหารจัดการที่ดี ประกอบกับการที่เป็นประเทศในเขตหนาวจึงยิ่งช่วยยืดอายุการจัดเก็บผลผลิตการเกษตรได้นานมากกว่าประเทศที่มีอากาศร้อน

- **โรงงานและเทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรเบื้องต้น**

เนื่องจากคาซัคสถานมีผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นธัญพืชอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีโรงงานแปรรูปแป้งจากธัญพืชต่างๆ เป็นจำนวนมาก เช่น แป้งสาลี แป้งมันฝรั่ง แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวโพด เป็นต้น โดยมีเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยและได้มาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีโรงงานผลิตน้ำตาล โรงสีข้าว โรงงานผลิตน้ำมันจากพืช โรงงานแปรรูปธัญพืชเพื่อไปใช้ผสมในอาหารสัตว์ เป็นต้น

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งนอกจากโรงงานแปรรูปแล้ว เทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใช้ และโรงงานผลิตบรรจุภัณฑ์จัดเป็นสิ่งสำคัญที่จะมองข้ามเสียมิได้ เนื่องจากเมื่อนำพืชผลหรือผลิตภัณฑ์จากการเกษตรมาทำการแปรรูปแล้ว โดยเฉพาะในการผลิตอาหารนั้น ต้องใช้บรรจุภัณฑ์ที่ดีและมีคุณภาพเพื่อรักษาผลิตภัณฑ์และอาหารที่ผลิตได้ให้มีคุณภาพ และสามารถเก็บรักษาได้นานตามอายุของผลิตภัณฑ์นั้น โดยผลิตภัณฑ์บางชนิดต้องบรรจุในภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์ที่เป็นสุญญากาศ บางชนิดต้องเป็นบรรจุภัณฑ์ทึบแสง และบรรจุภัณฑ์ต้องสามารถป้องกันการผ่านของออกซิเจนได้ เป็นต้น คาซัคสถานมีเทคโนโลยีและการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ดี แต่ยังไม่เพียงพอต่อการใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติกที่เป็นเกรดสำหรับใช้กับอาหาร ฟิล์มยืดสำหรับใช้กับอาหาร บรรจุภัณฑ์สำหรับอาหารกระป๋อง เป็นต้น

- **โรงงานผลิตเนื้อสัตว์แปรรูป**

คาซัคสถานเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์และความโดดเด่นในด้านของเนื้อจากปศุสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อวัว เนื้อม้า เนื้อแกะ และนอกจากนี้ยังมีเนื้อแพะ เนื้อสัตว์ปีก สัตว์น้ำ เป็นต้น ประกอบกับชาวคาซัคนิยมบริโภคเนื้อมาตั้งแต่สมัยที่เป็น

ส่วนหนึ่งของสหภาพโซเวียต ดังนั้นจึงมีโรงงานแปรรูปเนื้อสัตว์เป็นอยู่จำนวนมากและส่วนใหญ่ได้เป็นโรงงานที่ได้รับมาตรฐานการผลิต มีทั้งเนื้อสัตว์สดแช่เย็น เนื้อสัตว์สดแช่แข็ง เนื้อสัตว์ปรุงสุกบรรจุในภาชนะพร้อมรับประทาน การนำเนื้อมาผลิตไส้กรอก แฮม เนื้อบดสำหรับทำเบอร์เกอร์ เป็นต้น

1.3) การวิเคราะห์ขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่าอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปนั้น สิ่งที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- **โรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร**

เนื่องจากคาซัคสถานมีสภาพภูมิประเทศที่เหมาะสมในการทำเกษตรกรรม มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลาย จึงส่งผลให้มีวัตถุดิบขั้นต้นน้ำจากภาคเกษตรกรรมสำหรับนำไปใช้ในการแปรรูปเป็นจำนวนมาก สินค้าเกษตรส่วนใหญ่จะถูกนำไปแปรรูปเป็นอาหารเพื่อบริโภคทั้งภายในประเทศและส่งออกขายยังต่างประเทศ อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหารในคาซัคสถานเชื่อมโยงโดยตรงกับผลผลิตทางการเกษตรของประเทศ ไม่ว่าจะเป็น ข้าวสาลี ข้าวบาร์เล่ย์ ข้าวฟ่าง ข้าวไรย์ ข้าว ถั่วลิสง พืชให้น้ำมันต่างๆ ต้นบีท ซึ่งนำมาทำเป็นแป้งสาลี แป้งต่างๆ น้ำมันถั่วลิสง น้ำตาลจากบีท ผลิตภัณฑ์อาหารจากแป้ง เช่น แป้งทำขนมปัง พาสต้า มะกะโรนี เส้นก๋วยเตี๋ยว เส้นบะหมี่ เป็นต้น ส่วนผักและผลไม้ต่างๆ สามารถนำไปทำเป็นอาหารสำเร็จรูป และผักผลไม้บรรจุกระป๋องได้ โดยโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรนั้นมีอยู่เป็นจำนวนมาก

และจากการที่คาซัคสถานมีความโดดเด่นในด้านการทำปศุสัตว์ จึงส่งผลทำให้มีน้ำนมดิบจากปศุสัตว์อย่างสมบูรณ์ด้วยเช่นกัน ผลิตภัณฑ์จากนมเป็นสินค้าที่ชาวคาซัคนิยมบริโภค โรงงานผลิตภัณฑ์นมในคาซัคสถานมีอยู่เป็นจำนวนมากและรัฐบาลให้การสนับสนุนในด้านการเงินสำหรับกิจการของประเทศ

- **ผลิตภัณฑ์สินค้าอาหารเกษตรและเนื้อสัตว์แปรรูป**

ผลิตภัณฑ์สินค้าอาหารเกษตรและเนื้อสัตว์แปรรูปที่สำคัญคือผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูป/กึ่งสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ (packaged food) อาหารกระป๋อง ผลิตภัณฑ์จากแป้งสาลี เช่น ขนมปัง บิสกิต เบเกอรี่ต่างๆ บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป

ขนมหวานต่างๆ รวมทั้งผลิตภัณฑ์จากนม โดยผลิตภัณฑ์อาหารในคาซัคสถานมีทั้งที่ผลิตเองภายในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่นำเข้าจากเกาหลี เยอรมนี อิตาลี รัสเซีย ยุโรป และจีน

การพัฒนาด้านเกษตรกรรมในปี 2018 ของคาซัคสถาน[10]

- ในเดือนมิถุนายน 2018 กระทรวงเกษตรของคาซัคสถานได้ประกาศแผนที่จะเพิ่มการผลิตเนื้อแกะและเนื้อวัวให้เป็น 2 เท่าในระยะเวลา 10 ปี ซึ่งในช่วง 5 เดือนแรกของปี 2018 มีปริมาณการผลิตอยู่ที่ 107.7 พันตัน คิดเป็นตัวเลขการเติบโตร้อยละ 14.5 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน
- ในช่วงต้นปี 2018 โดยกองทุนที่เป็นภาคเอกชนของคาซัคสถาน-ฮังกาเรียน CCL Kazakhstan Silk Road Agriculture Growth Fund ได้ลงทุนใน Aina dairy farm ในคาซัคสถานเป็นจำนวนเงิน 10.4 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งการลงทุนนี้มุ่งหวังให้ฟาร์มเพิ่มจำนวนวัวที่เลี้ยงจาก 780 ตัวไปเป็น 3,000 ตัว
- ในปี 2017 คาซัคสถานได้ส่งออกเนื้อวัวประมาณ 4,000 ตัน ซึ่งภาครัฐบาลของคาซัคสถานคาดหวังให้มีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของปริมาณการส่งออกไปจีนในปี 2018 ภายหลังจากที่ได้รับการผ่อนคลายกฎระเบียบบางข้อสำหรับการนำเข้าเนื้อสัตว์จากคาซัคสถาน

<u>การแปรรูปอาหาร</u> (Food Processing)

คาซัคสถานมีการนำเข้าสินค้าอาหารหลากหลายชนิดเพื่อให้เพียงพอและตอบสนองต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งในส่วนนี้จัดเป็นโอกาสที่น่าสนใจสำหรับนักลงทุนที่สนใจเข้ามาลงทุนในประเทศที่มีความเหมาะสมสำหรับการทำเกษตรกรรมซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบต้นน้ำที่สำคัญของอุตสาหกรรมอาหารอย่างเช่นคาซัคสถานนี้ มีนักลงทุนต่างชาติจากหลายประเทศได้ให้ความสนใจในการเข้ามาลงทุน อาทิเช่น บริษัท Nestle (สวิตเซอร์แลนด์) บริษัท Ulker (ตุรกี) และอีกหลากหลายบริษัทจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างรัสเซีย ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเพิ่มการลงทุนในอีกไม่กี่ปีข้างหน้านี้ด้วย

[10] EMIS. (2018). Market Overview (Food & Drink Report Kazakhstan Food Market Overview - Kazakhstan - Q1 2019)

คาซัคสถานมีอุตสาหกรรมที่โดดเด่นในเรื่องการผลิตธัญพืช อีกทั้งมีการผลิตแป้งจากธัญพืชและการผลิตเบเกอรี่เป็นธุรกิจที่เติบโตได้ดีมาอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของอุตสาหกรรมการผลิตเนื้อสัตว์นั้นจัดได้ว่ามีความสำคัญเช่นกัน ผู้ผลิตภายในประเทศหลายรายได้พัฒนากระบวนการผลิตของตนให้ดีขึ้นเพื่อให้สามารถเสนอขายสินค้าที่มีคุณภาพมากขึ้นให้แก่ผู้บริโภคได้ ประกอบกับชาวคาซัคในปัจจุบันมีความสามารถในการจับจ่ายใช้สอยที่ดีขึ้นกว่าในอดีตจึงเกิดการแข่งขันกันมากขึ้นในส่วนของผู้ผลิต

ในช่วงปลายปี 2016 บริษัท Inalca Eurasia (เจ้าของเดียวกันกับบริษัท Grupo Cremonini ของอิตาลี) ได้เจรจากับภาครัฐของคาซัคสถานในการที่จะเข้ามาจัดตั้งโรงงานขนาดใหญ่เพื่อผลิตเนื้อสัตว์แปรรูปพร้อมบรรจุในบรรจุภัณฑ์ในคาซัคสถาน ซึ่งจะสามารถรองรับปศุสัตว์ได้ 10,000-20,000 ตัว และทำการเชือดสัตว์ได้ถึง 1,500-2,000 ตัวต่อสัปดาห์

ภาคส่วนการผลิตผลิตภัณฑ์จากนมนั้นมีการเติบโตที่ดีมาโดยตลอดและเป็นที่น่าจับตามอง มีการลงทุนเพิ่มขึ้นมากในช่วงเวลาไม่กี่ปีมานี้

ในช่วงอดีตที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพโซเวียต คาซัคสถานได้ถูกจัดให้เป็นแหล่งของวัตถุดิบหลากหลายชนิดสำหรับการเป็นศูนย์กลางการผลิตอาหาร และได้เริ่มมีการจัดตั้งโรงงานผลิตขึ้นหลายแห่ง ดังนั้นเมื่อแยกตัวออกมาจากสหภาพโซเวียตแล้ว คาซัคสถานจึงได้พัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตอาหารของตนให้ก้าวหน้าขึ้นทั้งในส่วนของเทคโนโลยีการผลิต บุคลากร เครื่องจักร และมาตรฐานการผลิตต่างๆ มีมาตรการสนับสนุนการลงทุนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการเพิ่มการจัดเก็บภาษีนำเข้าให้สูงขึ้นเพื่อสนับสนุนสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ

<u>อาหารกระป๋อง</u> (Canned Food)

อุตสาหกรรมอาหารกระป๋องภายในประเทศยังไม่เติบโตมากนักเนื่องจากยังขาดแคลนเครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับกระบวนการผลิตและกระบวนการบรรจุ รวมทั้งบรรจุภัณฑ์ อย่างไรก็ดีบริษัทในต่างประเทศผู้จำหน่ายเครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับกระบวนการผลิตและกระบวนการบรรจุที่ทราบถึงปัญหานี้จึงได้พยายามเข้ามาทำตลาด

และเข้ามาลงทุนในคาซัคสถาน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาของอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องมากขึ้น แต่ถึงกระนั้นความนิยมในการบริโภคอาหารกระป๋อง เช่น เนื้อสัตว์บรรจุกระป๋อง ปลากระป๋อง ได้ลดลงเนื่องจากอาหารประเภทนี้ถูกมองว่ามีคุณค่าทางอาหารน้อยกว่าอาหารสด ผู้บริโภคจึงยิยมรับประทานอาหารสดมากกว่า จากประเด็นนี้หากผู้ผลิตอาหารกระป๋องสามารถสร้างคุณภาพและคุณค่าที่ดีขึ้นให้กับอาหารกระป๋องที่ตนผลิตได้ก็จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดได้มากขึ้น และส่งผลให้ยอดขายเพิ่มสูงขึ้นได้

อย่างไรก็ดี อาหารพร้อมรับประทานแปรรูปบรรจุกระป๋องยังจัดได้ว่าเป็นชนิดสินค้าที่มีการเติบโต ส่วนหนึ่งเป็นผลจากความต้องการสินค้าเพื่อตอบสนองวิถีชีวิตที่เร่งรีบมากขึ้น ประกอบกับการพัฒนาสินค้าที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภคได้หลายรูปแบบ การแข่งขันภายในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปบรรจุกระป๋องของคาซัคสถานมีความแตกต่างกันเมื่อเทียบอุตสาหกรรมอาหารบรรจุเสร็จอื่นๆกล่าวคือราคาสินค้าผักและผลไม้แปรรูปบรรจุกระป๋องมักจะตกต่ำลงในช่วงฤดูร้อนซึ่งเป็นช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาด ขณะที่การจัดจำหน่ายสินค้าปลา/อาหารทะเลแปรรูปบรรจุกระป๋องค่อนข้างมีความทรงตัวอย่างมากและมีความแตกต่างของสินค้ามากกว่าสินค้าชนิดอื่น ส่วนสินค้าเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์แปรรูปบรรจุกระป๋อง แม้จะมีสินค้าแช่เย็นเป็นสินค้าทดแทน แต่สินค้าทั้งสองรูปแบบก็มีความแตกต่างกันอย่างมากในคาซัคสถาน

<u>อาหารประเภทขนมหวาน</u> (Confectionery)

ตลาดอาหารประเภทขนมหวานในคาซัคสถานมีการเติบโตที่ดี บริษัท Rakhat เป็นหนึ่งในผู้นำในการผลิตขนมหวานที่ได้ถูกซื้อกิจการโดยบริษัท Lotte Confectionery ของเกาหลีใต้ในปี 2013 ซึ่งผลิตภัณฑ์ของบริษัท ได้แก่ บิสกิต คาราเมล ลูกกวาด ช็อคโกแล็ต ท็อฟฟี่ เยลลี่ และลูกกวาดสำหรับผู้เป็นเบาหวาน ส่วนบริษัทผู้ผลิตอื่นๆภายในประเทศ เช่น Konfety Karagandy (RG Brands), Bayan-Sulu และ Ulker ส่วนบริษัทต่างชาติ เช่น Roshen (ยูเครน) เป็นหนึ่งในผู้เล่นหลักที่ส่งสินค้ามายังตลาดคาซัคสถาน

ผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ (Packaged Food)

สืบเนื่องจาก GDP ของคาซัคสถานได้มีการเติบโตขึ้นในปี 2018 ส่งผลให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตและมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความสามารถในการจับจ่ายใช้สอยได้มากขึ้น ผลิตภัณฑ์อาหารที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์จึงมียอดการจำหน่ายที่เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับจำนวนประชากรในแต่ละปีที่เพิ่มสูงขึ้นก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ปริมาณการจำหน่ายอาหารเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ความนิยมบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารและอาหารสำเร็จรูปที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ในปัจจุบันเพิ่มสูงขึ้นจากพฤติกรรมการดำรงชีวิตและพฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป มีความนิยมบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น คนรุ่นใหม่มีการดำเนินชีวิตที่รีบเร่ง การทำงานหนัก การเข้าสังคมต่างๆ จึงต้องการบริโภคอาหารที่รวดเร็วและช่วยในการประหยัดเวลา

ในตลาดนี้มีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้นระหว่างผู้เล่นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตภายในประเทศและผู้ผลิตจากต่างประเทศ โดยผู้เล่นรายหลัก 5 อันดับแรก ได้แก่ ผู้ผลิตภายในประเทศ คือ Eurasian Foods Corp, Food Master และ Rakhat ส่วนอีก 2 ราย เป็นผู้ผลิตจากต่างประเทศ คือ Wimm-Bill-Dann Produkty Pitania และ Nestlé[11]

- **การจัดจำหน่ายภายในประเทศ**

ตลาดสินค้าเกษตรแปรรูปและสินค้าอาหารในประเทศของคาซัคสถาน มีทั้งในรูปตลาดแบบดั้งเดิม (Traditional trade) คือ เป็นรูปแบบการวางขายในตลาดสด ร้านขายของชำ ร้านขายปลีก ร้านค้าส่ง ซึ่งมีอยู่ทั่วไป ส่วนรูปแบบตลาดสมัยใหม่ (Modern trade) เช่น ห้างสรรพสินค้า ซุปเปอร์มาร์เก็ต ไฮเปอร์มาร์เก็ต ร้านสะดวกซื้อ มีให้เห็นอยู่มากเช่นกันโดยเฉพาะในเขตเมือง ชาวคาซัคสามารถเลือกซื้ออาหารได้ตามความสะดวก

ในปี 2018 จำนวนซุปเปอร์มาร์เก็ตและไฮเปอร์มาร์เก็ตได้เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ๆ เช่น อัลมาตี และ นูร์ซุลตัน ถึงแม้ว่าร้านขายปลีกและร้านขายของชำแบบดั้งเดิมจะยังคงมีอยู่เป็นจำนวนมากก็ตาม ซึ่งการที่ร้านขายปลีกแบบสมัยใหม่มีการเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วนั้นเนื่องมาจากแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของการบริโภคผลิตภัณฑ์

[11] Euromonitor International. (2018). Packaged Food in Kazakhstan.

อาหารและอาหารสำเร็จรูปที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ซึ่งมีจำหน่ายในร้านขายปลีกแบบสมัยใหม่ และมีผลิตภัณฑ์อาหารให้เลือกหลากหลายชนิด ซึ่งผู้บริโภคมีความมั่นใจในเรื่องการควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของอาหาร

ธุรกิจการให้บริการด้านอาหาร/ร้านอาหาร (Foodservices)

คาซัคสถานมีธุรกิจการให้บริการด้านอาหารอยู่หลากหลายทั้งจากผู้ประกอบการภายในประเทศและจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุน ดังนั้นจึงมีทั้งร้านอาหารนานาชาติและร้านอาหารพื้นเมืองของคาซัคสถาน อาหารพื้นเมืองนั้นมักจัดจำหน่ายโดยธุรกิจร้านอาหารแบบครอบครัว Assorti เป็นหนึ่งในร้านอาหารคาซัคสถานสมัยใหม่ที่มีชื่อเสียง มีทั้งอาหารประจำชาติและอาหารนานาชาติ มีสาขามากถึง 12 แห่งใน 7 เมืองและมีสาขาในห้างสรรพสินค้าซึ่งเจาะตลาดกลุ่มผู้ที่มีรายได้ดี นอกจากนี้ในส่วนของร้านอาหารต่างชาติอย่างเช่นอาหารฟาสต์ฟู้ดจากอเมริกาได้เข้ามาเจาะตลาดในคาซัคสถานโดยกระจายอยู่ในเมืองต่างๆ โดย KFC และ Burger King มีจำนวนสาขาอยู่มากถึง 42 สาขา และ 36 สาขาตามลำดับ โดยการร่วมกับ Hardee's ซึ่งมี 12 ร้านอาหาร ซึ่งการเติบโตขึ้นของธุรกิจร้านอาหารตะวันตกในคาซัคสถานเป็นผลมาจากชาวคาซัคมีรายได้ที่สูงขึ้นและมีกลุ่มผู้ที่นิยมในความเป็นตะวันตกมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากร้าน McDonald's ที่ได้เข้ามาเปิดสาขาแรกในคาซัคสถานเมื่อปี 2016 และได้เพิ่มสาขามากขึ้นเป็น 11 สาขาทั่วประเทศในช่วงต้นปี 2018

ถึงแม้ว่าธุรกิจการให้บริการด้านอาหารและร้านอาหารจะมีการเติบโตที่ดี แต่ยังคงจำกัดอยู่ในประชากรเพียงบางกลุ่มเท่านั้น ได้แก่ กลุ่มคนรุ่นใหม่และคนเมืองระดับกลางขึ้นไป ที่มีความต้องการบริโภคอาหารในร้านอาหารหรือฟู้ดคอร์ดต่างๆ และเนื่องมาจากรายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับรูปแบบการบริโภคอาหารได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทำให้การเติบโตของธุรกิจนี้และการแข่งขันในธุรกิจนี้ยังคงเป็นไปอีกยาวไกล ยังไม่ใช่แค่เพียงช่วงเวลาสั้นๆ นี้

- **การจัดจำหน่ายต่างประเทศ**

จากขนาดของประเทศที่ใกล้เคียงกับยุโรปตะวันตก คาซัคสถานมีที่ตั้งทางยุทธศาสตร์อยู่ในศูนย์กลางของตลาดภูมิภาคซึ่งมีผู้บริโภคอยู่มากกว่า 500 ล้านคน โดยคาซัคสถานมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานและการลงทุนในเครือข่ายระบบการคมนาคมขนส่งสมัยใหม่ ส่งผลให้การค้าขายกับตลาดในยุโรปและ

เอเชียเป็นไปได้ง่ายขึ้น ได้ฐานตลาดผู้บริโภคที่ใหญ่มากยิ่งขึ้น อีกทั้งคาซัคสถานยังได้รับผลประโยชน์จากการเชื่อมต่อระบบคมนาคมขนส่งของโครงการเส้นทางสายไหมใหม่ (New Silk Road) ที่เชื่อมผ่านเข้ามาในคาซัคสถาน ซึ่งยิ่งช่วยเสริมด้านการคมนาคมขนส่งไปยังจีนและยุโรปได้สะดวกมากขึ้น

คาซัคสถานถือเป็นประเทศที่ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรกรรมอันดับต้นๆ ของสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย (สมาชิกสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชียประกอบด้วย 5 ประเทศ ได้แก่ อาร์เมเนีย เบลารุส คาซัคสถาน คีร์กีซสถาน และรัสเซีย) โดยมีตลาดหลัก ได้แก่ ประเทศในทวีปยุโรป รัสเซีย จีน อุซเบกิซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน อัฟกานิสถาน ตุรกี อิหร่าน แอฟริกาเหนือ และเอเชียกลาง

- **การตลาดเพื่อการจัดจำหน่าย**

การพัฒนาด้านการตลาดของตัวสินค้าตั้งแต่การวางแผนการตลาดที่ดี การประชาสัมพันธ์ตัวสินค้า การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย การสร้างคุณภาพที่ดีและสม่ำเสมอให้กับตัวสินค้า การติดตามผลการจัดจำหน่ายเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น ก็จะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเพิ่มยอดขายและขยายตลาดได้มากขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

การลงทุนในเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ตัวสินค้าและการทำโปรโมชั่นมีความสำคัญมากในการสร้างความตระหนักในสินค้าให้แก่ผู้บริโภค มีสินค้าอาหารบางชนิดที่มีอยู่ในประเทศแต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคจึงส่งผลให้ยอดขายไม่สูงและขาดความสามารถในการแข่งขัน

- **การขนส่งเพื่อการจัดจำหน่าย**

ในเดือนกันยายน 2014 คาซัคสถานประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติภายใต้วิสัยทัศน์ Nurly Zhol หรือ ‘เส้นทางสู่อนาคต’ (The Path to the Future) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงระหว่างทวีปเอเชียและยุโรป โดยโครงการดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางความคิดและแรงผลักดันจากข้อริเริ่มแถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมใหม่ของจีน (The New Silk Road Economic Belt - SREB) คาซัคสถานตั้งเป้าหมายมูลค่าการลงทุนในวิสัยทัศน์ Nurly Zhol กว่า 4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ ภายในปี 2020 โดยปัจจุบันได้ลงทุนไปแล้วกว่า 9 พันล้านเหรียญสหรัฐ[12]

[12] Royal Thai Embassy. Astana. Kazakhstan. (2018). Republic of Kazakhstan.

ถึงจะเป็นประเทศที่มั่งคั่งที่สุดในเอเชียกลาง โดยมี GDP คิดเป็นร้อยละ 60 ของประเทศในแถบนั้น จากรายได้ที่มาจากน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และเหมืองแร่ แต่ระบบขนส่งสาธารณะของคาซัคสถานกลับยังไม่ครอบคลุมนัก โดยรถยนต์ยังเป็นพาหนะที่คนเมืองส่วนใหญ่ใช้กัน ส่วนรถไฟใต้ดิน (metro) ปัจจุบัน ยังมีเฉพาะในเมืองหลวงเก่าอัลมาตี ขณะที่ในเมืองนูร์ซุลตันยังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง

ถึงแม้คาซัคสถานจะไม่มีทางออกสู่ทะเล แต่รัฐบาลคาซัคสถานก็ได้พัฒนาการขนส่งทางบกโดยใช้ประโยชน์จากระเบียงการขนส่งระหว่างประเทศข้ามพรมแดนของคาซัคสถานทั้ง 4 สาย ประกอบด้วย

- Trans-Asian Railway Main (TRAM) ระเบียงทิศเหนือเชื่อมระหว่างยุโรปตะวันตก-จีน-คาบสมุทรเกาหลีและญี่ปุ่น ผ่านรัสเซีย
- Trans-Asian Railway Main (TRAM) ระเบียงทิศใต้ เชื่อมระหว่างยุโรปตะวันออกเฉียงใต้-จีน-เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านตุรกี อิหร่าน เอเชียกลาง
- Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia (TRACECA) เชื่อมระหว่างยุโรปตะวันออก-เอเชียกลาง ผ่านทะเลดำ คอเคซัส และทะเลสาปแคสเปียน
- ระเบียงเหนือ-ใต้ เชื่อมระหว่างยุโรปตอนเหนือ-ตะวันออกกลาง ผ่านรัสเซีย อิหร่าน

คาซัคสถานมีความมุ่งหมายในการสร้างความหลากหลายให้แก่เศรษฐกิจของประเทศโดยไม่ต้องพึ่งพาธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเพียงอย่างเดียว โดยมีแผนในการพัฒนาธุรกิจด้านการเกษตรและอาหารให้เติบโตมากขึ้นและเป็นอีกแหล่งรายได้หลักอย่างหนึ่งของประเทศ ผู้ผลิตในธุรกิจอาหารที่มีความสนใจจะเข้ามาลงทุนในคาซัคสถานสามารถได้รับประโยชน์จากเงินกู้ของภาครัฐบาลและองค์กรการพัฒนาในภูมิภาคต่างๆ ของคาซัคสถานที่พร้อมให้การสนับสนุนนักลงทุนจากต่างชาติ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง

คาซัคสถานเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติ วัตถุดิบ แรงงาน และสิทธิประโยชน์ทางการค้าที่ได้รับจากประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงเป็นโอกาสหนึ่งที่นักลงทุนไทยจะออกไปสร้างเครือข่ายการลงทุนหรือขยายธุรกิจเพิ่มเติม โดยอาจไปตั้งโรงงานผลิต

อาหารแปรรูป เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป อาหารสำเร็จรูปพร้อมรับประทานที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ อาหารทะเลแช่แข็ง เป็นต้น ซึ่งยังมีผลิตไม่มากนักในคาซัคสถาน อีกทั้งคาซัคสถานเป็นประเทศที่ไม่ติดทะเล อาหารทะเลจึงมีขายไม่มากนักแต่เป็นที่ต้องการสำหรับผู้บริโภค นอกจากการไปลงทุนตั้งโรงงานผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศแล้ว ยังสามารถส่งขายยังประเทศเพื่อนบ้านและประเทศใกล้เคียง เช่น อุซเบกิซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน รัสเซีย เป็นต้น

(2) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป (Porter 5 Forces Model)

รูปภาพที่ 5-8: การวิเคราะห์อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปด้วย Five Forces Model

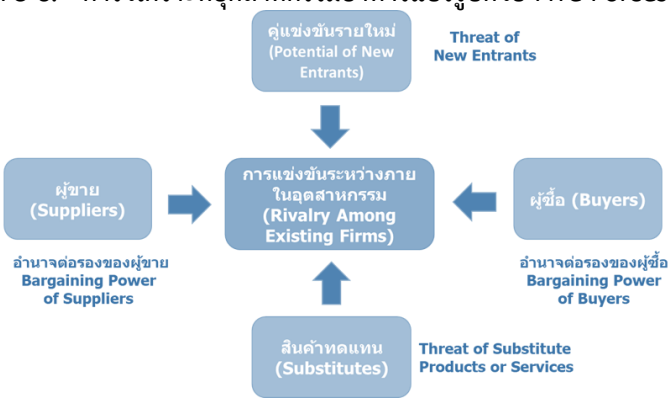

ที่มา : มูลนิธิ สวค.

2.1) การแข่งขันภายในตลาด

ผู้เล่นในตลาดสินค้าอาหารแปรรูปในคาซัคสถานนั้นมีอยู่หลายราย ทั้งธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ รวมไปถึงกิจการจากต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในคาซัคสถาน ดังนั้นการแข่งขันในตลาดจึงถือว่าอยู่ในระดับสูง

2.2) อุปสรรคของผู้มาใหม่

เนื่องจากคาซัคสถานมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมการเกษตรและอาหาร เพื่อสร้างความหลากหลายทางเศรษฐกิจโดยไม่พึ่งพาธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเพียงอย่างเดียว จึงมีมาตรการสนับสนุนในด้านต่างๆ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจการเข้ามาลงทุนให้มากขึ้น มีการปรับกฎระเบียบการลงทุนให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนมากขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่ความเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการที่จะเข้ามาเป็นผู้เล่นใหม่ในอุตสาหกรรมจึงทำได้ไม่ยาก แต่อย่างไรก็ดีต้องผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดีพอที่จะเข้าแข่งขันในตลาดได้

2.3) อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

เนื่องจากชาวคาซัคสถานส่วนมากเป็นผู้มีรายได้ ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีกำลังซื้อปานกลางจนถึงสูง ประกอบกับสินค้าอาหารในคาซัคสถานมีให้เลือกซื้อมากมาย ทั้งที่ผลิตเองภายในประเทศและที่นำเข้าจากต่างประเทศ มีทั้งสินค้าอาหารสดและอาหารแปรรูปต่างๆ ซึ่งผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการ ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้บริโภคจึงสูง

2.4) อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

เนื่องจากวัตถุดิบสดด้านการเกษตรและปศุสัตว์สำหรับการนำมาแปรรูปเป็นอาหารในคาซัคสถานมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลาย ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้ผลิตสินค้าอาหารแปรรูปจึงมีค่อนข้างสูงในการที่จะเลือกซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพซึ่งมีให้เลือกหลายราย

2.5) สินค้าทดแทน

สินค้าอาหารแปรรูปนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนค่อนข้างสูงและมีความหลากหลาย โดยส่วนใหญ่นำเข้าจากเกาหลี เยอรมนี อิตาลี รัสเซีย ยุโรป และจีน

อาหารสด อาหารปรุงสำเร็จใหม่ๆ ที่จำหน่ายตามร้านอาหารต่างๆ และอาหาร Street food ต่างๆ ซึ่งชาวคาซัคนิยมบริโภคอาหารสด ผักผลไม้สด มากกว่าอาหารแปรรูป

(3) การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป (SWOT Analysis)

Strength	Weakness
• มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของวัตถุดิบสำหรับการผลิตอาหารแปรรูป ทั้งวัตถุดิบที่เป็นพืชผลต่างๆ และปศุสัตว์ • มีเทคโนโลยีเครื่องจักรการผลิตที่สูง • มีแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพ	• ขาดแคลนวัตถุดิบที่เป็นสัตว์น้ำจากทะเลสำหรับการผลิตอาหารทะเลแปรรูป เนื่องจากเป็นประเทศที่ไม่ติดทะเล • ค่าจ้างแรงงาน Skilled labour สูง
Opportunity	**Threat**
• ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปบางชนิด เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปบรรจุถ้วย ผลิตภัณฑ์อาหารปรุงสำเร็จบรรจุในบรรจุภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูป เป็นต้น ยังมีไม่มากนักและเป็นที่ต้องการสำหรับบริโภค ซึ่งปัจจุบันยังต้องนำเข้าเป็นส่วนใหญ่ • แนวโน้มความนิยมบริโภคอาหารที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ (packaged food) และอาหารที่มีความแปลกใหม่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากวัฒนธรรมในการบริโภคที่เปลี่ยนไป และความความเร่งรีบในการดำเนินชีวิต • ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม	• คาซัคสถานเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล ส่งผลให้การขนส่งสินค้าหรือวัตถุดิบระหว่างไทยและคาซัคสถาน หรือการขนส่งไปยังประเทศที่อยู่ไกลต้องใช้ทางอากาศ หรือทางเรือที่ต้องต่อด้วยรถไฟ ซึ่งส่งผลให้มีค่าขนส่งที่สูง • มีคู่แข่งที่เป็นสินค้าอาหารนำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก • ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากไทยยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากนักในคาซัคสถาน

(4) การวิเคราะห์โอกาสด้านเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูประหว่างคาซัคสถานกับไทย (Production Technology Gap)

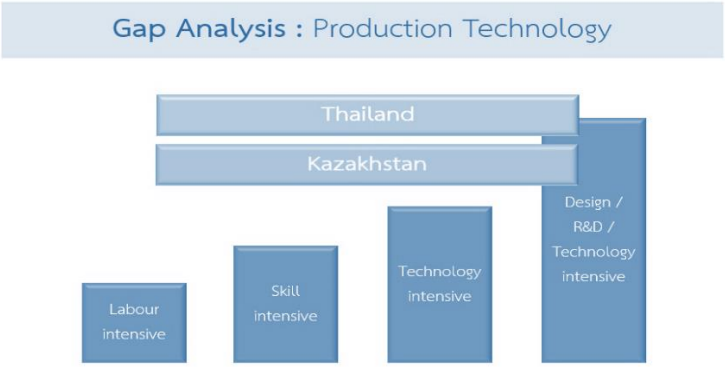

ซึ่งพบว่าภาพรวมของเทคโนโลยีของทั้ง 2 ประเทศ คือไทยและคาซัคสถานนั้นมีความใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

(5) สิทธิประโยชน์ / กฎระเบียบ

สาธารณรัฐคาซัคสถานมีนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุน ดึงดูดการลงทุนในภาคเกษตรกรรม โดยมีมาตรการต่างๆ เช่น

รัฐบาลมีการให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติหลายประการ อาทิ ยกเว้นการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในอุตสาหกรรมทุกประเภท ในช่วง 3 ปีแรกของการดำเนินกิจการ ยกเว้นการเก็บภาษีที่ดิน และภาษีอสังหาริมทรัพย์แก่โครงการลงทุนให้เงินอุดหนุนเป็นพิเศษแก่โครงการลงทุนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งยังไม่ได้รับการพัฒนา สูงถึงร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการลงทุนนั้นๆ ออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุน และการดำเนินธุรกิจเสรี ออกกฎหมายลดความซ้ำซ้อนของระบบการจัดเก็บภาษีที่เรียกเก็บเดิมจาก 45 ประเภท เหลือเพียง 11 ประเภท และกำหนดภาษีธุรกิจในอัตราเดียวร้อยละ 30 และภาษีส่วนบุคคลไม่เกินร้อยละ 40 ออกกฎหมายที่ให้หลักประกันว่าจะไม่มีการริบทรัพย์สิน หรือจะไม่มีผลกระทบทางลบจากการเมืองต่อการลงทุน และนักลงทุนต่างชาติจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันกับนักลงทุนท้องถิ่น[13]

<u>สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน</u>

คาซัคสถานกำหนดให้นักลงทุนสามารถขอรับสิทธิพิเศษด้านการลงทุนได้ เช่น ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 10 ปี (ยกเว้นภาษีทรัพย์สินและภาษีที่ดิน) ส่วนภาษีธุรกิจอื่นๆ จะได้รับการลดหย่อนสูงสุด 5 ปี นอกจากนี้ ยังยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีนำเข้าสินค้าหรือวัตถุดิบที่ไม่สามารถจัดหาได้ในคาซัคสถาน หรือหากจัดหาได้ก็ไม่ตรงตามมาตรฐาน เป็นเวลา 1 ปีหรือสูงสุด 5 ปี

[13] globthailand.com. (2016). Republic of Kazakhstan.

การคุ้มครองการลงทุน

บุคคลหรือนิติบุคคลที่เข้ามาลงทุนในคาซัคสถานอย่างถูกต้องตามกฎหมายจะได้รับการคุมครองการลงทุนจากรัฐบาลภายใต้ Law on Investment ในกรณีที่มีการยึดกิจการเป็นของรัฐ นักลงทุนจะได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายเต็มจำนวน ยกเว้นการควบรวมกิจการ นักลงทุนจะได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าตลาดของสินทรัพย์ของกิจการเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการประกันสัญญาการลงทุนที่นักลงทุนได้ทำไว้กับรัฐบาล ยกเว้นกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากเหตุผลด้านความมั่นคงของชาติ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชนที่การประกันสัญญาการลงทุนดังกล่าวไม่ได้ให้ความคุ้มครองเต็มจำนวน

การครอบครองที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ภายใต้กฎหมาย Land Code ไม่อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในคาซัคสถาน แต่อนุญาตให้เช่าที่ดินได้สูงสุด 5 ปีสำหรับการลงทุนทั่วไป และสูงสุด 10 ปีสำหรับการลงทุนในภาคเกษตรกรรม โดยนักลงทุนต่างชาติสามารถครอบครองที่ดินเพื่อทำเกษตรกรรมได้ในกรณีที่เป็นการร่วมทุนกับชาวคาซัคสถาน ทั้งนี้ การโอนธุรกิจที่ดินให้เป็นของภาคเอกชนกำลังดำเนินไปอย่างช้าๆ และรัฐบาลอนุญาตให้ชาวคาซัคเท่านั้นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินเกษตรกรรมได้ ในกรณีที่ชาวต่างชาติและประชาชนทั่วไปต้องการครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดินอื่นๆ จะต้องมีบ้านหรือทรัพย์สินอยู่บนที่ดินผืนนั้น ส่วนที่ดินนอกเหนือจากนั้นถูกครอบครองโดยภาครัฐ

เขตเศรษฐกิจพิเศษ

รัฐบาลคาซัคสถานได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) ขึ้น โดยนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในเขต SEZs จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี เช่น ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุดถึงร้อยละ 100 ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน ภาษีนำเข้า รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นๆ อาทิ การเก็บค่าสาธารณูปโภคในอัตราที่ต่ำกว่านอกเขต SEZs ทั้งนี้ การลงทุนที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่ง

(6) รูปแบบและกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในคาซัคสถาน (Investment Solution)

โดยทางทีมวิเคราะห์ได้จัดทำข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการลงทุนทางธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในคาซัคสถาน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 3 ด้าน ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	เริ่มลงทุน FDI ในรูปแบบ Joint Venture, ทำความร่วมมือกับภาครัฐ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี	เพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของ Joint Venture	รูปแบบหลัก FDI โดยการ Joint Venture
	สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนโดยรอบ	เริ่มลงทุนในรูปแบบ FDI ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรท้องถิ่นและพันธมิตรที่เป็นแหล่งวัตถุดิบขั้นต้นน้ำ หรือการลงทุนในส่วนของกลางน้ำและปลายน้ำ เช่น โรงงานผลิตแป้งจากธัญพืช โรงงานผลิตเส้นบะหมี่ โรงงานผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปบรรจุด้วย โรงงานผลิตอาหารปรุงสำเร็จพร้อมรับประทานบรรจุในบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น	ขยายการลงทุนด้านการผลิตอุตสาหกรรมปลายน้ำที่มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น การแปรรูปอาหารเพื่อการส่งออก การผลิตอาหารรูปแบบใหม่ๆ เพื่อตอบสนองต่อตลาดผู้บริโภคกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน เป็นต้น โดยเพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นใน JV และหรือ FDI ในเขต EPZ เป็นต้น	=> Strategic Partner ที่ไว้วางใจกัน ได้ => ขยายการลงทุนในธุรกิจที่มีมูลค่าสูงขึ้น ใน Value Chain เพื่อเพิ่ม Value และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เช่น อาหารแปรรูปที่มีความหลากหลายขึ้น เพื่อส่งขายทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	บริเวณที่ภาครัฐให้การส่งเสริม หรือในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	การผลิตสินค้าอาหารแปรรูปเพื่อจำหน่ายภายในคาซัคสถาน	การผลิตสินค้าอาหารแปรรูปเพื่อจำหน่ายภายในคาซัคสถาน และการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียงและ EU	การผลิตสินค้าอาหารแปรรูปเพื่อจำหน่ายภายในคาซัคสถาน และการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียงและ EU
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบ	เน้นด้านการแปรรูปอาหารให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน GMP HACCP	เน้นด้านการแปรรูปให้มีคุณภาพสูงขึ้น และส่งเสริมตลาดการส่งออกมากขึ้น	พัฒนาการแปรรูปให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการแรงงาน	เน้นการใช้แรงงานที่ไม่ใช่ Skilled labour เพื่อประหยัดต้นทุน แต่ควรฝึกอบรมความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี	เริ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้โอกาสเติบโตแก่พนักงานท้องถิ่น	สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม	เน้นการผลิตที่ใช้แรงงานประเภท Non Skill และ Semi Skill เป็นหลัก นำเครื่องจักรการผลิตและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ร่วมกับศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าอาหารแปรรูป และด้านมาตรฐาน GMP HACCP	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Semi Skill และเริ่มนำเทคโนโลยี และระบบ Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน และด้านมาตรฐาน GMP HACCP	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Skill และนำเทคโนโลยีการแปรรูปที่ทันสมัยขึ้นเข้ามาใช้ควบคู่ไปกับส่วนที่ใช้แรงงานคน โดยมีเทคโนโลยีที่สามารถควบคุมคุณภาพของสินค้าได้
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน

5.2.2 อุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ : พลาสติกและเคมีภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรม

สาธารณรัฐคาซัคสถานเป็นหนึ่งในประเทศผู้ผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติลำดับต้นๆ ของโลก ซึ่งการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศมาจากอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ และอุตสาหกรรมเหมืองแร่เป็นหลัก สินค้ากลุ่มเคมีภัณฑ์และพลาสติกเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศ โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 4 ของการส่งออก และประมาณร้อยละ 1 ของ GDP ถือได้ว่าเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพในการเติบโต

คาซัคสถานมีแหล่งน้ำมันดิบขนาดใหญ่ที่อยู่ในบริเวณทะเลแคสเปียนซึ่งเป็นแหล่งกักเก็บใต้ดินที่คาดว่าจะสามารถผลิตขึ้นมาได้ มีปริมาณสำรองปิโตรเลียมอยู่ที่ 30 พันล้านบาร์เรล ทั้งในส่วนของบริเวณบนฝั่งและบริเวณนอกฝั่ง แหล่งทรัพยากรขนาดใหญ่ของคาซัคสถานนี้คาดการณ์ว่ามีถึงร้อยละ 2-3 ของปริมาณความต้องการน้ำมันของโลกในอีกสิบปีข้างหน้า

รูปภาพที่ 5-9: ปริมาณสำรองน้ำมันดิบของคาซัคสถานปี 2015 เทียบกับประเทศอื่นๆ ที่สำคัญของโลก

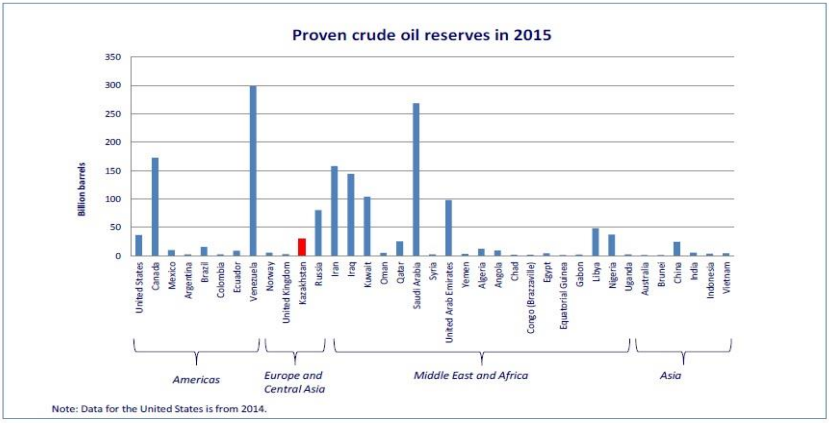

Source: EIA (n.d.), "International Energy Statistics", www.eia.gov/cfapps/ipdbproject/IEDIndex3.cfm, accessed June 2015.

ที่มา : OECD. (2015). OECD Eurasia Competitiveness Programme. Peer Review Note – Strengthening Kazakhstan's Skills in Petrochemistry and Chemistry through Occupational Standard.

รัฐบาลของคาซัคสถานและนักลงทุนต่างชาติได้มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับภาคส่วนไฮโดรคาร์บอน (Hydrocarbons sector) มาอย่างต่อเนื่อง โดยตั้งแต่ปี 1991 ที่ได้มีการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ (foreign direct investment) ประมาณร้อยละ 60 ของปริมาณการลงทุนทั้งหมด และคิดเป็นร้อยละ 53 ของรายได้จากการส่งออก ซึ่งฐานการขุดเจาะน้ำมันทั้งบริเวณนอกฝั่งของทะเลแคสเปียนรวมกับบริเวณบนฝั่งแล้วส่งผลให้คาซัคสถานเป็นเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกน้ำมันที่สำคัญของโลก

นอกจากน้ำมันดิบแล้วคาซัคสถานยังมีศักยภาพในเรื่องของแหล่งก๊าซธรรมชาติ โดยมีปริมาณสำรองอยู่ที่ 3 ล้านล้านลูกบาศก์เมตร นอกจากนี้ยังคาดการณ์ว่าจะสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติที่พบร่วมกับน้ำมัน (oil-associated gas) โดยมีปริมาณก๊าซ 1,000 ลูกบาศก์เมตรในปริมาณน้ำมันทุกๆ 1 ตัน การผลิตก๊าซธรรมชาตินี้มีทั้งเพื่อใช้ภายในประเทศและเพื่อการส่งออกซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นก๊าซธรรมชาติที่พบร่วมกับน้ำมัน คาดการณ์ว่าจะมีแนวโน้มการเติบโตอย่างต่อเนื่องไปจนถึงประมาณ 29.6 พันล้านลูกบาศก์เมตรในปี 2027[14]

เนื่องจากเศรษฐกิจของคาซัคสถานนั้นมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับทรัพยากรทางธรรมชาติ ซึ่งหลักๆ ได้แก่ น้ำมันและก๊าซธรรมชาติ จากข้อมูลของ Committee on Statistics of the Republic of Kazakhstan ในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน 2015 ระบุว่าคาซัคสถานมีการส่งออกผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับเชื้อเพลิงและพลังงานสูงถึงร้อยละ 77 ในขณะที่อุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติได้มีการเติบโตอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 1997 อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ยังคงมีไม่มากนัก โดยข้อมูลในปี 2014 มีปริมาณร้อยละ 3 และร้อยละ 1 ของปริมาณผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมทั้งหมดตามลำดับ[15]

แต่อย่างไรก็ดี คาซัคสถานจัดได้ว่าอยู่ในตำแหน่งที่ดีสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ภายในประเทศเนื่องจากมีปริมาณความต้องการบริโภคที่สูงขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งคาซัคสถานเองยังมีแหล่งทรัพยากรต้นน้ำที่สมบูรณ์สำหรับอุตสาหกรรมดังกล่าวนี้ อีกทั้งอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ของคาซัคสถานนี้มีแนวโน้มการเติบโตในช่วงปี 2008 – 2013 ดังจะเห็นได้จากรูปภาพด้านล่าง ที่ปริมาณของผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีมีการเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่า ตั้งแต่ปี 2008 และมีมูลค่าเพิ่มรวม (Gross value added) มากกว่า 3 เท่า (Government of Kazakhstan, 2014)

[14] export.gov. (2019). Kazakhstan - Oil and Gas.

[15] OECD. (2015). OECD Eurasia Competitiveness Programme. Peer Review Note – Strengthening Kazakhstan's Skills in Petrochemistry and Chemistry through Occupational Standard.

รูปภาพที่ 5-10: มูลค่าการผลิตและการค้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีพื้นฐานของคาซัคสถาน ปี 2008-2013

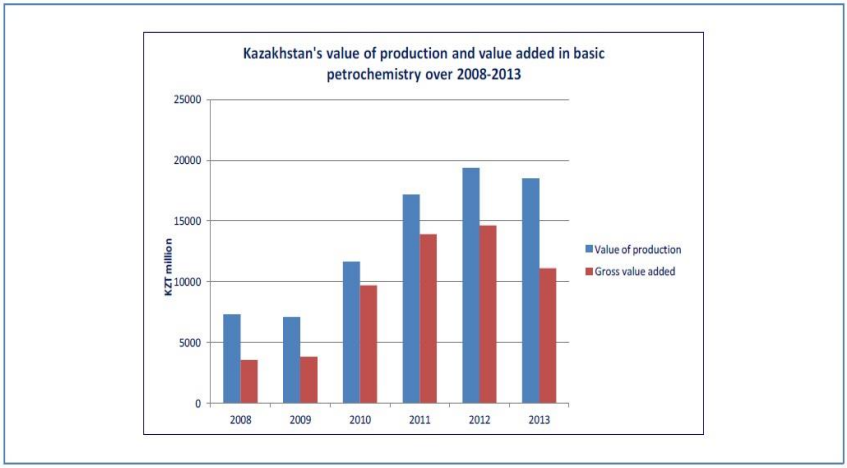

Source: Government of Kazakhstan (2014), "Programme for Industrial-innovative Development of the Republic of Kazakhstan for 2015-2019".

ที่มา : OECD. (2015). OECD Eurasia Competitiveness Programme. Peer Review Note – Strengthening Kazakhstan's Skills in Petrochemistry and Chemistry through Occupational Standard.

จากกราฟจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของคาซัคสถานในช่วงปี 2008 – 2013 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีปริมาณการนำเข้าสูงกว่าปริมารการส่งออก ดังรูปภาพด้านล่าง

รูปภาพที่ 5-11: แนวโน้มการเติบโตของภาคส่วนอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ใน คาซัคสถาน ปี 2008-2013

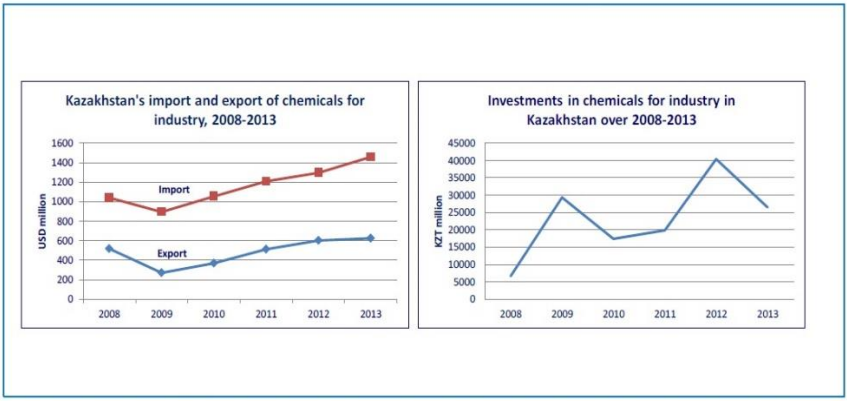

Source: Government of Kazakhstan (2014), "Programme for Industrial-innovative Development of the Republic of Kazakhstan for 2015-2019".

ที่มา : OECD. (2015). OECD Eurasia Competitiveness Programme. Peer Review Note – Strengthening Kazakhstan's Skills in Petrochemistry and Chemistry through Occupational Standard.

สถานการณ์การฟื้นตัวของราคาน้ำมันส่งผลกระตุ้นภาคส่วนน้ำมันและก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจคาซัคสถาน อีกทั้งแหล่งทรัพยากรน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่ของคาซัคสถาน รวมทั้งการลงทุนการผลิตระดับใหญ่และโครงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและการขนส่ง เป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นการเติบโตของธุรกิจนี้ในคาซัคสถานและเป็นโอกาสที่ดีสำหรับการลงทุนของต่างชาติในการเข้ามาลงทุนทั้งในส่วนของขั้นต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของอุตสาหกรรม

ในส่วนของธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ในขั้นกลางน้ำที่ต่อเนื่องมาจากธุรกิจน้ำมันและก๊าซธรรมชาตินั้น ได้รับการคาดการณ์ว่าจะมีการเติบโตของตลาดภายในประเทศเนื่องจากความเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมและความต้องการของผู้บริโภค โดยในปี 2016 มีการคาดการณ์ปริมาณความต้องการเม็ดพลาสติก polyethelene (PE) และ polypropylene (PP) ต่อคนของชาวคาซัคสถานว่าสูงกว่า

ค่าเฉลี่ยของโลก และในปี 2020 อาจมีตัวเลขสูงจนเทียบเท่าประเทศที่พัฒนาแล้ว[16] อย่างไรก็ดีการเติบโตในอัตราที่ช้าของอุตสาหกรรมพลาสติกมาเป็นเวลานานกว่า 10 ปี ของคาซัคสถาน และขนาดการผลิตของอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ภายในประเทศที่ยังไม่เติบโตมากนัก ซึ่งมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 0.6 ของ GDP ประเทศ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์พลาสติกไม่เพียงพอต่อปริมาณที่ต้องการภายในประเทศและยังต้องมีการนำเข้าเคมีภัณฑ์ เภสัชภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์สินค้าจากพลาสติกเป็นจำนวนมาก

ด้วยความตระหนักถึงศักยภาพที่มีอยู่สูงในอุตสาหกรรมปิโตเลียมและกิจกรรมที่เป็นการเพิ่มมูลค่า เช่น การกลั่นน้ำมัน การผลิตปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ เป็นต้น รัฐบาลของคาซัคสถานจึงได้จัดทำแผนการพัฒนา Chemical Industry Development Plan for 2011-2019 ขึ้นเพื่อการลงทุนพัฒนาและเป็นการกระตุ้นอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ให้เติบโตมากขึ้น

16 Industry Intelligence. (2019). Kazakhstan and Uzbekistan Petrochemicals Report 2012: Vast Oil and Gas Potential.

(1) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ด้วยห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)

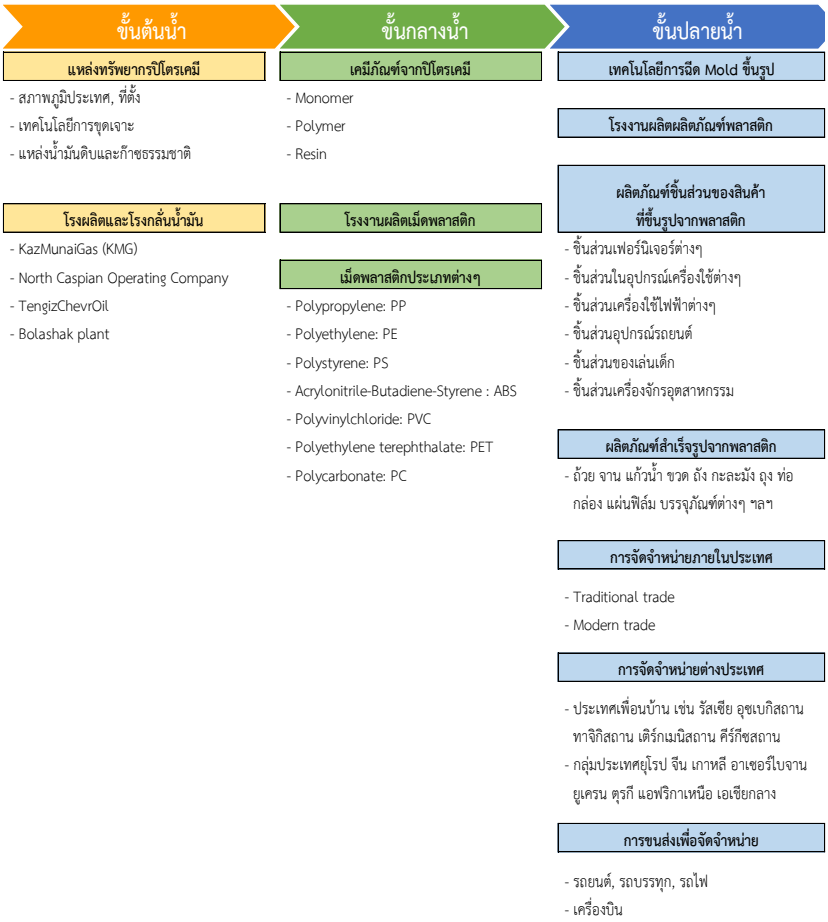

ที่มา : มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง

1.1) การวิเคราะห์ขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นต้นน้ำของห่วงโซ่คุณค่านั้นมีสิ่งที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แหล่งทรัพยากรปิโตรเคมี

คาซัคสถานเป็นประเทศที่มีแหล่งทรัพยากรน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติขนาดใหญ่ ซึ่งมีศักยภาพสูงในการเติบโตและการขยายเศรษกิจในส่วนของโรงงานปิโตรเคมีทั้งในระยะกลางและระยะยาว จากข้อมูลใน The Oil & Gas Journal คาซัคสถานมีปริมาณสำรองปิโตรเลียม 30 พันล้านบาร์เรล ณ เดือนมกราคม 2018 ซึ่งมากเป็นอันดับที่ 2 ในยูเรเซียรองจากรัสเซีย และมากเป็นอันดับที่ 12 ของโลก โดยแหล่งน้ำมันดิบใหญ่ที่สำคัญอยู่บริเวณทะเลแคสเปียน ปริมาณน้ำมัน (ทั้งน้ำมันดิบและน้ำมันกลั่น) ของคาซัคสถานมีปริมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.8 ในปี 2018[17] จากข้อมูลของ Business Monitor International ระบุว่าปริมาณการส่งออกน้ำมันดิบของคาซัคสถานจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการผลิตเพิ่มขึ้นจากอีก 2 แหล่ง คือ Kashagan และ Tengiz fields ซึ่งคาซัคสถานได้เร่งขยายการผลิตในส่วนของการกลั่นของทั้ง 3 แหล่งใหญ่ โดยขณะนี้ได้ปรับปรุง the Pavlodar plant เสร็จเรียบร้อยแล้วและคาดว่าในส่วนของ Atyrau และ Shymkent จะเสร็จเรียบร้อยในปี 2018 ปริมาณความสามารถในการกลั่นทั้งหมดของ 3 โรงกลั่นนี้คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจาก 13.8 ล้านตัน เป็น 16.5 ล้านตัน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของ JSC KazMunayGas – Processing and Marketing นอกจากนี้รัฐบาลคาซัคสถานได้ประกาศว่าจะตั้งโรงกลั่นที่ 4 เพิ่มขึ้นอีกเพื่อขยายกำลังการผลิตในส่วนของผลิตภัณฑ์น้ำมันเบา (light oil products) และน้ำมันเชื้อเพลิง (fuels)

แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีของคาซัคสถานนั้นอยู่ในเขต Atyrau ทางตะวันตกของประเทศ ในปี 2014 มีข้อมูลว่า Atyrau มีปริมาณการผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติอยู่ที่ร้อยละ 48 ของปริมาณทั้งหมดของประเทศ นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติแหล่งอื่นๆ อีกในเขตตะวันตกของประเทศซึ่งยิ่งส่งผลต่อศักยภาพของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ เนื่องจากมีทรัพยากรขั้นต้นน้ำที่สมบูรณ์ ในแง่ของการส่งเสริมของภาครัฐบาลนั้นได้มีการ

[17] export.gov. (2019). Kazakhstan - Oil and Gas.

จัดทำ The Programme for Industrial-innovative Development of Kazakhstan for 2015-2019 ขึ้น โดยกำหนดให้อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์เป็นภาคส่วนสำคัญของ Atyrau และได้มีการตั้ง The Integrated Petrochemical Complex ขึ้นในเขตนี้โดยมีเป้าหมายการผลิต polypropylene (PP) จำนวน 500,000 ตันต่อปี และผลิต polyethelene (PE) จำนวน 800,000 ตันต่อปี โรงกลั่นใน Atyrau กำลังปรับปรุงการผลิตโดยปรับปรุงอุปกรณ์และโครงสร้างพื้นฐานสำหรับอะโรมาติกไฮโดรคาร์บอน (aromatics hydrocarbon) เพื่อการผลิต benzene และ paraxylene ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์พื้นฐานของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีของคาซัคสถาน

2. โรงผลิตและโรงกลั่นน้ำมัน

<u>บริษัทที่เป็นผู้เล่นในอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ</u>[18]

บริษัท KazMunaiGas (KMG) ซึ่งเป็นบริษัทน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของประเทศเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประสานงานเรื่องของการให้สิทธิและการผลิตน้ำมันสำหรับกลุ่มผู้ผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ และยังมีบทบาทในเรื่องของการประสานงานกับบริษัทผู้ผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติของต่างชาติด้วย นอกจากนี้ KMG ยังบริหารจัดการเรื่องส่วนแบ่งของคาซัคสถานใน Caspian Pipeline Consortium (CPC) ซึ่ง KMG ร่วมถือหุ้นใน 47 กิจการที่ดำเนินการเกี่ยวกับปิโตรเลียม (รวมถึง TengizChevrOil, North Caspian Operating Company) ท่อขนส่งไฮโดรคาร์บอนและน้ำ และการขนส่งทางทะเล

Kashagan เป็นแหล่งขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาตินอกชายฝั่งแห่งแรกของคาซัคสถานซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณทะเลแคสเปียนและยังเป็นโครงการลงทุนจากต่างชาติที่ใหญ่ที่สุดของคาซัคสถาน Kashagan ถูกจัดตั้งและพัฒนาโดย North Caspian Operating Company (NCOC) เริ่มทำการผลิตน้ำมันเมื่อเดือนตุลาคม 2016 มีปริมาณการผลิตสูงถึง 340,000 บาร์เรลต่อวันในเดือนมีนาคม 2019 น้ำมันและก๊าซธรรมชาติจาก Kashagan ถูกนำเข้ากระบวนการที่โรงผลิต Bolashak plant ที่ตั้งอยู่บนฝั่ง ผู้ถือหุ้นของ NCOC ได้แก่ KMG Kashagan B.V. (ร้อยละ 16.9), Shell Kazakhstan Development

[18] export.gov. (2019). Kazakhstan - Oil and Gas.

B.V. (ร้อยละ 16.8), Total E&P Kazakhstan (ร้อยละ 16.8), Agip Caspian Sea B.V. (ร้อยละ 16.8), ExxonMobil Kazakhstan Inc. (ร้อยละ 16.8), CNPC Kazakhstan B.V. (ร้อยละ 8.3) และ Inpex North Caspian Sea Ltd. (ร้อยละ 7.6)

TengizChevrOil (TCO) ได้จัดตั้งและพัฒนาแหล่งขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ Tengiz และ Korolyov ในเขต Atyrau (คาซัคสถานตะวันตก) ซึ่งเป็นความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลของคาซัคสถานและ Chevron Corporation ในปี 1993 โดยมีพันธมิตร ได้แก่ Chevron (ร้อยละ 50), KazMunaiGas (ร้อยละ 20), ExxonMobil (ร้อยละ 25) และ LukArco (ร้อยละ 5) โครงการที่สำคัญ เช่น Tengiz, Karachaganak, CNPC-Aktobemunaigas, Uzenmunaigas, Mangistaumunaigas และ Kumkol ซึ่งมีกำลังการผลิต 1 ล้านบาร์เรลต่อวัน

1.2) การวิเคราะห์ขั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นกลางน้ำของห่วงโซ่คุณค่านั้นมีสิ่งที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

3. เคมีภัณฑ์จากปิโตรเคมี

ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีหรือปิโตรเคมีภัณฑ์ คือ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้โดยมีวัตถุดิบหลักมาจากปิโตรเลียม ซึ่งมีหลากหลายประเภท ตั้งแต่พลังงานต่างๆ เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ อีกทั้งใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น ก๊าซต่างๆ ไปจนกระทั่งเม็ดพลาสติก เส้นใยสังเคราะห์ อะไรก็แล้วแต่ที่มีต้นกำเนิดมาจาก ปิโตรเลียม อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีทั้งสิ้น

ปิโตรเคมีภัณฑ์ได้มาจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งหมายถึง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับปิโตรเลียม แบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. อุตสาหกรรมขั้นต้นที่ผลิตสารโมเลกุลเล็กๆ ที่เรียกว่า มอนอเมอร์ (monomer) โดยใช้สารประกอบไฮโดรคาร์บอนบางชนิดที่ได้จากการกลั่นน้ำมันดิบ หรือจากการแยกก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ เช่น การใช้อีเทน (ethane) และโพรเพน (propane) เป็นวัตถุดิบในการผลิตเอทิลีนและโพรพิลีน ซึ่งเรียกรวมว่าโอเลฟิน

2. อุตสาหกรรมขั้นต่อเนื่อง ซึ่งผลิตสารโมเลกุลใหญ่ที่เรียกว่า พอลิเมอร์ (polymer) โดยใช้สารมอนอเมอร์จากอุตสาหกรรมขั้นต้นเป็นวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ที่ได้ของอุตสาหกรรมขั้นนี้ คือ เม็ดพลาสติกชนิดต่างๆ ยางสังเคราะห์ชนิดต่างๆ วัตถุดิบที่ใช้ผลิตเส้นใยสังเคราะห์ วัตถุดิบสี สารซักล้างและตัวทำละลายชนิดต่างๆ ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากอุตสาหกรรมขั้นต่อเนื่องจะถูกนำไปใช้เป็นสารตั้งต้นในอุตสาหกรรมต่างๆ ต่อไป เช่น อุตสาหกรรมการผลิตเครื่องนุ่งห่ม ยางรถยนต์ ท่อพลาสติก ถุงพลาสติก ฟิล์ม สี ผงซักฟอก ปุ๋ย เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ถูกนำไปใช้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้หลากหลาย ซึ่งมีการคาดการณ์ว่าปริมาณความต้องการบริโภคทั้งภายในประเทศของคาซัคสถานเองและต่างประเทศจะเพิ่มขึ้น ปริมาณการผลิตของผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีพื้นฐานมีการเพิ่มขึ้น อัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปี (Cumulative annual growth rate) ในช่วงปี 2008 – 2013 อยู่ที่ร้อยละ 17 (Government of Kazakhstan, 2014) ในขณะเดียวกันคาซัคสถานมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์เป็นจำนวนมากเช่นกัน เนื่องจากการผลิตภายในประเทศยังไม่เพียงพอ หากมีการผลิตภายในประเทศที่สูงขึ้นก็จะช่วยลดปริมาณการนำเข้าได้ นอกจากนี้มีข้อมูลการศึกษาของ UNEP ปี 2013 ว่าตลาดเคมีภัณฑ์ของโลกจะมีการเติบโตเฉลี่ยประมาณร้อยละ 3 ต่อปี จนถึงปี 2050

ในแง่ของวัตถุดิบต้นทางนั้น คาซัคสถานมีปริมาณสำรองน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติและถ่านหินอยู่เป็นจำนวนมากสำหรับการส่งเข้าสู่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์เพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์ระหว่างกระบวนการ (ethane, propane, butanes, naphtha, gas oil, ethylene, propylene, butenes และ butadiene) ซึ่งจะถูกนำไปผลิตต่อเป็นพลาสติก ของเหลวและเรซิ่น (liquids and resins) รวมทั้งผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงต่างๆ และสารตั้งต้นสำหรับการผลิตยา (fine chemicals)

รูปภาพที่ 5-12: แสดงให้เห็นว่าคาซัคสถานมีศักยภาพในเรื่องวัตถุดิบต้นทาง สำหรับการป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมปิโตรเคมีภัณฑ์

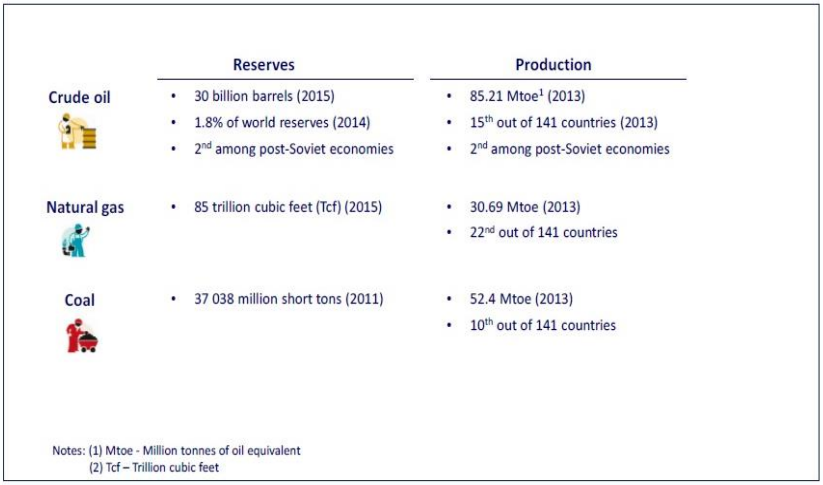

Source: IEA (n.d.), "*Energy Atlas*", International Energy Agency website, www.iea.org/statistics/ieaenergyatlas/; EIA (n.d.), "International energy statistics", www.eia.gov/cfapps/ipdbproject/IEDIndex3.cfm.

ที่มา : OECD. (2015). OECD Eurasia Competitiveness Programme. Peer Review Note – Strengthening Kazakhstan's Skills in Petrochemistry and Chemistry through Occupational Standard.

4. โรงงานผลิตเม็ดพลาสติก

สินค้ากลุ่มเคมีภัณฑ์และพลาสติกของคาซัคสถานที่สำคัญ ได้แก่ polystyrene (PS) ซึ่งหลักๆ มาจากแหล่งผลิตใกล้กับเมือง Aktau บริเวณชายฝั่งทะเลแคสเปียน, polyethylene (PE) และ polypropylene (PP) ซึ่งผลิตจากก๊าซธรรมชาติที่ออกมาในรูปแบบของ ethylene และ propylene

อุตสาหกรรมพลาสติกและยางของคาซัคสถานได้รับการพัฒนาโดยบริษัทผู้ผลิตภายในประเทศซึ่งส่วนใหญ่ยังคงเป็นกิจการขนาดเล็กจนถึงขนาดกลาง โดยในส่วนของการจัดหาวัตถุดิบ เครื่องมือ เครื่องจักร และสารเคมีต่างๆ สำหรับกระบวนการผลิต ยังมีการนำเข้าจากต่างประเทศอยู่มาก ได้แก่ วัตถุดิบสำหรับการผลิตบรรจุภัณฑ์ต่างๆ

(รวมทั้งฟิล์มและเทป) เครื่องจักรและอุปกรณ์สำหรับการผลิตแบบรีไซเคิล เครื่องจักรสำหรับกระบวนการหลอมอัดขึ้นรูป (Extrusion) วัตถุดิบสำหรับกระบวนการผลิตพอลิเมอร์ และเม็ดพลาสติก เช่น polypropylene (PP), polyethelene (PE)

5. เม็ดพลาสติกประเภทต่างๆ

พลาสติกที่ใช้กันมากในปัจจุบันอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ถุง กล่อง ท่อ แผ่นฟิล์ม ภาชนะ และบรรจุภัณฑ์ต่างๆ ส่วนมากมีแหล่งกำเนิดจากปิโตรเลียม ซึ่งรวมถึงน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นสารไฮโดรคาร์บอนที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติใต้ผิวดิน และมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เพราะเป็นทั้งแหล่งพลังงานและแหล่งวัตถุดิบสำหรับผลิตวัสดุสังเคราะห์ต่างๆ ปิโตรเลียมจะอยู่ในสถานะเป็นก๊าซ ของเหลว หรือของแข็ง ขึ้นกับอุณหภูมิ ความดัน และจำนวนหรือการจัดเรียงตัวของคาร์บอนในโมเลกุล โดยทั่วไปสารไฮโดรคาร์บอนที่มีคาร์บอนไม่เกิน 4 อะตอม จะมีสถานะเป็นก๊าซ ถ้ามีคาร์บอนระหว่าง 5-19 อะตอมจะมีสถานะเป็นของเหลว และถ้ามีคาร์บอนตั้งแต่ 20 อะตอม จะมีสถานะเป็นของแข็ง

การกลั่นลำดับส่วนน้ำมันดิบ ทำให้เราสามารถแยกสารประกอบไฮโดรคาร์บอนออกเป็นส่วนต่างๆ ซึ่งพบว่ามีปริมาณสารประกอบไฮโดรคาร์บอนสายยาวเกินกว่าความต้องการใช้งานอยู่ปริมาณมาก แต่กลับมีสารประกอบไฮโดรคาร์บอนสายสั้นที่มีการนำไปใช้ประโยชน์มากกว่าอยู่น้อย จึงต้องนำสารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่เกินความต้องการมาผ่านกระบวนการแยกสลายเพื่อตัดความยาวให้สั้นลง ได้เป็นสารประกอบขนาดเล็ก เช่น ก๊าซเอทธิลีนและโพรพิลีน ซึ่งเป็นสารตั้งต้นในการผลิตพลาสติกบางชนิด โดยก๊าซเหล่านี้จะถูกส่งไปยังโรงงานผลิตเม็ดพลาสติก

รูปภาพที่ 5-13: การกลั่นลำดับส่วนของน้ำมันดิบเพื่อแยกสารประกอบไฮโดรคาร์บอนออกเป็นส่วนต่างๆ

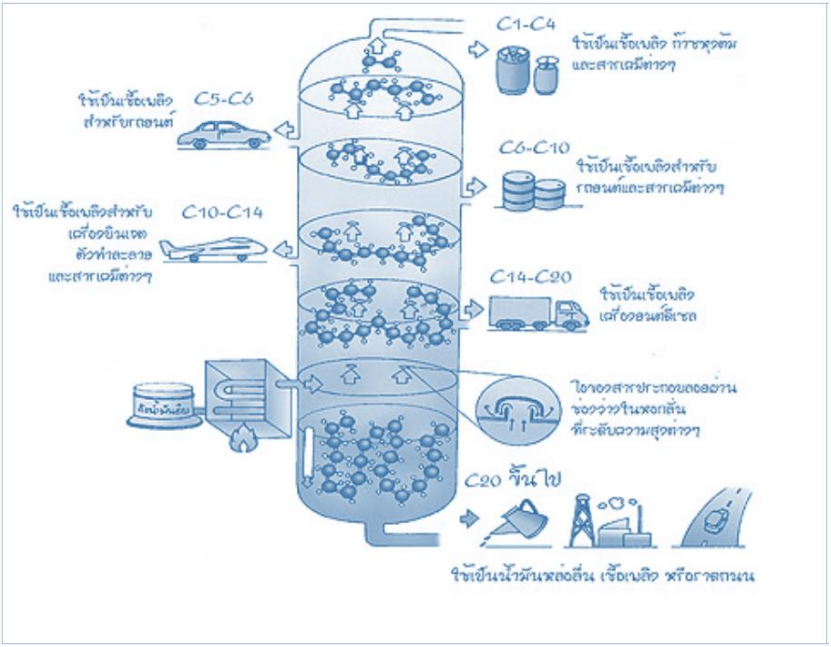

ที่มา : Google Sites (online). (2019). Plastic.

กระบวนการผลิตเม็ดพลาสติกเริ่มต้นจากการนำสารประกอบไฮโดรคาร์บอนที่มีขนาดเล็กซึ่งได้จากกลั่นลำดับส่วนน้ำมันดิบมาทำปฏิกิริยากันจนได้เป็นสายโซ่ยาว เรียกว่าพอลิเมอร์ ซึ่งพอลิเมอร์แต่ละชนิดสังเคราะห์โดยใช้วัตถุดิบเริ่มต้นที่แตกต่างกันไป ทำให้พอลิเมอร์มีสมบัติที่แตกต่างกันออกไปด้วย โดยพอลิเมอร์ที่สังเคราะห์ได้นี้ จะถูกนำไปขึ้นรูปเป็นเม็ดพลาสติกและผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ต่อไป ตัวอย่างเช่น การผลิตเม็ดพลาสติก polyethelene (PE) โดยเริ่มต้นจากก๊าซเอทธิลีนซึ่งถูกเก็บในถังปฏิกิริยา เมื่อเติมตัวเร่งปฏิกิริยาที่เหมาะสม จะเกิดปฏิกิริยาขึ้น โมเลกุลขนาดเล็กๆ จำนวนมากจะเข้ามาต่อกันเป็นโมเลกุลที่ยาวมากๆ ได้ polyethelene ที่มีสมบัติเหมาะสมสำหรับนำไปขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ขวด ถุง และของเล่น เป็นต้น

พลาสติกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ[19]

1. <u>เทอร์โมพลาสติก</u>

เทอร์โมพลาสติก (Thermoplastic) หรือเรซิน เป็นพลาสติกที่ใช้กันแพร่หลายที่สุด ได้รับความร้อนจะอ่อนตัว และเมื่อเย็นลงจะแข็งตัว สามารถเปลี่ยนรูปได้ พลาสติกประเภทนี้โครงสร้างโมเลกุลเป็นโซ่ตรงยาว มีการเชื่อมต่อระหว่างโซ่พอลิเมอร์น้อยมาก จึงสามารถหลอมเหลว หรือเมื่อผ่านการอัดแรงมากจะไม่ทำลายโครงสร้างเดิม ตัวอย่าง พอลิเอทิลีน (PE) พอลิโพรพิลีน (PP) พอลิสไตรีน (PS) มีสมบัติพิเศษคือ เมื่อหลอมแล้วสามารถนำมาขึ้นรูปกลับมาใช้ใหม่ได้ ชนิดของพลาสติกในตระกูลเทอร์โมพลาสติก ได้แก่

- โพลิเอทิลีน (Polyethylene: PE) เป็นพลาสติกที่ไอน้ำซึมผ่านได้เล็กน้อย แต่อากาศผ่านเข้าออกได้ มีลักษณะขุ่นและทนความร้อนได้พอควร เป็นพลาสติกที่นำมาใช้มากที่สุดในอุตสาหกรรม เช่น ท่อน้ำ ถัง ถุง ขวด แท่นรองรับสินค้า
- โพลิโพรพิลีน (Polypropylene: PP) เป็นพลาสติกที่ไอน้ำซึมผ่านได้เล็กน้อย แข็งกว่าโพลิเอทิลีน ทนต่อสารไขมันและความร้อนสูงใช้ทำแผ่นพลาสติก ถุงพลาสติกบรรจุอาหารที่ทนร้อน หลอดดูดพลาสติก เป็นต้น
- โพลิสไตรีน (Polystyrene: PS) มีลักษณะโปร่งใส เปราะ ทนต่อกรดและด่าง ไอน้ำและอากาศซึมผ่านได้พอควร ใช้ทำชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้สำนักงาน เป็นต้น
- เอบีเอส (Acrylonitrile-Butadiene-Styrene) สมบัติคล้ายโพลิสไตรีน แต่ทนสารเคมีดีกว่า เหนียวกว่า โปร่งแสง ใช้ผลิตถ้วย ถาด เป็นต้น
- โพลิไวนิลคลอไรด์ หรือพีวีซี (Polyvinylchloride: PVC) ไอน้ำและอากาศซึมผ่านได้พอควร แต่ป้องกันไขมันได้ดีมีลักษณะใส ใช้ทำขวดบรรจุน้ำมันและไขมันปรุงอาหาร ขวดบรรจุเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่น ไวน์ เบียร์ ใช้ทำแผ่นพลาสติก ห่อเนยแข็ง ทำแผ่นแลมิเนตชั้นในของถุงพลาสติก
- ไนลอน (Nylon) เป็นพลาสติกที่มีความเหนียวมาก คงทนต่อการเพิ่มอุณหภูมิ ทำแผ่นแลมิเนตสำหรับทำถุงพลาสติกบรรจุอาหารแบบสุญญากาศ

[19] วิกิพีเดีย (online). (2019). พลาสติก.

- โพลิเอทิลีน เทอร์ฟะธาเลต หรือเพท (Polyethylene terephthalate: PET) เหนียวมากโปร่งใส ราคาแพง ใช้ทำแผ่นฟิล์มบางๆ บรรจุอาหาร
- โพลิคาร์บอเนต หรือพีซี (Polycarbonate: PC) มีลักษณะโปร่งใส แข็ง ทนแรงยึดและแรงกระแทกได้ดี ทนความร้อนสูง ทนกรด แต่ไม่ทนด่าง เป็นรอยหรือคราบอาหารจับยาก ใช้ทำถ้วย จาน ชาม ขวดนมเด็ก และขวดบรรจุอาหารเด็ก

2. <u>เทอร์โมเซตติ้งพลาสติก</u>

เทอร์โมเซตติ้งพลาสติก (Thermosetting plastic) เป็นพลาสติกที่มีสมบัติพิเศษ คือทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิและทนปฏิกิริยาเคมีได้ดี เกิดคราบและรอยเปื้อนได้ยาก คงรูปหลังการผ่านความร้อนหรือแรงดันเพียงครั้งเดียว เมื่อเย็นลงจะแข็งมาก ทนความร้อนและความดัน ไม่อ่อนตัวและเปลี่ยนรูปร่างไม่ได้ แต่ถ้าอุณหภูมิสูงก็จะแตกและไหม้เป็นขี้เถ้าสีดำ พลาสติกประเภทนี้โมเลกุลจะเชื่อมโยงกันเป็นร่างแหจับกันแน่น แรงยึดเหนี่ยวระหว่างโมเลกุลแข็งแรงมาก จึงไม่สามารถนำมาหลอมเหลวได้ กล่าวคือ เกิดการเชื่อมต่อข้ามไปมาระหว่างสายโซ่ของโมเลกุลของพอลิเมอร์ (cross linking among polymer chains) เหตุนี้หลังจาก พลาสติกเย็นจนแข็งตัวแล้ว จะไม่สามารถทำให้อ่อนได้อีกโดยใช้ความร้อน หากแต่จะสลายตัวทันทีที่อุณหภูมิสูงถึงระดับ การทำพลาสติกชนิดนี้ให้เป็นรูปลักษณะต่างๆ ต้องใช้ความร้อนสูง และโดยมากต้องการแรงอัดด้วย เทอร์โมเซตติงพลาสติก ได้แก่

- เมลามีน ฟอร์มาลดีไฮด์ (melamine formaldehyde) มีสมบัติทางเคมีทนแรงดันได้ 7,000-135,000 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว ทนแรงอัดได้ 25,000-50,000 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว ทนแรงกระแทกได้ 0.25-0.35 ทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิ ทนความร้อนได้ถึง 140 องศาเซลเซียส และทนปฏิกิริยาเคมีได้ดี เกิดคราบและรอยเปื้อนยาก เมลามีนใช้ทำภาชนะบรรจุอาหารหลายชนิด และนิยมใช้กันมาก มีทั้งที่เป็นสีเรียบและลวดลายสวยงาม ข้อเสียคือ น้ำส้มสายชูจะซึมเข้าเนื้อพลาสติกได้ง่าย ทำให้เกิดรอยด่าง แต่ไม่มีพิษภัยเพราะไม่มีปฏิกิริยากับพลาสติก
- ฟีนอลฟอร์มาดีไฮด์ (phenol-formaldehyde) มีความต้านทานต่อตัวทำละลาย สารละลายเกลือและน้ำมัน แต่พลาสติกอาจพองบวมได้เนื่องจากน้ำ หรือแอลกอฮอล์พลาสติกชนิดนี้ใช้ทำฝาจุก ขวดและหม้อ

- อีพ็อกซี่ (epoxy) ใช้เคลือบผิวของอุปกรณ์ภายในบ้านเรือน และท่อเก็บก๊าซ ใช้ในการเชื่อมส่วนประกอบโลหะ แก้ว และเซรามิก ใช้ในการหล่ออุปกรณ์ที่ทำจากโลหะและเคลือบผิวอุปกรณ์ ใช้ใส่ในส่วนประกอบของอุปกรณ์ไฟฟ้า เส้นใย ของท่อ และท่อความดัน ใช้เคลือบผิวของพื้นและผนัง ใช้เป็นวัสดุของแผ่นกำบังนิวตรอน ซีเมนต์ และปูนขาว ใช้เคลือบผิวถนน เพื่อกันลื่น ใช้ทำโฟมแข็ง ใช้เป็นสารในการทำสีของแก้ว
- โพลิเอสเตอร์ (polyester) กลุ่มของพอลิเมอร์ที่มีหมู่เอสเทอร์ (-O•CO-) ในหน่วยซ้ำเป็นพอลิเมอร์ที่นำมาใช้งานได้หลากหลาย เช่น ใช้ทำพลาสติกสำหรับเคลือบผิว ขวดน้ำ เส้นใย ฟิล์มและยาง เป็นต้น ตัวอย่างพอลิเมอร์ในกลุ่มนี้ เช่น โพลิเอทิลีนเทเรฟทาเลต โพลิบิวทิลีนเทเรฟทาเลต และพอลิเมอร์ผลึกเหลวบางชนิด
- ยูรีเทน (urethane) ชื่อเรียกทั่วไปของเอทิลคาร์บาเมต มีสูตรทางเคมีคือ NH2COOC2H5
- โพลิยูรีเทน (polyurethane) พอลิเมอร์ประกอบด้วยหมู่ยูรีเทน (–NH•CO•O-) เตรียมจากปฏิกิริยาระหว่างได้ไอโซยาเนต (di-isocyanates) กับไดออล (diols) หรือไทรออล (triols) ที่เหมาะสม ใช้เป็นกาว และน้ำมันชักเงาพลาสติกและยาง ชื่อย่อคือ PU

สำหรับการผลิตเม็ดพลาสติกประเภทต่างๆ นี้ ในคาซัคสถานยังมีการผลิตที่ไม่เพียงพอต่อการป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมขั้นต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันยังมีการนำเข้าเม็ดพลาสติกจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ถือได้ว่าเป็นโอกาสที่น่าสนใจสำหรับธุรกิจไทยที่มีความชำนาญในอุตสาหกรรมการผลิตเม็ดพลาสติกจากปิโตรเลียม อีกทั้งคาซัคสถานเองมีทรัพยากรขั้นต้นน้ำ ได้แก่ น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติเป็นจำนวนมาก จึงถือได้ว่ามีศักยภาพต่อการผลิตและมีความน่าสนใจไม่น้อย

1.3) การวิเคราะห์ขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่า

ในขั้นปลายน้ำของห่วงโซ่คุณค่านั้นมีสิ่งที่เกี่ยวข้องได้แก่

6. เทคโนโลยีการฉีด Mold ขึ้นรูป

กระบวนการฉีด Mold ขึ้นรูปเป็นกระบวนการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์โดยการฉีดพลาสติกที่กำลังหลอมเหลวให้เป็นรูปทรงต่างๆ โดยการใส่เข้าไปในแป้นพิมพ์ด้วยความดันสูง โดยเครื่องมือสำหรับฉีดขึ้นรูปนั้นเป็นวิธีการที่ใช้กันทั่วไปและเป็นที่นิยมในการผลิตชิ้นส่วนพลาสติก ซึ่งเหมาะสำหรับจำนวนการผลิตปริมาณมาก

การฉีดขึ้นรูป (Injection molding) จะเริ่มต้นจากการนำวัตถุดิบจำพวกผงหรือเม็ดพลาสติกใส่ลงไปในอุปกรณ์ที่เรียกว่าฮอปเปอร์ จากนั้นวัตถุดิบเหล่านั้นจะถูกดันส่งไปยังด้านหน้าของกระบอกสูบซึ่งจะมีแผ่นความร้อนไฟฟ้าที่จะทำให้พลาสติกหลอมเหลว หลังจากนั้นตัวพลาสติกจะถูกดันผ่านหัวฉีดเข้าไปยังแม่พิมพ์ แม่พิมพ์จะมีการหล่อเย็นด้วยน้ำเย็นที่ผลิตจากเครื่องทำน้ำเย็นเพื่อทำให้ชิ้นงานคงตัวได้รูปตามที่ต้องการ และสามารถถอดชิ้นงานออกจากแม่พิมพ์ได้โดยที่ไม่ต้องปล่อยทิ้งไว้เป็นระยะเวลายาวนาน

คาซัคสถานมีเทคโนโลยีสำหรับการฉีด Mold ขึ้นรูปซึ่งมีใช้ในโรงงานพลิตพลาสติกทั่วๆ ไป สามารถฉีดขึ้นรูปพลาสติกได้ด้วยตัวเอง แต่เครื่องจักรการผลิตส่วนใหญ่จะนำเข้าจากจีน รัสเซีย ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา ส่วนเม็ดพลาสติกส่วนใหญ่นำเข้าจากจีน เกาหลี รัสเซีย

7. โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก

โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกในคาซัคสถานส่วนใหญ่ยังเป็นธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง และยังผลิตได้ไม่เพียงพอต่อปริมาณความต้องการบริโภคภายในประเทศ ส่งผลให้คาซัคสถานต้องนำเข้าสินค้าหรือผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปอยู่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังมีเทคโนโลยีการผลิตที่ไม่สูงมากนัก และยังต้องนำเข้าสารเคมี เม็ดพลาสติก และเครื่องจักรการผลิต โดยส่วนใหญ่จะนำเข้าเครื่องจักรจากจีน รัสเซีย ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกา

8. ผลิตภัณฑ์ชิ้นส่วนของสินค้าที่ขึ้นรูปจากพลาสติก

ผลิตภัณฑ์ชิ้นส่วนของสินค้าที่ขึ้นรูปจากพลาสติกที่มีจำหน่ายในคาซัคสถานนั้นมีอยู่หลายประเภท อาทิเช่น

- ชิ้นส่วนเฟอร์นิเจอร์ต่างๆ เช่น ชิ้นส่วนของโต๊ะ เก้าอี้ เฟอร์นิเจอร์สำนักงาน ตู้ ลิ้นชัก เตียง
- ชิ้นส่วนในอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ เช่น ชิ้นส่วนกระเป๋า ชิ้นส่วนหูฟัง ชิ้นส่วนนาฬิกา
- ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ เช่น ชิ้นส่วนไมโครเวฟ ชิ้นส่วนเครื่องซักผ้า ชิ้นส่วนของตู้เย็น
- ชิ้นส่วนอุปกรณ์รถยนต์
- ชิ้นส่วนของเล่นเด็ก
- ชิ้นส่วนเครื่องจักรอุตสาหกรรม

9. ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากพลาสติก

ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากพลาสติกที่มีจำหน่ายในคาซัคสถานนั้นมีอยู่หลากหลาย ได้แก่ ภาชนะพลาสติกต่างๆ (เช่น ถ้วย จาน แก้วน้ำ ช้อน ส้อม ขวดน้ำ ถัง กะละมัง กล่อง) อุปกรณ์เครื่องครัวพลาสติก เฟอร์นิเจอร์ทั้งชิ้นที่ทำจากพลาสติก (เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ลิ้นชัก) ถุงพลาสติกประเภทต่างๆ ท่อพลาสติก แผ่นฟิล์มยืด เทป บรรจุภัณฑ์ต่างๆ ถังขยะ ตะกร้า กระถางต้นไม้ ไม้แขวนเสื้อ เป็นต้น แต่เนื่องจากคาซัคสถานเองยังมีการผลิตภายในประเทศที่ไม่เพียงพอ จึงต้องนำเข้าผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งสินค้าที่เป็นเกรดทั่วไปและราคาไม่แพงส่วนใหญ่จะนำเข้าจากจีน รัสเซีย และเวียดนาม ถ้าเป็นสินค้าเกรดดีส่วนใหญ่จะนำเข้าจากอิตาลี ซึ่งถือเป็นโอกาสที่น่าสนใจสำหรับธุรกิจไทยที่มีความชำนาญในการผลิตผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากพลาสติกต่างๆ เหล่านี้ โดยเฉพาะสินค้าพลาสติกเกรดที่ใช้กับอาหาร ที่อาจไปขยายธุรกิจโดยการไปตั้งโรงงานผลิตในคาซัคสถานเพื่อส่งขายภายในประเทศ หรือส่งขายยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น รัสเซีย อุซเบกิสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน เป็นต้น

10. การจัดจำหน่ายภายในประเทศ

ตลาดสินค้าผลิตภัณฑ์พลาสติกในระดับของการอุปโภคบริโภคในคาซัคสถานนั้น มีทั้งตลาดแบบดั้งเดิม (Traditional trade) คือ เป็นรูปแบบการวางขายในร้านขายของชำ ร้านขายส่งทั่วๆ ไป และช็อป (ซึ่งสินค้าที่ขายในช็อปส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องราคาที่ไม่แพง และมักเป็นสินค้านำเข้าจากจีน เวียดนาม) ส่วนรูปแบบตลาดสมัยใหม่ (Modern trade) เช่น ห้างสรรพสินค้า ซุปเปอร์มาร์เก็ต มีให้เห็นอยู่มากในเขตเมือง สินค้าที่ขายใน Modern trade นี้ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าพลาสติกที่เกรดสูงกว่าที่ขายแบบ Traditional trade และมีราคาสูงกว่า เช่น ภาชนะพลาสติกสำหรับบรรจุอาหาร อุปกรณ์เครื่องครัวพลาสติกสำหรับอาหาร เป็นต้น ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่นำเข้าจากอิตาลี รองลงมาคือสินค้าที่นำเข้าจากเยอรมนี

11. การจัดจำหน่ายต่างประเทศ

คาซัคสถานตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ดีสำหรับการส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ไปยังตลาดต่างประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จีน รัสเซีย เกาหลี อุซเบกิสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน อาเซอร์ไบจาน อัฟกานิสถาน ยูเครน ตุรกี แอฟริกาเหนือ เอเชียกลาง เป็นต้น ซึ่งจีนนั้นเป็นตลาดผู้บริโภคเคมีภัณฑ์ที่ใหญ่ที่สุดของโลก (ISC and WPC, 2013)

12. การขนส่งเพื่อจัดจำหน่าย

ในเดือนกันยายน 2014 คาซัคสถานประกาศแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติภายใต้วิสัยทัศน์ Nurly Zhol หรือ ‘เส้นทางสู่อนาคต’ (The Path to the Future) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงระหว่างทวีปเอเชียและยุโรป โดยโครงการดังกล่าวได้รับอิทธิพลทางความคิดและแรงผลักดันจากข้อริเริ่มแถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหมใหม่ของจีน (The New Silk Road Economic Belt-SREB) คาซัคสถานตั้งเป้าหมายมูลค่าการลงทุนในวิสัยทัศน์ Nurly Zhol กว่า 4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ ภายในปี 2020 โดยปัจจุบันได้ลงทุนไปแล้วกว่า 9 พันล้านเหรียญสหรัฐ[20]

[20] Royal Thai Embassy. Astana. Kazakhstan. (2018). Republic of Kazakhstan.

ถึงจะเป็นประเทศที่มั่งคั่งที่สุดในเอเชียกลาง โดยมี GDP คิดเป็นร้อยละ 60 ของประเทศในแถบนั้น จากรายได้ที่มาจากน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และเหมืองแร่ แต่ระบบขนส่งสาธารณะของคาซัคสถานกลับยังไม่ครอบคลุมนัก โดยรถยนต์ยังเป็นพาหนะที่คนเมืองส่วนใหญ่ใช้กัน ส่วนรถไฟใต้ดิน (metro) ปัจจุบัน ยังมีเฉพาะในเมืองหลวงเก่าอัลมาตี ขณะที่ในเมืองนูร์ซุลตันยังอยู่ระหว่างการก่อสร้าง

ถึงแม้คาซัคสถานจะไม่มีทางออกสู่ทะเล แต่รัฐบาลคาซัคสถานก็ได้พัฒนาการขนส่งทางบกโดยใช้ประโยชน์จากระเบียงการขนส่งระหว่างประเทศข้ามพรมแดนของคาซัคสถานทั้ง 4 สาย ประกอบด้วย

- Trans-Asian Railway Main (TRAM) ระเบียงทิศเหนือเชื่อมระหว่างยุโรปตะวันตก-จีน-คาบสมุทรเกาหลีและญี่ปุ่น ผ่านรัสเซีย
- Trans-Asian Railway Main (TRAM) ระเบียงทิศใต้ เชื่อมระหว่างยุโรปตะวันออกเฉียงใต้-จีน-เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านตุรกี อิหร่าน เอเชียกลาง
- Transport Corridor Europe-Caucasus-Asia (TRACECA) เชื่อมระหว่างยุโรปตะวันออก-เอเชียกลาง ผ่านทะเลดำ คอเคซัส และทะเลสาปแคสเปียน
- ระเบียงเหนือ-ใต้ เชื่อมระหว่างยุโรปตอนเหนือ-ตะวันออกกลาง ผ่านรัสเซีย อิหร่าน

คาซัคสถานเป็นประเทศที่มีทรัพยากรต้นน้ำของอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ที่สมบูรณ์ ได้แก่ น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ และสิทธิประโยชน์ทางการค้าที่ได้รับจากประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงเป็นโอกาสหนึ่งที่นักลงทุนไทยที่มีความเชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมนี้จะออกไปสร้างเครือข่ายการลงทุนหรือขยายธุรกิจเพิ่มเติม โดยอาจไปตั้งโรงงานผลิตพลาสติก เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปต่างๆ การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับใช้บรรจุอาหารหรือสัมผัสอาหาร ฟิล์มยืดสำหรับอาหาร เป็นต้น หรืออาจไปตั้งโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกเพื่อใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก ซึ่งยังมีผลิตไม่เพียงพอในคาซัคสถานและยังต้องนำเข้าเป็นจำนวนมาก นอกจากการไปลงทุนตั้งโรงงานผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศแล้ว ยังสามารถส่งขายยังประเทศเพื่อนบ้านและประเทศใกล้เคียง เช่น อุซเบกิซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน รัสเซีย เป็นต้น

(2) การวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ (Porter 5 Forces Model)

2.1) การแข่งขันภายในตลาด

ผู้เล่นในอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ในคาซัคสถานนั้นมีอยู่หลายราย แต่มูลค่าตลาดการผลิตภายในประเทศยังไม่สูงมากนักแม้จะมีทรัพยากรในขั้นต้นน้ำอยู่เป็นจำนวนมาก ได้แก่ น้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติ แต่การผลิตเม็ดพลาสติกในขั้นกลางน้ำยังไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่คาซัคสถานจะส่งออกวัตถุดิบต้นทางสำหรับการผลิตเม็ดพลาสติกไปยังต่างประเทศ แล้วนำเข้าเม็ดพลาสติกเพื่อนำมาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์พลาสติกในขั้นปลายน้ำ ซึ่งโรงงานขึ้นรูปผลิตภัณฑ์พลาสติกนั้นมีอยู่หลายราย แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถผลิตได้เพียงพอต่อความต้องการในประเทศและยังต้องนำเข้าเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการแข่งขันในขั้นการผลิตปลายน้ำจึงอยู่ในระดับปานกลาง

2.2) อุปสรรคของผู้มาใหม่

เนื่องจากเม็ดพลาสติกที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกหรือชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์พลาสติกภายในคาซัคสถานนั้นยังไม่เพียงพอต่อการป้อนเข้าสู่โรงงาน ดังนั้นผู้ที่จะเข้าไปตั้งโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกหรือชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์พลาสติกจะต้องจัดหาเม็ดพลาสติก รวมทั้งสารเคมีจากแหล่งอื่น หรือผลิตเม็ดพลาสติกขึ้นเองเพื่อใช้ป้อนเข้าสู่โรงงาน แต่อย่างไรก็ดีการผลิตเม็ดพลาสติกจำเป็นต้องใช้แรงงานฝีมือมากกว่าการผลิตสินค้าพลาสติกสำเร็จรูป ซึ่งค่าจ้างแรงงานฝีมือในคาซัคสถานค่อนข้างสูงอาจส่งผลต่อต้นทุนการผลิต

2.3) อำนาจต่อรองของผู้บริโภค

เนื่องจากชาวคาซัคสถานส่วนมากเป็นผู้มีรายได้ ประกอบกับสินค้าพลาสติกในคาซัคสถานมีให้เลือกซื้อมากมายทั้งที่ผลิตเองภายในประเทศและที่นำเข้าจากต่างประเทศ มีทั้งสินค้าเกรดทั่วไปและสินค้าเกรดดีที่มีราคาสูงขึ้นมา ซึ่งผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการ ดังนั้นอำนาจต่อรองของผู้บริโภคจึงสูง

2.4) อำนาจต่อรองของผู้ผลิต

เนื่องจากวัตถุดิบการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูป และชิ้นส่วนผลิตภัณฑ์พลาสติกนั้นยังมีไม่เพียงพอภายในประเทศ ส่วนใหญ่ยังต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ทั้งในส่วนของเม็ดพลาสติก สารเคมี และเครื่องจักรการผลิต จึงส่งผลให้อำนาจต่อรองของผู้ผลิตอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

2.5) สินค้าทดแทน

ผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีให้พบเห็นได้ทั่วไปในคาซัคสถาน ถ้าเป็นตลาดระดับล่างจนถึงระดับกลางจะนำเข้าจากจีน รัสเซีย เวียดนาม ส่วนตลาดระดับบนที่เป็นสินค้าคุณภาพสูงขึ้นนั้นจะนำเข้าจากอิตาลี รองลงมาคือนำเข้าจากเยอรมนี

(3) การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของอุตสาหกรรมและเคมีภัณฑ์ (SWOT Analysis)

Strength	Weakness
• มีความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบในขั้นต้นน้ำ ได้แก่ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ และถ่านหิน • มีเทคโนโลยีเครื่องจักรการผลิตที่ค่อนข้างสูงแต่ส่วนใหญ่เป็นเครื่องจักรนำเข้า • มีแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพ	• ส่วนใหญ่ยังเป็นธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง ธุรกิจขนาดใหญ่มีไม่กี่ราย • ยังต้องนำเข้าวัตถุดิบ เช่น เม็ดพลาสติก สารเคมี และเครื่องจักรในการผลิตจากต่างประเทศ • ค่าแรงงาน Skilled labour สูง
Opportunity	**Threat**
• เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมไม่สูงนัก และมีโอกาสในการพัฒนาอุตสากรรมต่างๆ ในส่วนกลางน้ำและปลายน้ำ เช่น การผลิตเม็ดพลาสติก การผลิตพลาสติกและเคมีภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรม การผลิตสินค้าสำเร็จรูปจากพลาสติก เป็นต้น • การผลิตเพื่อใช้เองภายในประเทศยังไม่เพียงพอ • ภาครัฐให้การสนับสนุน และมีมาตรการส่งเสริม • โอกาสการเติบโตของตลาดผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ทั้งในคาซัคสถาน และในระดับโลกที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น	• ค่าจ้างแรงงานฝีมือในคาซัคสถานค่อนข้างสูง • สินค้าพลาสติกของไทยยังไม่เป็นที่แพร่หลายและไม่เป็นที่รู้จักมากนักในคาซัคสถาน • มีคู่แข่งจากต่างประเทศสูง หากเป็นสินค้าเกรดทั่วไปและราคาไม่แพง มีคู่แข่งคือจีน ส่วนสินค้าเกรดสูงขึ้นจะมีคู่แข่งคืออิตาลีและเยอรมนี • คาซัคสถานเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล ส่งผลให้การขนส่งสินค้าหรือวัตถุดิบระหว่างไทยและคาซัคสถาน หรือการขนส่งไปยังประเทศที่อยู่ไกลต้องใช้ทางอากาศ หรือทางเรือที่ต้องต่อด้วยรถไฟ ซึ่งส่งผลให้มีค่าขนส่งที่สูง

(4) การวิเคราะห์โอกาสด้านเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ระหว่างคาซัคสถานกับไทย (Production Technology Gap)

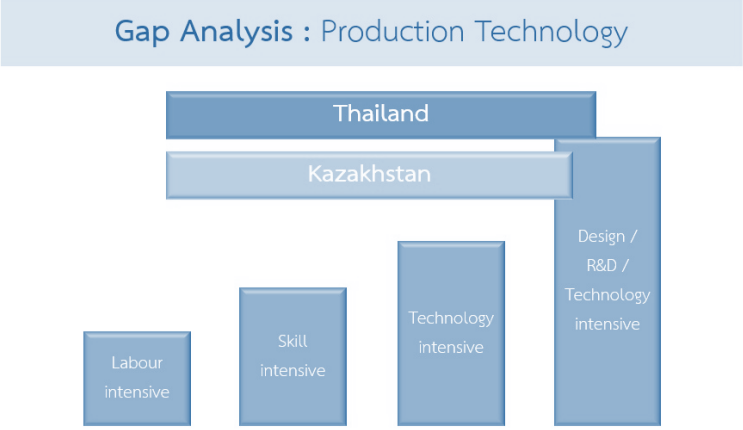

ซึ่งพบว่าภาพรวมของเทคโนโลยีของทั้ง 2 ประเทศ คือไทยและคาซัคสถานนั้นมีความใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก แต่ไทยจะมีเทคโนโลยีและเครื่องจักรในการผลิตเม็ดพลาสติกและผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปสูงกว่าคาซัคสถานเล็กน้อย

(5) สิทธิประโยชน์ / กฎระเบียบ

สาธารณรัฐคาซัคสถานมีนโยบายเพื่อสนับสนุนการลงทุน ดึงดูดการลงทุนในภาคเกษตรกรรม โดยมีมาตรการต่างๆ เช่น

รัฐบาลมีการให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติหลายประการ อาทิ ยกเว้นการเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลในอุตสาหกรรมทุกประเภท ในช่วง 3 ปีแรกของการดำเนินกิจการ ยกเว้นการเก็บภาษีที่ดิน และภาษีอสังหาริมทรัพย์แก่โครงการลงทุนให้เงินอุดหนุนเป็นพิเศษแก่โครงการลงทุนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งยังไม่ได้รับการพัฒนา สูงถึงร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการลงทุนนั้นๆ ออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุน

และการดำเนินธุรกิจเสรี ออกกฎหมายลดความซ้ำซ้อนของระบบการจัดเก็บภาษีที่เรียกเก็บเดิมจาก 45 ประเภท เหลือเพียง 11 ประเภท และกำหนดภาษีธุรกิจในอัตราเดียวร้อยละ 30 และภาษีส่วนบุคคลไม่เกินร้อยละ 40 ออกกฎหมายที่ให้หลักประกันว่าจะไม่มีการริบทรัพย์สิน หรือจะไม่มีผลกระทบทางลบจากการเมืองต่อการลงทุน และนักลงทุนต่างชาติจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันกับนักลงทุนท้องถิ่น[21]

สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน

คาซัคสถานกำหนดให้นักลงทุนสามารถขอรับสิทธิพิเศษด้านการลงทุนได้ เช่น ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุด 10 ปี (ยกเว้นภาษีทรัพย์สินและภาษีที่ดิน) ส่วนภาษีธุรกิจอื่นๆ จะได้รับการลดหย่อนสูงสุด 5 ปี นอกจากนี้ ยังยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีนำเข้าสินค้าหรือวัตถุดิบที่ไม่สามารถจัดหาได้ในคาซัคสถาน หรือหากจัดหาได้ก็ไม่ตรงตามมาตรฐาน เป็นเวลา 1 ปีหรือสูงสุด 5 ปี

การคุ้มครองการลงทุน

บุคคลหรือนิติบุคคลที่เข้ามาลงทุนในคาซัคสถานอย่างถูกต้องตามกฎหมายจะได้รับการคุมครองการลงทุนจากรัฐบาลภายใต้ Law on Investment ในกรณีที่มีการยึดกิจการเป็นของรัฐ นักลงทุนจะได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายเต็มจำนวน ยกเว้นการควบรวมกิจการ นักลงทุนจะได้รับเงินชดเชยค่าเสียหายตามมูลค่าตลาดของสินทรัพย์ของกิจการเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีการประกันสัญญาการลงทุนที่นักลงทุนได้ทำไว้กับรัฐบาล ยกเว้นกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากเหตุผลด้านความมั่นคงของชาติ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชนที่การประกันสัญญาการลงทุนดังกล่าวไม่ได้ให้ความคุ้มครองเต็มจำนวน

การครอบครองที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ภายใต้กฎหมาย Land Code ไม่อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติเป็นเจ้าของที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติในคาซัคสถาน แต่อนุญาตให้เช่าที่ดินได้สูงสุด 5 ปีสำหรับการลงทุนทั่วไป และสูงสุด 10 ปีสำหรับการลงทุนในภาคเกษตรกรรม โดยนักลงทุนต่างชาติ

[21] globthailand.com. (2016). Republic of Kazakhstan.

สามารถครอบครองที่ดินเพื่อทำเกษตรกรรมได้ในกรณีที่เป็นการร่วมทุนกับชาวคาซัคสถาน ทั้งนี้ การโอนธุรกิจที่ดินให้เป็นของภาคเอกชนกำลังดำเนินไปอย่างช้าๆ และรัฐบาลอนุญาตให้ชาวคาซัคเท่านั้นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินเกษตรกรรมได้ ในกรณีที่ชาวต่างชาติและประชาชนทั่วไปต้องการครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดินอื่นๆ จะต้องมีบ้านหรือทรัพย์สินอยู่บนที่ดินผืนนั้น ส่วนที่ดินนอกเหนือจากนั้นถูกครอบครองโดยภาครัฐ

<u>เขตเศรษฐกิจพิเศษ</u>

รัฐบาลคาซัคสถานได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) ขึ้น โดยนักลงทุนที่เข้าไปลงทุนในเขต SEZs จะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี เช่น ได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสูงสุดถึงร้อยละ 100 ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดิน ภาษีนำเข้า รวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นๆ อาทิ การเก็บค่าสาธารณูปโภคในอัตราที่ต่ำกว่านอกเขต SEZs ทั้งนี้ การลงทุนที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแต่ละแห่ง

(6) รูปแบบและกลยุทธ์การลงทุนที่เหมาะสมต่ออุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ในคาซัคสถาน (Investment Solution)

โดยทางทีมวิเคราะห์ได้จัดทำข้อเสนอแนะกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการลงทุนทางธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ในคาซัคสถาน โดยแบ่งกลยุทธ์ออกเป็น 3 ด้าน ใน 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
1.1 รูปแบบการลงทุน	เริ่มลงทุน FDI ในรูปแบบ Joint Venture, ทำความร่วมมือกับภาครัฐ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี	เพิ่มสัดส่วนการถือหุ้นของ Joint Venture	รูปแบบหลัก FDI โดยการ Joint Venture
	สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนโดยรอบ	เริ่มลงทุนในรูปแบบ FDI ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ	
1.2 ด้านกลยุทธ์การลงทุนในอุตสาหกรรม	เข้าลงทุนโดยหาพันธมิตรท้องถิ่น หรือการลงทุนในส่วนของกลางน้ำหรือปลายน้ำ เช่น	ขยายการลงทุนด้านการผลิตอุตสาหกรรมปลายน้ำที่มีมูลค่าสูงขึ้น เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์	=> Strategic Partner ที่ไว้วางใจกัน ได้ => ขยายการลงทุนในธุรกิจที่มีมูลค่าสูงขึ้น ใน Value Chain เพื่อ

ช่วงเวลา กลยุทธ์	ช่วงเริ่มต้นการลงทุน ระยะเวลาประมาณ 1 – 2 ปี	ช่วงขยายธุรกิจ ระยะเวลาประมาณ 2 – 3 ปี	ช่วงดำเนินธุรกิจที่มั่นคง หลังจากมีเสถียรภาพด้านการลงทุน
	การผลิตเม็ดพลาสติก การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปต่างๆ การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับใช้บรรจุอาหาร เป็นต้น	พลาสติกเกรดพรีเมี่ยม เพื่อส่งขายในประเทศและประเทศใกล้เคียง	เพิ่ม Value และความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งขายทั้งในประเทศและประเทศใกล้เคียง เป็นต้น
1.3 สถานที่ลงทุน	บริเวณที่ภาครัฐให้การส่งเสริมหรือในกรณีมีพันธมิตรที่จัดหาพื้นที่ได้	เขตเศรษฐกิจพิเศษ	เขตเศรษฐกิจพิเศษ
2.1 เป้าหมายกลุ่มตลาดและลูกค้า	การผลิตเม็ดพลาสติกหรือผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปเพื่อขายในคาซัคสถาน และการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียง	การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปเพื่อขายในคาซัคสถานและการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียงและ EU	การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูประดับพรีเมี่ยมเพื่อขายในคาซัคสถานและการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียงและ EU
2.2 กลยุทธ์การสร้างข้อได้เปรียบ	เน้นด้านการผลิตที่มีคุณภาพเป็นไปตามกฎหมาย และได้มาตรฐานอุตสาหกรรม	เน้นด้านการผลิตที่มีคุณภาพเป็นไปตามกฎหมาย และได้มาตรฐานอุตสาหกรรม และส่งเสริมตลาดการส่งออกมากขึ้น	พัฒนาการผลิตให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขึ้น และเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้นเป็นเกรดพรีเมี่ยม
3.1 กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการแรงงาน	เน้นการใช้แรงงานที่ไม่ใช่ Skilled labour เพื่อประหยัดต้นทุน แต่ควรฝึกอบรมความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี	เริ่มถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้โอกาสเติบโตแก่พนักงานท้องถิ่น	สร้างระบบบริหารจัดการ โดยจัดทีมเข้าตรวจเช็คปัจจัยต่างๆที่ Setup ไว้
3.2 กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีในอุตสาหกรรม	เน้นการผลิตที่ใช้แรงงานประเภท Non Skill และ Semi Skill เป็นหลัก นำเครื่องจักรกลและเทคโนโลยีการผลิตเข้ามาใช้ ร่วมกับศึกษาแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสินค้าพลาสติกและมาตรฐานอุตสาหกรรม	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Semi Skill และเริ่มนำเทคโนโลยี และระบบ Automation เข้ามาเริ่มใช้ในบางส่วน	พัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อยกระดับให้เป็น Skill และนำเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยขึ้นเข้ามาใช้ โดยมีเทคโนโลยีที่สามารถควบคุมคุณภาพของสินค้าได้
3.3 กลยุทธ์ด้านการเงิน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้นและการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้นและการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน	แบ่งส่วนแบ่งรายได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ส่วนแบ่งจากกำไรสู่ผู้ถือหุ้น และการลงทุนต่อเนื่อง 2. โอนเงินส่วนของกำไรกลับประเทศได้โดยผ่าน International Bank 3. ค่าบริหารจัดการช่องทางจัดจำหน่ายและการบริการลูกค้าในต่างประเทศ โดยให้ลูกค้าชำระตรงสู่บริษัทผู้ลงทุน

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 6 จะทำการสรุปและวิเคราะห์ลู่ทางการลงทุนในคาซัคสถาน ในประเด็นต่างๆ ซึ่งได้จำแนกไว้ 2 ส่วนสำคัญ คือ ข้อเสนอแนะในภาพรวม กับข้อเสนอแนะระดับอุตสาหกรรมที่น่าสนใจ 2 อุตสาหกรรม

ในส่วนของข้อเสนอแนะในภาพรวม ได้เริ่มจากการวิเคราะห์คำถามสำคัญข้อแรก คือ ความคุ้มค่าของการลงทุนก่อน ว่าในภาพรวมนั้น มีความคุ้มค่าหรือไม่ หากไม่มี คือ ลงทุนแล้วขาดทุน และไม่มีช่วงคืนทุนก็จะสรุปได้ว่า “ไม่ควรลงทุน” แต่หากสรุปได้ว่าคุ้มค่าก็จะทำการศึกษาต่อไปว่าในภาพรวมมีประเด็นใดที่ต้องพิจารณาบ้าง โดยเริ่มจากการสรุปจุดเด่น จุดด้อยด้านการลงทุนในคาซัคสถาน จำแนกออกตามประเด็นการศึกษาตั้งแต่ภาพรวมประเทศ กฎระเบียบ นโยบายส่งเสริมการลงทุน คู่แข่ง และทรัพยากรสำคัญ ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ ตำแหน่งของคาซัคสถานต่อการลงทุนของไทย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของการลงทุนบ้าง แล้วจึงใช้ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะด้วย TOWS Matrix ก่อนจะจำแนกเป็นผังการลงทุนที่แนะนำ และกิจกรรมสำหรับแต่ละหน่วยงานต่อไป

ส่วนข้อเสนอแนะในระดับอุตสาหกรรม จะเป็นการรวบรวมข้อมูลจากบทที่ 5 มาทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในรายอุตสาหกรรมที่น่าสนใจโดยเฉพาะ ซึ่งผลการศึกษามี ดังนี้

6.1 ข้อเสนอต่อรัฐและเอกชนทั่วไป

6.1.1 ภาพรวมความคุ้มค่าในการลงทุน

ความเป็นไปได้ในการลงทุนเบื้องต้น (Feasibility Study)

คำถามสำคัญคำถามหนึ่งที่นักลงทุนมักถามเป็นอันดับแรก คือ การลงทุนนั้นมีความคุ้มค่าในการลงทุนหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความคุ้มค่าทางการเงิน เพราะหากไม่มีความคุ้มค่า ปัจจัยและเหตุผลอื่นๆ ก็ไม่อาจจะจูงใจให้นักลงทุนออกไป “ขาดทุน” ยังต่างประเทศได้ แต่ในทางกลับกัน หากมีความคุ้มค่า คือ ลงทุนแล้วได้ “กำไร” นักลงทุนก็พร้อมจะศึกษาหาลู่ทาง ซึ่งรวมถึงการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการลงทุน เพื่อทำให้การลงทุนเกิดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า “หากการลงทุนมีกำไร ทุกปัญหาย่อมมีทางออก” แต่ “หากการลงทุนขาดทุน ต่อให้ไม่มีปัญหาก็มีปัญหา”

สำหรับคาซัคสถาน การศึกษานี้ได้เลือก**ธุรกิจฟาร์มปลาเทราท์**มาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากเห็นว่า เป็นสินค้าที่ปริมาณความต้องการบริโภคภายในคาซัคสถานมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ประกอบกับเป็นสินค้าที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้ผลิตในประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ อีกทั้งคาซัคสถานยังมีแหล่งน้ำหลายแห่งเหมาะแก่การเพาะเลี้ยงอีกด้วย โดยมีรายละเอียดกรณีศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 6-1: สรุปภาพรวมและผลตอบแทนโครงการลงทุนฟาร์มปลาเทราท์ในอัลมาตี

โครงการลงทุน	**โครงการปรับปรุงพันธุ์และเพาะเลี้ยงปลาเทราท์ในกระชังบนแม่น้ำชิลิค (Chilik River) ในเมืองอัลมาตี** **โดยมีปริมาณการผลิตคาดการณ์** **คือ ปลาเทราท์ 7,200 ตันต่อปี**
ที่ตั้ง	แม่น้ำชิลิค (Chilik River) ในเมืองอัลมาตี้
เงินลงทุนและผลตอบแทนที่คาดการณ์	**เงินลงทุนขั้นต้น:** 16 ล้านเหรียญสหรัฐฯ **NPV:** 37 ล้านเหรียญสหรัฐฯ **IRR:** 41% **Payback period:** 5 ปี
การวิเคราะห์ตลาด	**ปริมาณบริโภค การผลิต และการนำเข้าปลาเทราท์ของคาซัคสถาน (ตัน)** 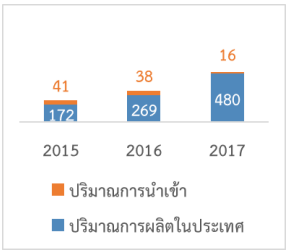 ปริมาณการบริโภคปลาเทราท์ในคาซัคสถานเพิ่มขึ้น 2.33 เท่า จาก 213 ตันในปี 2015 เป็น 496 ตันในปี 2017 โดยมีสัดส่วนการนำเข้าลดลง ซึ่งเป็นไปตามนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนให้ผลิตปลาเทราท์ในประเทศเพื่อทดแทนภารนำเข้า ส่วนใหญ่คาซัคสถานนำเข้ามาจากรัสเซียร้อยละ 98 ของการนำเข้าทั้งหมด **ราคานำเข้าปลาเทราท์จากแต่ละประเทศ (เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน)** 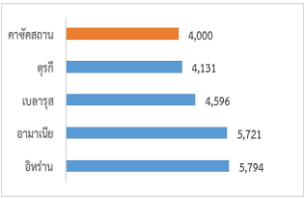 เมื่อเปรียบเทียบราคาปลาเทราท์ที่ผลิตในคาซัคสถานกับราคานำเข้าปลาเทราท์จากประเทศต่างๆ พบว่า ปลาเทราท์ที่ผลิตในคาซัคสถานมีราคาต่ำที่สุดเพียง 4,000 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน สะท้อนว่า การผลิตปลาเทราท์ในคาซัคสถานค่อนข้างมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบและสามารถแข่งขันได้ในตลาดคาซัคสถาน
คุณค่าของโครงการ	สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ในแม่น้ำ ซึ่งสร้างประสิทธิภาพในการผลิตปลาเทราท์ จนสามารถตั้งราคาขายที่แข่งขันกับต่างประเทศได้ ตลอดจนสามารถทดแทนการนำเข้าปลาเทราท์จากต่างประเทศได้ รวมถึงมีศักยภาพในการส่งออกไปยังตลาดโลกอีกด้วย
นโยบายสนับสนุน	รัฐบาลคาซัคสถานมีนโยบายในการสนับสนุนการผลิตปลาเทราท์ในประเทศ โดยมีระยะเวลาโครงการสนับสนุนในช่วงปี 2017-2021 วัตถุประสงค์เพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นหลัก
กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย	ตัวกลางในการจำหน่ายสินค้าในคาซัคสถาน ทั้งซุปเปอร์มาร์เก็ต ร้านขายของชำ ภัตราคาร และร้านค้าต่างๆ เป็นต้น

ที่มา: Kazakh Invest

6.1.2 ตำแหน่งการลงทุนของไทยในคาซัคสถาน

(1) SWOT Analysis

ตารางที่ 6-2 สรุปจุดเด่น จุดด้อยของคาซัคสถานในแง่มุมต่างๆ ทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ นโยบายส่งเสริม ฯลฯ ในคาซัคสถาน ซึ่งพบว่า จุดเด่นของคาซัคสถานมีอยู่หลากหลายประการ ทั้งด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเมืองมีเสถียรภาพ ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ต้นทุนทางพลังงานอยู่ในระดับต่ำ ผู้คนมีกำลังซื้อสูง แม้มีปัจจัยลบบางประการในด้านอุปสรรคทางภาษารัสเซียละคาซัค การตีความในกฎหมายและระเบียบที่ค่อนข้างซับซ้อน รวมถึงจำนวนประชากรเพียง 18 ล้านคนในประเทศ

ตารางที่ 6-2: ตารางสรุปจุดเด่น จุดด้อยในแต่ละด้านของคาซัคสถาน

	จุดเด่น (positive factors)	จุดด้อย (negative factors)
การเมือง	มีเสถียรภาพ ทิศทางของนโยบายไม่เปลี่ยนแปลง	
เศรษฐกิจ	เศรษฐกิจเติบโตดี	เศรษฐกิจอิงกับน้ำมันเป็นหลัก
สังคมวัฒนธรรม	มีทัศนคติที่ดีต่อไทย	ส่วนใหญ่ใช้ภาษารัสเซีย และภาษาซัค
โครงสร้างพื้นฐาน	ระบบรางและถนนคุณภาพดี และครอบคลุม	ประเทศไม่มีทางออกสู่ทะเล
กฎระเบียบ	ไม่มีการกีดกันนักลงทุนต่างชาติ	- ที่ดินสำหรับทำการเกษตร สงวนไว้สำหรับคนท้องถิ่นเท่านั้น - ข้อควรระวังในการตีความกฎหมาย - ยังไม่มี DTA กับไทย
นโยบายสำคัญ	ยุทธศาสตร์ The National Investment Strategy ดึงดูด FDI เข้าประเทศ	-
มาตรการส่งเสริม	- มีมาตรการส่งเสริมด้านภาษีที่ดี - ใช้ที่ดินฟรี หากดำเนินการใน SEZ	-
ตลาดสำคัญ	- ตลาดนำเข้าหลัก คือ รัสเซีย จีน เยอรมนี อิตาลี สหรัฐอเมริกา - ตลาดส่งออกหลัก คือ อิตาลี จีน เนเธอร์แลนด์ รัสเซีย ฝรั่งเศส	-
วัตถุดิบสำคัญ	(1) เชื้อเพลิงที่ได้จากแร่ น้ำมันแร่ (2) เหล็กและเหล็กกล้า (3) ทองแดงและของทำด้วยทองแดง (4) เคมีภัณฑ์อนินทรีย์ และสารประกอบ และ (5) สินแร่ ตะกรัมและเถ้า	
นักลงทุนหลัก	เนเธอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส จีน และญี่ปุ่น	

ที่มา: มูลนิธิ สวค. (2019)

เมื่อแยกจุดเด่นจากปัจจัยภายในออกเป็นจุดแข็ง จุดเด่นจากปัจจัยภายนอกออกเป็นโอกาส จุดด้อยจากปัจจัยภายในเป็นจุดอ่อน และจุดด้อยจากปัจจัยภายนอกเป็นอุปสรรค จะสามารถสรุป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของคาซัคสถาน ได้ดังตารางที่ 6-3

ตารางที่ 6-3: สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของคาซัคสถาน

Strengths	Weaknesses
▪ ทำเลที่ตั้งเชื่อมยุโรปและเอเชีย ▪ มีทรัพยากรหลากหลายและสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่เชื้อเพลิง โลหะ และแก๊ส ▪ เศรษฐกิจเติบโตดี ▪ วัฒนธรรมธุรกิจค่อนข้างเป็นสากล แม้มีพื้นฐานมาจากศาสนาอิสลาม ▪ โครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างดี	▪ เศรษฐกิจอิงกับน้ำมันเป็นหลัก ▪ ขนาดตลาดเล็ก (18 ล้านคน) ▪ ประเทศไม่มีทางออกสู่ทะเล ▪ ส่วนใหญ่ใช้ภาษารัสเซีย และภาษาคาซัค
Opportunities	**Threats**
▪ กฎระเบียบค่อนข้างเปิด และมีนโยบายส่งเสริมและดึงดูด FDI ทั้งมาตรการทางภาษีและไม่ใช่ภาษี ▪ มี FTA กับ สหภาพศุลกากร สหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย และ CISFTA	▪ ปัญหาค่าเงินอ่อนค่า ▪ ที่ดินสำหรับทำการเกษตร สงวนไว้สำหรับคนท้องถิ่นเท่านั้น ▪ ข้อควรระวังในการตีความกฎหมาย ▪ ยังไม่มี DTA กับไทย

ที่มา: มูลนิธิ สวค. (2019)

(2) TOWS Matrix และข้อเสนอแนะในภาพรวม

TOWS Matrix และข้อเสนอแนะในภาพรวม จากการวิเคราะห์ SWOT สามารถจัดทำเป็นตาราง TOWS Matrix ได้ดังนี้

ตารางที่ 6-4: TOWS Matrix

	Strengths	Weaknesses
	▪ ทำเลที่ตั้งเชื่อมยุโรปและเอเชีย ▪ มีทรัพยากรหลากหลายและสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแร่เชื้อเพลิง โลหะ และแก๊ส ▪ เศรษฐกิจเติบโตดี ▪ วัฒนธรรมธุรกิจค่อนข้างเป็นสากล แม้มีพื้นฐานมาจากศาสนาอิสลาม ▪ โครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างดี	▪ เศรษฐกิจอิงกับน้ำมันเป็นหลัก ▪ ขนาดตลาดเล็ก (18 ล้านคน) ▪ ประเทศไม่มีทางออกสู่ทะเล ▪ ส่วนใหญ่ใช้ภาษารัสเซีย และภาษาคาซัค
Opportunities ▪ กฎระเบียบค่อนข้างเปิด และมีนโยบายส่งเสริมและดึงดูด FDI ทั้งมาตรการทางภาษีและไม่ใช่ภาษี ▪ มี FTA กับ สหภาพศุลกากรสหภาพเศรษฐกิจยูเรเชีย และ CISFTA	▪ นโยบายและกิจกรรมส่งเสริมการลงทุน เช่น การอำนวยความสะดวก การดูแลประคับประคองนักลงทุน ฯลฯ ▪ ส่งเสริมการลงทุนเพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่อุตสาหกรรมในภูมิภาค	▪ จัดทำแผนการตลาด และแผนด้านโลจิสติกส์ในตลาด EU และ CIS
Threats ▪ ปัญหาค่าเงินอ่อนค่า ▪ ที่ดินสำหรับทำการเกษตร สงวนไว้สำหรับคนท้องถิ่นเท่านั้น ▪ ข้อควรระวังในการตีความกฎหมาย ▪ ยังไม่มี DTA กับไทย	▪ หน่วยงานรัฐช่วยหาคู่ธุรกิจ	▪ การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ เช่น ด้านกฎหมาย แผนการลงทุน แผนการตลาด ฯลฯ

ที่มา: มูลนิธิ สวค. (2019)

จากตาราง TOWS สามารถสรุปแนวนโยบายสำคัญต่อการลงทุนได้ ดังนี้

1) นโยบายและกิจกรรมส่งเสริมการลงทุนในคาซัคสถาน เช่น การอำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในการติดต่อนัดหมายหน่วยงาน การลดระยะเวลาและขั้นตอนกฎระเบียบต่างๆ เป็นพิเศษ การดูแลนักลงทุนระหว่างดำเนินการ เช่น การมีหน่วยงานคอยดูแลช่วยเหลือ และการทำประกันธุรกิจ การทำความเข้าใจกับแหล่งเงินกู้ และธนาคารที่รับโอนเงิน เป็นต้น

2) ส่งเสริมการลงทุนเพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่อุตสาหกรรมในภูมิภาค เพื่อใช้ประโยชน์จาก (1) ทำเลที่ตั้งของคาซัคสถานอันเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างยุโรปและเอเชีย และ (2) ความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติ และแรงงานในแต่ละประเทศบริเวณเอเชียกลาง ตลอดจน (3) ตลาดขนาดใหญ่ของกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (CIS) กว่า 300 ล้านคน ตลาดกลุ่มประเทศแถบเอเชียกลางและอัฟกานิสถานขนาดกว่า 95 ล้านคน และตลาดจีนตะวันตกอีกกว่า 300 ล้านคน โดยภาครัฐอาจช่วยส่งเสริมในมิติของการวางแผนการตลาดและแผนโลจิสติกส์ในภูมิภาค

3) นโยบายส่งเสริมการจับคู่ธุรกิจ และช่วยเจรจาธุรกิจ การไปลงทุนในตลาดที่ไม่คุ้นชินอย่างคาซัคสถาน อาจส่งผลให้การลงทุนไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ (เช่น อาจไม่ชำนาญในเรื่องของระบบตลาด และอุปสรรคทางด้านภาษา และการตีความกฎหมาย เป็นต้น) จึงจำเป็นต้องร่วมมือกับนักธุรกิจท้องถิ่นที่เชื่อถือได้ ซึ่งความชำนาญในด้านที่แตกต่างกับไทย (เช่น นักลงทุนท้องถิ่นอาจเชี่ยวชาญในการหาแหล่งวัตถุดิบกับตลาด และการประสานกับหน่วยงานรัฐ ส่วนไทยอาจเชี่ยวชาญในการผลิตและแปรรูป หรือกับตลาดใน EU และ CIS) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมกันได้ดี นโยบายหาและจับคู่ธุรกิจ เช่น การทำ Business Matching หรือการรวบรวมรายชื่อนักธุรกิจท้องถิ่นที่เชื่อถือได้ จึงมีความจำเป็น อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันความเสี่ยงการทำสัญญาที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นเช่นกัน จึงต้องนโยบายในการร่างสัญญาคู่ธุรกิจที่เหมาะสมที่ไทยจะไม่ถูกฉ้อโกง หรือเอาเปรียบ (และในทางกลับกันไทยก็ไม่ควรฉ้อโกง และเอาเปรียบคู่ธุรกิจด้วย เพราะจะทำให้เสียชื่อเสียงต่อภาพรวมของนักลงทุนไทยรายอื่น)

4) **การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ** ในด้านกฎมายในคาซัคสถานที่ควรระวังในเรื่องการตีความในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางคอยให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำในเรื่องภาษีของคาซัคสถานนอกจากนั้น การให้คำปรึกษาในด้านอื่นๆ เช่น ด้านแผนการลงทุน แผนการตลาด แผนการโลจิสติกส์ ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งกับนักธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้นธุรกิจ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงและปัญหาในการดำเนินการได้ รวมถึงช่วยในการเพิ่มกำไรได้ด้วย การให้คำปรึกษานี้รัฐสามารถให้ความช่วยเหลือได้ใน 2 แง่ คือ ในแง่ทั่วไป รัฐอาจให้คำปรึกษาฟรีแก่นักลงทุน หรือให้นักลงทุนศึกษาจากรายงานการศึกษา หรือการสัมมนา เป็นต้น กับอีกแง่หนึ่ง คือ การให้คำปรึกษาในประเด็นเฉพาะ โดยรัฐอาจช่วยออกค่าใช้จ่ายกับเอกชนก็ได้

สรุปตำแหน่งการลงทุนของไทยในคาซัคสถาน

ด้วยคาซัคสถานมีปัจจัยบวกหลายด้าน ทั้งการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเมืองมีเสถียรภาพ ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ต้นทุนทางพลังงานต่ำ ผู้คนมีกำลังซื้อสูง แม้มีปัจจัยลบบ้างในด้านอุปสรรคทางภาษารัสเซียและคาซัค การตีความในกฎหมายและระเบียบที่ค่อนข้างซับซ้อน รวมถึงจำนวนประชากรเพียง 18 ล้านคน อย่างไรก็ดี นักลงทุนไทยสามารถใช้ประโยชน์จากปัจจัยบวกดังกล่าวได้ โดยจัดการกับปัจจัยลบได้หลากหลายแนวทาง เช่น ใช้ล่ามรัสเซียและคาซัค-อังกฤษ หาหุ้นส่วนธุรกิจที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดี มีที่ปรึกษาทางกฎหมาย และระมัดระวังในการตีความกฎหมาย รวมถึงการขยายตลาดไปยังสหภาพยุโรป กลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช (CIS) จีน และอัฟกานิสถาน เป็นต้น

6.1.3 แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ และข้อเสนอแนะต่อภาคส่วนต่างๆ ที่สำคัญ

<u>แผนผังขั้นตอนการลงทุนที่แนะนำ</u> รายงานฉบับนี้ ได้มีการประมวลข้อเสนอแนวทางการลงทุนในคาซัคสถานเป็นขั้นตอนจำนวน 12 ขั้นตอน โดยจะได้แบ่งการอธิบายเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงตั้งแต่การเริ่มต้นมีความสนใจไปจนถึงได้มีการตัดสินใจทำธุรกิจ และช่วงของการเริ่มทำธุรกิจไปจนถึงการนำเงินกลับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปภาพที่ 6-1: ขั้นตอนการลงทุนแนะนำของคาซัคสถาน (เริ่มต้นถึงการตัดสินใจทำธุรกิจ)

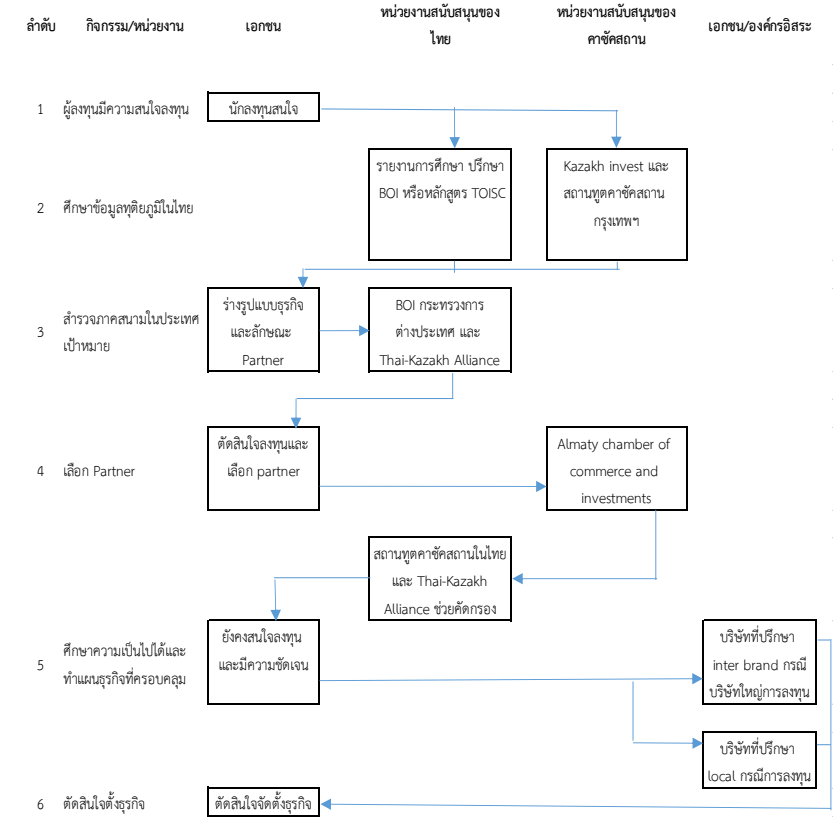

ที่มา: ประมวลโดยมูลนิธิ สวค. (2019)

ในช่วงตั้งแต่นักลงทุนเริ่มมีความสนใจไปจนถึงมีการตัดสินใจทำธุรกิจ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและวิธีการที่แนะนำดังนี้

1. หากมีความสนใจในคาซัคสถาน นักลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้จากทั้งหน่วยงานของไทย หน่วยงานในคาซัคสถาน รวมถึงบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ในขั้นของการศึกษาข้อมูล แหล่งข้อมูลสำคัญ คือ รายงานการศึกษาลู่ทางการลงทุนของ BOI ซึ่งได้มีการจัดทำรายงานเป็นภาษาไทย สะดวกต่อการศึกษาของนักลงทุน หรืออาจเข้าร่วมหลักสูตรการพัฒนานักลงทุนไทยในต่างประเทศของ BOI ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี นอกจากแหล่งข้อมูลภายในประเทศ สำหรับนักลงทุนที่สะดวกจะติดต่อกับคาซัคสถาน นักลงทุนควรติดต่อกับ Kazakh Invest เพื่อขอรับทราบข้อมูล
3. ในการสำรวจเชิงลึก หรือลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อดูสภาพความเป็นจริง SEZ ที่กำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายตรงกับกิจการของผู้ลงทุน เป็นประโยชน์ยิ่งต่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพราะเป็นหน่วยงานที่จะให้ข้อมูลการส่งเสริมในอุตสาหกรรมนั้นๆ ซึ่งนอกจากจะชี้พื้นที่ศักยภาพเหมาะสมต่อการลงทุนแล้ว ยังสามารถแนะนำหุ้นส่วนธุรกิจ หรือร่วมกันพัฒนาโครงการลงทุนให้เข้าใกล้ความจริงได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย
4. ขั้นตอนการจัดหาหุ้นส่วนธุรกิจถิ่น เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการลงทุนในคาซัคสถาน เหตุเพราะไทยกับคาซัคสถาน ตั้งอยู่ไกลกันก ระยะเวลาเดินทางระหว่างกันมากกว่า 6 ชั่วโมง ดังนั้น ความห่างไกลและข้อจำกัดดังกล่าว หุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นซึ่งจะคอยช่วยเหลือ ดูและการจัดการต่างๆ ในคาซัคสถานจึงสำคัญยิ่ง โดยช่องทางการสรรหาหุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่น ช่องทางที่สะดวกที่สุดคือ การติดต่อกับ Almaty chamber of commerce and investments หรือ Kazakh Invest เพราะทั้งสององค์กรเป็นหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานส่งเสริมการลงทุน ซึ่งมีสมาชิกเครือข่ายที่มีศักยภาพเป็นจำนวนมาก
5. เมื่อตระเตรียมการต่างๆ เรียบร้อยและมีแผนธุรกิจ พร้อมที่จะลงทุน นักลงทุนสามารถใช้ที่ปรึกษาทั้งระดับ Inter Brand หรือที่ปรึกษาระดับท้องถิ่นก็ได้ เพื่อที่จะจัดทำ Feasibility Study เชิงลึก โดยที่ปรึกษาทางธุรกิจสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างครอบคลุม และช่วยให้การจัดการธุรกิจในอนาคตเป็นไปอย่างราบรื่น
6. เมื่อนักลงทุนมั่นใจ พร้อมที่จะลงทุนในคาซัคสถาน ในรูปภาพต่อไปจะได้อธิบายถึงขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นทำธุรกิจไปจนถึงการนำเงินกลับ

รูปภาพที่ 6-2: ขั้นตอนการลงทุนแนะนำของคาซัคสถาน (ตัดสินใจทำธุรกิจถึงการนำเงินกลับ)

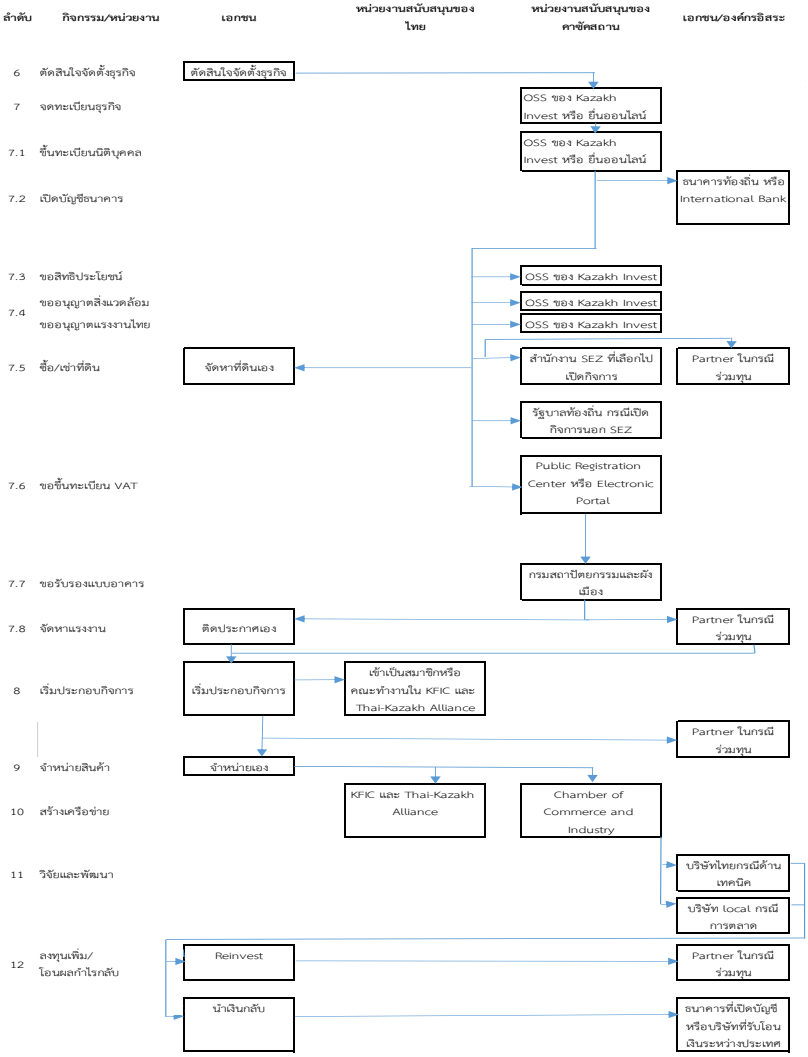

ที่มา: ประมวลโดยมูลนิธิ สวค. (2019)

7. การจดทะเบียนธุรกิจกับศูนย์ One Stop Shop (OSS) ของ Kazakh Invest ซึ่งมีศูนย์บริการกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ของคาซัคสถาน โดยในการจดทะเบียนธุรกิจมีขั้นตอนปลีกย่อยอีก 8 ขั้นตอน ดังนี้
   7.1. ขึ้นทะเบียนนิติบุคคลกับ Public Registration Center หรือศูนย์ OSS หรือผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อนำเลขประจำตัวผู้เสียภาษีไปเปิดบัญชีธนาคารในลำดับถัดไป
   7.2. การเปิดบัญชีธนาคาร ตามที่ได้อธิบายในบทที่ 3 คาซัคสถานไม่มีการกำหนดเงินลงทุนขั้นต่ำ แต่ต้องมีเลขประจำตัวผู้เสียภาษี
   7.3. การขอสิทธิ์ประโยชน์ ตามที่ได้อธิบายข้างต้น สามารถขอได้จาก OSS หรือ SEZ โดยตรง
   7.4. การขออนุญาตสิ่งแวดล้อม และการขออนุญาตใช้แรงงานต่างชาติที่ OSS
   7.5. การจัดหาที่ดิน เป็นไปได้ 3 แนวทาง คือ (1) จัดหาเองกับหน่วยงานภาครัฐในแต่ละภูมิภาค (2) หาใน SEZ กรณีเป็นสมาชิกใน SEZ และ (3) ให้หุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นเป็นผู้จัดการในเรื่องดังกล่าว
   7.6. ขอขึ้นทะเบียนผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ที่ Public Registration Center หรือElectronic Portal
   7.7. กรณีมีการก่อสร้าง ต้องขอรับรองแบบอาคารจากกรมสถาปัตยกรรมและผังเมือง
   7.8. การจัดหาแรงงานเป็นไปได้ 3 แนวทาง ดังนี้ (1) การติดประกาศเอง ในข้อนี้อาจมีข้อดีที่ประหยัดต้นทุน แต่อาจเป็นการเพิ่มงานให้กับนักลงทุน อีกทั้ง หากบริษัทยังไม่มีชื่อเสียงมากพอ วิธีการนี้อาจได้ประสิทธิภาพต่ำ (2) หากเป็นการลงทุนใน SEZ สามารถให้ SEZ นั้นๆ อำนวยความสะดวกได้ และ (3) ในกรณีที่มีหุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่น การให้หุ้นส่วนเป็นผู้จัดการในเรื่องดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะหุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นมีความชำนาญพื้นที่และรู้จักอุปนิสัยของแรงงานมากกว่า
8. เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการในขั้นตอนที่ 7 ธุรกิจจึงเริ่มดำเนินการได้

9. ช่องทางการจำหน่ายสินค้า เป็นไปได้ 2 แนวทาง คือ (1) การจำหน่ายด้วยตัวเอง ในกรณีที่บริษัทมีชื่อเสียงมากพอ และมีความมั่นใจในระบบการจัดการโลจิสติกส์ของบริษัท และ (2) การให้หุ้นส่วนธุรกิจท้องถิ่นเป็นผู้จัดการในเรื่องดังกล่าว
10. นอกจากนี้ ในการสร้างเครือขายเพื่อขยายช่องทางทางธุรกิจในคาซัคสถาน หรือแม้กระทั่งการร่วมกันวิจัยพัฒนา หรือดัดแปลงสินค้าให้ตรงตามความต้องการของตลาด นักลงทุนสามารถร่วมเป็นสมาชิกใน Thai-Kazakh Alliance และ/หรือร่วมเป็นคณะทำงานในสมาคมนักลงทุนชาติของคาซัคสถาน (KFIC)
11. การโอนทุนเพิ่มสามารถทำได้สะดวก และการโอนเงินกลับก็ไม่มีข้อจำกัดเช่นกัน เพียงแต่ต้องการเอกสารสนับสนุน เช่น สัญญากู้ยืมเงิน และบัญชีที่ได้รับการรับรองจากผู้ตรวจบัญชี และอาจต้องลงนามหลายคน เป็นต้น

<u>ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ ของไทย</u>

จากการศึกษาสามารถสรุปข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานต่างๆ ของไทยได้ดังนี้

- **สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) จัดกิจกรรมที่เหมาะสม อาทิ**
  - กิจกรรมฝึกอบรมนักลงทุน
  - กิจกรรม Road Show
  - กิจกรรม Business Matching แบบเจาะจง คือ คัดเฉพาะนักลงทุนไทยที่มีโครงการ หรือประเด็นลงทุนที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง ไปพบปะกับนักลงทุนคาซัคสถาน ที่มีคุณสมบัติตรงหรือใกล้เคียงกับที่ระบุในโครงการ
  - เผยแพร่รายงานการศึกษาลู่ทางการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายงานการศึกษาฉบับเต็ม คู่มือการลงทุน คลิปวิดีโอ info graphic และบทความ เป็นต้น
  - ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ จัดทำความตกลงอนุสัญญาภาษีซ้อน เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีความตกลงดังกล่าว

- **กระทรวงการต่างประเทศ**
  - ร่วมช่วยเอกชนในการเจรจาต่อรองเพื่อลดอุปสรรค หรือให้ได้มาซึ่งมาตรการส่งเสริมอันเป็นพิเศษเพิ่มเติม
  - ร่วมกับ BOI และกระทรวงพาณิชย์ในการจัดหานักลงทุนไทยที่มีศักยภาพไปศึกษาลู่ทาง หรือ ไปลงทุน
  - ร่วมกับสถานทูตใน EU และสหรัฐฯ ประชาสัมพันธ์ หรือหาช่องทางตลาดสำหรับนักลงทุนไทยในคาซัคสถาน
  - ผลักดันความช่วยเหลือระหว่างประเทศ เช่น การส่งผู้เชี่ยวชาญ
  - ช่วยผลักดันแผนการลงทุนขนาดใหญ่อื่นๆ
  - จัดทำความตกลงอนุสัญญาภาษีซ้อน

- **กระทรวงการคลัง**
  - พิจารณาความเป็นไปได้ และดำเนินความตกลงอนุสัญญาภาษีซ้อน

- **กระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ)**
  - กิจกรรม Business Matching แบบทั่วไป
  - ติดตาม และรายงาน โอกาสการลงทุน เช่น ประกาศประมูลโครงการของรัฐ และความต้องการของเอกชนในการหาคู่ธุรกิจกับไทย
  - รวบรวมรายชื่อเอกชนคาซัคสถานที่มีศักยภาพและเชื่อถือได้ และเอกชนไทยที่มีความสนใจ โดยอาจร่วมมือกับกลุ่ม Thai-Kazakh Alliance
  - ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศใน EU สหรัฐฯ และประเทศในอ่าวอาหรับ ประชาสัมพันธ์ หรือหาช่องทางตลาดสำหรับนักลงทุนไทย
  - เป็นที่ปรึกษาเอกชนไทยในต่างแดน
  - จัดงาน Trade Fair เพื่อเผยแพร่สินค้าไทยในคาซัคสถาน หรือกลุ่มประเทศเครือรัฐเอกราช

- **กิจกรรมของรัฐที่ยังไม่มีเจ้าภาพ**

ในส่วนนี้ คือ กิจกรรม/กลยุทธ์ ที่ควรเกิดขึ้นในการส่งเสริม แต่ยังไม่มีหน่วยงานรัฐใดดำเนินการ หรือ อยู่ภายใต้ภารกิจ จึงอาจต้องจัดหาหน่วยงานเจ้าภาพ ตั้งคณะกรรมการ หรือปรับจัดรูปเป็นหน่วยงานใหม่เพื่อดำเนินการ กิจกรรมต่างๆ มี อาทิ จัดหา และ/หรือ สนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

- จัดทำแผนการลงทุนของไทยในคาซัคสถาน ทั้งระยะสั้น กลาง และยาว
- แผนการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเงินกู้
- ส่งเสริมการท่องเที่ยว และ/หรือถ่ายทำภาพยนตร์ สารคดี เกมโชว์ และละครในคาซัคสถานโดยเฉพาะอย่างยิ่งสารคดีที่ชี้ให้เห็นถึงโอกาสทางธุรกิจในคาซัคสถาน
- ผลักดันกลุ่มอุตสาหกรรมลงทุนในคาซัคสถาน

- **ข้อเสนอแนะต่อองค์กรภาคเอกชน**

- ประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจ ส่งเสริม และผลักดัน ให้ภาคการเงิน ทั้ง ธนาคาร และบริษัทประกัน ให้เงินกู้ และทำประกันความเสี่ยงต่างๆ กับภาคเอกชน ในอัตราดอกเบี้ย และเบี้ยประกันที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโอนเงิน
- ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกเห็นถึงความสำคัญของการออกไปลงทุนยังต่างประเทศ และโอกาสของการลงทุนไทยในคาซัคสถาน
- ให้ความเห็นต่อแผนต่างๆ เช่น แผนการลงทุนระยะยาว และแผนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน
- ผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ (ของรายงานนี้)

- **ข้อเสนอแนะต่อเอกชน**

- เข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ เช่น การฟังสัมมนาเพื่อให้ได้แนวคิดในเบื้องต้น การเข้าอบรมเพื่อให้ได้แนวทางในเชิงลึก การออก Road Show เพื่อเข้าใจสถานการณ์จริง การจัดทำร่างโครงการ และการทำ Business Matching เชิงลึก
- สำหรับบางกิจการสามารถเข้าร่วมให้บริการ หรือ ขายวัสดุอุปกรณ์ แก่กิจการใหญ่ หรือรัฐวิสาหกิจที่เข้าไปลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานได้

- ช่วยเหลือส่งเสริมนักลงทุนไทยด้วยกันเพื่อสร้างเครือข่าย
- แจ้งข่าว หรือรายงานขอความช่วยเหลือกับภาครัฐไทย เช่น กระทรวงการต่างประเทศ หรือ ทูตพาณิชย์
- ไม่เอาเปรียบ ฉ้อโกง หรือ สร้างทัศนคติในแง่ลบของไทย

6.2 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรม

6.2.1 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

โอกาสสำหรับอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปในคาซัคสถานนั้น มีอยู่ในขั้นกลางน้ำและปลายน้ำของห่วงโซ่มูลค่า เนื่องจากคาซัคสถานมีความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบในขั้นต้นน้ำ ทั้งในส่วนของผลผลิตทางการเกษตรรวมถึงผลผลิตจากปศุสัตว์ที่หลากหลาย ซึ่งไทยมีเทคโนโลยีในการแปรรูปอาหารที่ทันสมัยและมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี โดยนักลงทุนไทยอาจเข้าไปลงทุนในขั้นกลางน้ำ เช่น ตั้งโรงงานผลิตแป้งจากธัญพืช เป็นต้น หรือการลงทุนในขั้นปลายน้ำ เช่น ตั้งโรงงานผลิตเส้นบะหมี่ โรงงานผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปบรรจุถ้วย โรงงานผลิตอาหารปรุงสำเร็จพร้อมรับประทานบรรจุในบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น โดยในขั้นปลายน้ำนั้นมีความน่าสนใจมากกว่าขั้นกลางน้ำ เนื่องจากเป็นการผลิตในรูปแบบที่ไทยมีความเชี่ยวชาญและเป็นกลุ่มอาหารแปรรูปที่เป็นที่ต้องการของตลาดในคาซัคสถาน ยังมีการผลิตภายในประเทศไม่มากนัก การเข้าไปลงทุนตั้งโรงงานนั้นสามารถผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศและยังสามารถส่งไปจำหน่ายยังประเทศเพื่อนบ้านและประเทศใกล้เคียง เช่น อุซเบกิซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน รัสเซีย เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการเสริมศักยภาพของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปให้กับทั้งผู้ประกอบการไทยและคาซัคสถานให้เติบโตไปด้วยกันเป็นอย่างดี

6.2.2 สรุปข้อเสนอต่ออุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรม

โอกาสสำหรับอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ในคาซัคสถานนั้น มีอยู่ในขั้นกลางน้ำและปลายน้ำของห่วงโซ่มูลค่า เนื่องจากคาซัคสถานมีความอุดมสมบูรณ์ของวัตถุดิบในขั้นต้นน้ำ ได้แก่ น้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ แต่ยังมีการผลิตที่ไม่เพียงพอในขั้นกลางน้ำและปลายน้ำ ปัจจุบันยังต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งไทยมีเทคโนโลยีในขั้นกลางน้ำและปลายน้ำที่ทันสมัยและมีความเชี่ยวชาญเป็นอย่างดี โดยนักลงทุนไทยอาจเข้าไปลงทุนในขั้นกลางน้ำ เช่น การผลิตเม็ดพลาสติก เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับป้อนเข้าสู่การผลิตในขั้นปลายน้ำ หรือการลงทุนในขั้นปลายน้ำ เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำเร็จรูปต่างๆ การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกสำหรับใช้บรรจุอาหาร เป็นต้น โดยในขั้นปลายน้ำนั้นมีความน่าสนใจมากกว่าขั้นกลางน้ำ เนื่องจากเน้นการใช้แรงงานประเภท Non-skilled ซึ่งจะช่วยประหยัดต้นทุนได้มากกว่าการผลิตในขั้นกลางน้ำที่ต้องใช้แรงงานที่เป็นกลุ่ม Skilled มากกว่า ซึ่งมีค่าแรงที่ค่อนข้างสูง การเข้าไปลงทุนตั้งโรงงานนั้น สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศและยังสามารถส่งไปจำหน่ายยังประเทศเพื่อนบ้านและประเทศใกล้เคียง เช่น อุซเบกิซสถาน ทาจิกิสถาน เติร์กเมนิสถาน คีร์กีซสถาน รัสเซีย เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการเสริมศักยภาพของอุตสาหกรรมพลาสติกและเคมีภัณฑ์ให้กับทั้งผู้ประกอบการไทยและคาซัคสถานให้เติบโตไปด้วยกันเป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

บทที่ 1

Azernews. (2019). President of Kazakhstan to pay two-day visit to Uzbekistan. Retrieved from https://www.azernews.az/region/148852.html Advantour. (2019). Kazakhstan Border Crossings [online]. Retrieved from https://www.advantour.com/kazakhstan/border-crossing.htm.

Bloomberg. USDKZT:CUR. (2019). Retrieved from https://www.bloomberg.com/quote/USDKZT:CUR.

Caravanistan. (2019). Kazakhstan border crossings. Retrieved from https://caravanistan.com/border-crossings/kazakhstan/.

Caravanserai (online). (2018). Astana Hub to become 'Silicon Valley of Kazakhstan': officials. Retrieved from http://central.asia-news.com/en_GB/articles/cnmi_ca/features/2018/11/07/feature-02

CEICDATA. (2019). Kazakhstan Forecast: Real GDP Growth. Retrieved from https://www.ceicdata.com/en/indicator/kazakhstan/forecast-real-gdp-growth.

Eurasian Business Briefing. (2015). Aktau Port, Kazakhstan. Retrieved from https://www.eurasianbusinessbriefing.com/turkey-pitches-for-role-in-aktau-seaport-development/aktau-port/.

Global Affairs Canada. (2019). Kazakhstan. Retrieved from https://www.international.gc.ca/cil-Worldatlas. (n.d.). Which Countries Border Kazakhstan? [online]. Retrieved from https://www.worldatlas.com/articles/what-countries-border-kazakhstan.html.

Hydrological Sciences Journal. (2018). Water in Kazakhstan, a key in Central Asian water management [online]. Retrieved from https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/02626667.2018.1447111.

IMA Ltd. (n.d.). Doing Business in Kazakhstan. Retrieved from http://www.kazakhstan.doingbusinessguide.co.uk/media/971867/Kazakhstan_guide.pdf.

Investopedia. (2018). Kazakhstan National Fund. Retrieved from https://www.investopedia.com/terms/k/kazakhstan-national-fund.asp

KAZAKH TV (website). National science and technology parks of Kazakhstan. (2014). Retrieved from https://kazakh-tv.kz/en/view/column/page_70323_national-science-and-technology-parks-of-kazakhstan

KEGOC. (2019). Kazakhstan Electric Power Industry Key Factors. Retrieved from https://www.kegoc.kz/en/power-industry/kazakhstan-electric-power-industry-key-factors.

Logistics Capacity Assessments. (2013). Kazakhstan Road Network. Retrieved from https://dlca.logcluster.org/display/public/DLCA/2.3+Kazakhstan+Road+Network.

Macrotrends. (2019). Crude Oil Prices - 70 Year Historical Chart. Retrieved from https://www.macrotrends.net/1369/crude-oil-price-history-chart.

MAPS. (n.d.). แผนที่ของคาซักสถานและรอบๆแถวนี้แล้วประเทศ. Retrieved from https://th.maps-kazakhstan.com/.

National Academy of Sciences, Engineering, Medicine (online). (2019). Science and Technology in Kazakhstan: Current Status and Future Prospects (2007). Retrieved from https://www.nap.edu/read/11808/chapter/2#8

Nazarbayev University – Library (online). (2019). Research Grants and Funding. Retrieved from https://nu.kz.libguides.com/GrantsandFunding

Nazarbayev University (online). (2019). Funding opportunities. Retrieved from https://nu.edu.kz/research/office-provost/funding-opportunities

Nazarbayev University – Research and Innovation System (online). (2018). Retrieved from http://en.nuris.nu.edu.kz/incubation

Official site of the president of the replblic of Kazakhstan. (2019). President of Kazakhstan Kassym-Jomart Tokayev's State of the Nation Address, September 2, 2019. Retrieved from http://www.akorda.kz/en/addresses/addresses_of_president/president-of-kazakhstan-kassym-jomart-tokayevs-state-of-the-nation-address-september-2-2019

Project Cargo Weekly. (2017). DP world/Port of Aktau, Kazakhstan-Caspian Sea [online]. Retrieved from http://www.projectcargo-weekly.com/2017/08/17/dp-world-port-aktau-kazakhstan-caspian-sea/.

RadioFreeEuropeRadioLiberrt. (2011). China To Close Border With Kazakhstan, Kyrgyzstan [online]. Retrieved from https://www.rferl.org/a/china_kyrgyzstan_kazakhstan_border/16797091.html.

Rauan Danabayeva (Al-farabi Kazakh National University). (2015). MANAGEMENT OF INNOVATION IN THE MODERN KAZAKHSTAN: DEVELOPMENT PRIORITIES OF SCIENCE, TECHNOLOGY AND INNOVATION. Retrieved from ftp://ftp.repec.org/opt/ReDIF/RePEc/rau/jisomg/Wi13/JISOM-WI13-A10.pdf

Sameaf. (2012). นูร์ซุลตาน นาซาร์บาเยฟ. Retrieved from http://sameaf.mfa.go.th/th/important_person/detail.php?ID=3549

ThaiBizChina. (2016). ยูนนานดัน “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน” หวังเชื่อมตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ (1) [ออนไลน์]. สืบค้นจาก https://www.thaibizchina.com/%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%94%E0%B8%B1%E0%B8%99-%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%95%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%A9/.

TNW. (2019). Podium - An entrepreneur’s guide to Qazaqstan’s startup scene. Retrieved from https://thenextweb.com/podium/2019/03/26/an-entrepreneurs-guide-to-qazaqstans-startup-scene/

The Astana Time. (2018). Transparency International notes Kazakh progress in countering corruption, official says. Retrieved from https://astanatimes.com/2018/11/transparency-international-notes-kazakh-progress-in-countering-corruption-official-says/

The Economist. (2019). Kazakhstan. Retrieved from https://country.eiu.com/kazakhstan.

Transparency International. (2018). Corruption Perceptions Index 2018. Retrieved from https://www.transparency.org/country/KAZ.

Tradingeconomics. (2019). Kazakhstan GDP. Retrieved from https://tradingeconomics.com/kazakhstan/gdp.

Wikipedia. (2019). Science and technology in Kazakhstan. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Science_and_technology_in_Kazakhstan

Wikipedia. (2019). Languages of Kazakhstan. Retrieved from https://en.m.wikipedia.org/wiki/Languages_of_Kazakhstan.

Wikipedia. (2019). Politics of Kazakhstan. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Kazakhstan#Legislative_branch

Wikipedia. (2019). Kazakhstan. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Kazakhstan_Temir_Zholy#/media/File:Railway_Map_of_Kazakhstan_(kk).png.

World Population Review. (2019). Kazakhstan Population 2019. Retrieved from http://worldpopulationreview.com/countries/kazakhstan-population/.cai/country_insights-apercus_pays/ci-ic_kz.aspx?lang=eng.

บทที่ 2

Aboutkazakhstan. (n.d.). Kazakhstan real estate, property. Retrieved from https://aboutkazakhstan.com/kazakhstan-real-estate.

Astanatimes (2018) Some electricity users in Kazakhstan to be charged more in 2018. Retrieved from https://astanatimes.com/2018/04/some-electricity-users-in-kazakhstan-to-be-charged-more-in-2018/.

CAMPYK. (2016). Kazakhstan: Economic & Sector Outlook. Retrieved from https://sk.kz/upload/iblock/992/9929386f77f1197f7079a1147b9fbb2c.pdf.Aagroberichtenbuitenland. (2019). Latest news of Kazakhstan agricultural sector. Retrieved from https://www.agroberichtenbuitenland.nl/actueel/nieuws/2019/08/14/latest-news-kazakhstan-agricultural-sectorITC. (2018). List of importing markets for a product exported by Kazakhstan [online]. Retrieved from https://www.trademap.org/Country_SelProductCountry_TS_Map.aspx?nvpm=1%7c398%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c1%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1.

Globalpetrolprices. (2019). Kazakhstan Gasoline prices. Retrieved from https://www.globalpetrolprices.com/Kazakhstan/gasoline_prices/.

ITC. (2018). List of exporting markets for a product exported by Kazakhstan [online]. Retrieved from https://www.trademap.org/Country_SelProductCountry_TS_Map.aspx?nvpm=1%7c398%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1.

ITC. (2018). List of exporting markets for a product exported by Kazakhstan [online]. Retrieved from https://www.trademap.org/Country_SelProductCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c398%7c%7c%7c%7cTOTAL%7c%7c%7c2%7c1%7c1%7c3%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1.

KAZAKH INVEST. (2019). The list of SEZ. Retrieved from https://invest.gov.kz/doing-business-here/fez-and/the-list-of-sez-and/.

NUMBEO. (2019). Property Prices in Kazakhstan. Retrieved from https://www.numbeo.com/property-investment/country_result.jsp?country=Kazakhstan&displayCurrency=USD.

บทที่ 3

Export.gov. (2019). Kazakhstan - Import Tariffs. Retrieved from https://www.export.gov/article?id=Kazakhstan-Import-Tariffs.

ILO. (2006). National Labour Law Profile: Kazakhstan. Retrieved from https://www.ilo.org/ifpdial/information-resources/national-labour-law-profiles/WCMS_158909/lang--en/index.htm.

Kazakh Invest. (2018). Investor's Guide Republic of Kazakhstan.

Mondaq. (2016). Kazakhstan: Employment & Labour Law 2016. Retrieved from http://www.mondaq.com/x/515268/employee+rights+labour+relations/Employment+Labour+Law+2016.

Pavia-ansaldo. (n.d.). Kazakhstan: Special Economic Zones. Retrieved from http://www.pavia-ansaldo.it/wp-content/uploads/2018/07/Special-Economic-Zones-Kazakhstan.pdf.

บทที่ 4

National Bank of Kazakhstan. (2019). Direct Investments Statistic according to the directional principle. Retrieved from https://nationalbank.kz/?docid=469&switch=english.

UN. (2019). Country fact sheet: Kazakhstan. Retrieved from https://unctad.org/sections/dite_dir/docs/wir2019/wir19_fs_kz_en.pdf.

U.S. Departmrnt of state. (2019). 2019 Investment Climate Statements: Kazakhstan. Retrieved from https://www.state.gov/reports/2019-investment-climate-statements/kazakhstan/.

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก

บทสรุปการสัมภาษณ์ในประเทศ

การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการลงทุนในคาซัคสถานก่อนกิจกรรม Fact finding ประกอบด้วยนักธุรกิจไทยที่มีประสบการณ์ลงทุนในคาซัคสถาน จำนวน 2 บริษัท ได้แก่ บริษัท CC&TS Cargo co., ltd. บริษัทด้านโลจิสติกส์ในคาซัคสถาน และบริษัท Perfect Companion Group co., ltd. บริษัทด้านผลิตภัณฑ์กลุ่มสัตว์เลี้ยงในคาซัคสถาน ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. **สรุปสัมภาษณ์**
   ดร. เหมโชค สิงห์สมบุญ
   รองประธาน บริษัท CC&TS Cargo co., ltd.
   วันที่ 23 กรกฎาคม 2562 เวลา 13.30-14.30 น.
   ณ ร้าน Au Bon Pain, The Promenade

<u>เกี่ยวกับบริษัทฯ</u>

- ผู้ก่อตั้งธนาคารร่วมพัฒนา (Joint Development Bank) ธนาคารของคนไทยใน สปป. ลาว โดยปัจจุบันได้ขายให้จีนไปแล้ว
- เริ่มไปคาซัคสถานตั้งแต่ปี 2000
- ปัจจุบันดำเนินธุรกิจโลจิสติกส์และการค้าระหว่างไทยกับคาซัคสถาน รวมถึงประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียกลาง

<u>ภาพรวมของคาซัคสถาน</u>

- <u>ทำเลที่ตั้ง</u> คาซัคสถานเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล (Landlocked country)
- <u>ทรัพยากรสำคัญ</u> ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งน้ำมันและแร่ต่างๆ โดยเฉพะน้ำมันมีอับดับต้นๆ ของโลก มีประชากรราว 17 ล้านคน
- <u>เศรษฐกิจ</u> ของคาซัคสถานจึงเคลื่อนไหวตามราคาน้ำมัน ระดับรายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่ารัสเซีย
- <u>ระดับการแข่งขัน</u> ต่ำกว่าอุซเบกิสถาน ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนจากจีน

- โครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะทางด้านการคมนาคมค่อนข้างมีคุณภาพและมาตรฐาน เนื่องจากคาซัคสถานเป็นเมืองอุตสาหกรรมหลักของสหภาพโซเวียตในอดีต คาซัคสถานจึงมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรองรับการขยายตัวของภาคการผลิต และเป็นที่หมายตาของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนจีน ซึ่งปัจจุบันเข้าไปประกอบธุรกิจในคาซัคสถานจำนวนมาก โดยเฉพาะระบบรางเป็นมาตรฐานเดียวกับยุโรป
- ค่าไฟฟ้า แพงกว่าอุซเบกิสถาน แต่ต่ำกว่าไทย
- การเงิน การแลกเปลี่ยนสกุลเงินตราต่างประเทศจากเงินบาทเป็นเหรียญสหรัฐฯ และเป็นเทงเจฯ มีต้นทุนในการทำธุรกรรมร้อยละ 6

มุมมองของชาวคาซัคสถานต่อไทย

- ชาวคาซัคสถานนิยมบริโภคสินค้าไทย โดยมองว่าเป็นสินค้าคุณภาพสูง แม้ราคาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าจากจีน ซึ่งเป็นผลมาจากต้นทุนค่าขนส่งที่สูง เนื่องจากไม่สามารถส่งสินค้าระหว่างไทยและคาซัคสถานได้โดยทางเรือ
- ชาวคาซัคสถานเดินทางมาเที่ยวไทยปีละแสนกว่าคน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ค่อนข้างสูง

โอกาสทางการลงทุน

- ต้นทุนการผลิตสินค้าในคาซัคสถานต่ำกว่าไทยพอสมควร โดยเฉพาะต้นทุนด้านพลังงาน (ไฟฟ้าและน้ำมัน) และค่าจ้างแรงงาน จึงเป็นโอกาสสำหรับการลงทุนในการผลิตสินค้าที่ต้องใช้แรงงานมากหรือสินค้าที่ต้องใช้ไฟฟ้าปริมาณมาก
- อาจกล่าวได้ว่าหากส่งวัตถุดิบจากไทยไปโดยรถบรรทุกเพื่อผลิตเป็นสินค้าที่ต้องใช้พลังงานมากแล้วนำกลับมาขายยังไทย เมื่อคำนวณเป็นต้นทุนแล้วยังต่ำกว่าการผลิตในไทยทั้งหมดเสียด้วยซ้ำ
- ทั้งนี้ คาดว่าการลงทุนในคาซัคสถานนั้น กิจการขนาดกลางและขนาดย่อมจะมีโอกาสประสบความสำเร็จมากกว่ากิจการขนาดใหญ่ เนื่องจากตลาดสินค้าที่ใช้ทุนในการผลิตสูงถูกครอบครองโดยเจ้าของเดิม ซึ่งมีอิทธิพลในตลาดสูง

อุปสรรคต่อการลงทุน

- อุปสรรคสำคัญต่อการลงทุน คือ การทำธุรกรรมทางการเงินในคาซัคสถาน
  - มีกฎเกณฑ์ที่วุ่นวายและใช้เวลาดำเนินการมาก เช่น การถอนเงินต้องมีการลงนามถึง 3 คน เป็นต้น
  - ทางเลือกที่ดีทางหนึ่ง คือ การใช้บริการธนาคารระดับสากล เช่น Citibank HSBC และ Standard Chartered เป็นต้น โดยเปิด L/C ไปจากสาขาในไทย

- อีกอุปสรรคหนึ่งคือ อุปสรรคด้านกลไกเชิงสถานบันในส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจีน เพราะมีหลายกรณีที่เมืองบางเมืองในจีน ซึ่งเป็นทางผ่านสำหรับการขนส่งสินค้า มีกฎหมายห้ามนำสินค้าชนิดที่มีการผลิตในจีนขนย้ายผ่านเขตแดนของเมืองนั้นๆ นักลงทุนจึงควรศึกษากฎเกณฑ์ดังกล่าวอย่างละเอียดเพื่อหาเส้นทางหลีกเลี่ยงในการขนส่งสินค้า

ข้อเสนอแนะ

- เพื่อให้การลงทุนในคาซัคสถานปลอดภัยจากความเสี่ยงด้านระบบการอำนวยความยุติธรรม นักลงทุนอาจลงทะเบียนกับสถาบันอนุญาโตตุลาการระดับสากลที่ฮ่องกงหรือนิวยอร์ก เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสะดวกหากมีความจำเป็นในการใช้ช่องทางทางอนุญาโตตุลาการ
- ทั้งนี้ ภาครัฐของสามารถเข้ามามีบทบาทในการเจรจา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการค้าและการลงทุนระหว่างสองประเทศได้ อาทิ การเจรจาความตกลงการค้าเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับสินค้าเกษตร ซึ่งจะสามารถเพิ่มมูลค่าการค้าผลไม้ได้อย่างมหาศาล เพราะปัจจุบันผลไม้แปรรูปของไทยเป็นที่นิยมของชาวคาซัคสถาน และผลไม้ที่ปลูกในคาซัคสถานก็มีคุณภาพและราคาถูกจึงสามารถเป็นทางเลือกที่ดีแก่ผู้บริโภคในไทย

2. สรุปสัมภาษณ์

คุณปรียนันท์ เหมทวีโชค	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ สายงานตลาดต่างประเทศ
คุณปารเมธ นิยมบัณฑิต	รองผู้จัดการทั่วไป สายงานตลาดต่างประเทศ
คุณสิริมาส ขนาบศักดิ์	Management Trainee สายงานตลาดต่างประเทศ

บริษัท Perfect Companion Group co., ltd. กลุ่มธุรกิจสัตว์เลี้ยง
วันที่ 24 กรกฎาคม 2562 เวลา 13.00-14.00 น.
ณ ห้องประชุม 8 ชั้น 5 สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

<u>เกี่ยวกับบริษัทฯ</u>

- เป็นบริษัทลูกที่อยู่ในกลุ่มบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์ (CP group) ซึ่งดำเนินกิจการในรูปแบบขายอาหารสัตว์เลี้ยงในคาซัคสถาน ได้แก่ สุนัข (Smart Heart) แมว (Me-O) ปลา (Optimum) นก (Smart Heart) ม้า (MaxWin) แฮมสเตอร์ (Smart Heart) และกระต่าย (Smart Heart)
- เปิดกิจการในคาซัคสถานมาได้ 3 ปีแล้ว หลังจากการเปิดประเทศ

ประสบการณ์ลงทุนในคาซัคสถาน

- การสำรวจตลาด เริ่มแรกบริษัทได้ทำการสำรวจตลาดแล้ว พบว่า
  1. ผู้คนในประเทศมีกำลังซื้อมากขึ้น ทำให้ยังมีตลาดที่สามารถทำกำไรให้กับบริษัทได้
  2. มีสิทธิพิเศษทางภาษี
  3. คาซัคสถานเป็นทำเลที่ดี สามารถกระจายสินค้าไปยังกลุ่มประเทศ CIS ได้สะดวก

- ทางบริษัทฯ ได้ว่าจ้างให้บริษัท EY เป็นที่ปรึกษาทางกฎหมาย
- การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท
  - ใช้เวลาดำเนินการจัดตั้งบริษัทฯ หลังจากยื่นเอกสารประมาณ 6 เดือน
  - โดยเอกสารที่ใช้ ได้แก่ ใบแจ้งขอจัดตั้งบริษัท ใบแจ้งตัวตนว่าจะจดในนามบุคคลหรือนิติบุคคล จากนั้นให้สถานทูตเป็นผู้รับรองเอกสาร และส่งต่อให้รัฐบาลคาซัคสถานเป็นผู้อนุมัติ
  - ปัจจุบันการดำเนินการทางกฎหมายง่ายมากขึ้น
- การเช่า เมื่อผ่านขั้นตอนทั้งหมดแล้ว บริษัทฯ ได้เช่าตึกเป็นสำนักงาน (Head Office) และโกดังเก็บสินค้า
- การนำเข้า บริษัทฯ เริ่มนำเข้าอาหารสัตว์จากไทยเข้าไปขาย โดยใช้เส้นทางสายไหม (Silk road) ใช้ระยะเวลาขนส่งประมาณ 45 วัน โดยมีต้นทุนราว 5,000-7,000 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตู้คอนเทนเนอร์
- การตลาด ใช้เทคนิคการตลาดแบบบอกต่อ (Viral Marketing) เพื่อให้สังคมรับรู้ แต่มีอุปสรรคในเรื่องของต้นทุนค่าขนส่งที่มีราคาสูง เนื่องจากเป็นพื้นที่ไม่ติดทะเล (Landlocked country)

ภาพรวมของคาซัคสถาน

- ด้านแรงงาน
  - *ค่าแรงขั้นต่ำ*สำหรับแรงงานระดับปริญญาตรี (Non Top University) อยู่ที่ราว 10,000 กว่าบาทต่อเดือน ขณะที่แรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled labor) อยู่ที่ราว 6,000 บาทต่อเดือน
  - *ทักษะด้านแรงงาน*ชาวคาซัคสถาน ทั้ง skilled และ Unskilled Labor อยู่ในเกณฑ์ที่ดี
  - *การขอใบอนุญาติทำงาน* (Work permit) ค่อนข้างทำได้ยาก
  - คนรุ่นใหม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี
- การค้าในประเทศ โครงสร้างการค้ามีความเป็น Modern Trade มากขึ้น แต่ก็ยังมีโครงสร้างแบบ Traditional Trade อยู่
- ด้านคมนาคม รถไฟฟ้าไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกพื้น คนจึงนิยมใช้ Uber หรือ Yandex

- <u>ด้านการสื่อสาร</u>
  - สัญญาณอินเตอร์เน็ต 4G มีความเสถียร
  - ซิมโทรศัพท์มือถือสามารถหาซื้อได้จากร้านตู้โทรศัพท์ทั่วไป ซึ่งมีราคาถูก
- <u>ด้านการค้าระหว่างประเทศ</u>
  - สินค้าเกษตรส่วนใหญ่นำเข้าจากอุซเบกิสถาน
  - มีสินค้าที่นำเข้าจากจีน ซึ่งมีคุณภาพดีขึ้น
  - สินค้าที่มีมาตราฐานระดับสากลอยู่แล้ว จะไม่มีปัญหาเรื่องคุณภาพอาหาร และการนำเข้าสินค้า
- <u>ภาษี</u>
  - โครงสร้างภาษีส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับพิกัดภาษีศุลกากร (Harmonized Code)
  - ภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) เท่ากับ 15%

ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ข

สรุปกิจกรรม Fact Finding

การจัดกิจกรรม Fact Finding ในคาซัคสถาน เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกนั้น ได้กำหนดให้มีการเข้าพบหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชนในคาซัคสถาน รวมถึงเยี่ยมชมพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดกำหนดการเดินทาง และบทสรุปการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กำหนดการเดินทาง

As of 30.08.19

Tentative Program for Investment Opportunity Survey
The Republic of Kazakhstan
31st August – 7th September 2019

Sat 31st Aug 2019	Bangkok – Almaty
10.15-16.25 hrs.	Fly from Bangkok to Almaty via **AIR ASTANA** flight **KC 932**; Suvarnabhumi International Airport (**BKK**) - Almaty International Airport (**ALA**), 10.15-16.25 (flying time 7.10 hrs.)
17.00-18.00 hrs.	Market Survey/Visit local commercial center to observe the market and consumer's behavior
18.30 hrs.	Dinner

Sun 1st Sep 2019	Almaty
	Market Survey/Visit local commercial center to observe the market and consumer's behavior e.g. Big Almaty Lake, Ascension Cathedral (Zenkov's Cathedral), Zelenyy Bazar, and Central Park (Gorky Park)

Mon 2nd Sep 2019	Almaty	address	Note
09.00-10.00 hrs.	Meeting with representatives of **Ernst and Young** **Participants:** Dinara Tanasheva, Doniyorbek Zulunov, Erlan Dossymbekov	Almaty, 77/7 Al-Farabi ave., 4th floor, Astana conference room **contact:** Samal Iskakova Office:+7 7172 58 04 00 ext.160 Mobile: + 7 701 337 73 75	Confirmed
10.30-11.30 hrs.	Meeting with representatives of **Citibank Kazakhstan** **Participant:** Saule Zhakayeva, Deputy Chairperson/Corporate Banking & GSG Head.	41-a Kazybek Bi Street 2nd floor Park Palace building 050010 T: +7 727 332 14 11 **contact:** Adil Sagimbekov	Confirmed
12.00-13.00 hrs.	Lunch		
13.30-14.30 hrs.	Meeting with representatives of **Thai Honorary Consulate in Almaty**	135, Gornaya Street 050020 Almaty T: (+7) (7272) 509-004	Confirmed
15.00-16.00 hrs.	Meeting with representatives of **Agrostan Company** (meat processing company)	339/2, Almaty 050020 T: +7 727 327 2558	TBC
18.00 hrs.	Dinner		

Tue 3rd Sep 2019	Almaty- Nur-Sultan	address	Note
09.00-10.00 hrs.	Meeting with representatives of **Intellpack company** (plastics company)	Raiymbek ave., 212a, of. 309, Almaty 050034 T: +7 727 390 2230 **contact:** Iliyassova Alua Business Development Manager Phone: + 7 727 390 22 30 BH. 122 Cell: +7 700 777 47 30	TBC *Russian speaker*
10.30-11.30 hrs.	Meeting with representatives of **ZETA LLP** (plastics company)	Raiymbek Ave 225, Almaty T: +7 727 312 1288 T: +77026348888	Confirmed
12.00-13.00 hrs.	Lunch		
15.00-16.00 hrs.	Meeting with representatives of **Globalink Logistics** **Participant:** Siddique Khan, CEO	52, Kabanbay Batyr Street, 050010 Almaty, Kazakhstan T:+ 7-727-258 8880 **contact:** Janna Zaurbekova M: + 7 777 298 20 51	Confirmed
18.50-20.30 hrs.	Fly from Almaty to Nur-Sultan via **AIR ASTANA** flight **KC991**; Almaty International Airport (**ALA**) - Nursultan Nazarbayev International Airport (**TSE**), 18.50-20.30 (flying time 1.45 hrs.)		
20.45 hrs.	Dinner		

Wed 4th Sep 2019	Nur-Sultan	address	Note
09.00-10.00 hrs.	Meeting with representatives of the **KAZAKH INVEST National Company JSC.**	Sixth Floor 2 Kunayev st., Nur-Sultan city T: +7 7172 620 627 Saken +7 701 909 77 75 s.olzhabayev@invest.gov.kz	Confirmed
10.30-11.30 hrs.	Meeting with representatives of the **Ministry of industry and infrastructural development of the Republic of Kazakhstan**	32/1, Kabanbay Batyr avenue, Nur-Sultan T: '+7 (7172) 983-355, 983-352, 983-354, 983-351, 983-350 Askar Nugmanov T: +7 775-142 68 81 A.nugmanov@mid.gov.kz	Confirmed
12.00-13.00 hrs.	Lunch		
13.30-14.30 hrs.	Meeting with representatives of **Samruk-Kazyna Invest**	Block T4, E10 street, «Green quarter» building 10/17, 010000, Nur-Sultan, 16 level T: 8 (7172) 55 97 40	TBC
15.00-17.00 hrs.	Economic landscape survey		
18.00 hrs.	Dinner Meeting with **Royal Thai Embassy, Nur-Sultan**	16 Akzhunis Street	Confirmed

Thu 5th Sep 2019	Nur-Sultan	address	Note
09.00-10.00 hrs.	Meeting with representatives of the **Ministry of Agriculture of the Kazakhstan**	Director of the Department T:+7 (7172) 55-58-11 Reception: +7 (7172) 55-58-11 Kymbat +7 775 264 46 98 nurbekova.k@minagri.gov.kz	Confirmed
10.30-11.30 hrs.	Economic landscape survey		
12.00-13.00 hrs.	Lunch		
13.30-14.30 hrs.	Meeting with representatives of **Kazakhstan Foreign Investors' Council Association** **Participant:** KFICA Director	Office 31/2, floor 3, "Kaskad" Business Center, 6/1 Kabanbay Batyr avenue, Astana. **contact:** Saniya Askarova T: +7 (7172) 29 20 05 M: +7 701 800 61 66 Aksymbat + 7 702 813 39 70 Assistant@fic.kz	Confirmed
15.00-17.00 hrs.	Economic landscape survey		
18.00 hrs.	Dinner		

Fri 6th–Sat 7th Sep 2019	Nur-Sultan - Almaty - Bangkok	address	Note
09.00-11.30 hrs.	Meeting with representatives of the **Astana-new city SEZ** and site visit the target company e.g. metal, food processing, and plastic and chemicals companies	Astana, 13 Dostyk Street, Office 203.	TBC
12.00-13.00 hrs.	Lunch		
14.00-15.30 hrs.	Meeting with representatives of the **Steel Yard Company** **Participant:** Kuralay, The Assistant General Director of Steel Yard Company *** English-Russian translator from the company	11 Zhetigen street, Astana 010000 Astana M: 8-777-772-01-66 T: 8-7172-53-16-90	Confirmed *Russian speaker* *with an translator*
16.00-18.00 hrs.	Market Survey/ Visit local commercial center to observe the market and consumer's behavior		
18.30 hrs.	Dinner		
21.30-23.10 hrs.	Fly from Nur-Sultan to Almaty via **Air Astana** flight **KC992**; Nursultan Nazarbayev International Airport (**TSE**) - Almaty International Airport (**ALA**), 21.30-23.10 (flying time 1.40 hrs.)		
01.05-08.55 hrs.	Fly from Almaty to Bangkok via **Air Astana** flight **KC931**; Almaty International Airport (**ALA**) - Suvarnabhumi International Airport (**BKK**), 01.05-08.55 (flying time 6.50 hrs.)		

Note: Opening Hours and Days;

The public agencies and most of the companies and banks are open from 09.00 hrs or 10.00 hrs to 17.00 hrs or 18.00 hrs with one-hour lunch break between 12.00 hrs and 15.00 hrs for banks and between 12.00 hrs and 14.00 hrs for administrations. Some offices are open only in the morning.

Food stores and bakeries are open every day (including Sundays) from 09.00 to 20.00 hrs with a break at noon. Supermarkets are open 24 /24 hrs and 7/7 days

Hotel

	Almaty	Nur-Sultan
BOI	Rixos Almaty Hotel	Rixos President Astana Hotel
FPRI	Double Tree Hilton Almaty	Astana Marriott Hotel

2. บทสรุปการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง[1]

1. Erlan Dosymbekov
   Managing Partner, Kazakhstan and Central Asia
   Ernst and Young Kazakhstan LLP
   วันที่ 2 กันยายน 2562 เวลา 9.00-10.00 น.

<u>ภาพรวมเศรษฐกิจคาซัคสถาน</u>

- ประชากรมีจำนวน 17 ล้านคน
- มีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะทรัพยากรแร่และเชื้อเพลิง
- ทำให้มีบริษัทเหมืองแร่จำนวนมาก
- โครงสร้างเศรษฐกิจของคาซัคสถานพึ่งพาน้ำมันและแก๊สเป็นหลัก การเติบโตทางเศรษฐกิจของคาซัคสถานจึงผันผวนตามราคาน้ำมันโลก อย่างไรก็ดี ในมุมมองของ EY มองว่าเศรษฐกิจของคาซัคสถานมีแนวโน้มขยายตัวในอนาคต (Positive Outlook)
- อัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับค่อนข้างสูง

[1] Ministry of industry and infrastructural development of the Republic of Kazakhstan ขอยกเลิกนัดหมาย เนื่องจากต้องไปเตรียมงานเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนของประธานาธิบดี จึงเหลือหน่วยงานนัดหมายทั้งสิ้นจำนวน 14 หน่วยงาน

โครงสร้างภาษีของคาซัคสถาน

- ภาษีรายได้นิติบุคคลร้อยละ 25 ในกรณีที่ดำเนินการในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ดังกล่าว
- ภาษีรายได้บุคคลธรรมดาร้อยละ 10

โอกาสและศักยภาพ

- คาซัคสถานมีโอกาสและศักยภาพในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- กฎระเบียบของคาซัคสถานถือว่าอยู่ในระดับที่ดีกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียกลาง

ข้อพึงระวัง

- ความไม่มีเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินเทงเจคาซัคสถาน จากความผันผวนของราคาน้ำมัน
- สำหรับนักลงทุนต่างชาติ พึงระวังการดำเนินงานเรื่องภาษี เนื่องจากระบบภาษีของคาซัคสถานยังไม่แน่นอนและเป็นระบบเท่าใดนัก กล่าวคือ การดำเนินการในเรื่องภาษีมีวิธีการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน และการดำเนินการในรายละเอียดบางอย่างต้องยึดข้อกฎหมายเป็นหลัก เช่น การกรอกเอกสาร ที่มีรายละเอียดมาก กระทั่งอาจทำให้เกิดความผิดพลาดได้ นักลงทุนจึงควรใช้บริการที่ปรึกษาทางกฎหมาย

2. Daniyar Akiyanov
Deputy Chairperson of the Management Board
Citibank Kazakhstan JSC
วันที่ 2 กันยายน 2562 เวลา 10.30-11.30 น.

<u>เกี่ยวกับหน่วยงาน</u>

- Citi Bank ที่คาซัคสถานก่อตั้งมาได้ 25 ปี
- มีแผนกหรือฝ่ายที่ดูแลลูกค้าชาวจีนโดยเฉพาะ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของจีนในคาซัคสถาน โดยเฉพาะในเมืองอัลมาตี

<u>ภาพรวมในภาคการธนาคาร การเงิน และสถาบันการเงิน</u>

- ระบบสถาบันการเงินของคาซัคสถาน แบ่งเป็น 3 ระบบ คือ (1) ธนาคารกลาง (2) สถาบันการเงินเฉพาะกิจ (State-owned) และ (3) สถาบันการเงินทั่วไป
- สถาบันการเงินของคาซัคสถานมีการยุบรวมกัน เนื่องด้วยสถาบันการเงินบางแห่งขาดเสถียรภาพในการดำเนินงาน ทำให้จำนวนสถาบันการเงินในคาซัคสถานลดลงจากเดิม
- อย่างไรก็ดี เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรที่มีเพียง 17 ล้านคน ถือว่าอุตสาหกรรมการเงินการธนาคารของคาซัคสถานค่อนข้างแข่งขันกันในระดับสูง ซึ่งสูงกว่าไทยเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจำนวนประชากรและจำนวนสถาบันการเงิน

- ทั้งนี้ สถาบันการเงินที่มีขนาดใหญ่ 10 อันดับแรก มีทรัพย์สินทั้งหมดรวมกันมากกว่าร้อยละ 80 ของภาคการเงินการธนาคารทั้งประเทศ
- สถาบันการเงินต่างชาติ และท้องถิ่นได้รับการอนุญาตประกอบกิจการภายในประเทศไม่เท่ากัน กล่าวคือ สถาบันการเงินต่างชาติไม่ได้รับอนุญาตให้ทำธุรกิจ Retail banking (ไม่ให้ตั้งสาขาย่อย)

ภาพรวมด้านเศรษฐกิจ

- เศรษฐกิจของคาซัคสถานเติบโตในอัตราร้อยละ 4 โดยเฉลี่ย
- ไม่มีนโยบายควบคุมการเคลื่อนไหวของเงินทุนระหว่างประเทศ (Capital Contral) ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินสกุลเทงเจฯ ไม่ค่อยมีเสถียรภาพ

3. Dr. Mirgali Kunayev
Thai Honorary Consulate in Almaty
วันที่ 2 กันยายน 2562 เวลา 13.30-14.30 น.

<u>เกี่ยวกับท่านกงศุล</u>

- มีเครือข่ายธุรกิจหลากหลาย ทั้งธุรกิจเครื่องบิน ธุรกิจการขุดเจาะน้ำมันและหิน
- ถือว่าท่านเป็นบุคคลที่มีศักยภาพสูงและเชี่ยวชาญในธุรกิจเหมืองแร่เป็นอย่างยิ่ง
- เคยไปท่องเที่ยวในไทย และยังไม่มีธุรกิจในไทย

<u>ภาพรวมเศรษฐกิจคาซัคสถาน</u>

- คาซัคสถานมีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรแร่
- เศรษฐกิจของคาซัคสถานส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 44 มาจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่
- เศรษฐกิจของคาซัคสถานเติบโตและเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็ว
- มีบริษัทจีนมาลงทุนในคาซัคสถานอยู่บ้าง
- มีเขตเศรษฐกิจพิเศษ Khorgos ตั้งอยู่บริเวณชายแดนคาซัคสถานและจีน ซึ่งคาซัคสถานและจีนมีนโยบายพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทาง OBOR

<u>การค้าการลงทุนระหว่างไทยและคาซัคสถาน</u>

- คนไทยเชี่ยวชาญด้านธุรกิจเกษตร มีศักยภาพสูงที่จะมาร่วมค้าหรือลงทุนกับคาซัคสถานในอุตสาหกรรมเกษตร
- บริษัทไทยทุกขนาดสามารถมาเปิดดำเนินการหรือทำการค้าร่วมกับคาซัคสถานได้
- ตั้งแต่ปี 1991 เป็นต้นมา การท่องเที่ยวของคนคาซัคสถานในไทยและคนไทยในคาซัคสถานเริ่มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน
- อย่างไรก็ดี คนไทยบางส่วนเข้ามาคาซัคสถานในฐานะนักท่องเที่ยว แต่กลับมาทำงานก็มี

4. Agrostan Company
วันที่ 2 กันยายน 2562 เวลา 15.00-16.00 น.

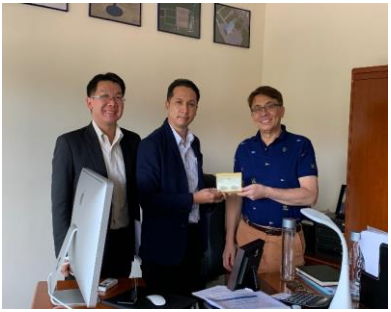

<u>สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา</u>

- บริษัท อโกรสถาน เป็นบริษัทที่ประกอบกิจการด้านผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ ได้แก่ ฟาร์มผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ฟาร์มวัว ฟาร์มแกะ และผลิตภัณฑ์จากฟาร์ม เป็นต้น โดยมีการออกแบบระบบบริหารจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบ
- ตลาดปศุสัตว์มีผู้ประกอบการในประเทศค่อนข้างมาก ทั้งรายเล็กและรายใหญ่
- มีมาตรฐานควบคุมผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและปศุสัตว์จากภาครัฐ ซึ่งการทำฟาร์มเชิงอุตสาหกรรมสามารถดำเนินการได้
- ผลิตภัณฑ์จากนมของอุตสาหกรรมในประเทศได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ
- มีนักธุรกิจจากมาเลเซียเข้ามาลงทุนในคาซัคสถานแล้ว โดยส่วนใหญ่เริ่มจากการมาออกบูธในงานแสดงสินค้าที่คาซัคสถาน
- คาซัคสถานมีพื้นที่ในการประกอบกิจการสำหรับปศุสัตว์จำนวนมาก แต่ขาดแคลนแรงงานที่มีค่าแรงต่ำสำหรับภาคปศุสัตว์และการเกษตร

โอกาสการลงทุนของไทย

- บริษัท อโกรสถาน เห็นว่าประเทศไทยมีชื่อเสียงจากเรื่องการท่องเที่ยวและอาหาร และแนะนำให้นักธุรกิจไทยมาออกบูธในงานแสดงสินค้าที่คาซัคสถาน เพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจจากชื่อเสียงที่ได้รับการยอมรับอยู่แล้ว
- ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่สัมผัสกับอาหารมีโอกาสสร้างตลาดได้ เนื่องจากไทยมีชื่อเสียงด้านอาหารและพลาสติก หากผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับชื่อเสียงจะมีโอกาสในการค้ามากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- ปัจจุบันการขนส่งจากไทยมาคาซัคสถานส่วนใหญ่ใช้การขนส่งทางอากาศ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง หากผลิตสินค้าจากที่คาซัคสถานจะทำให้ช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งได้เป็นอย่างมาก
- หากผลิตสินค้าจากคาซัคสถานสามารถกระจายสินค้าไปยังรัสเซีย และอีก 4 ประเทศรอบข้างที่แยกตัวออกมาจากสหภาพโซเวียตที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้

5. Mr. Yevgeniy Yemelyanov
   Gerneral Director
   IntellPack Company
   วันที่ 3 กันยายน 2562 เวลา 9.00-10.00 น.

<u>สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา</u>

- บริษัท อินเทลแพค จำกัด ดำเนินการผลิตเทปกาวพลาสติก และเป็นตัวแทนนำเข้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มาจากพลาสติก เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ มาจำหน่ายในคาซัคสถาน
- ระบบการผลิตเป็นการนำเข้าเม็ดพลาสติกจาก รัสเซีย จีน และเกาหลี มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป ซึ่งเครื่องจักรส่วนใหญ่นำเข้าจากไต้หวัน
- คาซัคสถานมีผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียมซึ่งเป็นต้นน้ำ และมีโรงงานผลิตเม็ดพลาสติกอยู่ภายในคาซัคสถานแต่จำนวนโรงงานมีไม่มาก โดยเม็ดพลาสติกส่วนใหญ่เป็นการนำเข้ามาจากต่างประเทศ โดยการขนส่งทางบก และนำมาขึ้นรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่คาซัคสถาน

- มีมาตรฐานควบคุมผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมจากภาครัฐ เพื่อควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามมาตฐาน
- เนื่องจากผลิตภัณฑ์จากพลาสติกมีความหลากหลายทำให้สามารถทำตลาดได้ในหลายกลุ่ม ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะการส่งออกไปสู่ประเทศรอบข้างซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้
- ภาครัฐให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์พลาสติกจากการรีไซเคิล ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีหากผู้ประกอบการไทยมีเทคโนโลยีที่สามารถช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพลาสติกรีไซเคิลได้

<u>โอกาสการลงทุนของไทย</u>

- ผลิตภัณฑ์เม็ดพลาสติกส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าซึ่งเป็นส่วนที่ผู้ประกอบการไทยมีความเชี่ยวชาญ แต่มีอุปสรรคด้านการขนส่งจึงต้องหาวิธีการขนส่งให้ต้นทุนต่ำลง หรือทำการลงทุนผลิตภายในคาซัคสถานเพื่อให้มีข้อได้เปรียบให้แก่สินค้าในตลาดได้
- เทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์จากพลาสติกรีไซเคิลได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการจากคาซัคสถานอย่างมาก และสามารถสร้างความร่วมมือกับนักธุรกิจท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

<u>ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน</u>

- ปัจจุบันการขนส่งจากไทยมาคาซัคสถานส่วนใหญ่ใช้การขนส่งทางอากาศซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง หากนำเทคโนโลยีบางส่วนผลิตสินค้าที่ประเทศคาซัคสถานจะทำให้เกิดข้อได้เปรียบด้านต้นทุนมากขึ้น
- หากผลิตสินค้าจากคาซัคสถานสามารถกระจายสินค้าไปยังรัสเซีย และอีก 4 ประเทศรอบข้างที่แยกตัวออกมาจากสหภาพโซเวียตซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้ดี
- ตลาดสำหรับสินค้าและเทคโนโลยีจากไทยที่เป็นกลุ่มสินค้าที่มีคุณภาพและราคาอยู่ในระดับกลางยังมีช่องว่างในตลาดอยู่อีกพอสมควร

6. Mr. Dinmukhamed Tastanbekov
   Logistics Speclist
   ZETA Kazakhstan Production Company
   วันที่ 3 กันยายน 2562 เวลา 10.30-11.30 น.

<u>สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา</u>

- บริษัท เซต้า เทคโนโลยี จำกัด ดำเนินการผลิตและจัดจำหน่ายเฟอร์นิเจอร์ และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้านและสำนักงาน อาทิ เฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ตกแต่งสวน พาชนะ สินค้าตกแต่งบ้าน และอื่นๆ จัดจำหน่ายในคาซัคสถาน ซึ่งบริษัทมีโครงการลงทุนในอีกหลายด้าน
- บริษัท เซต้า เทคโนโลยี จำกัด มีโรงงานที่ผลิตเฟอร์นิเจอร์โดยการใช้เหล็กในประเทศ เนื่องจากเหล็กมีราคาไม่สูงและนำเข้าเม็ดพลาสติกหลายชนิดมาฉีดขึ้นรูป โดยเริ่มธุรกิจจากการฉีดขึ้นรูปขาเก้าอี้แล้วประกอบเป็นเก้าอี้ออฟฟิตสำเร็จรูปและจัดจำหน่าย
- บริษัทจำหน่ายทั้งสินค้าทั้งที่ผลิตเองและสินค้าที่นำเข้า โดยส่วนใหญ่มากจาก จีน รัสเซีย ตุรกี และยุโรป เช่น อิตาลี เยอรมัน เป็นต้น

- มีมาตรฐานควบคุมผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมจากภาครัฐ เพื่อควบคุมคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน
- ตลาดผลิตภัณฑ์จากพลาสติกมีความหลากหลายและสามารถทำตลาดได้ทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะการส่งออกไปสู่ประเทศรอบข้างซึ่งมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้
- ภาครัฐให้การสนับสนุนผลิตภัณฑ์พลาสติกจากการรีไซเคิล ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีหากทางผู้ประกอบการไทยมีเทคโลยีที่สามารถช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพลาสติกรีไซเคิลได้
- ผู้ประกอบการมีความยินดีอยากได้สินค้าใหม่ๆ จากประเทศไทย ทั้งสินค้าที่เป็นพลาสติก เฟอร์นิเจอร์ และพาชนะบรรจุอาหาร เพื่อมาทดสอบและขยายตลาดร่วมกันได้

<u>โอกาสการลงทุนของไทย</u>

- ผลิตภัณฑ์จากพลาสติกมีโอกาสในการขยายตลาดได้หากมีพันธมิตรท้องถิ่นช่วยในการเข้าถึงตลาดทั้งในประเทศและประเทศรอบข้างได้
- พลาสติกรีไซเคิลได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการคาซัคสถาน เนื่องจากเป็นนโยบายที่ผู้ประกอบการได้รับการสนับสนุน

<u>ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน</u>

- สินค้าจากคาซัคสถานสามารถกระจายสินค้าไปยังรัสเซีย และอีก 4 ประเทศรอบข้างที่แยกตัวออกมาจากสหภาพโซเวียตได้ดี เนื่องจากมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- มีช่องว่างทางการตลาดสำหรับสินค้าและเทคโนโลยีจากไทยซึ่งเป็นกลุ่มสินค้าที่อยู่ในระดับกลาง

7. **Mr. Siddique Khan**
   CEO
   Globalink Logistics (Kazakhstan)
   วันที่ 3 กันยายน 2562 เวลา 15.00-16.00 น.

<u>ภาพรวมด้านโลจิสติกส์ในคาซัคสถาน</u>

- ขนาดพื้นที่ของคาซัคสถานใหญ่กว่าสหภาพยุโรป
- โครงสร้างพื้นฐานของคาซัคสถานแม้ยังไม่ได้มีคุณภาพเทียบเท่ายุโรป แต่ก็มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่ดีขึ้นมาโดยตลอด
- เส้นทางรถไฟที่เชื่อมระหว่างคาซัคสถานและจีน มีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก ทำให้สินค้าเฟอร์นิเจอร์ราคาย่อมเยาจากเวียดนามและจีนไหลเข้ามาในตลาดคาซัคสถานจำนวนมาก ด้วยราคาที่แข่งขันได้ เนื่องจากประสิทธิภาพของการขนส่งที่ดี ทำให้ต้นทุนในการขนส่งอยู่ในระดับต่ำ
- ในกลุ่มประเทศ 5 สถาน ได้แก่ เติร์กเมนิสถาน อุซเบกิสถาน ทาจิกิสถาน คีร์กิซสถาน และคาซัคสถาน ด้วยเหตุที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพโซเวียตมาก่อนเหมือนกัน ทำให้ในกลุ่มประเทศเหล่านี้มีระบบถาษีคล้ายๆ กัน เชื่อมต่อกันได้ง่าย ทำให้การค้าระหว่างกันค่อยข้างสะดวก

คาซัคสถานกับประเทศอื่นๆ

- การขนส่งสินค้าระหว่างจีนและคาซัคสถานมีพิธีการศุลกากร (custom clearance) ที่เป็นระบบดีมาก
- มีสินค้าจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เข้ามาในคาซัคสถานอยู่บ้าง ส่วนใหญ่เป็นสินค้าจากมาเลเซียและสิงคโปร์

คาซัคสถานกับไทย

- คาซัคสถานกับไทยเริ่มทำการค้าระหว่างกันในปี 1994 โดยเริ่มแรกนั้น เป็นการค้าในสินค้าจำพวก สินค้าเกษตร เช่น น้ำตาล
- ทั้งนี้ มีข้อสังเกตุว่า ชาวคาซัคสถานมองว่าสินค้าจากไทยเป็นสินค้าที่มีคุณภาพมากกว่าจีนและเวียดนาม
- ดังนั้น จึงเป็นโอกาสของไทยในการทำธุรกิจในคาซัคสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าจพวกสินค้าอุปโภคบริโภค หรือสิ้นค้าอื่นๆ ที่ไทยมีศักยภาพ ยกเว้นเพียงอุตสาหกรรมน้ำมัน แก๊ส และการเงินเท่านั้น ที่คาซัคสถานยังไม่ค่อยเปิดให้ต่างชาติลงทุนมากนัก
- ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุนไทย คือ ควรนำสินค้ามาออกงาน Exhibition ในคาซัคสถาน เพื่อสร้างแบรด์ให้คนคาซัคสถานรู้จัก ซึ่งจะเกิดการค้าตามมา อย่างเช่น แบรนด์ของเกาหลี เป็นต้น

8. Aitkulov Daniyar
Country Manager
KAZAKH INVEST National Company JSC
วันที่ 4 กันยายน 2562 เวลา 9.00-10.00 น.

<u>One stop shop</u>

- ก่อตั้งขึ้นโดย KAZAKH INVEST
- มีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนในการดำเนินการต่างๆ ให้สามารถเสร็จสิ้น ณ สถานที่เดียว อันจะช่วยดึงดูดนักลงทุนเข้ามาในประเทศมากขึ้น
- มีสาขาย่อยในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ
- การดำเนินงานแบ่งได้เป็น 3 ระดับ
  (1) External level คือ สถาบัน/หน่วยงาน/ตัวแทนของต่างประเทศ มีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักลงทุนต่างชาติ
  (2) Central level คือ KAZAKH INVEST มีบาทในการส่งเสริมการลงทุนทั้งในและต่างประเทศของคาซัคสถาน
  (3) Regional level มีบทบาทในการดำเนินการโครงการต่างๆ จากส่วนกลาง และทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การลงทุนต่อ (Reinvestment)

มาตรการส่งเสริมการลงทุน

- KAZAKH INVEST มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนจำแนกตามประเภทโครงการลงทุน ได้ 3 ประเภท ได้แก่
  (1) Investment Project:
  - ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า 5 ปี
  - ได้รับการยกเว้น VAT 5 ปี

  (2) Investment Priority Project:
  - ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า 5 ปี
  - ได้รับการยกเว้นภาษีเงินนิติบุคคล 10 ปี
  - ได้รับการยกเว้นภาษีที่ดิน 10 ปี
  - ได้รับการยกเว้นภาษีทรัพย์สิน 8 ปี

  (3) Special Investment Project
  - ได้รับการยกเว้นภาษีนำเข้า 15 ปี

ข้อสังเกตุ

- KAZAKH INVEST มีความประสงค์จะมาไทย โดยต้องการพบบริษัทขนาดใหญ่ของไทยที่มีศักยภาพในการลงทุนในต่างประเทศ เช่น บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) และ บริษัท ปตท. จำกัด เป็นต้น
- จะเห็นว่า KAZAKH INVEST ต้องการสร้างเครือข่าย และสร้างแรงจูงใจ เริ่มทำกลยุทธ์ในเชิงรุกมากขึ้น เพื่อดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาในคาซัคสถาน

9. Mr. Rauan Sherin
Chief Investment Manager
Samruk Kazyna Invest LLP
วันที่ 4 กันยายน 2562 เวลา 13.30-14.30 น.

<u>เกี่ยวกับหน่วยงาน</u>

- เป็นกองทุนที่นำเงินจากกองทุนน้ำมันของคาซัคสถานมาลงทุนในโครงการต่างๆ เน้นการร่วมลงทุนเป็นหลัก
- กองทุนน้ำมันของคาซัคสถานเป็นเงินกำไรที่ได้จากการค้าน้ำมันของประเทศที่สะสมมากว่า 120 ปี
- พร้อมร่วมลงทุน หากมีโครงการลงทุนที่น่าสนใจ

<u>ภาพรวมเศรษฐกิจ</u>

- คาซัคสถานมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 9 ของโลก
- ตั้งอยู่ในทำเลที่ดี กล่าวคือ ตั้งอยู่ระหว่างจีน รัสเซีย และยุโรป
- มีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก

- GDP มูลค่ากว่า 163 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และมีอัตราการเติบโตกว่าร้อยละ 4.1
- ได้รับการจัดอันดับใน Boing Business ในอันดับที่ 28
- จำนวนประชากรทั้งหมด 18.5 ล้านคน โดย 1 ล้านคนอาศัยอยู่ในเมืองนูร์ซุลตัน ซึ่งเป็นเมืองหลวง
- คาซัคสถานเป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำมันหลักของโลก รวมถึงสินค้าอื่นๆ เช่น เหล็ก ยูเรเนียม และธัญพืช เป็นต้น

<u>การลงทุนในคาซัคสถาน</u>

- เป็นที่ดึงดูดการลงทุนด้วยทำเลที่ตั้งระหว่างยุโรปและจีน
- ด้านโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ คาซัคสถานมีโครงการลงทุนกว่า 30 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน จึงเป็นแนวโน้มที่ดีต่อสภาพแวดล้อมการลงทุนในคาซัคสถาน

<u>ข้อสังเกตุ</u>

- เป็นหน่วยงานที่ค่อนข้างมีแนวคิดในทางธุรกิจและหวังผลประโยชน์ค่อนข้างสูง
- อย่างไรก็ดี อาจเป็นโอกาสหรือช่องทางที่ดีสำหรับโครงการลงทุนที่ยังขาดแคลนแหล่งเงินทุน

10. Mr. Russ Jalichandra
Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary
Royal Thai Embassy, Nur-Sultan
วันที่ 4 กันยายน 2562 เวลา 18.30-20.30 น.

<u>สถานการณ์ที่มีนัยสำคัญและเร่งด่วน</u>

- จีนเริ่มเข้ามามีบทบาท/อิทธิพลมากขึ้นในคาซัคสถาน กล่าวคือ
  - จีนได้เริ่มพัฒนาโครงการ Belt and Road ขนาดใหญ่ในบริเวณ Khorgos Gateway ชายแดนของทั้งสองประเทศ
  - และคาซัคสถานสามารถเชื่อมโยงการค้าการลงทุนกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ Khorgos Eastern Gates ที่ตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงได้อีกด้วย แม้โครงการดังกล่าวมีความล่าช้าอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็มีแนวโน้มและศักยภาพที่ดีในฐานะจุดเริ่มต้นของเส้นทางการค้าการลงทุน Belt and Road ของจีนไปสู่ยุโรป
- นักลงทุนจีนเข้าลงในคาซัคสถานแล้ว และมีจำนวนมากขึ้น

- คาซัคสถานมีนโยบายร่วมกับจีนในการพัฒนา Belt and Road Initiative (BRI) ซึ่งเป็นเส้นทางสายไหมสู่สหภาพยุโรป

<u>สถานการณ์ทั่วไป</u>

- ช่วงฤดูที่มีอุณหภูมิหนาวจัด (อุณหภูมิ -40 องศา) ผู้คนจะมีกิจกรรมลดลง ราคาห้องพักของดรงแรมจะถูกลง และจะมีเที่ยวบินตรงระหว่างนูร์ซุลตัน และกรุงเทพฯ

11. the Ministry of Agriculture of the Kazakhstan
วันที่ 5 กันยายน 2562 เวลา 9.00-10.00 น.

<u>เกี่ยวกับกระทรวงฯ</u>

- กระทรวงเกษตร มีหน้าที่ดูแลนโยบายด้านการเกษตร พัฒนาระบบโครงสร้างของอุตสาหกรรมการเกษตร และส่งเสริมการผลิตผลทางการเกษตร รวมถึงเทคโนโลยีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับห่วงโซ่มูลค่าทางด้านการเกษตร
- สินค้าทางการเกษตรส่วนใหญ่ ได้แก่ ธัญพืช ข้าวบาร์เลย์ ฝ้าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เนื่องจากคาซัคสถานมีพื้นที่ค่อนข้างมาก ทำให้เหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ และได้ผลผลิตที่ดีโดยมีเนื้อสัตว์ที่มีผลผลิตหลัก ได้แก่ เนื้อวัว เนื้อม้า เนื้อแพะ เนื้อแกะ และผลิตภัณฑ์จากนม เป็นต้น
- มีมาตการสนับสนุนสินค้าผลิตภัณฑ์จากนม ให้แก่ เกษตรกร และผู้ประกอบการ เช่น ธนาคารปล่อยเงินกู้ให้แก่เกษตรกรหรือผู้ประกอบการ เป็นต้น
- พืชไร่ที่คาซัคสถานส่วนใหญ่จะทำได้ 2 รอบการผลิตต่อปี โดยในปัจจุบันมีพื้นที่และน้ำเพียงพอต่อการเพาะปลูก และมีการนำผลิตผลทางการเกษตรแปรรูปไปเป็นขนมปังและเบเกอรี่เป็นจำนวนมาก
- ภาครัฐกำลังส่งเสริมอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากอุตสาหกรรมปิโตรเคมี เพื่อให้อุตสาหกรรมมีความหลากหลายขึ้น

<u>โอกาสการลงทุนของไทย</u>

- ผลิตภัณฑ์อาหารที่แปรรูปจากเนื้อและผลิตผลทางการเกษตร เนื่องจากมีวัตถุดิบท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถทำการแปรรูปเป็นอาหารกึ่งสำเร็จรูป (Ready meal) ซึ่งยังมีผลิตภัณฑ์ในตลาดจำนวนไม่มาก
- ภาครัฐสนับสนุนอุตสาหกรรมด้านอาหาร เพื่อให้เป็นอุตสาหกรรมที่โดดเด่นขึ้นจากทรัพยากรที่คาซัคสถานมีอยู่

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ของคาซัคสถานเป็นที่นิยมอย่างมาก แต่ผลิตภัณฑ์แปรรูปยังขาดความหลากหลายซึ่งเป็นช่องว่างที่นักลงทุนสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ตอบสนองผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูงภาคในประเทศได้
- เทคโนโลยีการแปรรูปอาหารให้มีความหลากหลายจากไทยทั้งในส่วนของเนื้อ ธัญพืช และผลไม้ เพื่อพัฒนาให้เป็นกลุ่มสินค้าที่อยู่ในระดับกลางถึงบนได้

12. Elmira M. Pistayeva
Manager
Kazakhstan Foreign Investors' Council Association
วันที่ 5 กันยายน 2562 เวลา 14.30-15.30 น.

<u>โครงสร้างการทำงานกับนักลงทุนชาวต่างชาติ</u>

- คมาคมมีบทบาทหน้าที่เสมือนเลขานุการ ไม่มีคณะทำงานที่ชัดเจน ปัจจุบันสมาคมประกอบด้วยพนักงานจำนวน 4 คน ทำหน้าที่ในการประสานงาน เชื่อมโยง จัดประชุม (Working group) ระหว่างกลุ่มสมาชิก รวมถึงอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ
- นักลงทุนต่างชาติในคาซัคสถานที่ร่วมทำงานในสมาคมนี้ จำแนกได้ 2 บทบาท คือ สมาชิกสมาคม และคณะทำงาน
- นักลงทุนต่างชาติที่จะเป็นสมาชิกของสมาคม มีเงื่อนไข คือ ต้องมีมูลค่าการลงทุนขั้นต่ำ 125 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในกรณีไม่ใช่ธุรกิจน้ำมัน และมีมูลค่าการลงทุนขั้นต่ำ 500 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในกรณีเป็นธุรกิจน้ำมัน
- สำหรับ คณะทำงานในสมาคมนั้น นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้าร่วมได้โดยไม่มีเงื่อนไขเงินลงทุนขั้นต่ำแต่อย่างใด ดังนั้น ธุรกิจ SMEs จึงสามารถเข้าร่วมเป็นคณะทำงานของสมาคมได้

- ห้างสรรพสินค้าส่วนใหญ่ในคาซัคสถานก็อยู่ในคณะทำงานของสมาคม
- คณะทำงานสามารถเสนอประเด็นพิจารณา เพื่อหารือในการประชุม Working group ได้ เช่น ปัญหาในการทำธุรกิจต่างๆ ซึ่งทางสมาคมจะมีการอำนวยความสะดวก รวมถึงนัดหมายในการจัดประชุม Working group เป็นประจำทุกเดือน

<u>ประเด็นที่นักลงทุนต่างชาติควรระวัง</u>

- การขอ Visa เพื่อเข้าประเทศ และการขออนุญาตทำงาน (Work Permit) ในคาซัคสถานนั้น จะเป็นการอนุญาตทำงานเฉพาะพื้นที่เท่านั้น ไม่สามารถทำงานนอกเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตได้
- โครงสร้างภาษีของคาซัคสถาน ทั้ง ภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต และภาษีศุลกากร ค่อนข้างมีความซับซ้อน และไม่แน่นอน (inconsistency) รวมถึงมีบทลงโทษค่อนข้างหนักหากทำไม่ถูกต้อง จึงเป็นประเด็นที่ควรระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง

13. Mr. Ardak Dossanov
Chairman of the Board
Astana-new city SEZ
วันที่ 6 กันยายน 2562 เวลา 9.00-10.00 น.

<u>เขตเศรษฐกิจพิเศษในคาซัคสถาน</u>

- ในคาซัคสถานมีเขตเศรษฐกิจพิเศษรวม 12 แห่ง แต่ละแห่งมีนโยบายส่งเสริมและสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนเหมือนกัน ประเด็นที่ต่างกัน ได้แก่ ระยะเวลาดำเนินงาน และอุตสาหกรรมที่ส่งเสริม เป็นต้น
- สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่นักลงทุนจะได้รับภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่
  - ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล
  - ยกเว้นภาษีที่ดิน
  - ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) สำหรับการผลิตสินค้าที่ใช้ภายในเขตอุตสาหกรรม
  - ยกเว้นภาษีทรัพย์สิน

เขตอุตสาหกรรมพิเศษในคาซัคสถาน

- คาซัคสถานมีเขตอุตสาหกรรมพิเศษจำนวน 22 แห่ง
- สิทธิประโยชน์สำหรับนักลงทุนในเขตอุตสาหกรรมพิเศษ ได้แก่
  - การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ภายในพื้นที่เขตอุตสาหกรรมพิเศษ
  - สัญญาเช่าซื้อที่ดินระยะยาว (Long-term leases)
  - ไม่มีข้อจำกัดในอุตสาหกรรมใด
  - สามารถทำสัญญาร่วมลงทุนกับรัฐบาลคาซัคสถานได้

เกี่ยวกับ Astana-new city SEZ

- Astana-new city SEZ ตั้งอยู่ที่เมืองนูร์ซุลตัน บนพื้นที่กว่า 7,634.71 เฮกตาร์
- ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ ประกอบด้วย 2 เขตเศรษฐกิจพิเศษย่อย ได้แก่
  - The new city ระยะเวลาดำเนินงาน ปี 2002-2027
  - Technopolis ระยะเวลาดำเนินงาน ปี 2017-2042
- โครงสร้างพื้นฐานในส่วนที่ 1 (Industrial Park no.1) ของ The new city มีความพร้อมใช้งานแล้วถึงร้อยละ 80
- อุตสาหกรรมที่กำหนดเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายในเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ ได้แก่
  - แร่อโลหะ
  - เครื่องจักรและอุปกรณ์
  - เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน
  - ผลิตภัณฑ์จากพลาสติกและยางพารา
  - เคมีภัณฑ์
  - โลหะ
  - อาหาร
  - เฟอร์นิเจอร์

14. Mr. Kuralay
the Assistant General Director
Steel Yard Company
วันที่ 6 กันยายน 2562 เวลา 14.00-15.30 น.

<u>สภาพทั่วไปของเศรษฐกิจที่ทำการศึกษา</u>

- บริษัท สตีล ยาร์ด จำกัด จัดตั้งขึ้นในปี 1999 เป็นบริษัทที่ทำการค้าผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับเหล็กและเหล็กรูปภัณฑ์ ซึ่งมีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 40 ของตลาดภายในประเทศ
- สินค้าส่วนใหญ่นำเข้าจากรัสเซีย โดยเหล็กจากรัสเซียจะมีราคาสูงกว่าเหล็กจากจีน แต่ทางบริษัทนิยมนำเข้าเหล็กจากรัสเซียมากกว่าเนื่องจากมีระบบและการสื่อสารที่เข้าใจกันได้ดีกว่า ช่วยลดความเสี่ยงทางธุรกิจได้
- การค้าขายเหล็กส่วนใหญ่จะมีเครดิตเทอมประมาณ 1–2 เดือน โดยชำระผ่านระบบธนาคารตามปกติในสกุลเงินท้องถิ่น หรือ สกุลดอลล่า ได้
- การขนส่งส่วนใหญ่เป็นระบบราง ซึ่งมีการเชื่อต่อกันของระบบรางที่ค่อนข้างครอบคลุมพื้นที่ที่ทำการขนส่ง โดยสามารถถ่ายสินค้าจากระบบรางสู่ระบบรถได้

- โครงการก่อสร้างของภาครัฐยังมีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งยังมีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์เหล็กอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากอยู่ในระหว่างช่วงที่กำลังพัฒนาประเทศให้มีเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้น

โอกาสการลงทุนของไทย

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานยังมีอย่างต่อเนื่องประกอบกับนโยบาย RBI (Road & Belt Initiative) ของจีนซึ่งสามารถขยายตลาดและขนส่งสินค้าไปได้ถึงเยอรมันในยุโรปได้

ข้อเสนอแนะต่อนักลงทุน

- ผลิตภัณฑ์จากคาซัคสถานสามารถทำการค้าได้ทั้งภายในประเทศและมีระบบขนส่งที่สามารถขยายตลาดได้ในประเทศรอบข้างรวมถึงสามารถส่งสินค้าไปถึงยุโรปได้ด้วยระบบราง

ภาคผนวก ค

ภาคผนวก ค

อัตราภาษีของคาซัคสถาน

Profit tax		
Subjects to profit tax (article 147)	Subject to tax are resident, as well as and non-resident companies that - operate through a permanent establishment, or - receive income from Kazakhstan sources that are deemed payers of profits tax.	
Tax rate	Standard rate	20%
	An additional branch profit tax applicable to after-tax profit of permanent establishments	15% (Could be reduced to 5% under an Agreement on the Avoidance of Double Taxation.)
	Producers of agricultural products, aquacultural (fishery) products, and for rural consumer co-operatives	6%
	Non-residents' income from sources in Kazakhstan	15%
Depreciation rates of fixed assets	Tax Code, Article 120, defines maximum rate of depreciation of fixed assets	
	Buildings, structures, except for oil, gas wells and transmission equipment	10%
	Machines and equipment, except for machines and equipment for oil and gas production, and also computers and equipment for information processing	25%
	Computers, software and equipment for information processing	40%
	Fixed assets not included in other groups, including oil, gas wells, transmission equipment, machines and equipment for oil and gas production	15%
	Entities implementing a priority project and not using special tax treatment apply depreciation rates in the amount of at least 50% of the maximum depreciation rates	
Losses carried forward	10 years following the year in which the loss was incurred	

Withholding Tax		
(Article 194)	Non-residents without a permanent establishment (PE) in Kazakhstan	
	Dividend	15%
	Royalty	15%
	Capital gains	15%
	Income from providing services (other than insurance and international transportation services)	20%
	Insurance premiums paid under risk insurance contracts	15%
	Insurance premiums paid under risk re-insurance contracts	5%
	Income from international transportation services	5%
	Income generated by an entity registered in a country with preferential tax treatment	20%
	Other types of income received from a resident or non-resident with a permanent stablishment	20%
	Capital gains generated at a public auction on a Kazakhstan or foreign stock exchange	Exempt
	Capital gains from the sale of shares (interest) in a Kazakhstan company; dividends paid to foreign shareholders where - the Kazakhstan entity is not a subsurface user - the Kazakhstan entity has held the shares for more than 3 years - more than 50% of the value of the shares sold is not derived from the assets of Kazakhstan Subsurface users.	Exempt
Personal income tax		
Tax rate (Article 158)	Flat rate for both resident and non-resident. (Re-introduction of progressive personal income tax rates is planned.)	10%
	Dividend income of tax resident individuals from sources within and beyond Kazakhstan	5%
	Dividend income where - the legal entity is not a subsurface user - taxpayer has been a holder of the shares or participatory interest for more than 3 years - the value of the shares derived from the assets of subsurface users does not exceed 50% on the date of the dividends payment.	Exempt

Value-Added Tax (VAT)		
Subject to VAT (Chapter 8, Article 228-229) Article 236)	Taxable items are: 1) taxable turnovers; 2) taxable import. VAT is chargeable on turnovers that take place in Kazakhstan, based on the place of turnover rules. The applicability is determined based on the deemed place of supply. The rules determining the place of supply are: ● Goods: - The place where transportation commences if goods are transported or mailed - The place where goods are transferred to the purchaser ● Works and services: - The place where immovable property is located for works and services - The place where works and services are actually carried out for works and services related to movable property - The place of business or any other activity of the customer - The place of business or any other activity of the service provider.	
VAT registration	● Required for all entities with cumulative taxable revenues in excess of 30 000 - times monthly accounting index. (approximately USD 342 000) during a calendar year. ● Optional for all other persons.	
Tax Rate	Standard rate	12%
	Export sales of crude oil, natural gas and gas condensate	0%
	International transportation services (including the transportation of oil and gas via trunk pipelines)	0%
	Sales of goods on the territory of SEZs	Goods which are fully consumed during the implementation of activities on the territory of SEZs are taxed at 0%
	Imports of goods and equipment, included in the Article 255 of the Tax Code, e.g. medical devices and equipment	0%
	The list of exempt activities is specified in the Chapter 33 of the Tax Code and includes, among others, financial services, insurance services, medical services, sale and lease of land and land use rights, etc.	Exempt
Excise		
Base of excise duties (Article 279)	Importation and sale of all types of spirits, alcohol, tobacco, petrol/gasoline (excluding aviation fuel), diesel, cars, crude oil and natural gas condensate.	
Rates	Vary; see Article 280 of the Tax Code	

Property Tax		
Taxpayers (Article 394)	Resident Kazakhstan companies (except for state institutions) and non-resident companies operating in Kazakhstan through a PE or receiving income from Kazakhstan sources	
Tax base	Average annual balance-sheet value, determined on the basis of the accounting records.	
Rate (Article 398)	Standard rate	1.5%
	Individual entrepreneurs and legal persons which apply special tax regime on the basis of a simplified declaration	0.5%
	Legal entities, as defined in Article 134 of the Tax Code, except religious associations and entities whose main activity (services) is in the field of library services in accordance with Article 135 of the Tax Code	0.1%
	Legal entities specified in paragraph 1 of Article 135-1 and organizations located in the territory of FEZ that use in the implementation of activity envisaged in the FEZ territories, autonomous educational organizations	0%
Land tax		
Taxpayers (Article 373)	Payers of land tax are physical and legal persons having taxable items: 1) on the right of ownership; 2) on the right of permanent land use; 3) on the right of primary unpaid temporary land use.	
Tax rate (Articles 378-387)	The rate depends on the land's use and the quality rating set by the Government, see Chapter 54 of the Tax Code.	
Vehicle tax		
	The rate depends on the vehicle type and engine size. See Chapter 51 of the Tax Code	
Fee emission to the environment		
	Fee emission for emissions into the environment are charged for emission into the environment in order of special environmental management The object of taxation is the actual volume of emissions into the environment within and/or in excess of the established limits of emissions into the environment of: 1) ejection of pollutants; 2) discharge of pollutants; 3) wastes disposal of production and consumption; 4) sulphur disposal produced during oil operations.	
Rates (Article 495)	Payment rates are determined based on monthly calculation index established by the Law on the national budget for the first day of the tax period subject to the provisions of paragraph 7 of Article 495 of the Tax Code.	

Rent tax on exports		
Taxpayers	Individuals and legal entities that implement: - crude oil and raw mineral oil, except for subsurface users which exporting quantities of crude oil and gas condensate with PSAs concluded before to January 1, 2009; - the list of legal entities is established by the competent authority in the area of oil and gas, these legal entities have to implement customs procedure for export of crude oil determined by the authorized body in the area of oil and gas and previously have to be placed under customs procedure for processing outside the customs territory - coal	
Taxable items	Volumes of crude oil and refined oil products and coal traded for export	
Tax base	- The value of exported crude oil and refined oil products is based on the actually export volume of crude oil and refined oil products and world prices. - Rent tax calculation on export of coal is based on the value of exported coal calculated on the basis of coal actually sold for export.	
Tax rates	Crude oil and refined oil products	The scale is provided depending on world prices. Rates varied from 0 to 32%.
	Coal	2.1%
Anti-avoidance rules		
Transfer pricing (The transfer pricing law, Article 3)	Control of transfer pricing is carried out for the following transactions: 1) International business transactions: - The export of goods from the territory of the Republic of Kazakhstan is carried out in accordance with the customs legislation of the Customs Union and (or) the Republic of Kazakhstan, also the export of goods is carried out from the territory of the Republic of Kazakhstan to the territory of another State - a member of the Customs Union - The importation of goods into the territory of the Republic of Kazakhstan is carried out in accordance with the customs legislation of the Republic of Kazakhstan, also the importation of goods is carried out into the territory of the Republic of Kazakhstan from the territory of another State - a member of the Customs Union 2) Committed in the territory of the Republic of Kazakhstan is directly related to international business transactions: - Realizable minerals produced by the subsoil user, which is one of the parties one of the parties has tax exemptions one of the parties has a loss on data of tax returns for the last two tax periods preceding the year of the transaction	
Thin capitalization (Article 103)	The deduction of interest is limited either by the market rate or specific debt-to-equity formula	
CFC rules	- CFC rules apply to residents with at least a 10% shareholding in an entity established in non-transparent jurisdiction. - Related parties are physical and legal entities with a special relationship which has an impact on the economic results of transactions between them, including if a person is large shareholder (owns10% or more percent of voting shares)	
Legislation	- Law “On taxes and other obligatory payments in the budget” (the Tax Code).	

	- Law No. 99-IV of the Republic of Kazakhstan of 10 December 2008. - Law No. 291-IV of the Republic of Kazakhstan on Subsurface and Subsurface Use, 24 June 2010.		
	In addition to the taxes and obligatory payments stipulated by tax legislation, all subsurface users are required to pay special taxes and other obligatory payments. These include: - signature and commercial discovery bonuses - reimbursements of historical costs - mineral production tax - excess profits tax		
Signature and commercial discovery bonuses			
	Signature bonus is a one-time fixed payment for the right acquisition to use the subsurface in the contractual territory, as well as the expansion of the contractual territory See Article 314 of the Tax Code to determine the amount. Examples: - For oil contracts with approved reserves – 2800-fold amount of monthly calculation index established by the Law On Republican Budget - For oil production contracts, where reserves have not been approved 3000-fold amount 2800-fold amount of monthly calculation index established by the Law On Republican Budget **Commercial discovery bonus** is a fixed payment that is payable by subsurface users when a commercial discovery is made in the contract territory. A tax base for the assessment of the commercial discovery bonus shall be the value of the volume of mineral reserves approved by the state body authorized for these purposes. The rate of the commercial discovery bonus is fixed at 0.1%		
Reimbursements of historical costs			
	The payment for compensation of historical costs is a fixed payment for reimbursement of total costs incurred by the state for geological surveys of contractual territory and exploration of field before the conclusion of the subsurface use contract. The obligation to reimburse historical costs arises from the date the confidentiality agreement is concluded between the subsurface users and authorized state body on subsurface study and usage. (See Chapter 44 of the Tax Code.)		
Excess Profit Tax (EPT)			
Legislation	The order 1330, of September 1997, established the Procedure for Determining the Internal Rate of Return for the Calculation of Excess Profits Tax. The detailed method for calculating EPT was approved by Order 41 of the Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan On the Taxation of Subsurface Users dated 29th December 1997 (Instruction 41).		
Tax base	The object of EPT taxation is a part of the net income determined for each individual subsurface use contract for the tax period, which exceeds 25% of the deductions determined for EPT purposes.		
Tax rate	Scale of distribution of net income for the EPT purposes, % tax deduction	% for computation of maximum amount of net for EPT purposes	Rate (%)
	Less or equal to 25%	25	Not established
	from 25% to 30% inclusive	5	10

	from 30% up to 40% inclusive	10	20
	from 40% up to 50% inclusive	10	30
	from 50% up to 60% inclusive	10	40
	from 60% up to 70% inclusive	10	50
	More than 70%	Any excess	60
Production Tax (MPT)			
Tax rate	MPT rates apply to the value of taxable volume of recovered resources contained in raw materials, where value is based on the world price. Rate depends on the type of extracted mineral raw materials.		
	Crude oil and gas condensate	5% to 18% (see Article 336 of the Tax Code) Can be reduced by 50% in case of sale and (or) transfer of crude oil and gas condensate production in the domestic market of Kazakhstan, including in-kind payment of (MPT), the rent tax on exports, royalties and shares of Kazakhstan under production sharing recipient on behalf of the state or to use its own production needs if supplied to domestic refineries in a sale/purchase or tolling agreement.	
	Minerals	Depends on the type of mineral; e.g. rate for copper is 5.7%, gold silver, platinum, palladium – 5%, iron ore – 2.8%, uranium – 18.5% , etc. (Article 339 of the Tax Code)	
Stability of Tax Regime			
	The Tax Code of 2008 abolished the stability of the tax regime for Subsurface use contracts other than production sharing agreements (PSA) signed with the government prior to January 1, 2009 which passed the obligatory tax inspection, and contacts signed by the President. All other subsoil users, including those with contracts concluded before 2009, are subject to taxation in accordance with the tax law that is in effect at the time when a particular tax liability arises.		

ที่มา: Ministry of Finance of the Republic of Kazakhstan, December 2016.